

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

H.1069/M.1658-1659 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE
SİCİLİ (TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME)
(s.1-80)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Enver ÇAKAR

HAZIRLAYAN
Buket EĞİTMEN

ELAZIĞ-2018

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

H.1069/M.1658-1659 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİ
(TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME) (s.1-80)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Enver ÇAKAR

HAZIRLAYAN
Buket EĞİTMEN

Jürimiz, .../.../..... tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.
- 2.
- 3.

F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve .....sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Osman Ömer UMAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****H.1069 M.1658/1659 Tarihli Harput Şer‘iyye Sicili
(Transkripsiyon ve Değerlendirme) (s.1-80)****Buket Eğitmen****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Tarih Anabilim Dalı****Yeniçağ Bilim Dalı****Elazığ-2018, Sayfa: X+214**

Bu çalışma, Harput Kazâsı'nın "1658-1659" tarihli Şer‘iyye Sicilinin transkripsiyon ve değerlendirmesini göstermektedir. Osmanlı Devleti'nde kadı, kazâ adı verilen yerleşim yerinde mülkü idare amiri, yerel yönetici ve emniyet müdürü görevini yapmak için merkezden gönderilen şer‘i ve idari yapıdan sorumlu olan kişidir. Çalışmada önce Osmanlı Devleti'nin kadılık kurumu, Şer‘iyye mahkemeleri ve Şer‘iyye sicilleri hakkında bilgi verildikten sonra, sicil içindeki belgeler özetlenip bunların konularına göre tasnifi ve genel değerlendirmesi yapılmıştır. Bundan sonra ise transkripsiyon metinlerine yer verilmiştir.

İncelediğimiz Harput Şer‘iyye Sicilinde alım-satım, borç tahsili, mal davaları, miras taksimi, vasî tayini, hibe, nafaka, vergi, hırsızlık, cinayet gibi konuların yanı sıra Harput'taki eşkıyalık olayları ve bu olaylar için devletin aldığı tedbirler yer alır.

Anahtar Kelimeler: Kadı, Mahkeme, Şer‘iyye Sicili, Harput, Osmanlı Devleti.

ABSTRACT

Master Thesis

**Harput Shar'iyah Record Dated H.1069/M.1658-1659
(Transcription and Evaluation) (p.1-80)**

Buket EĞİTMEN

Fırat University

Social Sciences Institute

Department of History

New Age Science

Elazığ-2018; Page: X+214

The study shown transcription and assessment shari'ah register of regin of Harput dated 1658-1659 A Qadi in Ottoman Empire was a public official who was oppinted by central administrative and responsible for he implementation of Islamic religious and administrative justice. They used to serve as a civilion authority local administrator and higher security director in subdistricts called kaza for a certain period of time. As a primarily in the study and giving information saboutin stitution of gadiness in the Ottoman Empire shari'ah record shari'ah record and after that are going to summarizing the document of there gisterand then would maket o class ifinedand the general assessment as a result. Acording to give it a place in transcription of text.

In the our work, the record concerning purchase and sale deptregistration partion of in hertance appointment of guardian ship, grant, alimony, tax, roobbey, libel, besides Harput and government of state how reacted on thisevent because of theact of bandityare accured.

Keywords: Kadi, Court, Shar'iyah Record, Harput, Ottoman Empire.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR	VIII
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	IX
ÖN SÖZ	X
GİRİŞ.....	1
I. OSMANLI DEVLETİ'NDE KADILIK KURUMU VE ŞER'İYYE	
MAHKEMELERİ	1
I.I. Kadının Tanımı ve Yetkileri.....	1
I.II. Kadılıkta Aranılan Şartlar	2
I.III. Derece ve Tayinleri.....	3
I.IV. Kadıların Uyması Gereken Temel Esaslar	4
I.V. Yargılama Şekli	4
I.VI. Şer'iyeye Mahkemeleri	5
I.VII. Şer'iyeye Mahkemelerinde Görev Yapan Görevliler	6
I.VII.I. Naib	6
I.VII.II. Müftü ve İmam	7
I.VII.III. Muhzırlar	7
I.VII.IV. Çavuşlar (Dergâh-ı Ali Çavuşları)	7
I.VII.V. Subaşılar	7
I.VII.VI. Kâtipler ve Hademeler.....	8
I.VII.VII. Kassamlar	8
II. ŞER'İYYE SİCİLLERİ, ŞER'İYYE SİCİLLERİNDEKİ BELGE ÇEŞİTLERİ VE	
TARİHİ KAYNAK OLARAK ÖNEMİ	8
II.I. Şer'iyeye Sicilleri.....	8
II.II. Şer'iyeye Sicillerindeki Belge Çeşitleri	9
II.II.I. Hüccetler	9
II.II.II. Mürâsele	10
II.II.III. Maruzlar	10
II.II.IV. İ'lâm	10

II.II.V. Emir ve Fermanlar	11
II.II.VI. Berât (Nişân)	11
II.II.VII. Buyuruldu	12
II.II.VIII. Tezkireler	12
II.II.IX. Temessük	12
II.II.X. Mektup	13
II.III. Tarihi Kaynak Olarak Sicillerin Önemi	13
III. ŞER'İYYE SİCİLLERİ KATALOĞU, HARPUR ŞER'İYYE SİCİLLERİ KATALOĞU VE HARPUR ŞER'İYYE SİCİLLERİ İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR	14
III.I. Şer'iyye Sicilleri Kataloğu	14
III.II. Harput Şer'iyye Sicilleri Kataloğu	15
III.III. Harput Şer'iyye Sicilleri Konusunda Yapılan Çalışmalar	16
III.III.I. Yüksek Lisans Tez Çalışmaları	16
III.III.II. Makaleler	17
IV. H.1069 M.1658-1659 TARİHLİ HARPUR ŞER'İYYE SİCİLİNİN TANITIMI VE TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN METOD	18
BİRİNCİ BÖLÜM	
1. SİCİLDEKİ BELGELERİN ÖZETLERİ	20
İKİNCİ BÖLÜM	
2. H.1069/M.1658-1659TARİHLİ HARPUR ŞER'İYYE SİCİLİNDEKİ BELGELERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ	45
2.1. İdari Atamalarla İlgili Belgeler	45
2.2. Menzillerle İlgili Belgeler	45
2.3. İktisadi Nitelikli Belgeler	45
2.3.1. Vergi ve Vergi Ödemeleri ile İlgili Belgeler	45
2.3.2. Alım-Satım ve Kirayla İlgili Belgeler	46
2.4.Sosyal Nitelikli Belgeler	48
2.4.1. Alacak, Verecek, Veraset, Miras, Emanet ve Yapılan Sulh Akidleri ile İlgili Belgeler.....	48
2.4.2. Vasi, Vekil Tayini, Nafaka, Evlenme, Boşanma, Mehir, Kefalet, Hıbe ve Tereke ile İlgili Belgeler.....	50
2.4.3. Arazi, Suyolu, Sınır vb. Anlaşmazlıklar ile İlgili Belgeler	51

2.4.4. Hırsızlık, Haneye Tecavüz, Kişiyeye Tecavüz veya Kasdı ve Sû-i Hâl İkrarıyla İlgili Belgeler.....	51
2.4.5. Diyet, Olay ve Ölüm Keşifleriyle İlgili Belgeler	51
2.4.6. Gasb, Darp, Yaralama, Sözlü Saldırı, İftira ile İlgili Belgeler	51
2.4.7. Eşkiyalık Olayları.....	52
2.4.8. Mezhep ve Din Değişikliği.....	52
2.5. Askeri Nitelikli Belgeler	53
2.5.1. Askeri İkmal, Zahire, İaşe vb. Konular ile İlgili Belgeler.....	53
2.5.2. Esirler, Vefat Eden Askerlerin Mallarının Teslimi, Askerin Maaşı ve Görev Sorumluluklarıyla İlgili Belgeler.....	53
2.6. Vakıf ve Fetvayla İlgili Belgeler.....	53
2.7. Diğer Belgeler	54
2.8. Belgelerin Konularına Göre Yüzdeler Dilimleri.....	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. H.1069/M.1658-1659 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNİN

DEĞERLENDİRİLMESİ	55
3.1. 1658-1659 Yılında Osmanlı Devleti'nin Genel Durumu.....	55
3.2. Harput Sancağı ve Sancak İdaresi.....	57
3.3. Askeri-İdarî Görevliler.....	57
3.3.1. Mütessellim.....	57
3.3.2. Alaybeyi ve Çeribaşı	58
3.3.3. Dizdar	58
3.3.4. Kethüda Yeri ve Yeniçeri Serdarı	58
3.3.5. Subaşı	59
3.4. Kaza Yönetimini Temsil Eden "Kadı".....	59
3.5. Yerel Yöneticiler.....	59
3.5.1. Şehir, Mahalle ve Köy Kethüdaları	59
3.5.2. İlvekili.....	60
3.6. Sicilde Adı Geçen Nahiye, Köy, Mezra ve Mahalleler.....	60
3.6.1. Nahiyeler	60
3.6.2. Köyler (Karyeler)	61
3.6.3. Mezralar.....	62
3.6.4. Mahalleler.....	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. METİN TRANSKRİPSİYONU.....	64
KAYNAKÇA.....	206
EKLER	209
Ek 1. Orijinallik Raporu.....	209
Ek 2. Transkribe Orijinal Metin	210
ÖZ GEÇMİŞ	214

KISALTMALAR

Araş.	: Araştırma
b.	: Belge Bil.
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ens.	: Enstitü H. : Hicri HŞS : Harput Şer'iyeye Sicili
İA	: İslam Ansiklopedisi (M.E.B.) K. : Kısım
M.	: Miladi M.E.B. : Milli Eğitim Bakanlığı
OTAM	: Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
Sos.	: Sosyal Bilimler
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vb.	: ve benzeri
vs.	: ve saire
Yay.	: Yayınlayan

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	<i>a, â</i>	ص	<i>s</i>
ب	<i>b-p</i>	ض	<i>z, d</i>
پ	<i>p</i>	ط	<i>t</i>
ت	<i>t</i>	ظ	<i>z</i>
ث	<i>s</i>	ع	'
ج	<i>c, ç</i>	غ	<i>ğ</i>
چ	<i>ç</i>	ف	<i>f</i>
ح	<i>h</i>	ق	<i>k</i>
خ	<i>h</i>	ك	<i>k</i>
د	<i>d</i>	ل	<i>l</i>
ذ	<i>z</i>	م	<i>m</i>
ر	<i>r</i>	ن	<i>n</i>
ز	<i>z</i>	و	<i>v, u, û, ü, o, ö</i>
ژ	<i>j</i>	ه	<i>h, a, e</i>
س	<i>s</i>	لا	<i>la, lâ</i>
ش	<i>ş</i>	ی	<i>y, i, î, î</i>
ع	'		

ÖN SÖZ

Harput en eski zamanlardan beri coğrafi konumundan dolayı önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Sabarlar, Hititler, Urartular, Araplar ve Bizans hâkimiyetinden sonra Malazgirt Savaşı ile Türklerin hakimiyetine giren Harput, Çubukoğulları, Artuklular, Selçuklular, Moğollar, Dulkadiroğulları, Akkoyunlular, Safevilerin de idaresinde kalmıştır. 1516 yılında Osmanlı idaresine geçtikten sonra uzun süre Diyarbekir Eyaleti'ne bağlı bir sancak statüsüyle Osmanlı taşra idari teşkilatındaki yerini almıştır.

Bu tez çalışmasında, H.1069/M.1658-1659 tarihli Harput Şer'iyeye sicilinin 1-80. sayfaları arası incelenmiştir. Giriş bölümünde; Osmanlı Devleti'nde açısından kadılık kurumu ile Şer'iyeye sicillerinin muhtevası ve Harput Şer'iyeye Sicilleri kataloğu hakkında detaylı bilgiler verildikten sonra, çalışmanın konusunu teşkil eden H.1069/M.1658-1659 tarihli Harput Şer'iyeye Sicilinin tanıtımı yapılmıştır. Ayrıca sicilin transkripsiyonunda nasıl bir metod izlendiği de belirtilmiştir.

Birinci bölümde, sicildeki belge özetlerine yer verildikten sonra, İkinci bölümde, bu belgelerin konularına göre tasnifi yapılmıştır. Üçüncü bölümde, H.1069/ M.1658-1659 tarihli Harput Şer'iyeye Sicilinde yer alan bilgiler hakkında, mevcut literatürden de istifade edilerek, genel bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın son bölümünü oluşturan Dördüncü bölümde ise, belgelerin transkripsiyonu yapılmıştır.

Tez konusunun tespitinden son aşamasına gelinceye kadar, her zaman desteklerini esirmeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Enver ÇAKAR'a şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca belgelerin okunması sırasında kıymetli vakitlerini ayırıp desteklerini esirgemeyen Sevda DANIK'a, ve Arş. Gör. Yavuz KISA ile çalışmalarım hep yanımda olan aileme ve tez yazım sürecinde desteğini esirgemeyen değerli eşim Onur EĞİTMEN'e teşekkür ederim.

GİRİŞ

I. OSMANLI DEVLETİ'NDE KADILIK KURUMU VE ŞER'İYYE MAHKEMELERİ

Osmanlı Devleti, idari ve şer'î teşkilatlanmasında bir İslam devleti olması hasebiyle diğer İslam devletlerini kendine örnek almıştır. Emevi, Abbasi ve Selçuklu Devletleri Osmanlı Devleti'nin yargı sisteminin oluşmasında kaynaklık etmiştir. Yani oturmuş bir yargı mirası üzerine kurulmuştur. Fakat Osmanlılar yargı teşkilatını alırken, kendi devrinin koşullarına göre bazı değişikliklere de gitmişlerdir¹.

Osmanlı Devleti'nde Ahkâm-ı şer'iyye olarak anılan Şer'î Hukuk; Kur'an, Hadis, İcma ve Kıyas gibi İslam ilkelerine dayanırken, Kavanîn-i örfiyye olarak anılan örfî hukuk ise hükümdarın iradesiyle koyduğu kurallar ve fermanları içerir. Örfî hukuk zaman içindeki ihtiyaçlardan doğmuştur, Örfî hukukun işler olması ancak şer'î hukuka uygun olmasına bağlıdır. Osmanlı Devleti'nde yargının başı padişah fermanı ile atanan kadılardır². Şimdi kadılık kurumunu detaylıca inceleyelim

I.I. Kadının Tanımı ve Yetkileri

Osmanlı Devleti'nde, çok geniş ve çok kapsamlı yetkileri bulunan ve Şer'iyye mahkemelerinde yargı görevini ifâ eden şahıslara kadı denilmektedir. Osmanlı hukukçuları kadıyı insanlar arasındaki anlaşmazlıkları şer'î hükümler ile karara bağlamak için devletin en üst makamınca tayin edilen şahıs diye tanımlar³. Kadı kelimesi, Kuran-ı Kerim'de: "hükümünü, sözünü geçiren" anlamında kullanılırken, hâkim kelimesinin çoğulu olan hükkâm da yine Kuran-ı Kerim'de "uhdesinde yargı yetkisi bulunan yöneticiler" olarak ifade ediliyordu⁴. Osmanlıda ilk kadılığa kimin tayin

¹ Şeniz Anbarlı Boztaş, Konur Alp Demir, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal bir Değerlendirme", *Mehmed Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.6, S.10, Haziran 2014, s.74.

² Ümit Kılıç, *İlmiye Teşkilatı*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2012, s.299.

³ Ahmet Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri", *Türkler Ansiklopedisi*, Ankara, 2002, C.10, s.95.

⁴ Abdulkadir Erçin, "Osmanlı Devleti'nde Kadı ve Şer'î Mahkemeler", *Bartın Üniversitesi Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, C.2, S.1, 2015, s.15.

olduğu ve hangi tarihler arasında bu kurumun kurulduğunu bilmiyoruz; ama Osman Bey tarafından kadı atıldığı haberini Kâtip Çelebi'nin eserinden görebiliyoruz⁵.

Kadının hüküm verdiği yere “meclis-i şer” denirdi. Mahkeme kelimesi Arapça “hüküm verilen yer olarak” bilinmesine rağmen bunun yaygın olarak kullanılması Osmanlı'nın son dönemlerine denk gelmektedir⁶.

Kadılık hukuki olduğu kadar aynı zamanda idari bir memuriyetti. Bu yüzden kadıların görevlerini idari, hukuki ve beledi olarak sınıflandırabiliriz⁷. Kadılar şehir ve kasabaların güvenliği, asayiş ve belediye hizmetlerinden sorumlu olub daha birçok vazifeyi aynı anda yapmaktaydı; yani bulunduğu kazada hem emniyet müdürü hem de idari amir pozisyonundaydı⁸. Kadıların diğer görevlerine bakacak olursak;

- Buldukları yerdeki toplumun hukuk ve ceza ile ilgili davalarına bakarlardı.
- Her bakımından güvenilir kişiler olan kadılar kamu hukukunu korurlardı.
- Nâib tayin ederlerdi.
- Bugün noterlerin görevi olan kefalet, vekâlet, mukavele, borçlanma gibi davalara bakarlardı.
- Miras ve bu mirasın usulüne uygun ayrılmasını sağlardı.
- Buldukları vilayet ve sancaktaki tüm kiralama işlemlerini yaparlardı.
- Seferle ilgili (iaşe hazırlama, araç gereç hazırlama sefere gitmeyenlerin hakkından gelinmesi) gibi konulara bakarlardı.
- Yollarda ve şehirlerde güvenliği sağlardı.
- Belediye işleri, fiyatların düzenlenmesi ve kontrolünü sağlardı⁹.

I.II. Kadılıkta Aranılan Şartlar

Osmanlı Devleti'nde, adaletin temeli olarak görülmesi ve adaletin onlar eliyle sağlanmasından ötürü kadılık kurumuna büyük önem verilmiştir. Ve belli vasıflar taşıyan insanların bu görevi yapmasına özen gösterilmiştir. Bir kadıda aranılan bellibaşlı vasıflar şunlardı:

⁵ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, MEB Yayınevi, İstanbul, 1983, s.124.

⁶ Ekrem Buğra Ekinci, *Osmanlı Hukuku*, Arı Sanat Yayınları, İstanbul, 2008, s.369-370.

⁷ Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, T.T.K Yayınları, Ankara, 2003, s.124.

⁸ Şeniz Anbarlı Bozatay, Konur Alp Demir, “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık”, s.78.

⁹ Münir Atalar, “Şer’iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, S.4, Ankara, 1980, s.309-330.

- Erkek, reşit ve hür olmak.
- Sağır ya da kör olmamak.
- Müslüman olmak.
- Temyiz yeteneğine sahip olmak.
- Hukuki yönden karar verebilecek yapıda olup kendisine gelen davaları çözebilecek kudrette olmak.
- Tarafsız olmak.
- Hukuki yönden bilgili olmak¹⁰.

I.III. Derece ve Tayinleri

Osmanlı Devleti'nde, kadınların yetiştiği kurum medreselerdi. Burada eğitimini tamamlayan ve icazet alan kadınlar sırasına göre matlap defterine kaydedilirdi ve bunlara mülazım denirdi. Mülazımlar, eğer kaza mesleğini seçerlerse en küçük idari birimde görev yaparak kadılığa başlarlardı. Daha sonra belli şartlarda kademeleri yükselir, Şeyhülislam ya da kazaskerliğe kadar yükselebilselerdi.

Osmanlı Devleti'nde kadılık dereceleri Mevleviyet kadılığı ve kaza kadılığı olarak iki guruba ayrılırdı.

Mevleviyet kadılıkları; büyük ve önemli eyaletlere ve önemli sancaklara atanan kadınlardı. Bu kadınların aldıkları maaş üç yüz akçe yevmiyeli ve beş yüz akçe yevmiyeli mevleviyetlerdi. Özellikle beş yüz akçe yevmiyeli Mevleviyet kadıları, devlet katında daha önemli sayılırdı¹¹. En yüksek mevleviyet derecesi, pâyesi de bulunan Rumeli Kazaskerliği'ydi. Sonra Anadolu Kazaskerliği gelirdi ve onun da pâyesi vardı¹².

Kaza kadılıkları; Rumeli, Anadolu ve Mısır'daki kazaların kadılıkları olmak üzere üç gruba ayrılmıştı. Rumeli Kadılıkları, Çınad, Eğri, İnebaht, Salise, Saniye Karib-i âlâ ve en son yüksek derece olan Sitte-i Rumeli'ye kadar yükselir ve orada emekli olurdu. Anadolu Kadılıkları, İnebaht'dan başlayarak, sâmine, sâbia, sâdise, hâmise, râbia, sâlise, sâniye, Musul Kadılıkları'da sâdise, hâmise, râbia, sâlise Musul ve Sitti-i Mısır derecelerinden oluşuyordu. Mısır Kadılıkları da sâdise, hâmise, râbia, sâlise, Musul ve Sitte-i Mısır adlı derecelerdiler¹³.

¹⁰ İlber Ortaylı, "Kadı", *DİA*, C.24, İstanbul, 2001, s.69-70.

¹¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, TTK Yayınları, Ankara, 1988, s.91.

¹² Ahmet Akgündüz, "*Şer'iyeye Sicilleri*", Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, C.1, İstanbul, 1988, s.70.

¹³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, s.93.

Kadınların tayinlerine gelince; 14. yüzyıldan 16. yüzyılın sonuna kadar bütün kadınların tayin yetkisi Rumeli ve Anadolu kazaskerliğine aitti. 16. yüzyılın ikinci yarısında Mevâli denilen büyük kadınların tayini Şeyhülislam'a verilmiş, ama diğer kadınların tayini yine kazaskerler tarafından yapılmıştır. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ise, kazaskerin kadı tayin etme yetkisi alınmış ve şeyhülislamın oluru ve padişahın iradesi ile tayinler yapılmıştır¹⁴.

Kadınlar, kuruluşta süresiz olarak göreve getirilirken vazife isteklerinin fazla olması ve yeteri kadar kadının bulunması ile bundan vazgeçilmiştir. 16. yüzyılın sonunda üç yıl, 17. yüzyılda ise iki yıl olmuş, sonra bu süre daha da kısaltılarak mevleviyet denilen büyük kadılıklara bir yıl, diğerlerine ise yirmi ay süre ile tayinler yapılmıştır¹⁵.

I.IV. Kadınların Uyması Gereken Temel Esaslar

Kadı mahkemede adalet mefhumunu zedeleyecek herhangi bir harekette bulunamamalı, taraflardan herhangi bir hediye kabûl etmemelidir. Rüşvete meyil etmemeli, âdil olmalıdır, Kadı, taraflar arasında din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin adalet ve hakkaniyetle karar vermelidir. Kadı, Sultanın vekili olduğunu unutmadan müvekkilinin kamu yararı için koyduğu kayıt ve sınırlara uymalıdır. Davalar görülürken kronolojik sıraya özen gösterilir, ancak aciliyeti olan bir konuda öncelik ona verilir. Kadı; üzüntülü, aşırı sevinçli, aç, aşırı tok, ya da sıhhatli düşünmeye engel herhangi bir anda karar vermemelidir. Ayrıca yargılama için zaruri olan incelemeleri yapıp davayı sürüncemede bırakmamalıdır. Şayet ihtiyaç duyarsa, ehliyetli şahıslardan mütâla ve fetva da isteyebilirdi¹⁶.

I.V. Yargılama Şekli

Osmanlı Devleti'nde yetki temel olarak hükümdarın elinde olsa da yargı içinde bu durum istisnaidir. Kadı, şeriat adına onun kurallarına uygun hüküm vermekte ve bu hükümler kesin bir nitelik taşımaktaydı¹⁷.

¹⁴ Nevin Ünal Özkorkut, "Yargı Bağımsızlığı Açısından Osmanlı'da ve Günümüz Türkiye'sinde Yargıya Genel Bir Bakış", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S.1, Ankara, 2008, s.232.

¹⁵ Ümit Kılıç, *İlmiye Teşkilatı*, s.303.

¹⁶ Ahmet Akgündüz, "*Şer'iyeye Sicilleri*", s.71.

¹⁷ Şeniz Anbarlı Bozatay, Konur Alp Demir, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme", s.75.

Kadı, yargılamayı açıkça icra eder. Bir kimse, kadının ne şekilde karar vereceğini bilmeden yargılamayı dinleyebilirdi. Önce davacının iddiaları dinlenir, bu iddialar daha önce yazılı olarak sunulmuşsa okunarak tasdik ettirilirdi. Sonra davalı sorgulanır, onun itirazı varsa dinlenirdi. Davalı, davacının iddiasını ikrar ederse bu ikrar ile ilzâm eder; inkâr ederse hâkim ondan delil isterdi. Davacı delillerle ispat ederse, hâkim davacının şahitlerini gizli ve açık tezkiye ettikten sonra şahitlerin şهادetinin makbul olup olmadığına bakardı. Uygunsa davacı lehine karar çıkar, davacı delillerle davasını ispat edemezse davalıya yemîn teklif ettirebilirdi. Davalı yemîn eder ya da davacı yemîn teklifi talebinde bulunursa, hâkim davacıyı davalıyla olan nizaandan men ederdi. Davalı yemînden kaçarsa, aleyhinde karar verilirdi. Sonra hâkim kararı ve tutulan zaptı tanzim eder davacı ve davalıya verirdi¹⁸.

Kadılar, kararlarını hiç kimseye danışmak zorunda değillerdi; yanlış bir karar verilmişse sadece vicdanına sorumlu olup, hiçbir suretle eleştirilmezlerdi. Tereddüt ettikleri bazı husûsular için ise fetva isteyebilirlerdi. Fakat gelen fetva kendi içtihatlarına uygun değilse kararı dilediği şekilde verirlerdi¹⁹.

I.VI. Şer‘iyye Mahkemeleri

Kadıların kaza işleriyle meşgul oldukları yani eski bir deyimle icrâ-yı ahkâm-ı şer‘iyye eyledikleri adalet dairelerine Şer‘iyye mahkemeleri denirdi²⁰. Osmanlı Devleti’nde buraya meclis-i şer‘ de denilmekteydi²¹. Mahkemeler için özel bir binanın hangi tarihten itibaren ayrılmaya başlandığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, mahkemeler kadının evinde ya da camide olur²², mahkeme kadının istediği bir günde yapılırdı²³.

Yargı vazifesi olan kadıya padişahla doğrudan haberleşme yani “arz yetkisi” verilmiştir²⁴. Osmanlı Devleti’nin hukuk sisteminde bütün davaların İslam hukukunun öngördüğü şekilde çözüme ulaşması benimsendiğinden mahkemeler, şeriat

¹⁸ Ahmet Akgündüz, “Şer‘iyye Sicilleri”, s.71.

¹⁹ Münir Atalar, “Şer‘iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, s.309.

²⁰ Münir Atalar, “Şer‘iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, s.304.

²¹ Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, Ceren Ofset ve Matbaacılık Reklamcılık, Elazığ, 1999, s.122.

²² M. Akif Aydın, “Mahkeme”, *DİA*, C.27, s.340

²³ Fedâ Şamil Arık, *Osmanlılar’da Kadılık Müessesesi*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1999, s.11.

²⁴ İlber Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti’nde Kadı*, Kronik Yayınevi, Ankara, 1994, s.29.

mahkemeleri olma özelliği taşırdı²⁵. Bu mahkemeler ehl-i örfün tasarrufunu da kadı elinde bulundurduğu için daima açıktı ve mahkemelerde duruşmalar açıktı. Kadı, Hanefi mezhebine göre hüküm verir²⁶, yargılamayı eşit ve tarafsız bir şekilde yürütür, aksi ispat edilinceye kadar kişilerin borçsuz ve suçsuz olduğu ilkesine bağlı kalınması gerekirdi²⁷. Verilen karara itiraz Divan-ı Hümayun'a yapılabilirdi²⁸.

Tanzimat Dönemine kadar daha doğrusu II. Mahmud devri ve sonraki dönem, yargı için büyük değişimlerin olduğu bir dönemdir. Zira bu dönemde şer'î mahkemelerin yetkileri azaltılmış, Tanzimat Fermanı ile de bu mahkemeler düzenleme altına alınmıştır²⁹.

I.VII. Şer'iyeye Mahkemelerinde Görev Yapan Görevliler

I.VII.I. Naib

Kadı, atandığı yerde kendisine verilen görevleri yapmakla mesuldü. Ancak verilen görevler birden fazla olduğundan, kendisine yardımcı olacak görevliler gerekirdi³⁰. Naib, mânâ itibarıyla şeriat hükümlerine göre hüküm veren kadı vekili olarak bilinirdi³¹. Bazen de kadıları atandıkları yere kendileri gitmez vekâleten naib gönderirdi³².

Kadı, naib tayin ederken özellikle o mahallin ulemasından olanları seçerdi ve bunlar oradaki medreselerden icazet almış kişilerdi. Bu kişiler bazen maiyetindeki işlere tayin edilebilirdi. Naibin görevleri ise, kadı adına onun görevlerini yapar, davalara bakardı. Ayrıca hukuki davalar dışında, katl, hırsızlık gibi konularda keşif işini de görürlerdi³³.

²⁵ Şeniz Anbarlı Boztaş, Konur Alp Demir, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme", s.75.

²⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlimiye Teşkilatı*, s.91.

²⁷ Fahrettin Atar, "Kadı", *DİA*, C.24, s.69.

²⁸ Ekrem Buğra Ekinci, "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.3, S.5, 2015, s.418.

²⁹ Ahmet Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", s.113.

³⁰ Şeniz Anbarlı Boztaş, Konur Alp Demir, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal bir Değerlendirme", s.83.

³¹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca- Türkçe Lugat*, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara, 1993, s.798.

³² Mithat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lugatı*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1986, s.236.

³³ İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadı'sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine", *Amme İdaresi Dergisi*, IX/1, 1976, s.96.

I.VII.II. Müftü ve İmam

Kadı tereddüte düştüğü bazı konularda fetva almak amacıyla müftiye başvururdu. Fakat gelen fetvaya uyma zorunluluğu da yoktu. Yine imamlar da halk arasında meydana gelen anlaşmazlıklarda arabuluculuk yaparak kadıya yardımcı olan toplum içindeki saygın kişilerdi.

I.VII.III. Muhzırlar

Şer‘i mahkemelerde, davacı ve davalıları mahkemeye çağıran, mahkemede getir götür işlerini yapan kişidir. Bu tabirin ceza ve hukuk mahkemelerindeki karşılığı mübaşirdir³⁴.

I.VII.IV. Çavuşlar (Dergâh-ı Ali Çavuşları)

Günümüzde icra memurlarının, kısmen de emniyet görevlileri ve savcının yaptığı vazifeyi yaparlardı. Şer‘i mahkemelerde verilen kararın icrası, borçlunun mallarını satarak borcunun tahsili, kesinleşen cezaların infazı gibi vazifeleri vardı³⁵.

I.VII.V. Subaşılar

Önceleri merkezden atanan, 16.yüzyıldan sonra ise beylerbeyi ve sancakbeyi tarafından atanıp onlara bağlı olan memurlardır. Subaşının tayinini beylerbeyi ya da sancakbeyi bir mektupla kadıya bildirir ve bu tayin sicile de kaydolunurdu.

Subaşının başlıca iki görevi vardı. Birincisi, bâd-ı hava adı altında toplanan cürm-i cinayet, niyabet, resm-i arusane gibi vergileri toplamak; ikincisi ise, bu mali göreve ilişkin kolluk görevini ifa etmektir. Kolluk görevi, aslında geleneksel idare sisteminde yargı bölümünden bir görev olup kadıya ait olması gerekir. Ancak kadının bu görevi icrai iktidarı olmadığından, subaşılar bu görevi yapardı ve bunlar ehl-i örfendi. Suçları önlemek, suç işleyenleri yakalamak, kadının suç görüp hüküm verdiğini cezalandırmak gibi görevleri vardır. Subaşı için hem polis memuru ve en yüksek emniyet görevlisi hem de infaz memuru denebilir. Bunlar Osmanlı kadısının en başta gelen yardımcılarındandı³⁶.

³⁴ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.572.

³⁵ Ahmet Akgündüz, “*Şer‘iyye Sicilleri*”, s.73.

³⁶ İlber Ortaylı, “Osmanlı Kadı'sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine”, s.101.

I.VII.VI. Kâtipler ve Hademeler

Kadı ve naiblerin görev süresi dolunca veya vefat ya da istifa edince, kadılık makamının boş kalması durumunda başkâtip geçici olarak mahkemeye vekâlet ederdi. Mahkeme kâtipleri bağlı buldukları kadılar tarafından fıkıh, ferâiz, sakk-ı şer'i ve hüsn-i hat konularında imtihana tabi olur, valiler tarafından atanırlardı. Hademeler ise mahkeme ile ilgili evrakların getirilmesini sağarlardı³⁷.

I.VII.VII. Kassamlar

Ölen bir şahsın, askeri veya beratlı sınıftan ya da re'âyadan oluşuna göre, terekesini kassam denilen memurlar taksim ederlerdi. İstanbul'da bu işlerle meşgul kassam mahkemesi adlı bir mahkeme vardı³⁸.

II. ŞER'İYYE SİCİLLERİ, ŞER'İYYE SİCİLLERİNDEKİ BELGE ÇEŞİTLERİ VE TARİHİ KAYNAK OLARAK ÖNEMİ

II.I. Şer'iyeye Sicilleri

Hukuki olayları, davaları, kadıların verdiği kararları ve yargıyı ilgilendiren konuları barındıran yazılı kayıtların olduğu defteri "kadı sicili", "zabt-ı vekâyi" veya şer'iyeye sicili defteri" gibi çeşitli adlarla adlandırılabiliriz. Bunlar, Osmanlı Devleti'nden bize kalan muazzam ve paha biçilmez değerdeki arşivin çok önemli bir kısmını oluşturur³⁹. Siciller tutuluş tarzlarına göre üçe ayrılır; tereke, vekâlet, hüccet, ilam gibi yalnızca bir konuya ait kayıtların olduğu defterler birinci grubu oluşturur. Bir tarafına evlenme, boşanma, alacak-verecek alım-satım, nafaka, vakıf, hıbe gibi mahalli olaylar kaydedilir, buraya sicil-i mahfuz denirdi. Diğer tarafı ise "sicil-i mahfuz defterlü" denilen tarafı olup merkezden gelen berat, ferman, buyruldu izinname gibi belgeler kaydedilirdi⁴⁰.

Şer'iyeye defterleri belli bir usule göre, uzun boylu, dar ve enli olabilirdi. Mesela 40 cm boyunda bir sicilat defteri 16 cm enindeydi. Ancak bütün sicil defterleri aynı ölçüde değillerdi. Yazıları çoğu zaman talik kırması yazı şeklindedir. Şer'iyeye

³⁷ Şeniz Anbarlı Boztaş, Konur Alp Demir, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme", s.85.

³⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.209.

³⁹ Fethi Gedikli, "Şer'iyeye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar", *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları*, İsam Yayınları, İstanbul, 2007, s.74.

⁴⁰ Kenan Ziya Taş, "Arşiv Malzemesi Olarak Şer'iyeye Sicilleri ve Taşra Üniversitelerinde Arşiv Araştırmaları", *I. Milli Arşiv Şurası, 20-21 Nisan*, Ankara, 1998, s.178.

sicillerine bakıldığında, kadılar göreve başlar başlamaz dibace yazılır, burada şer'i hükümlere ve bunları vaz'eden Allah ve peygamberlerine saygı arz edilir, çoğu kere sicili tutan kadının tayin belgesi de kaydedilir ve adı, sanı ve vazifeye başlangıç tarihi de yazılırdı. Deftere yazılan yazılar belli bir nizam ile olurdu⁴¹.

II.II. Şer'iyeye Sicillerindeki Belge Çeşitleri

II.II.I. Hücetler

Gerek bir hükmü ihtiva etsin gerekse akid, ikrar, vasi tayini gibi hukuki bir hadiseyi, tesbit gayesiyle olsun bir kadının huzurunda tanzim olunan vesikaya verilen addır⁴².

Hücet, bir sureti sicil defterine yazılan herhangi bir karar içermeden tarafların ikrar ve tasdikini içeren ve hâkimin imzasının ve mührünün bulunduğu kadıların taraflara verdiği belgelerdir. Her hücetin altına mutlaka “Şuhûdü'l-hal: durumun şahitleri veya şuhûd-ı muhzır” başlığı ile hukuki muameleye şahit olanların isimleri ve ünvanları kaydedilirdi⁴³.

Hücetin başında genellikle şu ifadeler yer alır: Ya hücetin bulunduğu şehir ismi zikredilerek başlanır (mahkemenin bulunduğu şehir “mahrûse” “mahmiye” Medîne-i Erzurum'da) veya “Zikri âti husûsu mahallinde muayene ve tahrir için” veya daha ziyade keşif ve muayene hücetlerinde olduğu gibi “Husûs-ı âti'l beyanın mahallinde keşif ve iltimas olunmağın” şeklinde başlar ya da “oldur ki”, “sebeb-i tarih-i kitap” şeklindedir⁴⁴.

Hücetler konularına göre: evlenme akdine ilişkin hücetler, boşanma kararı kocanın şiddetli geçimsizliği, mehir nafaka ücretleri, köle azatları, köle azadı ile ilgili hücetler, kadının vasi tayini, rehin, şüf'a hücetleri, diyet, kısas, ibra, iflas gibi konulardan oluşur. Ayrıca kethüda, subaşı, benzeri görevlilerin de tayin ile ilgili hücetleri mevcuttur⁴⁵.

⁴¹ Ahmet Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri”, s.106.

⁴² Mithat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lugatı*, s.154.

⁴³ Ahmet Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri”, s.106.

⁴⁴ Ahmet Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri”, s.105-106.

⁴⁵ Ahmet Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri”, s.105-106.

II.II.II. Mürâsele

Arapça “haberleşme”, “mektuplaşma”, “resmi kadı mektubu” demektir⁴⁶. Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kadı ve naiplere ve onlar canibinden nahiye naiplerine tayinlerini bildiren resmi yazılardır. Kadılar tarafından bir husûs hakkında yazılan resmi kâğıtlara da mürâsele denir⁴⁷.

II.II.III. Maruzlar

Ma'rûz kelime anlamı itibariyle arz edilen şey demektir. Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi hukuki bir durumun tespiti açısından yazılı delil olarak kabûl edilemeyen ve sadece kadının icra makamlarına idari bir durumu arz ettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamına yahut kadıya hitaben yazdığı şikâyet dilekçelerine denir. Yani astın üstüne yazdığı bir isteği ya da bir durumun arzını havi yazılı belge ve kayıtlardır. Bu kayıtlar daha sonra ilamlar içinde yer almaya başlamıştır⁴⁸.

18. yüzyıldan itibaren maruzlar, kadının icra makamına idari durumları arz ettiği kayıtlar olmasının ötesinde kadının kazai faaliyetlerini de merkeze aktardığından ötürü hukuki bir faaliyet de kazanmıştır ve ilam şeklinde anılmaya başlanmıştır⁴⁹.

II.II.IV. İ'lâm

Şer'i mahkemelerde mahkeme kararları demektir. Kelime anlamı “bildirmek” demektir⁵⁰. Her i'lâm belgesi, davacının iddiasını, dayandığı delilleri, davalının cevabını ve def'i söz konusu ise def'inin sebeplerini, son kısımda verilen kararın gerekçesini ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları ihtiva eder. İ'lâm belgelerinin diğer şer'iyeye sicili kayıtlarından farkı hâkimin verdiği kararı ihtiva etmesidir⁵¹.

İ'lâm'ın özelliklerine bakacak olursak:

⁴⁶ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, s.732.

⁴⁷ Mehmet Zeki Pakalın, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.621.

⁴⁸ Ahmet Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri”, s.112.

⁴⁹ Ekrem Tak, *XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, (Marmara Üniversitesi Türkiyat Araş. Ens., Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2009, s.139.

⁵⁰ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, s.160.

⁵¹ Ahmet Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri”, s.112.

- Hâkimin imza ve mührü hüccetlerin tam tersine i‘lamlarda alt tarafta yer alır. Tarafların ve dava yerinin formüle edilmiş ifadelerle tanıtılması hüccetten farksızdır.
- Davacının iddiası yani dava konusu eksiksiz olarak zikredilmelidir. Davacının zabta geçen ifadesi incelenmeli, tekrar eden ifadeler ve i‘lamı ilgilendirmeyen yerler çıkarılmalıdır.
- Davalının cevabı def‘i ve itirazları zikredilir.
- Gerekeci demek olan isbat vasıtasında önemlidir. Delil genelde: “gıbbe’s sual” diye istenir.
- Tarih Arapça olarak yazılır. İ‘lamlarda daha ziyade fi 28 Şa’bânü’l Muazzam 1169 şeklindedir.
- Şuhûdü’l-hal başlığı altında şahitlerin isminin verilmesi şart değildir⁵².

II.II.V. Emir ve Fermanlar

Emir ve fermanları iki gruba ayrabiliriz; birincisi padişah, ya ihtilafı olan şer‘i bir konuda mevcut görüşlerinden birini tercih ettiğini kadıya bildirir, ya da şer‘i hükümlerin icrasını te‘yid için yazılı emir gönderir veya düzenleme yetkisi olan sahalarda bazı düzenleyici kaideleri Divan-ı Hümayun’u telhisi üzerine tanzim eder, bunu kadıya bildirir. Bazen İstanbul kadılığı gibi müstakil bir defter tutulurken bazen de şer‘iyye sicillerinde bulunur, başına ortasına yada sonuna kaydedilirdi. İkincisi; yine padişah tarafından gönderilen bu kez umumi değil, husûsi şahıslara yazılmış vazife tevcihi, tımar tevcihi gibi benzeri konularda kaleme alınan berat, ferman ve nişanlardır⁵³.

II.II.VI. Berât (Nişân)

Manası, “yazılı kâğıt ve mektup” olan berât bazı vazife, hizmet ve memuriyete tayin edilenlere vazifelerini yapması için verilen padişah tuğralı atama ve izin

⁵² Ahmet Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti’nde Tatbiki: Şer‘iyye Mahkemeleri ve Şer‘iyye Sicilleri”, s.112.

⁵³ Ahmet Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti’nde Tatbiki: Şer‘iyye mahkemelerive Şer‘iyye Sicilleri”, s.114.

belgesidir⁵⁴. Beratlarda verilen vazifenin adı, yeri, maaşı, vergisi, verilen kimsenin adı bu vazifenin ona neden verildiği ayrı ayrı açıklanır⁵⁵.

II.II.VII. Buyuruldu

Osmanlı Devleti'nde padişaktan sonra şer'i ve kanuni hükümleri icra ve takip eden görevli sadrazamdı. Sadrazamlar padişahın emrine dayanarak bazı husûsları kadınlara hatırlatabilirlerdi. Şer'iyeye sicillerinde bulunan kayıtlardan biri de sadrazamların yazılı emirleri manasına gelen buyruldulardır. Bazen beylerbeyi veya sancakbeyinin de buyruldu gönderdiği kayıtlarda görülür. Şer'iyeye sicillerinde yer alan önemli bir buyruldu da kazaskerlere ait tayin buyrulduşudur. Bazı en üst rütbeli kadılar dışında bütün kadıların atamasını kazasker yapardı.

II.II.VIII. Tezkireler

Osmanlı diplomatikasında, daha ziyade üstten alta ya da aynı seviyedeki makamlar arası yazılan resmi bir konuyu ihtiva eden belgelere denir⁵⁶. Tezkireler, maksadı açık olacak şekilde gereksiz ayrıntılara girmeden sade bir dille kaleme alınırdı. Tezkirelerin çıktıkları daireye ve verilme sebebine göre berât, divân hazine arz inhâ' tezkiresi gibi birçok çeşidi vardı⁵⁷.

II.II.IX. Temessük

Borç için alınıp verilen senet ve istimlâk sırasında alınan hüccet demektir. Kelime anlamı Arapça "ihtimam ile tutunmak" demektir⁵⁸. Şer'iyeye sicillerinde temessükün anlamı şudur: Mîrî arazide gayrı sahîh vakıflarda tasarruf hakkı sahiplerine yetkili makam ya da şahıslar tarafından verilen belgedir. Yani temessük, tasarruf vesikası demek olup sonraları tapu yerine geçmiştir⁵⁹.

⁵⁴ M. Tayyip Gökbilgin, *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1992, s.85.

⁵⁵ Mithat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lugatı*, s.45.

⁵⁶ Ahmet Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", s.114.

⁵⁷ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, İstanbul, 1988, s.245.

⁵⁸ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.3, s.453.

⁵⁹ Ahmed Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", s.114.

II.II.X. Mektup

İki belde ya da iki memleket arasındaki çeşitli vesilelerle birbirine gönderdikleri yazılara mektup denir⁶⁰.

II.III. Tarihi Kaynak Olarak Sicillerin Önemi

Şer‘iyye sicilleri Osmanlı Devleti’nin sosyo-ekonomik yapısından, etnografyasına, askeri yapısına, konuşulan diline kadar tüm özellikleri yansıtmaktadır. Toplumların sosyal tarihlerini aydınlatan ana kaynaklardır. Bölgede bulunan insanların aile yapısı, gelenekleri, çocuk sayıları sosyal güvenlik kurumlarını, zengin fakir müslim-zımmî ailelerin durumunu sicillere bakarak tespit edebiliriz. Ayrıca siciller, etnografya ve halk kültürü açısından da büyük önem taşımaktadır. Toplumunu oluşturan insanlar nasıl yaşıyor ne yiyor, ne giyiyordu ki, bu ve bunun gibi soruların cevabı sicillerde bulunurdu. Birçok devlette de sicil vardı (mesela Abbasiler, Emeviler’de). Fakat bunlar korunamadığından günümüze ulaşmamıştır⁶¹.

Sicillerdeki belgeler, askeri ve şehir tarihi açısından önemli olduğu gibi, iktisat tarihi, yer adları ve tıp tarihi bakımından da büyük önem taşımaktadır⁶².

Şer‘iyye Sicillerine suret olarak geçmiş bulunan çeşitli fermanlar, ber’atlar mektuplar ve diğer resmi kayıtlar eski nizamların iç yüzünü ortaya çıkaran en önemli belgelerdendir. Şer‘iyye sicillerinde birçok devlet adamları, müderris, âlim, şair, sanatkâr, mimar adları geçmektedir. Detaylı olmasa da bu kişiler ile ilgili en sağlam bilgiler edinilebilir. Yine kadı defterinin mimari tarihimiz açısından da önemi büyüktür. Halen ayakta olsun ya da olmasın mimari yapılar hakkında bilgi verir. Eskiden oturulan ve oturulmayan yerleri kasaba, köy, mahalle, semt, çiftlik, otlak özellikle aşiret ve cemaat isimleri bu kayıtlarla aydınlatılır. Ayrıca askeri ve siyasal bakımdan da şer‘iyye sicillerinin büyük önemi vardır. Nitekim defterlerde askeri seferler hakkında bilgiler bulmak mümkündür. Bu defterlerdeki fiyat kayıtları esnaf teftişine ait kısa ama çok açık zabıtlar vaktiyle kadıların belediye işlerine de baktıkları görüşünü kuvvetlendirmekte, o zamanki belediye tüzük ve yönetmeliklerini açıkça belirtmektedir. Dava konularıyla eski şer‘iyye mahkemelerinin çalışmalarını ve İslam hukukunun uygulamadaki usul ve

⁶⁰ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, s. 221.

⁶¹ İbrahim Yılmazçelik, *Diyarbakir Şer‘iyye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)*, Diyarbakir Tanıtma Kültür ve Yardımlaşma Vakfı Yayınları, Ankara, 2001, s.7.

⁶² Fethi Gedikli, “Şer‘iyye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar”, s.75-76.

kaidelerini bize olduğu gibi aksettiren sicil zabıtlarının bir hukukçuyu dahi ilgilendirecek önemde olduklarını kabûllenmek gerekir. Çok kısa olmalarına karşın bu zabıtlar dava ve muhakeme usullerini, davacıların iddialarını karşı tarafların reddini, nihayet kadıların şer’i kararlarını tanıtmaları bakımından önemlidir. Kadı sicillerinde geçen Türkçe terimlerle, imla özellikleri, anlatım ve üslup şekilleri, tereke zabıtlarında yiyecek ve eşya maddelerinin isimleri, dil ve folklor yönlerinden ayrı ayrı inceleme ve karşılaştırma konularıdır⁶³.

III. ŞER’İYYE SİCİLLERİ KATALOĞU, HARPUR ŞER’İYYE SİCİLLERİ KATALOĞU VE HARPUR ŞER’İYYE SİCİLLERİ İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

III.I. Şer’iyye Sicilleri Kataloğu

Sicil çalışmaları adeta bir “sicilbilimi” terimi ile kavramlaştırılabilecek kadar çok boyutlanmış ve derinlik kazanmıştır. Bunlar okumadan anlamlandırılmaya, bazı işaret ve ibarelerin yorumlanmasına, sicillerin tarihlendirilmesine kadar uzanmaktadır. Şer’iyye sicilleri üzerine bugüne kadar yapılan çalışmaları şöyle sıralayabiliriz;

1. Katalog çalışmaları
2. Metin çeviri yazılarının hazırlanması
3. Sicillere dayalı olarak yapılan çalışmalar

Katalog çalışmaları bakımından en büyük sorun yurt dışında Osmanlı coğrafyası ülkelerinin arşivlerinde bulunan şer’iyye sicillerinin toplu bir kataloğunun bugüne kadar yapılmamış olmasıdır⁶⁴.

Şer’iyye sicillerine olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. 1960’lardan itibaren sicillerin kataloglanmasına başlanmıştır. Katalog çalışmaları ile ilgili ilk çalışma 1964 yılında Osman Ersoy tarafından yapılmış ve bunu Mücteba İlgürel ile Yusuf Halaçoğlu’nun katalog çalışmaları izlemiştir. Çalışmalar, 80’li yıllarda devam etmiş ilk toplu kataloğu Ahmed Akgündüz yayınlamıştır⁶⁵.

⁶³ Münir Atalar, “Şer’iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, s.312-313.

⁶⁴ Fethi Gedikli, “Şer’iyye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar”, s.79-80.

⁶⁵ Ekrem Tak, XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri, s.103.

III.II. Harput Şer'iyeye Sicilleri Kataloğu

En eski tarihli Harput şer'iyeye sicili 383 numaralı sicil olup, M.1624-1625 (H.1034-1035) tarihlidir En yenisi ise M.1897-1919 (H.1315-1337) tarihli olan 394 numaralı defterdir. Harput sicillerinin asıl nüshaları 1990 yılından beri Ankara'daki Milli Kütüphane'de muhafaza edilmektedir⁶⁶. Ayrıca bunların dijital suretleri de Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunmaktadır.

Tablo 1: Harput Şer'iyeye Sicilleri Kataloğu⁶⁷

DefterNo	Hicri Tarih	Miladi Tarih	DefterNo	Hicri Tarih	Miladi Tarih
181	1040-1042	1630/1631-1632/1633	386	1042-1043	1632/1633-1633/1634
218	1249-1256	1833-1840	387	1310-1327	1892/1893-1909/1910
278	1076-1077	1665/1666-1666/1667	388	1122-1124	1710/1711-1712/1713
324	1064-1090	1653/1654-1679/1680	389	1279-1280	1862/1863-1863/1864
331	1094-1096	1682/1683-1684/1685	390	1280-1281	1863/1864-1864/1865
350	1073	1662/1663	391	1103-1133	1691-1720
362	1082-1083	1671-1673	392	1260-1264	1844-1848
368	1074-1075	1663-1664	393	1253-1256	1837/1838-1840/1841
381	1283-1284	1866/1868	394	1315-1337	1897/1898-1918/1919
382	1072-1073	1661/1662-1662/1663	395	1315-1318	1897/1898-1900/1901
383	1034-1035	1624/1625-1625/1626	396	1136-1138	1723/1724-1725/1726
384	1047-1066	1637/1638-1655/1656	397	1076-1077	1665/1666-1666/1667
385	1064-1066	1653/1654-1655/1656	398	1230-1255	1814/1815-1839

⁶⁶ Mehmet Beşirli, "385 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, S.10, Ankara, 1999, s.9.

⁶⁷ Ahmet Akgündüz 394 numaralı defterin bitiş tarihini H.1331 olarak vermiştir; ancak İbrahim Erdoğan defterin bitiş tarihinin H.1337 olduğunu söylemektedir. Yine Ahmet Akgündüz Harput Şer'iyeye Sicillerinin sayısını 28 olarak gösterirken, İbrahim Erdoğan 379 ve 380 numaralı sicillerin Çemişgezek Sancağı'na ait olduğunu tespit etmiştir. Bkz. Ahmet Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, C.1, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul, 1988, s.189; İbrahim Erdoğan, *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Toplumunda Değişim Eğilimleri (Harput Örneği)*, (Ankara Üniv. Sos. Bil. Ens., Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2006, s.9.

Yukarıda tablo halinde verdiğimiz sicillerin haricinde, Prof. Dr. Mustafa Öztürk tarafından Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde altı adet Harput Şer'iyeye Sicili daha tespit edilmiş ve bu sicillerin birer suretleri Fırat Üniversitesi Tarih Bölümü Kütüphanesi'ne kazandırılmıştır. Bu defterlerin demirbaş kayıt numaraları ise şöyledir:

38244-I. Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili

38244-II. Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili

38244-III. Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili

38244-IV. Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili

38244-V. Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili

38244-VI. Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili

III.III. Harput Şer'iyeye Sicilleri Konusunda Yapılan Çalışmalar

Yapılan katalog çalışmaları ve İlahiyat Fakültesi'nde tespit edilen son defterlerle birlikte otuz iki tane Harput Şer'iyeye sicili olduğu anlaşılmaktadır. Harput şer'iyeye sicilleri ile ilgili yapılan çalışmaları Yüksek Lisans çalışmaları ve makaleler olarak sınıflandırıp inceleyebiliriz.

III.III.I. Yüksek Lisans Tez Çalışmaları

1. HALAÇOĞLU, Ahmet, *381 Numaralı Harput "Mamuretü'l-'Aziz" Şer'iyeye Sicili H.1283-84 (M.1866-68)*, (Basılmamış Yüksek lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, 1986.

2. TIZLAK, Fahrettin, *398 Numaralı M.1814/1815-1839 (H.1230-1255), Harput Şer'iyeye Sicili*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elazığ, 1987.

3. YILMAZÇELİK, İbrahim, *392 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili H. 1260-1264 (M. 1844-1848)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, 1987.

4. AKSIN, Ahmet, *218 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili H.1249-1256 (M.1833-1840)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1990.

5. KOÇLAR, Bekir, *362 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili H.1082-1083(M. 1671-1673)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1990.

6. GÜLCÜ, Erdinç, *1691-1720 M. (1103-1133 H.) Tarih ve 391 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1993.

7. UZUN, Celalettin, *H.1048-1049/M.1638-1639 Tarihli Harput Şer'iyeye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2011.

8. DANIK, Sevdâ, *H.1036-1037/M.1627 Tarihli Harput Şer'iyeye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2013.

9. KISA, Yavuz, *H.1091-1092/M.1680-1681 Tarihli Harput Şer'iyeye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elazığ, 2013.

III.III.II. Makaleler

1. KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, "Harput Mamuratü'l-Aziz Şer'iyeye Sicilleri", *Yeni Fırat Dergisi*, S.2, Ankara, 1966, s.11-14.

2. HALAÇOĞLU, Ahmet, "Şer'iyeye Sicillerinin Önemi ve 381 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili (H.1283-84, M.1866-68)'nin Tanıtımı", *Fırat Üniversitesi Dergisi*, C.1, S.1, Elazığ, 1987, s.33-48.

3. TIZLAK, Fahrettin, "398 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicilinin Özellikleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.2, Elazığ, 1998, s.199-203.

4. AKSIN, Ahmet, "218 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.9, S.1, Elazığ, 1999, s.1-17.

5. BEŞİRLİ, Mehmet, "385 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, S.10, Ankara, 1999, s.3-25.

6. UZUN, Celalettin, "1638-1639 (H.1048-1049) Tarihli Harput Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), Elazığ, 2013, s.255-290.

8. DANIK, Sevda, “1627 Tarihli Harput Şer’iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi”, *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, C.1, S.1, Elazığ, 2014, s. 65-132.

IV. H.1069 M.1658-1659 TARİHLİ HARPUR ŞER’İYYE SİCİLİNİN TANITIMI VE TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN METOD

İncelememize konu olan Harput şer’iyye sicili Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi’nde bulunmakta olup, 38244 IV demirbaş numarada kayıtlıdır. Bu defter H.1069/M.1658-1659 yıllarına ait olup toplam 171 sayfadır. Sicilin başından 144. sayfaya kadar olan kısmı “sicil-i mahfuz” denilen kısımdır ve bu kısımda alım-satım, borç, rehin, hibe, vekâlet, vasi, mihir, miras ve mal davaları yer alır. 144. sayfadan 171. sayfaya kadar olan kısım ise “sicil-i mahfûz defterlû” denilen kısımdır; ferman, mektup, berat, tezkire gibi belgelerin suretleri kaydedilmiştir.

Defterde yer alan toplam belge sayısı 492’dir. Fakat incelememize konu olan kısımda (s. 1-80) yer alan belge sayısı 206’dır. Bunlardan iki tanesi iptal olunmuştur. İptal olan belgeler de transkript edilmiş, birer dipnotta iptal edidikleri belirtilmiştir (bkz. s.18/b.4, s.24/b.4).

İncelediğimiz defter, tarihini gösteren bir kapakla başlar, sonrasında menzillcilerle ilgili kayıtlar yer alır. Birbirinden bağımsız olan bu kayıtların yer aldığı sayfalar (kapakla birlikte ilk dört sayfa), defterin bütünüyle birlikte sonradan numaralandırılmıştır. Defterin bu ilk dört sayfası, belge vasfını taşımadığından veya içerik olarak diğer sayfalardan farklı olduğundan, transkripsiyon sırasında bunlara belge numarası verilmemiş, olduğu gibi çevrilmiştir. Çünkü bu kısım, çeşitli masraflar ve menzillerle ilgili kısa kısa notları ihtiva etmektedir ve konu olarak birbirinden bağımsızdır.

Defterdeki her belgeye tarafımızdan ayrı ayrı numara verilmiştir ve bu numaralar her sayfada birden başlamaktadır (mesela s.23/b.1, s.29/b.2, s.56/b.1 gibi).

Metnin transkripsiyonunda mümkün olduğu kadar genel kabûl gören kurallara uyulmaya çalışılmıştır. Ayın harfi (ع) “ ‘ ” şeklinde gösterilmiştir. Elif (ا), vav (و), ye (ي) harfleri ile yapılan uzatmalar "â, û, î" şeklinde gösterilmiştir. Cümlelerde okuyup emin olamadığımız yerlerde (?) kullanılmış, okunamayan yerler ise aynen kopyalanmıştır. Belgenin orijinalinde kâtip tarafından boş bırakılan yerlere parantez içinde “boşluk” yazılmıştır (mesela Ali nâm (boşluk) gibi). Belgelerde iki defa yazılan yani mükerrer olan kelimeler, aynı şekilde iki defa yazılmış, fakat bir dipnotta bu husûs

belirtilmiştir. Kâtip tarafından yazım esnasında hatalı yazılmış olan kelimeler de yine dipnotta belirtilmiştir. Bazı kelimeler ise anlam itibariyle metinle bağdaşmadığı için kelimenin yanına (?) konulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SİCİLDEKİ BELGELERİN ÖZETLERİ

s.5/b.1

Ahmed isimli kişinin Seyyid Yunus'un ahırından katırını izinsiz alıp yük yükleyerek sakat bırakmasına dair Evâsıt-ı Saferü'l-hayr 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.5/b.2

Harput'ta debbağ esnafından Mehmed'in debbağ esnafıyla birlikte ödemesi gereken vergilerini ödemediğine dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.5/b.3

Hasan bin Deli Hatib isimli şahsın Abdurrahman isimli şahsı darp ve ona hakaret etmesine dair Evâsıt-ı Saferü'l-hayr 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.6/b.1

Yunus Koca isimli kişinin Köz mahallesinde bulunan damını Ali isimli kişiye sattığına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.6/b.2

Hüseyin Çelebi'nin Çölmek mezarında bulunan mülkünü ölünceye dek kendine bakması karşılığında oğlu Mehmed'in oğlu Bekir ve diğer oğlu Ali'nin oğlu Yusuf'a bıraktığına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.6/b.3

Hoş mezarı sâkinlerinden Monla Yusuf'un kardeşi Hasan'ın Mehmed bin Cemal adlı şahsı kılıçla yaraladığına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.6/b.4

Sürsürü adlı karyeden Korkik veled-i Keşiş adlı zimmînin Nahük veled-i Tatük'e tarlasını ve bahçesinin yarısını sattığına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.7/b.1

Diyarbakir Valisi olup asakir-i İslama serdar olan Vezir Murtaza Paşa'nun buyrulduyuyla mübaşir tayin olunan Yusuf Bey Harput'a gelip halen Harput Mütesellimi olan Yunus Bey'in mahzarında takrîr-i kelim edip toplanması ferman

buyurulan sürsad zahiresi bakayasını İlvekili Osman Çavuş'un bi't-tamâm ordu-yu hümayuna ettiğine dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet.

s.7/b.2

Kalede Bulgar Çelebi adlı şahsın Ali bin Cuma adlı şahsa siyah kısrığını sattığına dair Evâhir-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.7/b.3

Kapu masrafları için toplanan sürsat zahiresinin eksiksiz tahsil edilmesine dair Evâhir-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli ferman.

s.8/ b.1

Harput kal'ası sâkinlerinden Mustafa bin Piri adlı kişinin dükkânını Bulgar Çelebi adlı şahsa satışına dair Evâil-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.8/b.2

Kalender bin Ferhad adlı kişinin on yıllığına bağını Morpiri adlı kişiye satışına dair Evâil-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.8/b.3

Emine adlı hatunun zevci Durmuş adlı kişiden alacağı mehir ve nafakadan feragat ettiğine dair Evâil-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.9/b.1

Boyacı Mirek ve karındaşı oğlu Tavtil'in otuz yıldır tasarrufunda bulunan tarlaya Mikailik adlı kişinin müdahale ettiğine dair Evâil-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.9/b.2

Gölcük karyesinde Mirek ve Tavtil adlı zimmîlerin Mikailik'in evlerinin yanındaki harabeyi bina ettiğine dair Evâil-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.10/b.1

el-Hâc Hüseyin adlı kişinin babalarından kalan maldan kardeşleri Mehmed, Ömer ve Osman Çelebi'ye hisselerini verdiği dair Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.10/b.2

Monlakendi adlı karyede Huriye adlı kadının zevci Şaban bin İbrahim'den nafaka ve mehrini aldığına dair Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.10/b.3

Pertek sancağında Ardik veled-i Tavtil adlı zimmînin hemşiresi oğlu Menas veled-i Mircan'a ölünceye dek kendisine bakması karşılığında malını hîbe ve temlik ettiğine dair Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.11/b.1

Monla Mehmed adlı biri kızını başlık alıp Hasan adlı kişiye vermiş, ancak Osman adlı başka biri buna karşı çıkmıştır. Osman'ın men olunmasına dair Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.11/b.2

Karankit karyesinde Toroz veled-i Gencik adlı zimmînin üç kıt'a tarlasını on beş yıl süre ile Yunan kethüda adlı zimmîye satışına dair Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.12/b.1

Evasip veled-i Şehroz'un kardeşi Maksud ve ortak malından kendine ait olan hissesini, atını, bağını ve bahçesini Asaduk adlı zimmîye satışına dair Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.12/b.2

Tüccâr-ı Celebkeşan tâ'ifesinden vilayete getirilen davarlar için bâc ücreti istendiğine dair Evâhir-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.13/b.1

Munzur Ahmed bin İsmail'in Meydan mahallesinde olan mülkünü Osman adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.13/b.2

Hüseyin adlı kişinin vefatıyla kızı Asiye'ye ve zevcesi Kezban'a nafaka ve kisve verilmesine dair Evâhir-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.13/b.3

Mevlûd bin Halil adlı kişinin Müridi nahiyesinde bulunan mülkünü Hasan Çelebi'ye satışına dair Evâhir-i Rebiü'l-evvel 1069 (Kasım 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.14/b.1

Zaluni karyesinde Sağık adlı zimmînin bağını Yusuf bin Mahmud'a satışına dair Evâil-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.14/b.2

Abdulvahap bin el-Hâc Süleyman'a Azik adlı zimmînin borçlanıp borcunu ödediği halde el-Hâc Süleyman vefat edince oğlunun bu borcu tekrar talep ettiğine dair Evâil-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.14/b.3

Hatice hatunun zevci Abdi Bey zimmetinde olan mehrini zevcine ve kendine oğul ettiği İsmail'e hibe edip sonra İsmail'in zabt ettiğini söyleyerek mehri istediğine dair Evâil-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.15/b.1

es-Seyyid Osman bin Abdulhak'ın oğlu olan Abdi'nin elinde bulunan malın kendi kazancı olduğu, vefat edince Abdi'nin kardeşlerinin onun malında hak sahibi olmadığına dair Evâil-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.16/b.1

el-Hâc Ahmed'in vefatıyla kızları ve zevcesinin malına Mahmud adlı kişinin vasî tayin olunmasına dair Evâil-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.16/b.2

Karankit karyesi sâkini Mehmed bin Abdullah adlı kişinin tarlasını Davud Beşe adlı kişiye satışına dair Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.16/b.3

Mehmed bin Abdullah'ın Davud Beşe adlı kişiye yüz riyali gurus borcu olup ödeyene kadar tarlasını rehin bıraktığına dair Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.16/b.4

Ömer Ağa adlı kişinin vefatıyla varislerine kalan Dere Hamamı'ndan gelen gelirin varislerine verildiğine dair Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.17/b.1

Mustafa bin Hasan adlı kişinin Meydan Mahallesi ve Danişmendler Nahiyesinde olan evini ve bağımlı ölünceye dek kendine bakmaları karşılığında oğlu Bekir adlı kişiye hibe ettiği ve iki evini de zevcesine mehir olarak verdiğine dair Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.17/b.2

Hanlızade Hüseyin Beşe adlı kişinin Perçenç karyesinde olan evini ve ahırını Musa adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.17/b.3

Malatya Mütesellimi Halil Ağa'nın zimmetindeki ücreti alıp firar ettiğine dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.18/b.1

Kinederiç karyesinde Kezban adlı kadının Veli bin Hızır adlı kişiden alacağı mehir ve nafakadan feragat ettiğine dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.18/b.2

Harput'da Peygamber soyundan Osman Çelebi'yi es-Seyyid Mehmed adlı kişinin darp edip sakalını yolduğuna dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.18/b.3

Bulduk mezrasında babalarından kalan evleri, bağ ve bahçeleri Osman, Ömer ve Hasan adlı kardeşlerin Osman Çelebi'ye sattıklarına dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.18/b.4 (iptal olan belge)

es-Seyyid Hasan Çelebi'nin Mustafa Beşe adlı kişiye borçlu olup dört ay süre ile çiftliğini ve bağını vermesi, ödeyemediği takdirde borcuna karşılık olarak çiftlik ve bağın sayılmasına dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.19/b.1

Mustafa Beşe bin Abdullah'ın Sare Hatun Mahallesindeki mülkünü Mehmed ve Ahmed ibn-i Ömer'e satışına dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.19/b.2

Harput Serdarı Ömer Ağa'nın Dergâh-ı âli cebecilerinin ulufelerinin dağıtılmasına dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli buyrulduzu.

s.19/b.3

Kethüda yeri Cercis Ağa'nın Cebeciler ağasına gönderdiği Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli mektub.

s.20/b.1

Haçuk veled-i Kesbir adlı zımmînin Elkisan veled-i Yagob adlı zımmîye olan borcunu ödediğine dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.20/b.2

Tilenzid karyesinde Resul bin Seyyid Ahmed adlı kişinin Sarı Mehmed ile ortak bağından kendi hakkını Seyyid Ahmed'e sattığına dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.20/b.3

Mahmud bin Mehmed'in kadimi karlığına kar dökmesine Ayşe adlı kadının mani' olduğuna dair Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1069 (Aralık 1658) tarihli hüccet kaydı.

s.21/b.1

Mustafa bin Müsteceb adlı kişinin vefatıyla kızları ve zevcesinin el-Hâc Osman Efendi'ye vekâlet vermesiyle Mustafa'nın mallarınının satılarak kızlarına hissesinin, validelerine de mehrinin ödendiğine dair Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.21/b.2

Mustafa adlı kişinin vefat etmesiyle kızları için el-Hâc Osman Efendi'nin vekâlet etmesine dair Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.22/b.1

Ebu Tahir mahallesinde Küçük bin Affan adlı zımmînin mülkünü Hatice adlı kadına satışına dair Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.22/b.2

Mosih veled-i Menat'ın Bekir Beşe adlı kişiye olan borcunu babasından kalan maldan kendi hissesine düşen payla Bekir Beşe'ye borcunu ödediğine dair Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.22/b.3

Küçük bin Affan adlı zımmînin malını Esmâ bint-i Bozbukaş adlı kadınla takasına dair. Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.22/b.4

Palu'da sâkin muhâcir tâifesinden Monla Veli bin Ali'nin müteveffa iki oğlunun çocukları olan Süleyman, Mehmed, Salih, Ömer ve Osman ile Fatma ve Hatice'ye yüz riyali gurus borçlu olduğu, kendisinin vefat etmesi durumunda bu borcun onlara ödenmesine dair Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.23/b.1

Hoca Hamamı ve Cemşid Hamamı'na verilen ücretler ile ilgili Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.23/b.2

Mehmed bin Yunus adlı kişinin seferden dönerken Hacı Hüseyin adlı kişiye verdiği yeşil çukasını geri istediğine dair Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.23/b.3

Seferde vefat eden Ekilizade Hasan adlı kişinin çocuklarına anneleri Hatice adlı hatunun vasi olduğu, onun da vekil olarak babası İbrahim Beşe'yi seçtiğine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.24/b.1

Norşin karyesinde Bekir Çelebi bin Mustafa adlı kişinin tarlasını Zekeriya Efendi adlı kişiye satışına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.24/b.2

Ramazan bin Musa adlı kişinin Monla Ali kişiden tarla satın aldığı, fakat iki sene sonra Monla Ali'nin bu tarlayı zorla zapt etmeye çalıştığına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.24/b.3

Vanlı Monla adlı kişinin evini ve eşyalarını yağmalayanlardan davacı olmadığına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.24/b.4 (iptal olan belge)

Seyyid Hasan Çelebi bin İsrail'in Mustafa Beşe bin Abdullah'tan borç aldığı, ödeyemediği takdirde çiftlik bağ ve bahçesini vereceğine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.25/b.1

Mustafa Beşe bin Abdullah adlı kişiye borçlanan es-Seyyid Hasan'ın kendisi ve eşine ait olup dört ay içinde borcunu ödemesi şartıyla rehin verdiği bağ ve çiftliğini, süresinde borcunu ödeyemediğinden Mustafa Beşe'ye bıraktıklarına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.25/b.2

Halil Bey bin Büyük el-Hâc adlı kişinin Sarını karyesinde bulunan zimmîlere murâbaalık akçesi verdiğiine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.26/b.1

Ahmed Bey adlı kişinin vefatıyla kızı babasından kalan maldan hakkını istemiştir. Fakat babasının ölmeden önce malını kardeşinin oğluna verdiği anlaşıldığından yine de kızına bir miktar ücret verilmesine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.26/b.2

Sare Hatun Mahallesi sâkini Vanlı Monla adlı kişinin evine kayınbiraderi Kara Mehmed'in hırsızlık yapmak üzere girdiğine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.27/b.1

Sadâtü'l-kirâma kaymakam olan es-Seyyid Hasan Çelebi'nin atdan düşüp ölen sabinin ahvalini görmek üzere mübaşir geldiği sırada bazı harcamalar yapmış ve yaptığı masrafların bir kısmını da Bekir Beşe adlı kişiden talep etmiştir. Bu alacak-verecek davasıyla ilgili Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.27/b.2

Mornik karyesinde İsrailik adlı zimmînin Evrenos Keşiş adlı zimmînin gece evine girdiğine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.28/b.1

Harput kal'ası sâkini Mehmed'in kale neferatından olduğu ve top hizmetine gittiği, bunun için de ücretini istediği, ancak kale kethüdası Ali Çelebi'nin onun kale neferatından olmadığını söylemesine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.28/b.2

Boyacı Sefer adlı kişinin damadı Mustafa adlı kişi tarafından darp edildiğine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.28/b.3

Müslime bint-i Muhibullah adlı hatunun ölünceye dek kendine bakmaları karşılığında damadı Mahmud'a bir ev, bir kiler ve bir dükkânı hibe ve temlik ettiğine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.29/b.1

Tepecik karyesinde olan toprakların hariçten kimselere verilip verilemeyeceğine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli fetva kaydı.

s.29/b.2

Tütüncü Hüseyin ibn-i Hasan adlı kişinin vefatıyla kızı Hatice ve oğlu İbrahim'e valideleri Raziye'nin vasî olması ve malını satışına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.30/b.1

Derik veled-i Kocak adlı zımmînin Mustafa Çelebi adlı kişiye olan borcunu ödeyinceye dek koyun, at ve kırsrağını rehin verdiğiine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.30/b.2

Gidefik adlı karyede Mahmud, Halil, Süleyman, İsmail, Osman adlı kişilerin Mustafa Ağa'ya avarız, nüzül ve sürsat akçelerini verdiklerine dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.31/b.1

Peyniryemez Ahmed adlı kişinin hamam ve dükkânını Seyyid Mustafa'ya satışına dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.31/b.2

Huh karyesinde Fatma bint-i Şeyh Emir adlı hatunun babasından kalan malını vekili olan zevci Bekir'in Abdi Bölükbaşı adlı kişiye sattığına dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.31/b.3

Mirek ve karındaşı zımmîlerin Seyyid Bekir adlı kişiden murâbaalık akçesi alacakları olduğuna dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.32/b.1

Semerci esnafının nefer harcı olarak Ali Kethüda'ya yüz guruşda iki guruş verecek durumları olmadığından yüz guruşda bir guruş vermeleri kararına dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.32/b.2

Rabia bint-i Mehmed adlı hatunun Cemşid Hamamı'nda pazar günleri için taşrada olan yeri satın aldığına dair aynı tarihli hüccet kaydı.

s.32/b.3

Hüseyin bin Mat Hasan adlı kişiyi Korukoğlu Ömer adlı kişinin darp edip, kapısını kırıp, eşkıyalık ettiğine dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.33/b.1

Yeniçeri Serdarı Ömer Ağa'ya gönderilen emirde eşkıyalık edenlerin hakkından gelineceğine dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.33/b.2

Mehmed Çelebi ibn-i Hasan adlı kişinin kardeşi Mehmed Bey'den hissesini aldığına dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.33/b.3

Görgüşan karyesinde Kamer bin Bekir Ali ve Kocer bin İbrahim ve Ali Bik bin Hızır'ın babası Bekir Ali'nin birkaç gün evvel evden çıktığı sonra ölüsünün bulunduğu ve bunun araştırılmasına dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.33/b.4

İlvekili Osman Çavuş'un Odabaşı Halil Beşe'ye iki yüz elli beş guruş borçlu olduğu, iki yüz guruşunu Cemâziye'l-evvel ayında ödediği ve kalanını ise Ramazan-ı şerif'de ödeyeceğine dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.34/b.1

Cafer Beşe bin Ahmed adlı kişinin evini damadı Süleyman Beşe'ye satışına dair Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1069 (Ocak 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.34/b.2

Seyyid Hüseyin'in yetimlerine borçlu olan Hacı Bayram bin Sarı'nın onlarla murâbaalık sözleşmesi de yaptığına dair Evâil-i Cemâziyel-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.34/b.3

Ali Çelebi ve biraderi Mehmed Beşe bin İshak adlı kişilerin Seyyid Hüseyin adlı kişinin yetimlerine borcu olup murâbaalık yaptığına dair Evâil-i Cemâziyel-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.34/b.4

Cüce Bekir'in kardeşi Halil'in Uncu Tanrıverdi adlı kişiyi darp ederek, kafasını kırdığına dair Evâil-i Cemâziyel-âhir 1069 (Şubat1659) tarihli hüccet kaydı.

s.35/b.1

Sefer Bey adlı kişinin hizmetinde bulunan Ahmed'in firar ederek İsmail ibn-i Yusuf adlı şahsın yanına gitmesi ve Sefer Bey'in hizmetçisini geri istemesine dair Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat1659) tarihli hüccet kaydı.

s.35/b.2

Harput kalesi dizdarı Hüseyin Ağa ve Ali kethüda, kale neferatıyla beraber karye halkından sene-i atıyye mahsulünden ispenç, avarız, resm-i arus ve bâd-ı hevâ vergilerini topladığına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.35/b.3

Raziye bint-i Mehmed adlı hatunun babasından kalan maldan hissesini kardeşi İbrahim adlı kişiden aldığına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.36/b.1

Şehribân bint-i Mehmed Coş adlı hatunun babasından kalan maldan hissesini kardeşi İbrahim adlı kişiden aldığına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.36/b.2

Cihanbeyli taifesinden Monla Rıdvan'ın Malatya kazâsına tabi Pihtı karyesi sâkinlerinden Halil bin Hacı Hasan, Ömer ve Yusuf adlı kişilerden mahsul alıp inkâr etmesi, ancak şahitler huzurunda mahsul aldığına ortaya çıktığına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat1659) tarihli hüccet kaydı.

s.37/b.1

Harput'un İlvekili Osman Çavuş'un birçok karyeye mübaşir göndererek öğrendiği üzere Cihanbeyli Monla Rıdvan adlı şahsın halka zorbalık yapıp şiddet uyguladığına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.37/b.2

Alaca Mahallesinde sâkin Ali adlı kişinin vefatıyla kızı ve oğluna valideleri Asiye adlı hatunun vasî olması ve kalan malı satarak çocuklarının hisselerinin taksimine dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.38/b.1

Holpenk karyesinde Monla Rıdvan ve karındaşı İbrahim ibn-i İlyas adlı kişilerin Cerciş Ağa'dan borç alıp bu borç için birbirine kefil olup, murâbi olarak borçlarını tohum, buğday ve arpa cinsinden ödemelerine dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.38/b.2

Yazıcıoğlu Osman adlı kişinin vefatıyla oğlu İbrahim ve zevcesi Döne adlı hatunun malını Beter adlı hatuna satışına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.39/b.1

Kesrik karyesinde Semik ve karındaşı Tavtil adlı zimmîlerin tarlalarını Recep Beşe adlı kişiye satması, fakat Recep Beşe'nin bu satıştan kendi rızasıyla vazgeçmesi, sonra bu tarlaların ihale edilip Mustafa Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.39/b.2

Seyyid Bekir bin Seyyid Hüseyin adlı kişiden Bagdesar ve Yadiç adlı zimmîlerin borç alması ve birbirine kefil olmalarına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.39/b.3

Diyarbakir eyaleti mutasarrıfı vezir Murtaza Paşa'nın Malatya'da kalan atlarını Malatya Mütesellimi tarafından tayin olunan Halil ve Mehmed adlı kişilerin Harput'a getirdiği ve burdan da Diyarbakir'e gideceğine dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.40/b.1

Cennet bint-i Halil adlı hatunun babasından kalan malı ele geçirmek için Süleyman Beşe adlı kişinin zorla evine girdiğine dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.41/b.1

es-Seyyid Hüseyin bin es-Seyyid Mehmed adlı kişinin zevcesi Saliha adlı hatunun mihrini vermek için Câmî'-i Kebîr Mahallesi'nde bulunan mülkünü satışına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.41/b.2

Şehroz mahallesi sâkini Nurican veled-i Alican adlı zimmînin mülkünü Mustafa adlı kişiye satışına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.41/b.3

Safiye bint-i Kürd Ali adlı kadını Halil adlı kişinin darp ettiğine dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.42/b.1

Atiye adlı kadının zevci Mahmud Beşe'nin kervanla gelip giderken yolda kayıp olduğuna dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.42/b.2

Müri karyesinde Bedros adlı zimmînin Sefer'in vefat eden kardeşinin mirasından hissesi olmadığı halde hak talep ettiğine dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.42/b.3

Esmâ bint-i es-Seyyid Mahmud adlı kadının vefatının ardından varislerinin hisselerini aldığına dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.43/b.1

Harput'ta Bekir bin Musli adlı kişinin ve oğlunun Ali Çelebi ibn-i Mehmed Beşe adlı kişi tarafından câmi önünde darp edilmesine dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.43/b.2

Kesrik karyesinde Sarkis veled-i Davud adlı kişinin tarlasını Mustafa Ağa adlı kişiye satışına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.43/b.3

Osman bin Ali ve kardeşi Hüseyin adlı kişilerin babalarının malından kalan hisselerini aldıkları ve bu maldan validelerinin mihrini ödediklerine dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.44/b.1

es-Seyyid Bali adlı kişinin çocuklarının ve zevcesinin nafakası için iki dükkandan hisselerini sattığına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.44/b.2

es-Seyyid Hasan bin İsrail'in babasından kalan malını Hüseyin Beşe'ye satışına dair Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.44/b.3

Körkik veled-i Gazar adlı zımmînin Elkisan tarafından darp edilip dışının kırıldığına dair Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.45/b.1

Kirakos veled-i Topal adlı zımmînin Şehroz mahallesinde bulunan mülkünü Kesbir veled-i Simar adlı zımmîye satışına dair Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.45/b.2

Kirakos veled-i Topal adlı zımmînin Hüseyinik karyesinde bulunan bağ hissesini Kesbir adlı zımmîye satışına dair Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.45/b.3

Cennet bint-i Halil adlı hatunun babasından kalan mirası için Mehmed Çelebi'nin vekil tayin olduğuna dair Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.45/b.4

Mehmed Beşe ibn-i Abdullah'ın İbrahim Beşe adlı kişiye verdiği borcu tahsil ettiğine dair Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.46/b.1

es-Seyyid Hasan bin İsrail'in İrtimnik karyesinde olan tarlasına Menas veled-i Bokik ile beraber bezirhane inşa ettiğine dair Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1069 (Şubat 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.46/b.2

İbrahim bin Abdullah adlı kişinin Pekinik'de bulunan tarlasını İsmail adlı kişinin zabt ettiğini söylemesi ve bu tarlanın daha önce Ali Bey'e satıldığı ve İsmail'in Ali Bey adlı kişiden şüf'a yöntemiyle satın aldığına dair Evâil-i Recebül-müreccib 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.47/b.1

Monlakendi karyesinde Raziye bint-i Kasım adlı kişinin mezhebini değiştiğine dair Evâil-i Recebül-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.47/b.2

Arkiz veled-i (boş) adlı zımmînin mülkünü Hasan Ağa adlı kişiye satışına dair Evâil-i Recebül-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.47/b.3

İğiki karyesinde Elkisan adlı zımmînin Azor adlı zımmîden alacaklı olduğu, ancak Azor zımmînin borcunu daha önceden ödediğine dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.48/b.1

Mahmud Bey ibn-i Mustafa Ağa adlı kişinin Elkisan adlı zımmîye olan borcunu ödediğine dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.48/b.2

Şehroz mahallesi sâkini Eranik bint-i Ovik adlı zımmîyenin evini ve odunluğunu Hasan adlı kişiye satışına dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.48/b.3

İlvekili Osman Çavuş'un Harput'a bir yıllık ücretini de alıp atandığı, ancak dokuz aylık hizmetten sonra vefat ettiği ve kardeşi Mustafa Çelebi'nin kalan süre için ilvekili görevini yaptığına dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 tarihli ferman.

s.49/b.1

Harput mukataası zabiti Osman Bey'in Harput sükkânından tamga ve bâc-ı ubur ücretini toplayıp Osman'a toprak kiraladığına dair Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.49/b.2

Veli bin Bekir adlı kişinin vefatıyla validesi ve amcası oğlu Mahmud Çelebi adlı kişinin Câmî'-i Kebîr Mahallesi'nde bulunan mülkünü Bekir Çelebi'ye satışına dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.50/b.1

Ahmed bin İsa'nın babası vefat edince alacaklı olduğu Cüce Ahmed ve Abdurrahman bin Ömer'den hakkını istediğine, onların da cevaben bu borcu Ahmed bin İsa'nın babası vefat etmeden önce tamam olarak ödediğine dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı

s.50/b.2

Raziye ve Şehriban bint-i Mehmed adlı hatunların babalarının malından kalan hisselerinin eksik olduğu için kardeşleri Mustafa adlı kişiden kırk beşer guruş ve birer kilim daha aldıklarına dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli fetva kaydı

s.51/b.1

İrtimnik karyesinde Fatma bint-i Ali Beşe adlı hatunun tarlasını Mahmud ve Mehmed adlı kişilere satışına dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.51/b.2

İrtimnik karyesinde Fatma bint-i Ali Beşe adlı hatunun Mahmud Bey ve Osman Bey'den aldığı borç karşılığında tarlasını rehin verdiği, ödeyemediği takdirde borcuna karşılık tarlayı vereceğine dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.52/b.1

Harput sâkini olup sefer-i hümayunda vefat eden Derviş Beşe adlı kişinin çocuklarına ve eşine Fatma bint-i Mehmed'in vasi tayin olduğuna dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.52/b.2

Iğiki'de Gazar veled-i Korkik adlı zımmînin Elkisan veled-i Fernikol adlı zımmîden alacaklı olduğuna dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.53/b.1

el-Hâc Ömer Bey ibn-i Rıdvan Ağa adlı kişinin topraklarını, İbrahim ve Halil adlı kişilerin toprağıyla takas edip satışına dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.53/b.2

Vezir-i azam hazretlerinin buyrulduzu ile Harput'ta mübaşir olan Mehmed Ağa'nın Çorkığ karyesinden öldürülen Bekir Ali adlı kişinin düşmanının olup olmadığına, katilinin kim olduğunun araştırılmasına dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.53/b.3

Hefthisar karyesinde Kaya bin Dilaver'in değirmenini Bekir Ağa adlı kişiye satışına dair Evâil-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.54/b.1

Harput kalesi sâkinlerinden Munzur Bey adlı kişinin oğlu Yusuf Çelebi'nin vekâleten babasının alacağı mürâbaa akçesini Necrik adlı zımmîden tahsiline dair Evâsıt-ı Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli.

s.54/b.2

Mehmed Beşe bin Hüseyin Beşe adlı kişiyi Mehmed bin Sino adlı kişinin darp edip dişini kırdığına dair Evâsıt-ı Recebû'l-ferd 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.54/b.3

Bekir Çelebi ibn-i Halil Ağa adlı kişinin Câmî'-i Kebîr Mahallesi'nde olan evini ve kilerini Osman Beşe adlı kişiye satışına dair Evâsıt-ı Recebû'l-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.55/b.1

Mustafa Beşe ibn-i Abdullah adlı kişiye bin altmış beş senesinde Osman Bey'in tarlasının resmi tapusunu verdiğiine dair Evâsıt-ı Recebû'l-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.55/b.2

Harput sâkini berber Hasan Çelebi adlı kişiye hizmetkârı olan Haçadur adlı zimmînin borcu olduğuna dair Evâil-i Recebû'l-ferd 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.56/b.1

Sağmanlı Asadur'un annesi Ayşe adlı kadına nafaka ve kisve verdiğiine dair Evâsıt-ı Recebû'l-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.56/b.2

Harput'un İlvekili Osman Çavuş kardeşi Mustafa Çelebi ve şehir kethüdası Ali Çelebi mahfel-i kazada Kapukıran Ahmed Ağa'nın hizmeti için Mustafa Beşeden ücret aldığına dair Evâsıt-ı Recebû'l-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.56/b.3

Bekir Beşe bin Mahmud Beşe adlı kişinin Barik ve Gazar adlı zimmîlerden alacaklı olduğuna dair Evâsıt-ı Recebû'l-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.56/b.4

Osman bin Keçeci Ahmed Çelebi adlı kişilerin, babasından ve kardeşinden kalan malını ve bağını Mehmed Beşe adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Recebû'l-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.57/b.1

Halil Beşe ve İsmail Beşe ibn-i Yusuf Bey'in kardeşleri Osman Bey ile ortak mallarını, Osman Bey vefat edinceye kadar Nalband Osman Ağa'nın tasarruf ettiği, Osman Bey vefat edince de Nalband Osman Ağa'nın bu tarlayı sahiplerine vermek için

para istediği, ancak buna hakkı olmadığına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli fetva kaydı.

s.58/b.1

Mustafa Çelebi bin Davud Beşe adlı kişinin Harput Mukata'ası emini Osman Bey'e Nalbandbaşı Osman Ağa'nın tarlasını tapu resmi verdiğine dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.58/b.2

Hüseynik karyesinde Nurican veled-i Çarek ve kardeşi Davit adlı zımmîlerin bağlarını Mikailik adlı zımmîye satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.58/b.3

Mustafa Çelebi (bin) Arnavud Mehmed Beşe ve Osman Bey ibn-i Ali Bey adlı kişilerin çiftliğine zorla sahip olmaya çalışan İsmail'i davası ve İsmail'in cevaben tarlanın kendi mülkü olduğunu söylediğine dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.59/b.1

Osman Bey ibn-i Hıdır Ağa adlı kişinin Hüseynik karyesine sâkin İbrahim ibn-i Ahmed adlı kişiye tarlasını ve bağını satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.59/b.2

Fatma bint-i Ali Bey adlı kadının Danışmendli nahiyesindeki mülkünü Mehmed ibn-i Habil adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.59/b.3

Şeyh Ebu'l-Kasım Efendi vefat edince malından zevcesi Emine adlı kadının ve çocuklarının hisseleri için Ahmed Beşe'nin vasi tayin olduğuna dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.60/b.1

Şeyh Ebu'l-Kasım Efendi vefat edince oğlu Ahmed Beşe'nin validesi ve kardeşine vekâlet edip Çemişgezek kazâsında babalarından kalan bağı ve ahırını Osman Bey adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.60/b.2

Avculu karyesinde Mehmed Koca bin Davud ve oğulları Halil ve Şeyh Hasan adlı kişilerin Cafer Bey ibn-i Mahmud adlı kişiden borç aldığı ve birbirlerine kefil olduğuna dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.61/b.1

Mehmed bin Tanrıverdi adlı kişinin Üçağaç karyesinde kısrağının telef olduğu, Hızır'ın kısrağın yanında olduğu, Hızır'ın da cevaben Zülfikar'ı suçladığına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.61/b.2

Harput'un İlvekili Mustafa Çelebi ve şehir kethüdası Ali Çelebi bin Abdulhâlim'in Mahmud Çelebi bin Ahmed Bey'e Diyarbekir'e gidecek develerin mühimmatı ve giderinin yanı sıra cisir ve tahta kirası için yüz elli riyalı gurusu verdiğiğine dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli tezkire.

s.61/b.3

Harput'un İlvekili olan Mustafa Çelebi'nin Mahmud Bey adlı kişiye miri atların arparaları ve üç gecelik masrafları için verdiği ücrete dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli Tezkire

s.62/b.1

Harput mukâtaa zabiti Osman Bey'in seferi hümayun masrafları için İlvekili Osman Çavuş'un Mustafa Ağa'dan beş yüz, Derviş Beşe'den ikiyüz altmış, Halil Beşe'den altı yüz elli ve Habib Beşe'den yüz yirmi beş gurusu aldığına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli Tezkire

s.62/b.2

Harput kalesi sâkini Osman Bey adlı kişinin Şefri nahiyesinde bulunan bağını Kürd Ahmed'in zevcesi Raziye adlı kadına satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069(Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.62/b.3

Şeyh Ebu'l-Kasım adlı kişinin vefatı ile oğlu Ahmed Beşe adlı kişinin, kardeşi ve validesine vekâleten, babasından kalan Çemişgezek'de bulunan bağını Yusuf Çelebi ve Ali Bey adlı kişilere satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı

s.63/b.1

Bekir bin Monla Mehmed adlı kişinin Süleyman ve Halil Bey adlı kişilere borcu olduğundan Mazgiri nahiyesinde bulunan malını borcuna takas ettiğine dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069(Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.63/b.2

Sefer-i Hümayunda vefat eden Derviş Beşe adlı kişinin eşi ve çocuklarına kalan malı için Ali Bey'in vekil tayin olduğuna dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.64/b.1

Sakazade Murtaza adlı kişinin Ahmed Çelebi adlı kişinin ceddinden olduğu ve malına vâris olmak istediğine dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.64/b.2

Harput'un İlvekili Mustafa Çelebi ve şehir kethüdası olan Ali Çelebi ibn-i Abdulkasım'ın kethüda yeri Hacı Cerciş Ağa'ya atların mühimmatı ve bakımı için ücret verdiği dair Evâhir-i Recebül'-mürecceb 1069 (Mart 1659) tarihli tezkire.

s.65/b.1

Sare Hatun Camii'nin imamı ve hatibi olan el-Hâc Osman Efendi'nin gece evine girdiği sırada Hüseyin Beşe ibn-i Ahmed adlı şahıs tarafından darp edildiğine dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.65/b.2

Ali Bey ibn-i Mahmud adlı kişinin Meydan Mahallesinde bulunan mülkünü Raziye adlı kadına satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.66/b.1

Safiye bint-i el-Hâc İbrahim adlı kadının Ortak Nahiyesinde bulunan bağını Veli Beşe adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.66/b.2

el-Hâc Kaya bin Mehmed adlı kişinin Şüşnaz Nahiyesi ve Hocalı Mahallesinde olan evlerini Hafız adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.67/b.1

Osman Beşe ibn-i Ahmed adlı kişinin evini ve ahırını Veli Bey adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.67/b.2

Kohpinik aşiretinden çoban olan Arduca adlı kişinin el-Hâc Hasan Ağa'dan borç aldığı beş yüz davardan bir kısmını ödeyip, yüz dokuz davar ve iki batman taze peynir, dokuz buçuk batman yağ borcu kaldığına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.67/b.3

Bekir ibn-i el-Hâc Mehmed adlı kişinin Ebu Tahir Mahallesinde olan mülkünü Yadigâr ibn-i Maksud adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.68/b.1

İbrahim Beşe ibn-i Abdullah adlı kişinin İsmail adlı kişiyi babasından kalan malı zabt ettiği için davası ve İsmail'in cevabında İbrahim Beşe'nin validesinin ve kardeşlerinin bu bağı Ali bin Abdullah adlı kişiye sattığı ve kendisinde bu malı şüf'a ile Ali'den satın aldığına dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.68/b.2

Asitane-i saadete giden develerin üzerinde servan başı olan İbrahim Bey ve serbakar Ali Bey ve Diyarbekir'da Çerçibaşı Mustafa Bey'in zikr olunan develerden dördünün Eğil'de dördününde Palu'da helak olduğunu bildirdiğine dair Evâhir-i Recebül mürecceb 1069 (Mart 1659) tarihli tezkire

s.69/b.1

Debbağ Ömer adlı kişinin tasarrufunda olan ev, dükkân ve sahn gibi mallarının kendi kazancı olduğu, oğlularının talep etmemelerini istediğine dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.69/b.2

Bekir ibn-i Ataullah'ın varisi olan İbrahim'e dam, Halil'e de ahır, kazan, kazma ve kilim hibe ve temlik ettiğine dair Evâhir-i Recebül'-ferd 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.70/b.1

Bekir bin Ataullah'ın Mehmed adlı kişiye bahçesini evini bağını hibe ve temlik ettiğine dair Evâhir-i Recebül-Mürecceb 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.70/b.2

Raziye adlı kadının malından Münevver hatunun mülküdür diyerek feragatına dair Evâhir-i Recebül-mürecceb 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.70/b.3

Harput Beyi Osman Bey'in sefer-i hümayunda Gölcük re'âyalarının atlarından iki tanesini helak edip bir katırı topal bıraktığına dair Evâhir-i Recebül-mürecceb 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.71/b.1

Monlakendi karyesinde Zeynep adlı kadının Osman Çavuş adlı kişiye bağını satışına dair Evâhir-i Recebül-Mürecceb 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.71/b.2

Hacıseyli karyesinde Mosik veled-i Bağık adlı zimmînin vefatıyla karındaşına ve oğlunun oğlu Danik veled-i Merat adlı zimmîye ve oğulları Bağık, Yosef ve Merat'a dört hisse verildiğine dair Evâhir-i Şa'ban'ül muazzam 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.71/b.3

Habibe adlı kadının Müderris Mahallesinde olan evini ve kilerini Abdullatif Efendi'ye satışına dair Evâil-i Şa'ban'ül muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.72/b.1

Amid şehrine bağlı Çobi Mahallesinde Seyyid Mehmed Çelebi'nin zevcesi Ayşe adlı kadının Hüseyin adlı kişinin zimmetinde olan mehrini aldığına dair Evâil-i Şa'ban'ül muazzam 1069 (Mart 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.72/b.2

Seyyid Musli ibn-i Seydi adlı kişinin Pekinik nahiyesindeki bağını Seyyid Yahya adlı kişiye satışına dair Evâil-i Şaban'ül-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.72/b.3

Harput reayaları meclis-i şer'e gelip Mütessellim Yunus Bey'in nüzül malını sorması üzerine cevaben Yunus Bey'in nüzül malıyla saray kirasını verdiği dair Evâil-i Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.73/b.1

Seferde vefat eden Ekellizade Hasan adlı kişinin zevcesinin mülkü ve kilerine Ömer adlı kişinin müdahale ettiğine dair Evâil-i Şaban'ül-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.73/b.2

Ali Bey ibn-i Piri Beşe adlı kişinin Harput'un İlvekili Mustafa Çelebi ve şehir kethüdası Ali Çelebi'nin mahzarında on yedi ay hizmetinden sonra artık gücünün yetmediği için menzilliliği bırakmak istediğine dair Evâil-i Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.74/b.1

Diyarbakir sâkinlerinden Ömer bin Osman Beşe'nin vefat eden varisi Dayızade Hüseyin adlı kişinin Danişmendler Nahiyesinde ve Iğiki Nahiyesindeki malını vakf ettiğine dair Evâil-i Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.75/b.1

es-Seyyid Halil adlı kişinin Mısır'da vefat eden kardeşi es-Seyyid Hasan Çelebi'den intikâl eden malını Mehmed Beşe'nin zabt ettiği, Mehmed Beşe'nin de cevaben Hasan Çelebi adlı kişinin vefatıyla zevcesi ve çocuklarının vekalet ettiği ve sonra ceddesi Raziye'ye bıraktığına dair Evâil-i Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.75/b.2

Rabia bint-i el-Hâc Ömer Hatemi adlı kişinin es-Seyyid Halil adlı kişiyi vekil tayinine dair Evâil-i Şaban'ül muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.76/b.1

Ekellizade Hasan Beşe'nin evini zabt ettiği için Ömer bin Mehmed'i davası ve şahitler ile Ömer adlı kişinin alakasının olmadığına dair Evâil-i Şaban'ül muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.76/b.2

Döne bint-i Fethullah adlı kadının Hoca Mahallesinde babası ve kardeşinden kalan mülkünü es-Seyyid Yunus adlı kişiye satışına dair Evâil-i Şaban'ül muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.77/b.1

Raziye bint-i Bali adlı kadının Muaviye ve Bekir'e ölünceye dek kendine bakmaları karşılığında evini hibe ve temlik ettiğine dair Evâil-i Şaban'ül muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.77/b.2

Hüseyin Beşe bin Bekir Bey adlı kişinin babasından kalan Müridi Nahiyesindeki bağı Mehmed bin Sefer adlı kişiye satışına dair Evâil-i Şaban'ül muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.78/b.1

Harput sâkini İbrahim adlı kişinin Bağdat Seferinde iken evine Cennet adlı kadının girdiği ve eşyalarını çaldığı iddiası için İbrahim Ağa'nın mübaşir tayin olduğuna dair Evâil-i Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.78/b.2

Pertek sancağında şehir reayalarının İlvekili Mustafa Çelebi'nin birkaç yıl görev yaptığı ve artık Mustafa Çelebi'nin görev yapmasını istemediklerine dair Evâil-i Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.78/b.3

Pertek sancağında şehir reayalarının İlvekili Mustafa Çelebi'nin birkaç yıl görev yaptığı ve artık burada görev yapmayacağına dair Evâil-i Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.79/b.1

Sefer-i Hümayunda vefat eden Eşşek Ahmed Beşe adlı kişinin çocukları için valideleri Fatma adlı kadının vasî tayin edildiğine dair Evâil-i Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.79/b.2

Kürd Mustafa adlı kişinin zevcesi Cennet adlı kadın İbrahim adlı kişiden, zevci Mustafa'yı hapse attırdığı ve hapiste iken vefat ettiği için şikâyetine dair Evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.79/b.3

Kürd İbrahim adlı kişinin Mustafa'nın zevcesi Cennet ve oğlu tarafından darp edildiği ve mübaşirin Cennet ve oğlunu hapse attığına dair Evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.80/b.1

Ömer Bey ibn-i Osman Beşe adlı kişinin varisi olan Vanizade Hüseyin adlı kişiye Halil Ağa zimmetinde olan hakkının tamam olarak verildiğine dair Evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.80/b.2

Zikr olunan varislerin Ahmed Bey adlı kişiden de talep ettikleri ücreti aldığına dair Evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.80/b.3

İbrahim Ağa adlı kişinin kendisini darp ettikleri için Cennet adlı kadın ve oğulları ile zevci Mustafa adlı kişiden şikâyeti ve mübaşir vasıtasıyla Mustafa'nın hapse atılması neticesinde Mustafa'nın hapiste ölmesi konusundaki şikâyet üzerine yapılan tahkikatta Mustafa'nın hapiste eceliyle öldüğüne dair Evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.80/b.4

Hüseynik karyesinde Ali bin Musa adlı kişinin bağıcı Sahok veled-i Kirakos adlı kişiye satışına ve kardeşlerine hisselerini verdiğine dair Evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

s.80/b.5

Osman Çavuş'un zevcesi Atiyye adlı kadının mehrini ödemek için Ahmed Bey Mahallesinde bulunan evini satışına dair Evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam 1069 (Nisan 1659) tarihli hüccet kaydı.

İKİNCİ BÖLÜM

2. H.1069/M.1658-1659TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNDEKİ BELGELERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ

2.1. İdari Atamalarla İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Hüccet	Tımar tevcihi	s.2
Ferman	İl vekilinin atanması ve vefat etmesi	s.48/b.3
Hüccet	Atanan il vekilinin süresinin dolması	s.78/b.2
Toplam Belge Sayısı		3

2.2. Menzillerle İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Hüccet	Menzillerin masrafları ve menzillerle ilgili belgeler	s.3, s.4
Hüccet	Menzilcilik mesleğinden zarar edip mesleği bırakmak	s.73/b.2
Toplam Belge Sayısı		2

2.3. İktisadi Nitelikli Belgeler

2.3.1. Vergi ve Vergi Ödemeleri ile İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Hüccet	Vergi vermektan kaçınma	s.5/b.2
Hüccet	Sürsat Akçesinin toplanması	s.7/b.1
Ferman	Sürsat Akçesinin toplanması	s.7/b.3
Hüccet	Bâc ücreti	s.12/b.2
Hüccet	Hoca Hamamı ve Cemşid Hamamı'nın ücretleri	s.23/b.1
Hüccet	Avarız, Nüzül ve Sürsat akçelerinin toplanması	s.30/b.2
Hüccet	İспенç, avarız, nüzül, resm-i arus ve bad-ı heva vergileri	s.35/b.2
Hüccet	Nüzül ücreti	s.72/b.3
Toplam Belge Sayısı		9

2.3.2. Alım-Satım ve Kirayla İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Hüccet	Satış Akdi	s.6/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.6/b.4
Hüccet	Satış Akdi	s.7/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.8/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.8/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.11/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.12/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.13/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.13/b.3
Hüccet	Satış Akdi	s.14/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.16/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.17/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.18/b.3
Hüccet	Satış Akdi	s.19/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.20/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.22/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.24/b.1
Hüccet	Satış Akdi ve Gasp	s.24/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.31/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.31/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.32/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.34/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.38/b.2
Hüccet	Satış Akdi ve İhale	s.39/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.41/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.43/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.44/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.44/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.45/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.45/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.47/b.2

Hüccet	Satış Akdi	s.48/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.49/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.49/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.51/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.53/b.3
Hüccet	Satış Akdi	s.54/b.3
Hüccet	Tapu Resmi	s.55/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.56/b.4
Hüccet	Tapu Resmi	s.58/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.58/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.59/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.59/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.62/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.62/b.3
Hüccet	Satış Akdi	s.65/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.66/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.66/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.67/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.67/b.3
Hüccet	Şüf'a ile satın alma	s.68/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.71/b.1
Hüccet	Satış Akdi	s.71/b.3
Hüccet	Satış Akdi	s.72/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.76/b.2
Hüccet	Satış Akdi	s.77/b.2
Hüccet	Satış Akdi ve Mal paylaşımı	s.80/b4
Toplam Belge Sayısı		57

2.4.Sosyal Nitelikli Belgeler

2.4.1. Alacak, Verecek, Veraset, Miras, Emanet ve Yapılan Sulh Akidleri ile İlgili Belgeler

Belgenin Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Hüccet	Miras taksimi	s.6/b.2
Hüccet	Mal davası	s.9/b.2
Hüccet	Miras taksimi	s.10/b.1
Hüccet	Borç davası	s.14/b.2
Hüccet	Mal davası	s.15/b.1
Hüccet	Borç ve rehin	s.16/b.3
Hüccet	Miras taksimi	s.16/b.4
Hüccet	Borç belgesi	s.18/b.4(ipt)
Hüccet	Borç belgesi	s.20/b.1
Hüccet	Miras taksimi	s.21/b.1
Hüccet	Borç tahsili	s.22/b.2
Hüccet	Takas	s.22/b.3
Hüccet	Borç tahsili	s.22/b.4
Hüccet	Verdiği eşyayı geri isteme	s.23/b.2
Hüccet	Borç tahsili	s.24/b.4(ipt)
Hüccet	Borç tahsili	s.25/b.1
Hüccet	Murâbaalık akçesi	s.25/b.2
Hüccet	Miras taksimi	s.26/b.1
Hüccet	Borç tahsili	s.30/b.1
Hüccet	Murâbaalık sözleşmesi	s.31/b.3
Hüccet	Miras taksimi	s.33/b.2
Hüccet	Borç tahsili	s.33/b.4
Hüccet	Murâbaalık sözleşmesi	s.34/b.2
Hüccet	Murâbaalık sözleşmesi	s.34/b.3
Hüccet	Miras taksimi	s.35/b.3
Hüccet	Miras taksimi	s.36/b.1
Hüccet	Alacak verecek	s.36/b.2

Hüccet	Borç ve kefil	s.38/b.1
Hüccet	Miras taksimi	s.39/b.2
Hüccet	Barış-Sulh	s.42/b.1
Hüccet	Miras taksimi	s.42/b.2
Hüccet	Miras taksimi	s.42/b.3
Hüccet	Miras taksimi	s.43/b.3
Hüccet	Miras taksimi	s.45/b.3
Hüccet	Borç tahsili	s.45/b.4
Hüccet	Bezirhâne Sözleşmesi	s.46/b.1
Hüccet	Borç tahsili	s.47/b.3
Hüccet	Borç tahsili	s.48/b.1
Hüccet	Borç tahsili	s.50/b.1
Hüccet	Borç tahsili ve rehin verme	s.51/b.2
Hüccet	Miras taksimi	s.52/b.1
Hüccet	Alacak-verecek	s.52/b.2
Hüccet	Takas	s.53/b.1
Hüccet	Alacak-verecek	s.54/b.1
Hüccet	Borç	s.55/b.2
Hüccet	Alacak-verecek	s.56/b.3
Hüccet	Borç ve kefil	s.60/b.2
Hüccet	Borç	s.63/b.1
Hüccet	Miras taksimi	s.64/b.1
Hüccet	Borç tahsili	s.67/b.2
Hüccet	Mal davası	s.69/b.1
Hüccet	Maldan feragat	s.70/b.2
Hüccet	Miras taksimi	s.71/b.2
Hüccet	Mal davası	s.75/b.1
Hüccet	Ev davası	s.76/b.1
Hüccet	Alacak-verecek	s.80/b.1
Hüccet	Alacak-verecek	s.80/b.2
Toplam Belge Sayısı		57

2.4.2. Vasi, Vekil Tayini, Nafaka, Evlenme, Boşanma, Mehir, Kefalet, Hıbe ve Tereke ile İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Hüccet	Mehir ve nafakadan feragat	s.8/b.3
Hüccet	Nafaka ve Mehir	s.10/b.2
Hüccet	Hıbe ve Temlik	s.10/b.3
Hüccet	Kız alıp verme	s.11/b.1
Hüccet	Nafaka ve Kisve	s.13/b.2
Hüccet	Mehir	s.14/b.3
Hüccet	Vasi Tayini	s.16/b.1
Hüccet	Hıbe ve Temlik	s.17/b.1
Hüccet	Mehir ve Nafaka	s.18/b.1
Hüccet	Vasi tayini	s.21/b.2
Hüccet	Vasi tayini	s.23/b.3
Hüccet	Hıbe ve Temlik	s.28/b.3
Hüccet	Vasi tayini	s.29/b.2
Hüccet	Vasi tayini	s.37/b.2
Hüccet	Mehir ve satış akdi	s.41/b.1
Hüccet	Nafaka	s.56/b.1
Hüccet	Vasi Tayini	s.59/b.3
Hüccet	Vasi tayini ve satış akdi	s.60/b.1
Hüccet	Vasi tayini	s.63/b.2
Hüccet	Hıbe ve Temlik	s.69/b.2
Hüccet	Hıbe ve Temlik	s.70/b.1
Hüccet	Mehir	s.72/b.1
Hüccet	Vekil tayini	s.75/b.2
Hüccet	Hıbe ve Temlik	s.77/b.1
Hüccet	Hıbe ve Temlik	s.79/b.1
Hüccet	Mehir	s.80/b.5
Toplam Belge Sayısı		27

2.4.3. Arazi, Suyolu, Sınır vb. Anlaşmazlıklar ile İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Hüccet	Toprağa müdahale	s.9/b.1
Hüccet	Toprak anlaşmazlığı	s.20/b.3
Hüccet	Tarla davası	s.46/b.2
Hüccet	Tarla davası	s.58/b.3
Toplam Belge Sayısı		4

2.4.4. Hırsızlık, Haneye Tecavüz, Kişiyi Tecavüz veya Kasdı ve Sû-i Hâl İkrarıyla İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/ Belge No
Hüccet	Hırsızlık	s.5/b.1
Hüccet	Hırsızlık	s.26/b.2
Hüccet	Hırsızlık	s.27/b.2
Hüccet	Hırsızlık	s.40/b.1
Hüccet	Haneye tecavüz	s.65/b.1
Hüccet	Hırsızlık	s.78/b.1
Toplam Belge Sayısı		6

2.4.5. Diyet, Olay ve Ölüm Keşifleriyle İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Hüccet	Katilin tesbiti	s.33/b.3
Hüccet	Katilin tespiti	s.53/b.2
Toplam Belge Sayısı		2

2.4.6. Gasb, Darp, Yaralama, Sözlü Saldırı, İftira ile İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/ Belge No
Hüccet	Darp	s.5/b.3
Hüccet	Darp ve yaralama	s.6/b.3
Hüccet	Darp	s.18/b.2
Hüccet	Mala zarar verme	s.24/b.3

Hüccet	Darp	s.28/b.2
Hüccet	Darp	s.32/b.3
Hüccet	Darp	s.34/b.4
Hüccet	Darp	s.41/b.3
Hüccet	Darp	s.43/b.1
Hüccet	Darp	s.44/b.3
Hüccet	Darp	s.54/b.2
Hüccet	Mala zarar verme	s.61/b.1
Hüccet	Darp	s.65/b.1
Hüccet	Mala zarar verme	s.73/b.1
Hüccet	Darp	s.79/b.2
Hüccet	Darp	s.79/b.3
Hüccet	Darp	s.80/b.3
Toplam Belge Sayısı		17

2.4.7. Eşkiyalık Olayları

Belge Türü	Belgenin Konusu	SicilSayfa/BelgeNo
Hüccet	Eşkiyalık edenlerin hakkından gelinmesi	s.33/b.1
Toplam Belge Sayısı		1

2.4.8. Mezhep ve Din Değişikliği

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa, Belge No
Hüccet	Mezhep değişikliği	s.47/b.1
Toplam Belge Sayısı		1

2.5. Askeri Nitelikli Belgeler

2.5.1. Askeri İkmal, Zahire, İaşe vb. Konular ile İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Mektup	Cebeci ağalarına Mektub	s.19/b.3
Tezkire	Atların gönderilmesi	s.39/b.3
Tezkire	Diyarbakir'e gidecek atların ihtiyaçları	s.61/b.2
Tezkire	Atların masrafı	s.61/b.3
Tezkire	Seferi Hümayun masrafları	s.62/b.1
Tezkire	Atların bakımı	s.64/b.2
Tezkire	Deve telefâtı	s.68/b.2
Hüccet	Seferi Hümayunda helak olan hayvanlar	s.70/b.3
Toplam Belge Sayısı		8

2.5.2. Esirler, Vefat Eden Askerlerin Mallarının Teslimi, Askerin Maaşı ve Görev Sorumluluklarıyla İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Buyruldu	Ulefe dağıtımı	s.19/b.2
Hüccet	Nefer harcı	s.32/b.1
Hüccet	Maaş ödemesi	s.56/b.2
Toplam Belge Sayısı		3

2.6. Vakıf ve Fetvayla İlgili Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Fetva	Mal hissesi	s.29/b.1
Fetva	Miras paylaşımı ile ilgili	s.50/b.2
Fetva	Miras ile ilgili	s.57/b.1
Hüccet	Vakıf malı	s.74/b.1
Toplam Belge Sayısı		4

2.7. Diğer Belgeler

Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa/Belge No
Hüccet	Zimmete para geçirme	s.17/b.3
Hüccet	Attan düşen kaymakam	s.27/b.1
Hüccet	Top hizmetine gitmeden ücret isteme	s.28/b.1
Hüccet	Hizmetçi davası	s.35/b.1
Hüccet	Halka zorbalık	s.37/b.1
Hüccet	İlvekilinin görev süresi	s.78/b.3
Toplam Belge Sayısı		6

2.8. Belgelerin Konularına Göre Yüzdeler Dilimleri

Mahiyeti	Adet	Yüzde (%)
İdari atamalarla ilgili belgeler	3	1,46
Menzillerle ilgili belgeler	2	0,97
İktisadi nitelikli belgeler	66	32,04
Vergi ve vergi ödemeleri ile ilgili belgeler	9	4,37
Alım-satım ve kirayla ilgili belgeler	57	27,67
Sosyal nitelikli belgeler	114	55,34
Alacak-verecek, borç, veraset, miras, mal, emanet ve yapılan sulh akidleri ile ilgili belgeler	57	27,67
Vasi, vekil tayini, nafaka, evlenme, boşanma, mehir, kefalet, hibe ve tereke ile ilgili belgeler	27	13,11
Arazi, su yolu vb. anlaşmazlıklarla ilgili belgeler	4	1,94
Hırsızlık, haneye tecavüz/kişiye tecavüz veya kasdı veya sû-i hâl ikrarıyla ilgili belgeler	6	2,91
Gasb, yaralama, sözlü saldırı, cinayet, iftira ile ilgili belgeler	18	8,74
Eşkiyalık ile ilgili belgeler	1	0,49
Din ya da mezhep değiştirme	1	0,49
Askeri nitelikli belgeler	11	5,34
Askeri ikmal, zahire, iaşe vb. belgeler	8	3,88
Esirler, vefat eden askerlerin mallarının teslimi, askerin maaşı ve görev sorumluluklarıyla ilgili belgeler	3	1,46
Vakıf ve fetvâ ile ilgili belgeler	4	1,94
Diğer belgeler	6	2,91
TOPLAM	206	100

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. H.1069/M.1658-1659 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. 1658-1659 Yılında Osmanlı Devleti'nin Genel Durumu

Çalışmamıza konu olan dönemin padişahı IV. Mehmed olup bu devir birçok siyasi, sosyal, ekonomik gelişmelerin olduğu yıllardır. IV. Mehmed 1648'de daha 7 yaşında iken padişah olmuştur⁶⁸. Kırk yıl padişahlık yapmıştır. Türk tarihçilerinin "Avcı", Avrupalı tarihçilerin "Büyük" lakabıyla andığı isimdir. Bu dönemde Osmanlı şefkat ve azameti üst noktasındadır⁶⁹. Padişah av partilerini genellikle Rumeli'de yapmıştır⁷⁰.

Saltanatının ilk günlerinde taraflarının kendisini tekrar tahta çıkarma girişimleri ile Sultan İbrahim, devlet ricali ve yeniçerilerin bir olmasıyla öldürülmüştür. Sultan IV. Mehmed küçük yaşına rağmen bunu unutmamış ve zamanı geldiğinde bu kişilerin cezasını vermek üzere isimlerini yazmıştır. Padişahın yaşının küçük olması, yönetimde müdahaleleri beraberinde getirmiştir. Bu da devleti iç karışıklık içinde bırakmıştır⁷¹. Ayrıca padişah üzerinde güç kurma mücadeleleri yaşanmış, sarayın içinde bile karışıklıklar yaşanmıştır. Hadım ağaları ve devlet görevlilerinden birkaçının kalkıştığı ayaklanma sonucunda bu kişiler asılmıştır. Bu olaya Çınar Vak'ası ya da Vak'a-yı Vakvakiyye denmiştir⁷².

Bu devri önemli yapan bir gelişme de, "Köprülüler Devri" olarak bilinmesidir. Köprülü Mehmed Paşa'nın vezir-i azam olmasıyla beraber, önemli gelişmeler yaşanmıştır. Devlet, bir taraftan iç karışıklıklarla mücadele ederken, diğer taraftan dış politikasını güçlendirmeye çalışmıştır. Ama şehirdeki valiler, devlet görevlileri, yeniçeri askerleri, devletin güçsüz anını kollayıp sırasıyla ayaklanmışlardır. Bu karışıklık içinde gelen Köprülüler, önemli başarılar elde etmişlerdir. Dolayısıyla IV. Mehmed dönemini Köprülüler öncesi ve sonrası olarak ikiye ayırmak yanlış olmaz. Erdel kralının isyan etmesi sonrasında Köprülü Mehmed Paşa'nın bizzat hareketiyle bu isyan bastırılmaya

⁶⁸ Hazerfen Hüseyin Efendi, *Telhisü'l Beyan*, Nşr. Sevim İlgürel, T.T.K Yayınları, Ankara, 1998, s.44.

⁶⁹ Reşat Ekrem Koçu, *Osmanlı Tarihinin Panoraması*, Doğan Kitap, İstanbul, 2015, s.216.

⁷⁰ Ahmed Rasim, *Osmanlı Tarihi*, C.2, Hikmet Yayınevi, İstanbul, 2000, s.82.

⁷¹ Naima Mustafa Efendi, *Naima Tarihi*, Nşr. Zuhuri Danışman, Zuhuri Danışman Yayınevi, İstanbul, 1969, C.6, s.2864

⁷² Joseph Von Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, C.10, Üçdal Neşriyat, İstanbul, 1994, s.255

çalışılmış, Yanova fethedilerek isyan bastırılmıştır.⁷³ Yirmi sekiz yıl süren Köprülüler sadaretiyle, IV. Mehmed rahat bir nefes almış ve av partilerine katılmıştır⁷⁴.

Bu dönemde meydana gelen diğer önemli olaylar ise Kandiye muhasarası, Cinci Hoca'nın idamı, Venedik donanmasının Çanakkale boğazını abluka altına alması ve Bozcaada istirdadı ile Şam Vak'ası'dır⁷⁵. Yine bu dönemin önemli olaylarından biri de Abaza Hasan İsyanı'dır. Abaza Hasan, Silahtar Bölüğü'ne mensup kapıkulu süvarilerinden olup Kara Haydaroğlu isyanının bastırılmasındaki hizmetlerinden dolayı dikkat çekerek 1648'de Türkmen Voyvodalığına tayin olmuştur. Bu atama diğer ocak ağaları arasında kıskançlığa sebep olduğundan Abaza Hasan müddetini doldurmadan azledilmiştir. Bu olaydan sonra insanları etrafına toplayarak isyan eden Abaza Hasan, İzmit'i geçip yol kesmeye ve baskınlar yapmaya başlamış, devlet ona karşı ciddi bir tedbir alamamıştır⁷⁶. Bolu'da da eşkıyalık yapmaya devam edip Kastamonu'ya gelen Abaza Hasan, burada zorla vergi toplamıştır. Bu kargaşa ortamında çaresiz kalan fakir halkın, yurtlarını terk etmek zorunda kaldığı ve bu nedenle büyük köy ve kasabalarda bile insan kalmayıp baykuş ve kargaların mekânı haline geldiği söylenmektedir⁷⁷. Devlet, bu eşkıyanın üzerine Sivas Beylerbeyi İbşir Paşa'yı göndermek istese de İbşir Paşa cesaret edemedi, hatta bir süre sonra Abaza Hasan'ın yanında yer aldı. Abaza'nın amacı İstanbul'a yürümektir⁷⁸. Abaza Hasan bir süre sonra Diyarbekir'e vali olarak gönderilmiştir. Fakat burada da isyan çıkararak Köprülü'nün azlını istemiştir⁷⁹.

IV. Mehmed'in tahta çıkışının ilk sekiz yılında, bu isyan ile devlet otoritesi çok zedelenmiş on dört sadrazam denenmiş olmasına rağmen, müspet bir sonuç alınamamıştır. Son olarak Köprülü Mehmed Paşa sadarete gelince bu eşkıyanın hakkından gelmiştir⁸⁰.

İncelediğimiz şer'iyye sicilinde de bu dönemle ilgili önemli bilgiler yer almaktadır. Harput'un konumu ve bilhassa Abaza Hasan'ın Diyarbekir'de bulunmuş olması Harput'u bu isyan sırasında önemli kılmıştır. Nitekim bu isyan ile alakalı

⁷³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C.3, T.T.K Yayınları, Ankara, 1951, s.391

⁷⁴ M.Cavit Baysun, "Mehmed IV.", C.7, *İA*, s.550.

⁷⁵ Bu konularda ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Hami Danişmend, *İzahlı Osmanlı Kronolojisi*, C.4, Türkiye Yayınevi, İstanbul, 1971, s.425-427; Naima Mustafa Efendi, *Naima Tarihi*, C.6, s.2880.

⁷⁶ Mücteba İlgürel, "Abaza Hasan", *DİA*, C.1, İstanbul, 1988, s.11.

⁷⁷ Havva Nur Takva, *Naima'ya Göre Osmanlı Devleti'nin Siyasi Yapısı (1574-1659)*, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya, 2017, s.111.

⁷⁸ Zeynep Aycibin, *Kâtip Çelebi Fezleke Tahlil ve Metin*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış doktora tezi), İstanbul, s.1077

⁷⁹ CL. Huart, "Abaza", *İA*, C.1, İstanbul, 1978, s.6

⁸⁰ Mücteba İlgürel, "Abaza Hasan", *DİA*, C.1, İstanbul, 1988, s.11

defterde birçok mahkeme kaydı, ferman ve tezkire bulunmaktadır. Fakat bunlar defterin incelediğimiz kısmında (s. 1-80) değil son kısımlarında yer almaktadır.

3.2. Harput Sancağı ve Sancak İdaresi

Çaldıran zaferinden sonra 1516 yılının baharında Osmanlı hâkimiyetine giren Harput, XVII. yüzyılda Diyarbekir Eyaleti'ne bağlı bir sancak statüsündeydi ve Osmanlı taşra idarî teşkilatı çerçevesinde askerî-idarî olarak bir mütesellim, adlî-idarî olarak da bir kadı tarafından temsil edilmekteydi.

3.3. Askerî-İdarî Görevliler

3.3.1. Mütesellim

Bu dönemde Harput Sancağı'nda en üst örf yetkisi olarak mütesellimi görmekteyiz. Önceleri geçici olarak, asıl atanan görevli gelene kadar görev yapan bu kişiler, genelde o yörenin tanınmış kişilerinden seçilirdi. Fakat mütesellimler, XVII. yüzyıldan itibaren sancakbeylerinin yerini almaya başlamışlardır⁸¹.

Mütesellim, sancaktan devlet hazinesine ödenen vergiler ile diğer gelir kaynaklarını toplayıp zamanında göndermekle görevliydi. Dolayısıyla sancakbeyinin yetkilerine sahipti. Çünkü onların vekilliğini yapıyordu. Görev sürelerinin bir yıl olması kuralı vardır. Ancak neredeyse bu kurala hiç uyulmamıştır. Bazen birkaç ay görev yapanlar olduğu gibi, bazen de yıllarca aynı sancağa mütesellimlik yapanlarda vardı⁸².

İncelediğimiz sicile göre, Kasım 1658 tarihinde Harput Mütesellimi Yunus Bey'di⁸³. Aralık 1658'de Malatya Mütesellimi Halil Ağa'dır⁸⁴. Yine 1659'da Harput'un diğer mütesellimi olarak Yusuf Bey'den bahsedilmektedir⁸⁵. Ayrıca aynı tarihte mahkeme şahitleri arasında mütesellim olarak Mehmed Ağa⁸⁶ ve el-Hâc İbrahim Ağa'yı⁸⁷ da görmekteyiz.

⁸¹ İbrahim Erdoğan, "Sancaktan Mukâta'ya Geçiş Sürecinde Harput Sancağında Ehl-i Örf Taifesi", *OTAM*, S.20 Ankara, 2009, s.218

⁸² Yücel Özkaya, "Mütesellim", *DİA*, C.32, Ankara, 1996, s.203

⁸³ *HŞS.*, 38244-IV, s.7/b.1; *HŞS.*, 38244-IV, s.9/b.2; *HŞS.*, 38244-IV, s.48/b.3; *HŞS.*, 38244-IV, s. 72/b.3

⁸⁴ *HŞS.*, 38244-IV, s.17/b.3

⁸⁵ *HŞS.*, 38244-IV, s.7/b.3

⁸⁶ *HŞS.*, 38244-IV, s.58/b.3

⁸⁷ *HŞS.*, 38244-IV, s.63/b.2

3.3.2. Alaybeyi ve Çeribaşı

Bir sancakta, sancakbeyinin emrinde olarak tımarlı sipahilerin en büyük kumandanıdır⁸⁸. Bir kazalık bölgedeki çeribaşılar, alaybeylerine tabi bulunurlardı. Alaybeyleri zeamet ve bazen ağır zeamet sahibiydiler. Sefer zamanı çeribaşılar ve tımarlı sipahiler alaybeyinin yanında toplanır ve hepsi sancakbeyinin bayrağı altına sevk edilirdi⁸⁹.

İncelediğimiz defterde alaybeyi ve çeribaşından bahsedilmekle birlikte, isimleri zikredilmemiştir.

3.3.3. Dizdar

Dizdar, kalenin ve şehrin güvenliğinden sorumlu olan yöneticidir. Savaş zamanında savaşa katılmak zorundaydılar⁹⁰. Beylerbeyi ve sancakbeyine bağlıdır. Görevlerini, onların denetiminde yaparlar. Aynı zamanda kadıya karşı da sorumludurlar. Dizdarın görevini ihmali durumunda, azli de beylerbeyi ve sancakbeyinin arzıyla olurdu⁹¹. Dizdarlar, kalelerin her türlü işlerinden sorumlu olup, gece gündüz kaleden ayrılmazlardı. Ulufe veya tımar alırlardı. Kendisine yardımcı olarak kalede bir kethüda da bulunurdu⁹². İncelediğimiz sicilde adı geçen Harput Kale Dizdarı Hüseyin Ağa'dır⁹³.

3.3.4. Kethüda Yeri ve Yeniçeri Serdarı

Kethüda yeri, yeniçeri zabıtelerinden birine verilen addır. Yeniçeri ağasının emirlerini tebliğ eder, yeniçerilerin bulunduğu yerde mahalli hükümet ve ocağın işleri arasındaki ilişkiyi sağlar. Kethüda yeri, terfi alırsa ya muhızır ya da yayabaşı olurdu. Kethüda yeri, XVIII. yüzyıldan sonra ocak ağalarının sonuncusu olan katar ağalarına bağlanmıştır⁹⁴. İncelediğimiz sicile göre, Harput'taki kethüda yeri Cerciş Ağa'dır⁹⁵.

Yeniçeri serdarı ise; bir sebeple devlet merkezinden uzakta, yeniçerilerin o bölgedeki en büyük amirlerine verilen isimdir. Bunlar aynı zamanda gönüllülerin ve

⁸⁹ Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lûgati*, s. 14

⁹⁰ Eftal Şükrü Batmaz, "Osmanlı Devleti'nde Kale Teşkilatına Genel Bir Bakış", *OTAM*, S.7, Ankara, 1996, s.5

⁹¹ Enver Çakar, *Doğu Akdeniz Sahilinde Bir Osmanlı Sancağı: Trablus (1516-1579)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2012, s.103

⁹² Yusuf Oğuzoğlu, "Dizdar", *DİA*, C.9, s.480

⁹³ HŞS., 38244-IV, s.20/b.3, s.28/b.2, s.29/b.1, s.35/b.

⁹⁴ Mehmed Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.252

⁹⁵ HŞS., 38244-IV, s.19/b.3

gönüllü yeniçerilerin âmiriydi. Gönüllü yeniçerileri yeniçeri, serdarının defterine kayıt olup gönüllü olarak çalışılıyordu⁹⁶. İncelediğimiz sicilde Yeniçeri serdarı olarak Ömer Ağa'nın adı geçmektedir⁹⁷.

3.3.5.Subaşı

Şehirlerin düzeni ve temizliğinden sorumluydu. Kadılara bağlı olarak çalışan subaşılar, geceleri asesbaşları ile beraber dirlik ve düzeni bozanları yakalar, yargılanmaları için kadıya teslim ederlerdi⁹⁸.

3.4. Kaza Yönetimini Temsil Eden “Kadı”

Osmanlı Devleti'nde taşrada adlî-idarî meselelerde en yetkili âmir kadıdır. Kadı ve yetkileri hakkında çalışmanın Giriş kısmında ayrıntılı bilgi verildiği için burada sadece dönemin Harput kadısı'nın Resul Efendi, sonrasında ise Mustafa Efendi'nin⁹⁹ olduğunu belirtmekle yetineceğiz.

3.5. Yerel Yöneticiler

3.5.1. Şehir, Mahalle ve Köy Kethüdaları

Farsça bir kelime olan kethüdanın manası, daima bir kişinin mahiyetinde olup, onun direktifiyle çalışan, şahsına itimad edilip, teferruatlı işleri idare eden kişidir. Türkçedeki karşılığı ise kâhyadır. Osmanlı teşkilatında bu isimle anılan birçok memuriyet vardı ve bu unvan görüldüğü işle birlikte anılıyordu¹⁰⁰.

Şehir kethüdaları, halkın hizmetini görmek için seçilmiştir. Bu kişilere şehir ayanı da denirdi. Devletle karşı halkı temsil eden bu yerel yöneticiler şehrin vergi, iltizam ve memur tayini işlerinde de etkili olmuşlardır. Beledi işlerin çoğu kethüda tarafından yapılır ve kethüdalar “kethüdâiyye” adında maaş alırlardı¹⁰¹.

Mahalle ve köy kethüdaları ise; kendi mahallesinde ve köylerinde olan dirlik ve düzenden sorumluydu¹⁰². Gayrimüslim köy ve mahallelerinin kethüdası da onlardan biri olurdu.

⁹⁶ Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lûgati*, s.368

⁹⁷ HŞS., 38244-IV, s.19/b.2, 33/b.1

⁹⁸ Erol Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı Âdab-ı Osmâniyye*, s.407

⁹⁹ HŞS., 38244-IV, s.65/b.2

¹⁰⁰ Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lûgati*, s.183

¹⁰¹ Mehmed Canatar, “Kethüda”, *DİA*, C.25, s.331

¹⁰² Enver Çakar, *XVI. Yüzyılda Halep Sancağı (1516-1566)*, Fırat Üniversitesi Basım Evi, Elazığ, 2003

3.5.2. İlvekili

İlvekili hakkında basılı kaynaklarda bir bilgiye rastlayamadık. Fakat sicilde yer yer ilvekilinden bahsedilmektedir. Öyle anlaşılıyor ki, Harput ilvekili olan Osman Çavuş, bir yıllığına ve 600 guruş ücretle şehir ve köy halkının önde gelen kişileri tarafından seçilmiştir. Nitekim Osman Çavuş, dokuz ay vazife yapıp vefat edince kalan üç aylık süreyi tamamlamak üzere yerine bu defa kardeşi Mustafa Çelebi, yine şehir ve köy ihtiyaçları tarafından ilvekili olarak seçilmiştir¹⁰³. Bunlar sancak merkezinde oturur ve şehir kethüdasıyla birlikte hareket ederlerdi. Miri atların ve sefer masraflarının karşılanması, menzillilerin takibi gibi muhtelif işlere bakarlardı¹⁰⁴.

3.6. Sicilde Adı Geçen Nahiye, Köy, Mezra ve Mahalleler

3.6.1. Nahiyeler

Sözlükte, “taraf, cihet, yöre, kenar, bölge” anlamına gelen nahiye kelimesi, Osmanlı Devleti’nde bazen bir bölgeyi, bazen yönetim ünitesini, bazen coğrafi bir kısımdan küçük veya büyük bir çevreyi yöreyi, hatta semti ifade etmekteydi. Askeri birim olarak, nahiyenin başında tımarlı sipahiler bulunur ve buna Serasker denirdi. O muhitteki sipahiler sefere gitmek için yanında toplanarak sancakbeyi ile savaşa giderlerdi¹⁰⁵.

İncelediğimiz defterde adı geçen Harput’un nahiyeleri şunlardır:

1. Danişmend Nahiyesi
2. Margiri Nahiyesi
3. Müridi Nahiyesi
4. Ortak Nahiyesi
5. Pancarlık Nahiyesi
6. Pekinik Nahiyesi
7. Şefri Nahiyesi
8. Şüşnaz Nahiyesi

¹⁰³ HŞS., 38244-IV, s.48-49/b.3.

¹⁰⁴ HŞS., 38244-IV, s.56/b.2, s. 61/b. 3, s. 64/b. 2, s. 73/b. 2, s. 78/b. 2, s. 78/b.3

¹⁰⁵ İlhan Şahin, “Nahiye”, *DİA*, C.32, s.306

3.6.2. Köyler (Karyeler)

İncelediğimiz sicilde adı geçen Harput'un köyleri şunlardır:

1. Alaca
2. Alıncak
3. Ankuzı
4. Avculu
5. Bizmişen
6. Çorkığ
7. Dadayış
8. Ekrüz
9. Germiri
10. Gidefik
11. Gölcük
12. Görgüşan
13. Hamidi
14. Han
15. Herdi
16. Hersenk
17. Hırhik
18. Hefthisar
19. Holvenk
20. Hozekdek
21. Huh
22. Hüseynik
23. İrtimnik
24. Iğiki
25. Karasaz
26. Karingid
27. Kesrik
28. Kinederiç
29. Könk
30. Körpe
31. Monlakendi
32. Mornik
33. Müri
34. Pekinik
35. Perçenç
36. Ribat
37. Sarını
38. Sarılı
39. Sürsürü

- 40 Tepecik
- 41 Tilenzid
- 42 Uslu
- 43 Üçağaç
- 44 Zarok
- 45 Zente

3.6.3. Mezralar

Kelime anlamı, “ekilen yer, tarla” anlamına gelmektedir. Osmanlı Devleti’nde sürekli bir yerleşim alanı olarak kullanılmıyordu. Genellikle ekinlik olarak kullanılan, küçük bir toprak parçasını niteleyen bir terimdir¹⁰⁶.

İncelediğimiz sicilde adı geçen mezralar şunlardır:

1. Bulduk Mezrası
2. Çölmek Mezrası
3. Hoş Mezrası

3.6.4. Mahalleler

Mahalle, devlete ödenecek vergilerin toplanması ve dağıtılmasında, asayişin sağlanmasında, bayındırlıkla ilgili kuralların oluşumunda esas alınan toplu yaşama birimidir¹⁰⁷. Aynı zamanda mahalle, sosyal olarak dayanışma ve yardımlaşma içinde olan insan topluluklarının oluşturduğu bir yapıdır. Mahalleler, dini bir yapının ya da aynı meslek grubundan insanların bir araya toplanmasıyla bir arada yaşama arzusuyla doğmuştur¹⁰⁸.

İncelediğimiz sicilde adı geçen mahaller şunlardır:

1. Alaca Mahallesi
2. Arslaniye Mahallesi
3. Cami‘-i Kebir Mahallesi
4. Ebu Tahir Mahallesi
5. Hacılı Mahallesi
6. Hoca Mahallesi
7. Kara Sofi Mahallesi
8. Köz Mahallesi
9. Meydan Mahallesi

¹⁰⁶ İlhan Şahin, “Mezraa”, *DİA*, C.29, s.547

¹⁰⁷ İlber Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile*, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2000, s.3

¹⁰⁸ Rifat Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara 1785-1840*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986, s.75.

10. Müderris Mahallesi
11. Salakhane Mahallesi
12. Sare Hatun Mahallesi
13. Şehroz Mahallesi

3.5. Menziller

Menzil, konakyeri, bir günlük yol, dinlenmek maksadıyla durulan yer, konak veya iki konak arasındaki uzaklık, kervanların ve posta tatarlarının indikleri, konakladıkları bina, han yolculuk sırasında kalınan yer, barınak anlamındadır. Askeri ticari ve sosyal amaçlar için oluşturulan konak yerleri (menziller) genelde yapısı kervansaray olan imaret, hamam cami sıbyan mektebi, çeşme, köprü gibi çeşitli yapılardan oluşan külliyelerle donatılmıştır¹⁰⁹. Hareket halinde olan bir ordu ya da kervan bir günlük yol gittikten sonra bir menzile varırdı. Burası genelde kasaba, köy, ya da bir kervansaray olurdu. Menzillerin birbirine mesafesi bir günde yürünülecek şekilde yapılırdı. Bu mesafe otuz beş-kırk kilometre civarındaydı. Ordu bir yere harekete geçmeden, orada bulunan menzillere haber gönderilir, bu şekilde hem yola çıkan kervanın ihtiyacı karşılanır, hem de menzilde olanlar gerekli hazırlığı yaparlardı¹¹⁰.

Sicilde adı geçen menziller şunlardır:

1. Hoh Menzili
2. Kömi Menzili
3. Pağnik Menzili

¹⁰⁹ M.Fatih Müderrisoğlu, “Menzil Kavramı ve Osmanlı Devleti'nde Menzil Yerleşimleri”, *Türkler Ansiklopedisi*, C.10, s.1707

¹¹⁰ Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lûgatı*, s.221

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. METİN TRANSKRİPSİYONU

s.1

İşbu mâh-ı Şevvâlin beşinci günü ve Arazgân oğlunun evi aylığı on guruş.
Koyun Çavuş için yağ uğrusu kefalati ile kiraya verildiği kayd-ı sicil olundu.

s.2

Odabaşının evlerine birer guruş kira   Vilâyet ile Casim oğlu ikrârı ile
bâkiyesinden Guruş 24   salyâne olursa gerekdir.

Demircülerden	Def'a	Sâhib-i devlet hazretlerinin atlarına
tavla demür seki	Hüseynik'de	nalband başı sefer ikrârı ile sarf olunan
Aded 6	teslîm olan mal	nahl kim salyâne olundukda mahsûb
	Def'a aded 6	oluna
		Aded 17

Defter oldur ki Diyarbekir tarafından kışlaya gelen bölük başının dört günlük

Ekmek	At	Pirinç	Yağ	Mum	Şa'ir	Odun	Dam	Kahve
Yevm	Yevm	Yevm	Yevm	Guruş	Guruş	Guruş	kirası	altı ba'zı
10	4	4	Esedî	60	12	120	Guruş	şeyler
Kıymet	Guruş	Guruş	4				3	beyân
456	6,5	5	Guruş					ider
			4					

harcını.

_____yekûn	guruş	rub	akçe
	41	3	12

Bâlâda mestûr olan masrâf Diyarbekir'den vâli
tarafından beye hitâben buyruldu-ı şerîf ile gelüb harcı ve masrafları sicile kayd olundu
yeni bey geldikde hesâbına mahsûb oluna.

Oldur ki şehir kethüdâsı melikler ve sâ'ir ahâli-yi vilâyet ma'rifetiyle Mustafa
Bey'in evlerin Mehmed Bey vekâletiyile ve sâbık üzere kirâlarıyla kabul eylediği
kayıddır.

Sabikûn

Kıdvetü'l-akrân Harput Kethüdâyeri zîde kadrûhu ma'lûm ola ki.

Kıdvetü'l-akrân Harput Kethüdâyeri.

Olursa şehir kethüdâsı ve yeniçeri ve sâ'ir ahâli-i vilâyet ma'rifetiyle Mustafa Bey'in.

Bu sicil-i mahfûz bundan akdem benu elli bir su'âl.

Bi'l-fi'îl Diyarbekir eyâletine mutasarrıf olan vezîr-i rûşen hazretleri.

Kıdvetü'l-akrân.

Kıdvetü'l-akrân Harput kethüdâyeri zîde kadrûhu ma'lûm ola ki.

Kıdvetü'l-akrân Harput kethüdâyeri zîde kadrûhû ma'lûm ola ki.

s.3

Defter oldur ki sürsâd malını ve sâhib-i devlet hazretlerinin kapusuna harc ve sarf olunan akçeyi beyân ider.

Pirinç	Mekâri		
Batmân 74	Guruş 5		
Kıymet guruş	Rub 1		
Esedî 64			
Osman Çavuş yedinden orduya alınmıştır		Şehirden gitmiştir.	
Revgan	Karyelerden bulgur	Batmân 51	
Batmân 126	teslimi	Kıymet	
Kıymet		Guruş 8,5	
Guruş 146	Çuka 200		
Osman Çavuştan orduya alınmıştır.	Asel Batmân 24	Kassâblara Koyun bahâsı	Etmekçilere Hinta Müd 15
Bulgur çuka 2200	Kıymet guruş 24	Teslîm	Kıymet guruş 240
Kıymet guruş 110	Mekâri guruş 1,5	Guruş 700	Etmeye big için alınmıştır.
Etmek kirâsı	Ve gelen için verilmiştir.	Beğîn Mehmed Ağa'sına sâhib-i devlete karşı gitmek için ücret verilmiştir.	
Guruş 78		Guruş 17	

Pağnik menziline ikişer buçuk akçe Kömi menziline beşer akçe verilmiştir.

Mustafa Ağa'nın ulaklık ile	Diyarbakir'e göndermek için	Bal tulumlarına
Diyarbakir'e giden adamına	buyruldu getiren Ali Çavuş'a	Guruş 1,5
Ücret	hizmeti.	
Guruş 5	Guruş 25	

İptidâ zahireye	Hoh menziline	Hoh menziline giden	Kömi hanına giden
gelen Hasan	giden nâibler	beyin adamlarına	Mustafa Efendi'ye
Ağa'nın	Guruş 5	Guruş 3	Guruş 10
adamlarına			
Guruş 25			

Pağnik menziline giden	Kaplan oğluna	Masrâfı kitâbet	Kabak ve
Efendi Bey'in oğluna	Ücret	eden Hasan	badıncan
Ücret	Guruş 12	Çelebi'ye	kirasına
Guruş 12		Guruş 15	Guruş 1,5

Hoh'a	Munzur oğlu Hüseyin	Fecarlara gelen	Fecarlara
bargir	Çelebi'ye on beş müd	Divân Çavuşlarına	teslîm
Kirası	arpanın bahası	Guruş 5	Guruş 4
Guruş 1	Guruş 225		Baki aded 225

Mutâf işine	Kantâriyyelere	Hizmete gelen	Zahire gelmedi deyü
Guruş 2	Guruş 3	çavuşlara	Kethüda Bey'in muktûbuyla
Rub 1		Guruş 4	gelen ademe hizmet
			Guruş 17,5

Zahireci Hasan	Kömi hanına giden on sekiz	Pağnik'de zahire üzerinde
Bey'in kethüdâsı	batmân un ile çuvalına	kalan bölük başıya hizmet
Yusuf Bey	Guruş 3	Guruş 10
Guruş 10		

Hasan Bey'den sonra zahire üzerine gelen Ali Çavuş Guruş 8	Zahireci Hasan Bey'in teslîm hizmet Guruş 200	Yazıcısına Guruş 3	Matbağ eminine Guruş 4
---	---	-----------------------	---------------------------

Etmekçi başıya hizmet 30	Arpa emini Mustafa Ağa'ya hizmet Guruş 100	Konakçıbaşı Mahmud Ağa'ya hizmet Guruş 325
-----------------------------	--	--

s.4

Kiler kâtibine Guruş 25	Kethüda Bey'in kör çavuşuna Guruş 2	Bekir Ağa'nın hizmetine Guruş 90 Cümle ağavât ma'rifetiyle	Efendi yediyle Bekir Ağa'ya Guruş 4
Kayışlının arpa akçesi Guruş 192	A'yân-ı vilâyet ma'rifetiyle sürsad malından bâki kalan beğın hizmetine arpa bahâsı için Kethüdâ Bey hazretlerine Teslîm guruş 853		Beğın tavîl itdüğü harc ve masraf Guruş 220

Beğın Ekrüz mahsûlünden on dokuz kile arpanın bahâsı Guruş 9	Kaplan oğlu gönderdüğü iki müd arpanın bahâsı Guruş 30
--	--

Efendinin masrâfi Guruş 10	Avâriz ve nüzül hizmet Guruş 30 Nafaka guruş 10 Teffişine gelen Mehmed Bey'e
-------------------------------	--

Kethüdâ mübâşirden mektûb ile gelen çavuşa bir donluk kırmızı levendere çuha mahmil Guruş 12	Akçe tahsiline gelen mübâşire hizmet Guruş 200	Nafakasına Guruş 50	Kadı Efendi'ye harc-ı mahkeme Guruş 100 Hüddâmiye ve muhızrlar Guruş 12
--	---	------------------------	---

Nâib Hasan	Malatyalı Seyyid Ahmed	Mübâşir Yusuf Big'e	Akçe rîbâsı
Çelebi'ye	Çelebi'den alınan akçenin sarfi	yedi günlük	Guruş 565
Guruş 20	Guruş 8	mukaddem nafaka	
		Guruş 24	

Cem'ân yekûn guruş aded 5200

Minhâ ihrâc _____

Sürsad mâlından tahsil	Un ile arpa bakâyasına mahsûb
Guruş 'aded 913	Guruş 600

Sahhü'l-bâkî hâne üzerine salyâne olunan mâl

Guruş 'aded 3687

Yalnız üç bin altı yüz seksen yedi guruşdur.

Bâlâda mestûr olan defter-i re'âyâ mevâciblerinde kirâren ve mirâren hesâb ve kitâb olunub ma'lûm ve makbûlleri olduktan sonra sicil ve hüccet olunub rızâları ile sâlyâne olunmuşdur. Tahrîren fî evâil-i Rebi'ü'l-âhir li-sene tis'a ve sittin ve elf.

Havâss-ı hümâyûn kurâlarının ve nefsi-şehrini	Timâr ve ze'âmet kurâlarının
müslümân ve zımmîyanların beher hânelerine	beher hânelerine kesîrleri
Guruş 13 Rub 3	olmağla
	Guruş 15 Akçe 8

s.5/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Seyyid Yunus nâm kimesne mahfel-i kazâda Katırcı Ahmed bin Hakvirdi nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb benim bir re's katırımı fuzûlen ahurumdan alub gidüb yük yükledüb sakat ve 'amel-mânde eylemişdir su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Ahmed cevâbında ben senin olduğunu bilmedim bana Zekeriya Bey'in kölesi virdi fuzûlen almadım didikde mezkûr Seyyid Yunus fuzûlen almadığına yemîn teklîf eyledikde mezbûr Ahmed yemîn billâhi'l-aliyyü'l-azîm itmeğın mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Saferü'l-hayr li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Seyyid Osman Efendi Nakîbü'l-eşrâf

İbrahim el-muhzır

Seyyid Bekir bin Alâmeddin

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.5/b.2

Oldur ki kasaba-i Harput'da vâki' debbâğ esnâfi umûmen mahfel-i kazâda esnâflardan el-Hâc Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde her biri da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm el-Hâc Mehmed esnafımızdan olub kâr-u kisb idüb bu âna gelince vâki'olan tekâlifden bizimle ma'an edâ idegelmişken hâliyâ taleb eylemediğimizde edâsına taâllül ider su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl merkûm el-Hâc Mehmed debbâğ esnafından olduğunu münkir olmağla zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan müslümânlar mezkûr el-Hâc Mehmed debbâğ esnafından olduğuna her biri haber virdiklerinden sonra vâki' olan tekâlif hâline göre ahâli esnâf ile edâ eylemeğe tenbih olundukda mezkûr el-Hâc Mehmed hükm-ı şer'îye râzı olmayub virmem deyü ta'ânnüd ile cevap virmegin mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhîr-i Saferü'l-hayr li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Seyyid Bekir Mumcu

Mahmud Beşe bin el-Hâc Hüseyin

Ali Çelebi bin Abdullah

es-Seyyid Hüseyin bin el-Hâc Mehmed

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.5/b.3

Oldur ki Kasaba-i Harput sükkânından Abdurrahman bin Himmet nâm kimesne mahfel-i şer'-i şerîfde Hasan bin Deli Hatîb muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb mezbûr Hasan çarşuda bana şütûm eyleyüb emr-i şer'in deyü şer'-i şerîfe dâ'vet eylediğimde bana dahi ziyâde ağzıma ve 'avratıma ve dîn ve imânıma cimâ' lafzı ile şütûm eyleyüb yumruk ile başıma urub muhkem darb eyleyüb mûhzır ile tekrâr da'vâ-yı şer' eylediğimde yine itâ'at etmeyüb mahkeme tarafından iki üç adam ile ihzâr-ı şer' eyledüm su'âl olunub ihkâk-ı hakk olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl ve âkibü'l-inkâr kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl den Mehmed bin Bostancı? ve Bekir bin Mecâzi nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olub fi'l-hakîka

mezkûr Hasan merkûm Abdurrahman'ı yumruk ile urub şütûm eyledi ve şer'e gelmekden ibâ eyledi bu husûsa şâhidlerüz ve şehâdet dahi iderüz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde mâ-hüve'l-vâka' bi't-taleb ketb olunub bu talebe vaz' ve def' olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Saferü'l-hayr li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Etmekçi Murtaza Beşe er-Râcil

Cuma bin Osman

Mahmud bin Çepiş

Diğer Mahmud Beşe Muhtesib

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.6/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Yusuf Koca ibn-i Musa nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Ali bin Pir Budak nâm kimesne mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb silk-i mülk-i sahîhimde dâhil yine Köz Mahallesiinde vâka' bir tarafı Habbâz Himmət mülküne ve bir tarafı Töre Hân mülküne ve bir tarafı Dumanoğlu mülküne ve bir tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb kış damı cevânib-i erbâ'asından birer şibrirden mâ'adâsını merkûm Ali'ye on riyâli guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb semen-i mezkûr dahi yedi guruşun ölünceye dek beslemek üzere nafakama dahi harc idüb ve üç guruşun yanında emânet vaz' eyledim ki vefâtımdan sonra tecbîr ve tekfinime harc eyleye ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhîr-i Saferü'l-hayr li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin biraderi

Ali Bik bin Piri Beşe

Monla İsmail bin Ahmed

Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Osman Çelebi bin Hüseyin Efendi

Hacı Ahmed bin Dursun

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.6/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Çölmek mezra‘ında sâkin Hüseyin Çelebi bin Memi Şah nâm kimesne mahfel-i kazâda sulbi oğlu Mehmed’in oğlu Bekir ve diğêr oğlu Ali’nin oğlu Yusuf mahzarlarında tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb mezra‘-i mezkûrenin nısfı benim mülküm olub nısf-ı mezra‘mın topraklarını çeşmeleriyle ve bağçesiyle ve iki bâb evleriyle ve tevâbi‘ ve levâhıkıyla merkûman Bekir ve Yusuf’a ölünceye dek beni beslemek üzere hîbe ve temlîk ve teslîm eyledüm anlar dahi meclis-i hîbede eşhâdı kabûl ve kabz eylediler bâ‘de’l-yevm mülk-i mev’hûbeleridir keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarıf olsunlar didikde gibbe’t-tasdîkü’s-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhîr-i Saferü’l-hayr li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı

Kılıç Bey bin Behram

Mustafa Bey bin Hüseyin Çelebi

Nefs bin Şeyh

Hasan bin Şeyh

Bayram Biraderi

Ali Bik bin Abdullah

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.6/b.3

Oldur ki Mehmed bin Cemal nâm kimesne meclis-i şer‘e gelüb takrîr-i kelâm idüb Hoş mezra‘ası dimekle ma‘rûf mezra‘da sâkin Monla Yusuf’un karındaşı Hasan nâm kimesne benim merkebime mercimek yükleyüb ben dahi kendünün merkebine yüklediğim ecilden beni kılıç ile urub mecrûh eyledi eser-i cerâhatım görölüb tahrîr olunmak matlubumdır didikde fi’l-hakîka avredinin sol tarafında kılıç cerrâhatı müşâhede olunub mezkûr Hasan firar itmekle hayyiz-i mücâdelede hazır olan müslümânlardan Murad bin Hüseyin ve Boz Ali bin Sefer ve Yakub bin Yusuf nâm kimesneler mezkûr Hasan kılıç ile merkûm Mehmed’i urduğuna her biri ‘alâ tarîki’s-şahâde haber virmegin mâ-hüve’l-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fî evâhîr-i Saferü’l-hayr li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Yunus Bik el-Mütesellim

Abdülllatif Çelebi el-Hatîb

Hasan Çelebi el-Hatîb

Seyyid Osman Çelebi bin Seyyid Ahmed Çelebi

Şa‘ban Çelebi el-İmâm

Cuma‘ el-İmâm

s.6/b.4

Oldur ki Sürsüri nâm karyeden Korkik veled-i Keşîş nâm zımmî mahfel-i kazâda Nahok veled-i Tatuk nâm zımmî mahzarında ikrâr idüb karye-i mezbûrede vâka‘ bir tarafı müşterî-i mezbûrun ve bir tarafı değirmen kaldırımı ve bir tarafı Seferik ve bir tarafı Murad veled-i Norsik bu hudûd ile mahdûd olan tarlamı on guruşa ve nısf bağçemi on beş guruşa ki cem‘ân yirmi beş riyâli guruşa bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ mâ-vak‘a ketb olundu. Fî evâhîr-i Saferü’l-hayr li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi

Ebil Beşe Uncu

Osman ibn-i Abdi

Monla Ali el-İmâm

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.7/b.1

Bî’l-fiil Diyarbekir vâlisi olub ‘asâkîr-i islâm üzerine serdâr-ı ekrem olan Vezîr-i Rûşen Hamid Murtaza Paşa yasserâllahû bi’l-hâyir mâ-yeşâ hazretlerinin taraf-ı âlilerinden buyruldu-ı şerîfleri ile mübâşir ta‘yîn buyrulan Yusuf Bik mahfel-i kazâya gelüb hâlâ Harput’da mütesellim olan Yunus Bik mahzarında takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i merâm idüb sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin zahiresin ve emr-i şerîf ile tahsîli fermân olunan burçak zahiresinin bakayâsın ilvekili Osman Çavuş ordu-yı hümâyûnda bi’t-tamâm edâ ve teslîm idüb ba‘zı kimesnelerden istikrâz itmekle yerlüyerinde cem‘ ve tahsîl esbâb-ı hukuka edâ ve teslîm olunmak bâbında buyruldu-ı şerîf ile mübâşeretim hasebiyle re‘âyâ ve berâya ve a‘yân-ı vilâyet huzûrlarında ma‘rifetleri ile hesâb olunub salyâne olunmağa makarr ve razı olduklarımda tevzî‘ ve defter olunub cümle kurâ re‘âyaları her biri akçeleriyle gelüb edâ ve teslîm itmek üzere iken merkûm Yunus Bik dellâl nizâ‘ itdirdüb üç bin guruş benimdir ben cem’ iderim deyü re‘âyaya ihtilâl verüb mani‘ olmuşdur su‘âl olunub cevâbı tahrîr olunmak matlûbumdur didikde gıbbe’s-su‘âl merkûm Yunus Bik cevâbında bir celâli gelüb gitti benim virüp alacağım yokdur deyü anîf ile cevâb virüb ve kalkub mahkemedan gitmekle mâ-hü(ve’l) vâka‘ mübâşir-i

merkûm talebiyle işbu hurûf ketb olundu. Fî evâhir-i Saferü'l-hayr lî sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Bik

Timur Bik

İbrahim el-muhzır

Ve gayruhum

s.7/b.2

Medîne-i Harput sâkinlerinden Ali bin Cuma nâm kimesne mahfel-i kazâda râfî'ü'l-kitâb kal'alı Bulgar Çelebi nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb târih-i kitâbdan iki sene mukaddem merkûm Bulgar Çelebi bana bir re's siyah kısrak dokuz guruşa bey' eylemiş idi hâliya âherden davacı zuhûr itmeğin merkûm Bulgar Çelebi'ye gerü red olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl merkûm Bulgar Çelebi cevâbında zikr olunan kısrakda Mürili Ahron nâm zımmî ile şerîk iderim merkûm Ali'ye ben bey' eyledüm deyü mukırr û mu'terîf olmağın mâ-hüve'l-vâka' zabten işbu hurûf ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel seb'a sebîn ve elf.

Şühûdü'l-hâl

Nasuh Beşe er-Râcil

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Monla İsmail bin Ahmed

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.7/b.3

Oldur ki Harput sâkinlerinden olub ilvekîli olan Osman Çavuş mahfel-i kazâda lâzımü'r-rızâda havâss-ı hümâyun karyelerinin re'âyâları muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb mukaddemâ emr-i şerîf ile fermân olunan sürsad zahiresi için beher hâneye yedi guruş bir rub' akçe ve on ikişer buçuk kile arpa ve yirmişer çuka un salyâne olunub tahsîl olunan akçeyi sâhib-i devlet hazretlerinin zahîresine harc ve masraf eyledim ve bundan mâ'adâ sürsad bakâyasının zahiresinin ve sâhib-i devlet hazretlerinin kapu masrafın deyn ile edâ eylediğim ecilden yedimde olan masraf defterin hesâb eylediklerinde hâlâ beher hâneye on üçer guruş üçer rûb' dahi tevzi' ve salyâne olunub mahallinde (s.8) masraf defterimin su'âl ve cevâbına der'ûhde olmuşum didikde reâya-yı mezkûrun dahi bî'l-muvâcehe tasdîk ve şöyle takrîr-i kelâm eyledikleri emr-i

padişahım ile ref' olunan hânelerden gayrı havâss karyelerinden bir hâne kesri makbulümüz değildir ve şehrin dahi kesr hâneler sen kabûl itmeyesin şöyle vâka' olan salyânelerden havâss karyelerimizde bir harâbe karye olur ise izn-i şer'le keşf oluna harabe çok ise noksanda bizler çekeriz ol karyenin ki şenliği ve zira'ât vardır kesr hânesin kabûl itmeziz ve bundan mâ'adâ sürsad dahi senden ve sürsad akçesinden her kangı karyede bâki kalmış ise tahsîl olunub didiklerinde mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yusuf Bik el-Mütesellim

Ömer Efendi el-Hatib

İbrahim Beşe er-Râcil

Hasan Çelebi bin Mehmed Ağa

Mahmud Bik Vanlı

Ve gayruhum.

s.8/b.1

Oldur ki Harput kal'ası sâkinlerinden Senem bint-i (boş) nâm hatun tarafından husûs-âti'l-beyâna kamet-i simâsın muvakkât-ı şer'le ârifân olanlardan Haydar ve Osman ve Süleyman şehâdetleriyle vekâleti sâbit olub sulbi oğlu olan Mustafa bin Pîrî nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Bulgar Çelebi nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem mezbûrenin kal'a meydanında vâki' üç tarafı Yanlız İbrahim Beşe mülküne ve bir tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb mülk bakkâl dükkânını merkûm Bulgar Çelebi'ye elli riyali guraşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde vekâleten ikrâr gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vâk'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Rebî'ü'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mustafa bin Karaca

Halil bin Bulgar

Şeyh Ali bin el-Hâc Rıdvan

el-Hâc Abbas bin Kasım

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.8/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Germiri nâm karye sâkinlerinden Kalender bin Ferhad nâm kimesne mahfel-i kazâda ve karye-i mezbûrede râfi‘ü'l-kitâb Merkeri veled-i Avik nâm zımmî mahzarında bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve i‘tirâf idüb Dadayış nâm karyede vâki‘ Katar bağı dimekle ma‘rûf bağı ki bir tarafı Süleyman Bik’in bağı ve bir tarafı benim başka bağı ve bir tarafı Kuloğlu Söğüdü ve bir tarafı Dadayış yolu ki Kônbe gider bu hudûd ile mahdûd olan bağı ki harabesini suyu ile merkûm Margiri’ye iştiraken ma‘mûr itmek üzere bir guruşa bey‘ eyleyüb kabz-ı semen ve teslim-i mebî‘ eyleyüb sâlifü'z-zikr bağı on seneye dek iştirâk üzere mutasarrıf olub şin eyleyecek oldum eğer on seneden sonra her kangı dilerseniz beynimizde münâsafa üzere taksîm iderüz didikde gıbbe’t-tasdikü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb olundu. Fî evâil-i Rebî‘ü'l-evvel li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Süleyman Bik bin Evliya Bik

Zülfikâr Bik biraderi

Ömer Bik sâkin-i Sarını

Monla İbrahim

Ve gayruhum.

s.8/b.3

Oldur ki Emine bint-i Ömer nâm hâtun mahfel-i kazâda zevci olan Durmuş mahzarında takrîr-i kelâm idüb mehrimden nafaka-ı âdetimden ve on guruş davâmıdan bi'l-küllîye ferâgat eyledim ol dahi kırk yedi çift çizmeden ve âba dâvamıdan ferâgat idüb beni red eyledi muhalif eyledik birbirimizde zevciyi müte‘allik da‘vâ ve nizâ‘mız kalmadı didikde mezkûr Durmuş dahi çizmeden ve âba da‘vâsından ferâgat idüb hâl eyledim benim dahi kendide da‘vâ ve nizâ‘ım kalmadı didiği kayd olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Ömer bin Türkmân

Ahmed bin Berber Mehmed

Cafer Beşe

Muhzır Kasım

Mevlüt bin İbrahim

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayrum.

s.9/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Gölcük nâm karye sâkinlerinden Boyacı Mirek karındaşı oğlu Tavtil nâm zimmîler mahfel-i kazâda Mikailik veled-i Karzeşe nâm zimmî mahzarında her biri takrîr-i kelâm idüb yedimde olan tapu temessükü ve hüccet-i şer‘iyye mücebince otuz seneden mütecâviz taht-ı tasarrufumuzda olan tarlalarımız merkûm Mikâilik bî-vech müdahale itmek ister su‘âl olunsun didikde gıbbe's-su‘âl Mikâilik cevâbında merkûman Mirek Tavtil'in yedlerinde olan tapu temessükü ve hüccet-i şer‘iyye mücebince alâkamız yokdur deyü cevâb verdikten sonra ahâli-i karyeden Kör Hokâz ve Mikâilik veled-i Hokaz ve Asador veled-i Korkil ve Bador kethüda ve Serkis veled-i Amil ve Hüver veled-i Arslan ve Asador veled-i Merdük ve Avanis veled-i Ciran ve sâ'irleri fi'l-hakika münâza‘a fih olan tarlalar Hüsrev Paşa zamanından bu ana gelince mezkûran Mirek ve Tavtik taht-ı tasarruflarındadır ve tapuları dahi sahîhdir deyü her biri şehâdet itmeğin mezkûr Mikailik men‘ olunub merkûman Mirek ve Totlik yedlerinde olan hüccet-i şer‘iyye ve tapu temessükü mücebince yedlerinde ve tasarruflarında ifâya hüküm olunub ‘alâ mâ-hüve'l-vâka‘ işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâil-i Rebî‘ü'l-evvel lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yunus Bik el-Mütesellim

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

es-Seyyid Yahya Pekinikli

Monla İsmail bin Ahmed

Ali Çelebi bin Haşim

Hamu Bik Vanlı

s.9/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Gölcük nâm karyeden Mirek ve Tavtil nâm zimmîler mahfel-i kazâda karye-i mezbûreden Mikailik veled-i Karzeşe nâm zimmî muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm da‘vâ idüb karye-yi mezbûrede vâki‘ ma‘lûmetü'l-hudûd olan mülk evlerimiz kurbundaki harâbe yerini fuzûlen tapu idüb binâ etmek ister bizim evlerimiz penceresine küllî zarar ve karlık ve yol geçer mani‘dir su‘âl olunsun didiklerinde gıbbe's-su‘âl merkûm Mikailik zimmî fuzûlen tapu itmedim

didikde bi'l-fi'il Harput mütesellimi olan Yunus Bik meclis-i şer'e hâzirân olub bana hâlidir da'vâ ve nizâ'ı yokdur deyü hilâf-ı inhâ olmakla tapu temesükkü virdüm ve lâkin mezkûr zimmîlere zararı olunca tapuya virmem tezkireyi vîrsün deyü îbâ eylediğinden mâ'adâ ahâli-yi karyeden Asador veled-i Korkil ve Mikailik veled-i Hokaz ve sâ'irleri fi'l-hâkika mezkûr Mikailik zimmînin fuzûlen tapu eyledüğü pek yerinin binâsıyla merkûman Mirek ve Tatlik evlerine küllî zarardır deyü her biri şehâdet etmeyin şer'en men' (s.10) olub ve tapusu dahi lağv olmağın mâ-vâk'a ketb olundu. Hurre fi evâil-i Rebi'ü'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn elf.

Şühûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Monla İsmail bin Ahmed

Ali Çelebi bin Haşim

es-Seyyid Yahya Pekinikli

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.10/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Emine ve Ümmühan ve Sâfiye benât-ı el-Hâc Hüseyin nâm hârunlar taraflarından husûs-ı âti'l-efrâd Ali Beşe bin el-Hâc Osman ve Ahmed Çelebi bin Murtazâ Çelebi şehâdetleri ile vekâleti (üzeri çizili) sâbit olan es-Seyyid Hüseyin bin Sekmân nâm kimesne mahfel-i kazâda mezbûrların lî-ebeveyn karındaşları olan râfi'ü'l-kitâb Mehmed Çelebi mahzarında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem mezbûrelerin babaları malından vâlideleri malından her birine hisse-yi şer'iyeleri mukâbelesinde yüz elli beşer guruş 'âid olub herbiri meblağ-ı mezkûr olan yüz ellişer guruş hisse-i şer'iyeleri bi-t-tamâm ve'l-kemâl alub kabûl ve kabz eylediler babalarının evlerinde ve tecemmülâthânelerinde ve bağ ve bahçesinde ve nukûd ve zimem ve ism-i mâl itlâk olunur emlâklarında ve karındaşları müteveffâ Halil'in muhâllefâtından 'âid olan hisselerinde vâlideleri malında karındaşları merkûm Mehmed Çelebi ve Ömer Çelebi ve Osman Çelebi'nin mallarında ve sermâyelerinde vechen mine'l-vücûh da'vâ ve nizâ' ve âlâkamız mütâlebeleri kalmadı zimmetlerini ibrâ-i 'âmm ile ibrâ ve iskat-ı tâm ile ıskat eylediler şöyle ki irs husûsuna müte'allik bir tarikle asâleten ve vekâleten da'vâ ve nizâ' sudûr ve zuhûr iderse lede'l-hükkâm'ül-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmaya didikde vekâleten ikrârı gibbe't-tasdîkû's-şer' vicâhen mâ-vâk'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Rebi'ü'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Seyyid Osman Çelebi ibn-i es-Seyyid Ahmed Çelebi

Nasuh Beşe ibn-i Kubad

Ahmed Çelebi bin Murtaza Çelebi

Ali Beşe bin el-Hâc Osman

İbrahim Çelebi bin Ali Beşe

Kasap Mevlüd

Mustafa bin Velican

Ve gayruhum.

s.10/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Monlakendi nâm karye sâkinlerinden Hûriye bint-i Abce nâm hâtun mahfel-i kazâda zevci olan râfi'ü'l-kitâb Şabân bin İbrahim nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm idüb zevcim merkûm Şabân'ın zimmetinde olan mehr-i mü'eccele ve nafaka-i iddetim bi't-tamâm alub kabûl ve kabz eyledim ol dahi beni sünnetü'r-resûl üzere tatlık eyledi birbirimizde zimmetinde zevcisine müte'allik vechen mine'l-vücuha da'vâ (üstü çizili) ve nizâ' ve alâkam ve mutâlebemiz kalmadı didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurre fi evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel lî sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Çelebi bin Mehmed Ağa

Monla İsmail bin Ahmed

Kılıç Bik bin Behram

Deli Osman

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.10/b.3

Oldur ki Pertek sancâğına tâbi' Ribât nâm karye sâkinlerinden Ardik veled-i Tavtil nâm zımmî mahfel-i kazâda hemşiresi oğlu olan râfi'ü'l-kitâb Menas veled-i Mircan nâm zımmî mahzarında tav'ân ikrâr ve itirâf idüb karye-i mezbûreden vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olan evlerimi ve tecemmülâthânemi ve bağ ve bahçemiz ve sulu ve susuz tarlalarımı ve sâ'ir emvâl ve erzâk her nem var ise nakîr ve kıtmîr bi'l-cümle merkûm Menas ölünceye dek beni beslemek üzere hîbe temlik ve teslîm eyledim ol dahi meclis-i hîbede ittihâb ve kabûl ve kabz eyledi ba'de'l-yevm mülk-i mevhubesidir keyfe

mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikte gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel lî sene tis'a ve sittin ve elf.

Şuhûdu'l-hal

Seyyid Osman Çelebi bin Seyyid Ahmed

Ali Çelebî Abdulmesih

İbrahim Çelebi bin Monla Murad

Seyyid Mustafa

Kesbir veled-i Hanbik

Kemal veled-i Avanis

Murad veled-i Menas

Hokaz veled-i Kesbir

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.11/b.1

Oldur ki medîne Harput sâkinlerinden Raziye bint-i Monla Mehmed nâm hâtun mahfel-i kazâda Abdullatif oğlu Osman nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb kasaba-yı mezbûr sükkânından Hasan Çelebi bin Ali Can nâm kimesnenin kızını târih-i kitâbtan iki sene mukâddem oğlum Hüseyin'e nâmzed idüb başlığın ve sâ'ir levâzımın teslîm idüb hâliya bi-emrillâhi'l-hâk üzeri iken merkûm Osman mani' olur su'âl olunsun didikte gibbe's-su'âl merkûm Osman cevâbında benim dahi namusumdur didikte mezkûr Hasan Çelebi meclis-i şer'e hâzırân olub su'âl olundukta kızım mezkûreyi târih-i kitâbdan iki sene mukâddem mezkûr Raziye'nin oğlu Hüseyin'e rızâm ile virmişim ve başlık yüzük ve sâ'ir levâzımın almışım lâkin merkûm Osman'a virmemişim bir akçe ve bir habbesin almamışım deyü münkîr olmağın merkûm merkûm¹¹¹ Osman'dan beyyine taleb olundukda ikâmeti beyyineden âciz olub şer'en velisi rızâsı olmayıp nikâh olmadıkça mücerrede benim nâmzetimdir dediğü cevab lağv olunmağın merkûm Osman ta'aruzdan men' olunub mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Cercis bin İsrail

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

es-Seyyid Ömer bin Fazullah

¹¹¹ İki kez "merkum" yazılmış.

Ali Bik bin Musli Çelebi
 Monla İsmail bin Ahmed
 İbrahim er-Râcil
 Abdulkerim er-Râcil
 Ve gayruhum.

s.11/b.2

Harput kazâsına tâbi‘ Karingit nâm karye sâkinlerinden Toroz veled-i Gencik nâm zımmî mahfel-i kazâda yine karye-i mezbûreden râfi‘ü’l-kitâb Yunan Kethüda nâm zımmî mahzarında tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb karye-i mezbûre toprağında vâki‘ üç kıt‘a tarlamı ki bir tarafı hark (üstü çizili) ve bir tarafı bir kıt‘a Hoskek tarlasının bir tarafı müşterî-i mezbûr ve bir tarafı Arakil ve bir tarafı hark ve bir tarafı Kesbir oğlu Ahran ve bir kıt‘a Arâtâsil tarlasının ve bir tarafı yine müşterî-i mezbûr ve bir tarafı yol keser ve bir tarafı Semik ve bir tarafı bayır ve bir kıt‘a Hankik tarlasının ve bir tarafı yine müşterî-i mezbûr ve bir tarafı yol ve bir tarafı Korkik ve bir tarafı dere keser bayır bu hudûd ile mahdûd olan üç kıt‘â tarlamız hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma‘rifetiyle târih-i kitâbdan on beş sene mukâddem merkûm Yunan Kethüda’ya on guruşa tefviz idüb mukâbele-i tefvizde meblağ-ı mezkûru bi-t tamâm ahz ve kabz ve mâru’z-zikr tarlaları kendiye teslim eylemişim ol dahi tefâvvüz ve kabûl ve taht-ı tasarrufumdadır alâkam yokdur keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe’t tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Rebî‘ül-evvel lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Kivor veled-i Ahran
 Ayüzbas veled-i Maksud
 Arakil veled-i Yasef
 İrik veled-i Nurik
 Asadur veled-i Mergiri
 Mangik veled-i Mirek
 Kirakos veled-i İram
 Ve gayruhum.

s.12/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Hamidi nâm karye sâkinlerinden Evasip veled-i Şehroz nâm zımmî mahfel-i kazâda râfi‘ü’l-kitâb Marub veled-i Emrük nâm zımmî

mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub karındaşım Maksud ile müşterek olduğum sulu ve susuz tarlaların ben kendi hissemi Hacı Seyli bağından ve Pekinik bağının mâ'adâ sâ'ir bağ ve bağçe hissemi ve evlerinden hissemi ve tecemmülâthânededen hissemi ve at ve katır ve öküz ve inek ve davar ve sâ'ir ism-i mâl itlâk olunur emvâl ve erzâkda ben kendi hissemi her nem var ise bi'l-cümle nakîr ve kıtmîr merkûm Asadur'a yüz riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşa ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel lî sene seb'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Bik el-Cündî

Mustafa bin İvaz

Hüseyin bin Hasan

Yunan Kethüda

Asadur veled-i Margiri

Behadur veled-i Arakil

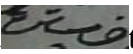
Avadik Hacı Seylîli

Tomik veled-i Totil

Melkik veled-i Kirakos

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.12/b.2

Oldur ki tüccâr-ı celebkeşan tâifesinden Karaca ve Tavail ve Resul ve sâ'irleri mahfel-i kazâda tamga zabt iden Mehmed Çelebi mahzarında her biri takrîr-i da'vâ idüb kadîmü'l-eyyâmdan bu ana gelince bu vilâyete getirdüğümüz celeb davarlarından boğazlandığı hayzda iki davara bir akçe alına gelüb bundan gayrı geçer bâc namına ve bir akçe ve bir habbe virgimiz yok iken merkûm Mehmed Çelebi hilâf-ı kânun bizden hâlâ geçer bâc taleb ider su'âl olunsun didiklerinde kânunnâmeye müracâ'at olundukda davara geçer bâc olmayub ancak boğazlanursa iki davara bir akçe kayıt olunub ve zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan bi-arz müslümanlar minvâl-i meşrûh üzere şehâdet idüb davardan geçer bâc taleb olduğunda bidâd ve hilaf-ı kanun olmakla men've def' olunub mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Monla Hacı
 Seyyid Osman bin Seyyid Ahmed
 Ali Çelebi bin Bayram
 İbrahim Beşe er-Râcil
 Monla Seyyid Ahmed el-İmam
 Abdulkerim el-Muhzır
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.13/b.1

Medîne-i Harput sâkinlerinden Muhzır Ahmed bin İsmail nâm kimesne tarafından husûs-ı âti'l-beyân mü'ezzin Monla Hasan bin Abdullah ve Mustafa bin İbrahim nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan Monla Mevlüd bin Aşur nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Neccar Osman bin Himmet nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilim merkûm Ahmed'in silk-i mülk-i sahîhimde dâhil Meydan Mahallesine vâki' bir tarafı müşterî-i mezbûr mülküne ve bir tarafı bâyi mülküne ve bir tarafı Mehter İbrahim ve bir tarafı Sabur Hatun mülküne bu hudûd ile mahdûd üzere bir bâb kış damının dört hissedenden bir hissesin merkûm Osman'a on beş riyali guruşa bey' idüb ve kış damının karı ve oluk suyu müvekkilim merkûm Ahmed'in havlusuna döküle ba'dehû üç hissesin bir guruşa bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde vekâleten ikrârı gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Fî evahîr-i Rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullatif Çelebi el-Hatîb
 el-Hâc Osman
 Kalkancızade Osman
 Vekil-i Serdar
 Monla Osman Ağdani
 Veli Beşe er-Râcil
 Monla Hasan el-Müezzin
 İbrahim Beşe er-Râcil
 Monla Mustafa bin İbrahim
 Ve gayruhum.

s.13/b.2

Medîne-i Harput sâkinlerinden olup bundan akdem vefât iden Hüseyin nâm müteveffânın sagîr kızı Asiye nâm sagîreye validesi Kezziban nâm hatun talebiyle nafaka ve kisve takdîr olunmak lâzım olmağıyla sagîre-i mezkûreye sikâd ihbârı ile târih-i kitâbdan beher yevm ikişer akçe nafaka ve kisve takrîr olunub istidâreye ve vakti zaferde rücû'a izin vermeğın 'alâ mâ-hüve'l-vâki' işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullatif Çelebi el-Hatîb

Monla Hasan el-Müezzin

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.13/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mevlüd bin Çuğ Halil nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımû't-tevkîrde Hasan Çelebi bin el-Hâc Süleyman nâm kimesne mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Müridi Nahiyesinde vâki' bir tarafı Allahverdi bağına ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ve bir tarafı teseli el-Hâc Mustafa bağına ve bir tarafı Kabakulak mülküne bu hudûd ile mahdûd olan bağımı eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle ve iki suyuyla ve hazanıyla ve kavak bahçesiyle ve sâ'irleri tevâbi' ve levâhıkıyla bi'l-cümle merkûm Hasan Çelebi'ye yüz riyâli guraşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü's- şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhîr-i Rebî'ü'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ömer Efendi el-Hatib

Monla İsmail bin Ahmed

Seyyid İbrahim Babuçcu

Hacı Bayram Habil

Osman Çelebi bin Kaya Beşe

Hacı Merdüm-i Halil Bik

el-Hâc Ömer Kabakulak

el-Hâc İsmail ibn-i Velican
 Ahmed Çelebi (bin) Mehmed Beşe
 Ve gayruhum mine'l-hüzzar.

s.14/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Zarik nâm karyeden Şağık nâm zimmî tarafından tescîle vekîl olan sulbi oğlu Fernek nâm zimmî vekâleten mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Yusuf bin Mahmud nâm kimesne mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb babam merkûm Şağık'in kârye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Manik bağına ve bir tarafı Kirakos bağına ve bir tarafı Palik bağına ve bir tarafı Semik bağına bu hudûd ile mahdûd olan kıt'a teğek bağın Mağık ile Kirakos'un bağlıları mâbeyninde yolu kesmek üzere mezkûr Yusuf'a altı riyalı guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebbî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşa ve yuhtâr mutasarraf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Rebî'ü'l-ahir lî-sene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

Veli Bik bin İbrahim Çelebi
 Hasan Çelebi bin Selim
 Beyzâde (bin) Recep
 Ali Merdüm-i İbrahim Çelebi
 Markos veled-i Manik
 Nokas veled-i Kirakos
 Monik veled-i Kirakos
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.14/b.2

Medîne-i Harput sâkinlerinden Abdulvahap bin el-Hâc Süleyman nâm kimesne mahfel-i kazâda Harput kazâsına tâbi' Sürsüri nâm karye sükkânından râfi'ü'l-kitâb Azrik nâm zimmî muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Azrik zimmî mukaddemâ babam merkumun hüccet-i şer'iyye ile otuz beş riyalı guruş alacak hakkı vardır verâsetim hasebiyle taleb eyledim su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl merkûm Azrik zimmî cevabında meblağ-ı mezkûr otuz beş riyalı guruşu mütevevfâ-yı merkûm el-Hâc Süleyman'a hâl-i hayatında bi-t-tamâm edâ ve teslîm eylemişim didikde takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda 'udûl-i Müsliminden es-Seyyid Ömer Serrâc ve Evlevend Küçük Ağa nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzirân olub fî'l-

vâki‘ bizim huzûrumuzda merkûm Azrik yirmi dört guruş nakid ve on bir guruşa bir camuz ki cem‘ân otuz beş riyâli guruş deynimi müteveffâ-yı mezkûr el-Hâc Süleyman’a bi’t-tamâm edâ ve teslîm idüb ol dahi alub kabz eydiğine şahidiz şehâdet dahi iderüz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki‘ olub ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhîr-i Rebî‘ü’l-âhir li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Davud bin Abdullah

Beyzade (bin) Recep

Kasım el-Muhzır

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayrum.

s.14/b.3

Medîne-i Harput sâkinlerinden Abdurrahman bin Hızır nâm kimesne tarafından husûs-ı âti’l-beyana vekîl olub vekâleti nehc-i şer‘ üzere sabit olan Monla Süleyman bin Bayram nâm kimesne mahfel-i kazâda Harput kal‘ası sükkânından râfi‘ü’l-kitâb İsmail bin Mustafa nâm Cümdi mahzarında bî’l-vekâle takrîr-i kelâm idüb müvekkilem merkûm Abdurrahman’ın ‘ammetsi olub müteveffîye olan Hadice nâm hâtunun zevci Abdi Bik zimmetinde olan yirmi bin akçem mehrinden merkûm İsmail zabt eylediği on beş bin akçelik metrukâtından ‘âid olan hisse-i şer‘iyyesini vekâletim hasebiyle taleb eyledim su‘âl olunsun didikde gıbbe’s-su‘âl merkûm İsmail Bik cevâbında târih-i kitâbdan on beş sene mukaddem mezkûre Hadice Hâtun taht-ı yedinde ve tasarrufunda olan mallar ve zekâtını her ne var ise nakîr kıtmîr-i kalîl ve kesîrini ol-mâl (s.15) idüb bana ve zikr olunan mehrini dahi zevci Abdi Bik’e herbirimiz hîbe-i sahîh-i şer‘iyye ile hîbe ve temlîk ve teslîm idüb bizler dahi alub kabûl ve kabz ve ittihâb eyledik târih-i mezkûrdan berü zabt-ı tasarrufumuzda mülk-i mevhubemizdir mezkûre hatun iki senedir fevt olmuşdur didikde hâlâ beyyine taleb olundukda ‘udûl-i müsliminden ve sikât-ı muvâhidinden dahi Kal‘a Câmi‘i’nin imam ve hafîbi olan fâhrü’s-sülehâ Ahmed Efendi ve diğêr Ahmed Çelebi bin Piyale Ağa ve Mustafa Çelebi el-müezzin ve Monla Ali bin el-Hâc Rıdvan nâm kimesneler li-ecli’s-şahâde meclis-i şer‘e hâzırân olub fî’l-vâki‘ târih-i kitâbdan on beş sene mezkûr Hadice Hatun hâl-i hayatından bizim huzûrumuzda merkûm İsmâil Bik’i oğul idüb taht-ı yedinden ve tasarrufundan olan metrukâtının her ne var ise nakîr ve kıtmîr-i kalil ve kesîr merkûm İsmail Bik’e ve zikr

olunan mehr-i müeccelesini zevci Abdi Bik'e hîbe-i sahîh-i şer'iyeye ile hîbe ve temlik ve teslîm idüb anlar dahi alub kabul ve kabz ve ittihâb eylediler târih-i mezkûrdan beri zabt ve tasarruflarında mâl-ı mevhûbeleridir bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi iderüz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinden ba'de't-tâ'dil ve't-tezkiyye şehadetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub 'âlâ mâ-hüve'l-vâki olundukda işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Rebî'ü'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Bayram ibn-i Habil

Abdi Bek el-Cüнди

Hüseyin Çelebi bin Kürd Veli

Hacı Bek Karaca

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.15/b.1

Medîne-i Harput sâkinlerinden es-Seyyid Osman bin Abdulgafur? nâm kimesne mahfel-i kazâda sülbi oğlu olan râfî'ü'l-kitâb es-Seyyid Abdi mahzarında tav'ân ikrâr tav'ân takrîr-i kelâm ve bast-i merâm idüb oğlum merkûm Abdi Bik'e yedinde olunan kalîl ve kesîr sermâyede ve iki sahn ve üç mahzar(?) ve iki tas ve bir satil ve bir halı ve iki tabak dâhil vecihle alâkam yokdur ve eğer sermâye ve eger sâlifü'z-zikr eşya ve esbâb bi'l-cümle kendi kâr-ı kisbi ve örf (?) -i cibinidir bâ-emrillâhi te'âla vefâtından sonra varislerimden bir ferd dahl ve ta'arruz etmeyeler didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yusuf Efendi el-Müdderris

Bekir Beşe bin Veli

Mustafa birader

Seyyid İbrahim bin İsmail

Seyyid Halil Ürek Hanlı

Monla Mehmed bin Monla Süleyman

Seyyid Hasan bin Ahmed Çelebi

Seyyid Süleyman Biraderi

Hacı Çelebi bin Mansur Beşe

Şaban bin Hakvirdi

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.16/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden el-Hâc Ahmed nâm müteveffânın sagîre kızları Rahime ve Kafiye'nin ahvâllerini hıfz-ı envâllerini zabtı bir vechle lâzım ve mühîm olmağın kıbel-i şer' den valideleri olan Safiye bint-i Hasan nâm hâtun vasî nasb ve ta'yîn olunub yine müteveffâ-yı mezkûrun sagîre kızı Hatice ve sagîr oğlu Bekir'e kebîr karındaşları Mahmud yine kıbel-i şer' de vasî nasb ve ta'yîn olunub her biri vesâyeti kabûl ve hizmet-i lâzımelerin edâya takrîr ve iltizâm itmeğın 'âlâ mâ-hüve'l-vâki' işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir lî sene tis'â ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullatif Efendi el-Hatib

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Abdurrahman bin Himmet

Ahmed bin Tavail

Fazıl bin Cura Mehmed.

s.16/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Kâringit nâm karye sâkinlerinden Mehmed bin Abdullah nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Davud beşe bin Yusuf Beşe nâm râcil mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûreden Karaçalı nâm mevzi' de vâki' bir tarafı Ahron tarlasına ve bir tarafı Avanis tarlasına ve bir tarafı İnah tarlasına ve bir tarafı hark bu hudûd ile mahdûd olan bir kıt'a sulu tarlamın hakk-ı tasarrufun sâhib-i arz ma'rifetiyle merkûm Davud Beşe yirmi riyalî guruşa tefvîz idüb mukâbele-yi tefvîzde meblağ-ı mezkûru bi-t-tamâm ahz ve kabz ve mâru'z-zikr tarlayı kendisine teslim eyledim ol dahi minvâl-i muhârrer üzere tefevvüz ve kabz ve kabûl eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr olan tarla merkûm Davud Beşe'nin hakk-ı tefevvüzüdür keyfe mâ-yeşa ve yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'â ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Beşe Odabaşı

İsmail Beşe bin Kara Mehmed

es-Seyyid Hasan bin Hazan Ali

Monla Ali bin Bayram

Ahmed Beşe bin Celali

Hacı Reşid

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.16/b.3

Harput kazâsına tâbi' Kâringit nâm karye sâkinlerinden Mehmed bin Abdullah nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Davud Beşe bin Yusuf Beşe nâm râcil mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm Davud Beşeye vâcibü'l-edâ yüz riyali gurus zimmetimde verecek deynim olub meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde karye-yi mezbûrede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olunan topraklarımı ve bağ ve bağçemi bi'l-cümle yanında rehin vâz'eyledim ve hem murâbi' dahi olmuşum ki tohum mezbûrdan ve emek benden her ne zira'ât ve hirâset idersem bir yeşil yaprağa varınca beynimizde münâsafa üzere taksim idecek olduk didikde gıbbe't tasdîkü's şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bulgar Çelebi Kalâda

es-Seyyid İbrahim (bin) İsmail

İsmail Beşe bin Kara Mehmed

Hacı

es-Seyyid Hüseyin bin Hazan Ali

Monla Ali Bayram

Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.16/b.4

Oldur ki kasaba-yı Harput sâkinlerinden Sino oğlu Hacı nâm kimesne mahfel-i kazâda erbâb-ı timârdan müteveffâ Ömer Ağa'nın varisleri tarafından bir vekîl olunan el-Hâc Osman mahzarında bi't-tav' ver-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb kasaba-yı mezbûrda vâki' müteveffâ-yı mezkûr Ömer Ağa'dan varislerine irs-i şerle intikâl iden Dere hamamı (s.17) demekle ma'rûf hamâmlarının zibil anbarını ve yaprağıyla yüz otuz gurûşa veymi üç makreme ve otuz dört peştemâl dahi on gurûşa ve hamâmın kısd dahi yetmiş gurûşa ki cem'ân iki yüz on gurûş riyâli gurûş idertârih-i kitâbdan üç ay mukaddem sene tamamına değin kabûl ve der'ûhde eyledim ve beher yevm hamâmdan hâsıl olan akçeyi kendüye edâ ve teslîm idecek oldum didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Beşe er-Râcil
 Monla İsmail bin Ahmed
 Mustafa Çelebi bin Bekir
 el-Hâc Bayram bin Habil
 Hasan Beşe er-Râcil
 Yakub bin Hasan Çelebi
 Alaeddin Çelebi
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.17/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mustafa bin Hasan nâm kimesne mahfel-i kazâda sulbi kebîr oğlu olan râfî'ül-kitâb Bekir nâm emred mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Meydân Mahallesiinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub taht-ı tasarrufumda olan mülk evlerimizden bir bâb evimi sofasıyla ve bir bâb hazine dâmı üstünde çardağıyla ve Danişmendli Nahiyesinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olan hazân bağımı bi'l-cümle oğlum merkûm Bekir'e ölünceye değin beni beslemek üzere hîbe ve temlîk ve teslîm eyledim ol dahi meclis-i hîbede ittihâb-ı kabûl ve kabz idüb bana on guruş 'arz virüb ben dahi alub kabûl eyledim ba'de'l-yevm mülk-i mevhubidir keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun ve bundan mâ'adâ zıkr olunan evlerinden iki bâb evimi dahi hâlâ menkûhem olan nâm 'avrata mehr-i ve semen hissesi mukâbelesinde virüb teslîm eyledim 'alâkam kalmadı oğlum merkûm Bekir vekâleten alub kabûl ve kabz eyledi didikde merkûm Bekir dahi vicâhen tasdîk ve kabûl idüb mâ-vak'a bi't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Veli bin Osman
 İbrahim bin İnce Kara
 Alaeddin Çelebi bin Ahmed Bey
 Halil bin Pir
 Kürd Kasım el-Muhzır
 Nuh el-Muhzır
 Katırcı Bekir
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.17/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Hânlızâde Hüseyin Beşe nâm Cebeci mahfel-i kazâda damadı olan râfi‘ül-kitâb Musa bin Haydar nâm kimesne mahzarında tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb Perçenç nâm karyede vâki‘ bir tarafı Ömer Beşe mülküne ve üç tarafı tarîk-i ‘amm ile mahdûd olan evlerimi bi’l-cümle tevâbi‘ ve levâhıkıyla bir bâb ahurdan mâ‘adâ merkûm Musa’ya elli riyâli guruş deynim mukâbelesinde bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ ve deynime takâs eyledim ba‘de’l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak’a ketb ve terkîm olundu. Tahrîren fî evâhir-i Rebî‘ü’l-âhir li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Resul Beşe bin Hızır Beşe

Ali Beşe bin Yiğit Başı

Bekir Beşe bin Hızır Beşe

İsmail Bey bin Halil Bey

Mehmed bin Bünyad

Güdük Davud Beşe

Nasuh Beşe er-Râcil

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.17/b.3

Oldur ki medîne-i Malatya sâkinlerinden Hüseyin Beşe bin İsmail Beşe ve Seyhzâde Abdi Beşe ve el-Hâc Hüseyin Beşe nâm râcil meclis-i şer‘e gelüb her biri takrîr-i kelâm idüb sâbık Malatya Mütesellimi olan Halil Ağa ve Ânlı Paşasının Mütesellimi ile muhâsebesinde gördükde zimmetinde dokuz yüz kırk guruşa çıkıp meblağ-ı mezkûr dokuz yüz kırk guruşu bizler yanımızda edâ eyledik mezkûr Halil Ağa itlâk olub bizlere deyni olduğu Harput’a gelüb eyle bizimle ma‘ân Harput’a geldikde Harput’ta Karasaz nâm karyeye gitmişdir kıbel-i şer‘den mezkûr Halil Ağa’ya mürâsele irsâl olub davet-i şer‘i olunmasın taleb iderüz didiklerinde kıbel-i şer‘den mürâsele irsâl olunub davet-i şer‘i olundukda mezkûr Halil Ağa zikr olunan Karasaz nâm karyede mürâseleye itâ‘at itmeyüb firar eylediği ihbâr olunmağın mâ-vâk’a zabten li’l-makâl ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî‘ü’l-âhir li-sene tis‘a vesittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Efendi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Fahrü'l-akrân Osman Çelebi er-Râcil

Monla İsmail bin Ahmed

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.18/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Kinederiç nâm karye sâkinlerinden Veli bin Hızır nâm kimesne mahfel-i kazâda menkûhesi olan Kezbân nâm hatun tarafından nehc-i şer'î üzere vekîli olan es-Seyyid Osman Çelebi mahzarında tav'ân takrîr-i kelâm ve bast-i merâm idüb menkûhem mezbûre mehrinden ve nafaka-i 'iddetinden fârîga olub ben dahi kendiyi sünnet-i resûl üzere târih-i kitâbdan dört ay mukaddem tatlîk eyledim menkûhame-i mezbûrede zevcine müte'âllik vechen mine'l vücûh da'vâ ve nizâ' ve 'alâkam ve mutâlebem kalmadı didikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Beşe er-Râcil

Hüseyin Beşe

Halil bin İbrahim

Seyyid Mehmed bin Monla Hüseyin

Şeyh Ali bin el-Hâc Rıdvan

Mevlûd Bey sâkin-i Kinederiç

Mehmed bin Rüstem

Ve gayruhum mine'l-huzzâr

s.18/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub sadât-ı kirâmdan es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi mahfel-i kazâda es-Seyyid Mehmed bin Yahya nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm es-Seyyid Mehmed hilâf-ı şer'e bana şütûm idüb ve sakalımı yolub beni darb eylemişdir su'âl olunub icrâ-yı şer' olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-su'âl ve 'akibü'l-inkâr beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden Bekir Beşe bin Veli ve Seyyid İbrahim bin İsmail nâm kimesneler hâzırân olub mezkûr es-Seyyid Mehmed mezkûr es-Seyyid Osman Çelebi'nin sakalina yapışub ol dahi ânı urdu bu husûsa şâhidlerüz ve şehâdet dahi iderüz didiklerinde

şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâhir-i i Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Monla Hacı

Seyyid Süleyman bin İsrail

Seyyid Ömer bin Monla Bayram

Cafer Bey el-Cündî

el-Hâc Hasan

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.18/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden İbrahim bin Osman nâm emred asâleten ve sagîr karındaşı Ömer nâm sagîrin kıbel-i şer' den mensûb vasî-i müselsil olan Hasan bin Musli Çelebi nâm kimesne vesâyeten mahfel-i kazâda râfî'ü'l-kitâb fahrü'l-akrân Osman Çelebi nâm râcil mahzârında her biri asâleten vekâleten tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Bulduk mezra'sında vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub müteveffâ babalarından irs-ı şer'le intikâl iden mülk evlerini ve bağ ve bağçemizi altmış guruşa ve mutasarrıf olduğumuz sulu ve susuz topraklarımızı yirmi guruşa ki cem'ân seksen riyâli guruşa müşârun-ileyh Osman Çelebi'ye asâleten vesâyeten bey'-i bât-ı ve sâhîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledik ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu Hurrîre fi evâhir-i Rebî'ü'l-ahir li-sene tis'a ve sittîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin Yusuf

Mahmud Beşe er-Râcil

Mehmed Beşe er-Râcil

Ali Çelebi bin Abdülhalim

Cîn Ali Beşe

Osman bin Habil

Bekir bin Zeynel

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.18/b.4 (belgenin üstü çizili)¹¹²

¹¹² Bu belge iptal olmuştur.

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden es-Seyyid Hasan Çelebi bin İsrail nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Mustafa beşe ibn-i Abdullah nâm râcil mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb mukaddem merkûm Mustafa Beşe'den yüz elli riyali gurus hesab deyn alub mukâbelesinde İrtimnik nâm karyede vâki' ma'lûmetü'l hudûd olan çiftliğimi ve bağı ve bağçeleri dört ay va'de ile bey-i bi'l-vefâ ve yine merkûm Mustafa Beşe'ye bey' eylemiştir ve va'de tamamda meblağ-ı mezkûrun edâsına kâdir olmadım sâlifü'z-zikr çiftlik ve bağ ve bağçe kendinin mülkü olmuştur keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun deyu mukırr-û mü'terif olsun mâ-hüve'l-vâka' müşârün-ileyh Mustafa Beşe talebiyle işbu hurûf ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi bin
 es-Seyyid Ahmed Çelebi
 Monla Ahmed el- İmam
 Şeyh Ali bin el-Hâc Rıdvan
 Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı
 Himmet Beşe er-Râcil
 Bekir Beşe er-Râcil
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.19/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mustafa Beşe bin Abdullah nâm kimesne mahfel-i kazâda evgi oğulları Mehmed ve Ahmed ibn-i Ömer Ağa taraflarından vasî-i şer'iyeleri olan Hasan Çelebi mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Sare Hâtun Mahallesinde vâki' bir tarafı müşterî-i mezbûran mülkü ve bir tarafı Ahmed mülkü ve iki târik-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olub bundan mukaddem (üstü çizili) akdem olmayan el-Hâc Kaya oğlu Mustafa'dan dahi istikrâz eylediğim evlerimi bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla mezbûran Mehmed ve Ahmed'e yüz otuz beş riyali gurusâ bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir lîsene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi
 Yunus Bey el-Cüнди

es-Seyyid Hasan Çelebi
 Monla Ahmed el-Îmâm
 Monla Ali bin el-Hâc Rıdvan
 Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı
 Himmet beşe er-Râcil
 Bekir beşe er-Râcil
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.19/b.2

Oldur ki kasaba-yı Harput Serdârı olan Ömer Ağa meclis-i şer'ê gelüb serdâr-ı ekrem vezir-i âzam sâhib-i devlet hazretlerinin ordu-yı hümâyunda dergâh-ı âli cebecilerini kime sipariş eylemişler ise hâzırân olunan bî-garez Müslümanlarından su'âl olunsun didikde ordu ağası el-Hâc Osman oğlunun katırcı el-Hâc Nurullah ve divân çavuşlarından Ali Çavuş hâzırân olub sâhib-i devlet serdâr-ekrem hazretleri cebecilerin ulûfesin zabt ve rabtın buyuruldu ile serdarla sipariş eylediler ve Harput'un cebecilerin dahi niye Harput serdarına ve ûlufesin gicede ve gündüzde buyruldu ile cebehâne ve top hizmetini Harput serdarı gelen ve ûlufelerin Harput serdarı olub tevzi eylediğine şâhidleriz deyü herbiri şehâdet idüb kadîmü'l-eyyâmdan Cebeciler tâifesini serdarlar zabt idegeldiğine bî-garez Müslümanları şehâdet itmeğin idi mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc İbrahim Çelebi
 Halil Çelebi Biraderi
 Monla İshak el-Îmâm
 Halil Beşe Odabaşı
 İbrahim er-Râcil
 Ahmed Beşe Râcil
 Ve gayruhum.

s.19/b.3

Bî'l-fi'il medîne-i Harput'da kethüda yeri olan fahrü'l akrân Cerciş Ağa ben diyi Harput'da olan Cebeci tâifesinden meclis-i şer'ê ısrar eyleyüb mezbûrlardan su'âl olunsun yedinde olan Cebeciler ağasının mektubun mutî' ve ânın mefhumuna 'âmilüz didiklerinde mâ-vak'a bi't-tâleb ketb olundu. Hurrîre fî evâhîr-i Rebî'ü'l-ahir li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Hasan Ağa el-Cundi

Osman Ağa el-Cüнди

Mustafa el-Cüнди

Cafer Bik el-Cüнди

Ve gayruhum.

s.20/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Haçuk Veled-i Kesbır nâm zımmî mahfel-i kazâda ~~Harput~~ (üstü çizili) Harput kazâsına tabi Mornik nâm karye sükkânından Elkisan veled-i Baib nâm zımmî mahzarında tav'ân ikrar ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Elkisan zımmî dahi benim ceddîm olub mürd olan Yağob Can'dan otuz iki guruş hakkı olmakla taleb ider idi ben dahi mezkûrun karyeyi mezbûrda vâki' ma'lûmetü'l hudûd olan toprağını mezkûr Elkisan tapu eylemekle beni dahi da'vâ idüb (üstü çizilmiş) idüb el-hâletü hâzihi bize muslihûn tavassûd idüb mukaddemâ ceddîmde olan otuz iki guruşundan mâ'adâ sekiz guruş ile bir kazan dahi bedel-i sulhtan alub kabûl ve kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr topraklarda ve da'vâ ve nizâ' ve alâkam kalmadı ve mezbûrun dahi ceddîm mezkûrda bir akçe ve bir habbe mutâlebesi kalmadı birbirimizin zimmetin ibrâ' ve ıskat eyledik şöyleki bir tarîkle tarafeynden birimiz da'vâ ve nizâ' idecek olursa inde'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve mâkbule olunmaya didikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurreire fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bekir Beşe er-Râcil

el-Hâc Kabakulak

es-Seyyid Hüseyin Beşe Göçekzade

el-Hâc Ömer

es-Seyyid Osman

Ömer bin Türkmân

el-Hâc İsmail bin Velican

Seyyid Bekir bin Seyyid Hüseyin

Seyyid Abdullah bin İbrahim

Hamza bin Berber

Sarı Mehmed Berber

Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.20/b.2

Oldur ki Harput muzâfâtından Tilenzid nâm karye sâkinlerinden Resul bin Seyyid Ahmed nâm kimesne mahfel-i kazâda karye-i mezbûrda imâm olan râfi'ü'l-kitâb Seyyid Ahmed bin el-Hâc Mehmed nâm monla mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı târik-i 'âmm ve iki tarafı Abdurahman Çelebi tarlasına ve bir tarafı Mehmed Beşe tarlasına bu hudûd ile mahdûd olub Sarı Mehmed ile müşterek olduğum bir kıt'a bağdan ben kendi nısf hissemi kavak eşcârıyla merkûm Seyyid Ahmed'e yirmi iki riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârıyla merkûm Seyyid Ahmed dahi bi'l-muvâcehe tasdik ve kabûl idüb vâki'ü'l-hâl ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Beşe er-Râcil

Hüseyin Ağa Dizdar

Ali Çelebi bin Abdulhalim

Cuma bin Cebrail

Ali Bik bin Mahmud er-Râcil

Bekir bin İnal

Ahmed Bik sâkin-i Tilenzid

İbrahim Çelebi sâkin-i Karye-i Mezbûr

İsmail sâkin-i Tilenzid

Munzur Beşe

Osman Beşe

Mustafa Beşe

Diğer Mustafa Beşe

Sarı Mehmed

Ahmed bin Leyla

Molla Mehmed sâkin-i Karye-i Mezbûr

Ali sâkin-i Karye-i mezbûr

Kara Mehmed

Hızır Çelebi

Süleyman
Sofi Osman
Çemişgezekli Veli
Ramazan sâkin-i Karye-i Mezbûr
Ve gayruhum.

s.20/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mahmud Beşe bin Mehmed Çelebi nâm râcil mahfel-i kazâda müteveffâ kör sakad Avdik menhukâsıyla Ayşe nâm avrad muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb Sâre Hâtun Mahallesinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub müderris Mehmed Efendinin oğullarına bey' eylediğim evlerimin karı kadîmü'l-eyyâmdan ilâ yevmina hazâ mezkûr Davud'un divarıyla Velican'ın divarı mabeyninde olan mevzi'ye döküle gelüb kadîmden karlığımıdır iken mezkûre avrat şirret idüb mani' olur su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl mezkûre avret kâdimî karlığı olduğunu münkîr olmağın beyyine taleb olundukda sikât-ı müslimînden el-Hâc Osman Efendi el-imâm ve Monla Hüseyin el-müezzin ve Koca Abdulkerim nâm kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i şer'e hâzirân olub fi'l-vâki' sâlifü'z-zikr merkûm Mahmud Beşe'nin bey' eylediği evlerin karı kadîmü'l-eyyâmdan ilâ yevminâ hazâ mezkûr Davud'un divarı ile Velican divarı mabeyninde olan mevzi'ye döküle gelüb kadîmden karlığımıdır bilirüz ve bu husûsa şahidiz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı (s.21) şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra mezkûre avrat şehâdet idüb uşaklarımın biri katl iderim kâh itmeyen kar dökmeye mani' olurum deyü hilâf-ı şer'e atâle-i lisân idüb şirreti zâhir olmağın mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin Abdullah
İbrahim el-Muhzır
Abdulkerim el-Muhzır
Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.21/b.1

Oldur ki Harput kal'âsı sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Mustafa bin Müstecab nâm müteveffanın sagîre kızları Asiye ve Kafiye nâm sagîrelerin kibel-i şer'de mensube ve hisse-i şer'iyeleri olub vâlideleri olan Senem bint-i Hüseyin nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekâleti nehc-i şer' üzere zabît olan fahrü'l-utebâ

el-Hâc Osman Efendi yine müteveffâ-yı merkûmun kebîre kızı Safiye ve hemşiresi Hanife nâm hâtunlar tarafınlarından yine vekâleti nehc-i şer‘ üzere sabît olan Monla Mustafa bin İbrahim nâm kimesneler mahfel-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde işbu râfî‘ü’l-kitâb Mehmed bin Şeyh Ali nâm kimesne mahzarında her biri vekâleten bi’t-tav‘-ve’r-rızâ ikrar ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı merkûmun kal‘â-yı mezbûrda vâki‘ bir tarafı Hasan Bik bin Mehmed mülkü ve bir tarafı burc ve bir tarafı müşterî-i merkûm ve bir tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb kış damı ve bir bâb ve havlunun nısfını tevâbi‘ levâhıkıyla ve Şefri nâhiyesinde vâki‘ bir tarafı Kalaycı İbrahim bağına bir tarafı Çulha Hasan bağına ve bir tarafı Taştımur bağına ve bir tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan bağımı eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmiresiyle ve hazanıyla ve suyuyla merkûm Mehmed’e zarûret-i deyn ve nafaka ecli için yüz on riyali guruşa bey‘-i bat-ı sahîh-i şer‘ üzere bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi‘ eylediğimizden sonra meblağ-ı mezkûr yüz on guruşun kırk beş guruşunu müteveffâ-yı mezkûrun deyn müsebbitine vekâletimiz hasebiyle edâ olunub ve yirmi beş guruşunu hâtununun mehr-i müecceline virülüb elli guruşunu tecyîz ve tekâlifine bir guruşunu resm-i hüccete sarf olunub mâ‘adâsı ‘alâ-mâ farzullâhi te‘âlâ beyne’l-verese tevzi‘ ve taksîm ve her biri hisse-i şer‘iyyelerini bi’t-tamâm alub kabûl ve kabz eylediler ba‘de’l-yevm sâlifü’z-zikr evler ve bağ müşârun-ileyh Mehmed Beşe’nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didiklerinde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm ve bu talebe vaz‘ olundu ‘inde’l hâce mütezekkîr-i hâl ola. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye’l-evvel lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Yusuf Efendi el-Vâiz

Abdullah Efendi el-Müderris

Ömer Efendi el-Hâtib

Mehmed Efendi bin Monla Hacı

Monla Mustafa el-Kâtib

Monla İsmail bin Ahmed

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.21/b.2

Oldur ki Harput kal‘âsı sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Mustafa bin Müstecab nâm müteveffânın sagîre kızları Asiye ve Kafiye nâm sagîrelerin ahvâllerin

hıfz ve emvâlleri zabte bir vasî lâzım ve mühîm olmağın sagîrtan-ı merkûmetânın (merkûmetânın) vâlideleri olan Senem bint-i Hüseyin nâm hatun kibel-ı şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn olunub vesâyet-i mezbûran kabûl eyledikten sonra tarafından râfî‘ü’l-kitâb fahrü’l-hutebâ el-Hâc Osman Efendi vekîl eylediğine mezkûre Senem hâtunun kâmet-i simasın ma‘rifet-i şer‘le ârifân olan Mehmed bin Hüseyin ve Monla Musa bin Osman Efendi nâm kimesneler şehâdet idüb ve yine müteveffâ-yı merkûm Mustafa’nın kızı Safiye (silik) hatunlar tarafından Monla Mustafa bin İbrahim nâm (s.22) kimesnesneyi vekîl nasb ve ta‘yîn eylediklerine fahrü’l-sülehâ Ahmed Efendi (Efendi)¹¹³ el-hatib ve biraderi Hasan Beşe nâm kimesneler dahi edâ-yı şeriât-ı şer‘iyye eyledikten şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki‘ olduktan sonra mezkûran el-Hâc Osman Efendi ve Monla Mustafa her biri vekâleti kabul ve hizmeti lâzımeleri edâya takrîr ve iltizâm itmeğın ‘alâ mâ-hüve’l-vâka‘ işbu hurûf gibbe’t-taleb ketb ve terkîm olundu. Tahîren fî evâil-i Cemâziye’l-evvel lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Mehmed Efendi bin Monla Hacı

Monla Mustafa el-Hâtib

Monla İsmail bin Ahmed

Monla Hüseyin el Müezzın

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.22/b.1

Oldur ki Harput sâkinlerinden Küçük bin Affan nâm zımmî mahfel-i kazâda râfî‘ü’l-kitâb Hamza bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb Ebu Tâhir Mahallesinde vâki‘ bir tarafı Koruk oğlu mülküne ve bir tarafı bâyi‘ mülküne ve bir tarafı Veled oğlu mülküne ve bir tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan iki bâb evimi havlu yeriyle merkûm Hamza’ya on riyali guraşa bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de’l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye’l-âhir lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Davud Beşe bin Yusuf Beşe

Bekir Kalaycı

¹¹³ İki kez yazılmıştır.

Derviş bin Şahkulu
 Kalaycı Osman bin Hamza
 Ali bin Kirişci
 Diğer Osman bin Ali
 Hasan bin Monla Musli
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.22/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Zertariç nâm karye sâkinlerinden Mosih veled-i Menat nâm zimmî mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Bekir Beşe bin Mahmud Beşe nâm râcil mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm Bekir Beşe'ye vâcibü'l-edâ otuz (r)iyali guruş verilecek deynim olup mukâbelesinde ma'lumatü'l-hudûd (üstü çizilmiş) karye-i mezbûrede vâki' ma'lumatü'l-hudûd olup mukaddemâ kayın babam Haçuk Keşiş evlerini bi'l-cümle ve bağ ve bahçe ve topraklarını dahi nısfını hâl-i hayâtında el-Hâc Haşim Beşe'ye bey' eylemişdi deyü bâde vefât ben dahi zikr olunan bağ ve bahçe ve topraklarımın nısfını ağaların temessükünü tapu eylemişdim ben kendi nısf-ı hissemi merkûm Bekir Beşe'ye târih-i kitâbdan sekiz aya varınca bey'-i bi'l-vefâ ile bey' eyledim ki va'de tamamında edâ itmeyecek olursam bey'-i batı mâkbul ola didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l ahir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Davud Beşe
 Yusuf Beşe
 el-Hâc Mehmed bin Lavik
 Veli Beşe bin el -Hâc Hızır
 el-Hâc Ömer bin Seyyid Osman
 Ali Çelebi bin el-Hâc Süleyman
 Ömer bin Türkmân
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.22/b.3

Oldur ki Harput sâkinlerinden Küçük bin Affan nâm zimmî mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Esmâ bint-i Bozbukuş nâm hâtun tarafından tasdîke vekîl olan Mehmed bin Süvar nâm kimesne mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb mezkûre hâtunu bi-emrillah kendime tenkîh itmekle mehri ve esbabı ve başlığı mukâbelesinde Danişmendli

Nahiyesinde vâki' bir tarafı Makal oğlu bağına ve bir tarafı Bendenic bağına bir tarafı Gökçe oğlu bağına bir tarafı târik-i 'âmm ile mahdûd olan Deregeçe oğlu (üstü çizili) bağına eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle ve suyuyla ve mişesiyle mezkûre hatuna bey' idüb deynime takas eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Ahmed Çelebizâde

Monla Musli el-imam

Kalaycı Osman

Sarrafi Mevlüd

Hamza bin Hüseyin

ve gayruhum.

s.22/b.4

Oldur ki Palu toprağında sâkin muhâcir tâifesinden Monla Veli bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'e hâzır olub bi't-tav ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb müteveffâ sulbi oğlu Toyturum nâm müteveffânın sagîr oğulları (s.23) Süleyman ve Mehmed ve Salih ve Ömer ve kızı Fatma ve müteveffâ diğêr oğlu Mahmud'un oğlu Osman ve sagîre kızları Hatice ki beş oğlan ve iki kızdır her bir oğlan yüz guruş ve her bir kıza ellişer guruş ki cem'ân altı yüz riyâli guruş zimmetinde vâcibü'l-edâ virecek deynim olub malımdan edâ idecek oldum şöyle ki edâ olunmuştu vefât idersem yine malımdan edâ ve teslîm oluna didikde mâ-hüve'l-vâka' ikrârı bi't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullah Efendi el-Müderris

Haşim Beşe er-Râcil

Osman Çelebi er-Râcil

Diğêr Osman Çavuş

İlvekili Ali Çelebi bin Abdülcasım

Bayram nâm

Mehmed bin İshak

Bayezid ve Hakverdi

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.23/b.1

Oldur ki kasaba-i Harput'da vâki' Hoca Hamâmı'nın müste'ciri Ali bin Monla Osman ve berberlerinden el-Hâc Osman ve sâ'irleri mahfel-i kazâda Cemşid Hamâmı'nın müste'ciri es-Seyyid Ahmed ve kazâda Cemşid Hamâmı berberlerinden Bekir ve şeyhleri olan Seyyid Ali mahzârlarında her biri takrîr-i kelâm idüb kadîmü'l-eyyâmdan bu ana gelince vâki' olan tekâlifde bir guruşu Hoca Hamâmı ve iki guruşu Cemşid Hamâmı viregelmişken mezbûrlar bizim hamamımıza ziyâde salyâne idüb bizi hilâf-ı şer'î rencide itdirmekden hâli değildir su'âl olunsun didiklerinde gibbe's-su'âl ve 'akibü'l-inkâr hâzırûn-ı bi'l-meclîs olan müslümanlar fi'l-hakîka kadîmü'l-eyyâmdan bu ana gelince vâki' olan tekâlifde bir guruşu Hoca Hamâmı ve iki guruşu Cemşid Hamâmı vire gelmişdir deyü şehâdet eylediklerinden şeyhleri olan mezkûr es-Seyyid Ali dahi minvâl-i meşrûh üzere mukırr û muterif olub mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-âkrâm Cerciş Ağa Kethüdârı Yeri

Yusuf Bik Birâderi

Osman Çavuş İl Vekili

Seyyid Ahmed (bin) Seyyid Nizameddin

Ali Çelebi bin Abdülkerim

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.23/b.2

Oldur ki kasaba-i Harput sâkinlerinden Mehmed bin Yusuf Beşe nâm kimesne mahfel-i kazâda Hacı Hüseyin bin Hasan nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb sefere revân olduğumuzda 'asâkire bozgunluk vâki' olmaklı gerü dönüb gelürken merkûm Hacı Hüseyin bana râst gelüb üzerimde olan bir kıt'a sansar kürkü kürklü sâde nefî çukamı benden taleb idüb almışdır hâlâ mâlımı kendüden taleb iderüm su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl merkûm Hacı Hüseyin cevâbında fi'l-vâki' yolda gelürken mezbûr Mehmed'e râst gelüb zikr olunan çukası taleb idüb aldım deyü mukırr û mu'terif olmağın mâ-vak'a' ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziyye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim el-Muhzır

Abdülkerim el-Muhzır

Hasan Çelebi el-Kâtib

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.23/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub seferde mecrûhen vefât eylediği istimâ' olunan Ekellizâde Hasan Beşe nâm râcilin sagîr oğlu Mustafa ve sagîre kızı Sadıka nâm sagîr ve sagîrenin ahvâlini hıfz ve emvâlini zabta bir vasî lâzım ve mühîm olmağla kıbel-i şer' den vâlideleri olan Hadice nâm hatundan vasî nasb olunub ve mezkûre Hatice' den babası İbrahim Beşe' yi vekîl eylediği 'ârifân olan Cafer Beşe ve Musa nâm kimesneler şehâdet idüb ve ol dahi vekâleti mezbûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Arslan Beşe bin İbrahim Beşe

Ali Bik bin Musli Çelebi

es-Seyyid Mehmed Çelebi

el-Hâc Bayram

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.24/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Norşın nâm karye sâkinlerinden Bekir Çelebi bin Mustafa nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Zekeriya Efendi bin Mehmed Ağa mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Ali Bey tarlasına ve bir tarafı Ali Beşe tarlasına ve bir tarafı Mehmed Beşe tarlasına ve bir tarafı Osman tarlasına bu hudûd ile mahdûd olan bir kıt'a tarlamın hakkı-ı tasarrufların sâhib-i ârz ma'rifetliyle merkûm Zekeriya Efendi'ye on riyâli guruşa tefvîz idüb mukâbele-i tefvîzde meblağ-ı mezkûru bi't-tamâm ahz ve kabz ve mâru'z-zıkr olan tarlayı kendüye teslim eyledim ol dahi tefevvüz ve kabûl eyledi ba'de'l-yevm hakk-ı tasarrufudur keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Ahmed Çelebi

İshak Bik Vâni

Monla Bekir bin Abdullah

Mustafa Beşe Timur

Veli Beşe

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.24/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Alaca nâm karye sâkinlerinden Ramazan bin Musa nâm kimesne mahfel-i kazâda Monla Ali bin Mahmud nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târih-i kitâbdan iki sene mukaddem merkûm Monla Ali Alaca nâm karyede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olan yedi kıt'a tarlasın ve bir pek yerini bana yirmi bir guruşa bey' idüb üç guruşun alub kabz idüb ve ben dahi zıkr olan tarlalarından bir kıt'a tarlayı İbrahim Beşe mâlıyla istibdâl idüb ve iki seneden beri tarlalar zabt ve tasarrufumda iken merkûm Monla Ali fuzûlen âhere bey' eylemiş su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl merkûm Monla Ali cevâbından fi'l-vâki' târih-i mezkûrda zıkr olunan tarlalarımı ve pek yerini merkûm Ramazan'a bey' eyledim ve üç guruşun dahi almışım deyü bey' mukırr û muterif olub lâkin âhere bey' eylediği sahîh olmamağla yine merkûm Ramazan'ın yeddinde ibkâya tenbîh birle mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Beşe er-Râcil

Ali Bey bin Abdullah

Monla Ebu'l-Kasım sâkin-i Ekrüz

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.24/b.3

Oldur ki Harput'da sâkin Vânlı Monla nâm kimesne mahkeme-i şer'-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm ve bast-i merâm idüb târih-i kitâbdan üç gün mukaddem beyne's-sâlateyn benim evime haram zâde girüb bazı esbâbım ihrâk olunub benim kaynım olan Mehmed'e ve es-Seyyid Halil bin İbrahim ve es-Seyyid Mahmud bin el-Hâc Osman ve Ömer bin Karaca nâm kimesnelere mezinne olunmuş idi lâkin mezbûrlara bir-vech mezinne olmayub husûs-ı mezbûre müte'allik da'vâ ve nizâ'ım ve 'alâkam yokdur didikde mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü's-sadât es-Seyyid Osman Çelebi bin Ahmed Çelebi
es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Abdürrezzâk

Monla İsmail bin Ahmed

İbrahim bin İshak

Abdülkerim el-Muhzır

İbrahim el Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.24/b.4 iptal olan belge¹¹⁴

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Seyyid Hasan Çelebi bin İsrail nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Mustafa Beşe bin Abdullah nâm râcil mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb mukaddemâ merkûm Mustafa Beşe'den yüz altı riyali gurus alub mukabelesinde İrtimnik nâm karyede vâki' ma'lûmetü'l hudûd olan çiftlik ve bağ ve bahçenin nısfı benim nısfı âheri menkuhâsının mülkü olub ikisi dahi mukaddemâ zikr olunan çiftlik ve bağ ve bahçemiz dört ay va'de ile bâde vefâ ile merkûm Mustafa Beşe'ye bey' olunmuşdur va'de tamamına meblağ-ı mezkûr olan dimekle edâ olursa(s.25)sâlifüz'z-zikr çiftlik ve bağ ve bağçe kendünün mülkü olmuşdur keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun deyü mukırr û muterif olmağın mâ-hüve'l-vâka' müşârun-ileyh Mustafa Beşe talebiyle işbu hurûf ketb ve terkîm olundu. Hurrire fi evâhir-i Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi bin Seyyid Ahmed Çelebi

Monla Ahmed el-İmâm

Şeyh Ali bin el-Hâc Rıdvan

Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı

Himmet Beşe er-Râcil

Bekir Beşe er-Râcil

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.25/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mustafa Beşe bin Abdullah nâm râcil mahfel-i kazâda es-Seyyid Hasan Çelebi bin İsrail nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb mukaddemâ merkûm es-Seyyid Hasan Çelebi benden yüz elli riyâli gurus

¹¹⁴ Bu belge iptal olmuştur.

deyn alub mukâbelesinde İrtimnik nâm karyede ma'lûmetü'l-hudûd olan çiftlik ve bağ ve bağçenin nısfı merkûm es-Seyyid Hasan Çelebi'nin ve nısf-ı âheri olan menkûhası hatunun mülkü olub ikisi dahi ma'an zıkr olunan çiftlik ve bağ ve bağçeleri dört ây vâ'de ile bana bey'-i bat-ı sahîh ile bey' eylemişlerdir hâlâ vâ'desinden ziyâde murûr eyledi çiftlik-i mezbûr ve bağ ve bağçe mülk-i sahîhimdir su'âl olunsun ikrârı tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl merkûm es-Seyyid Hasan Çelebi cevâbında fi'l-vak'a mukaddemâ mezkûr Mustafa Beşe'den yüz elli riyâli gurus deyn alub mukâbelesinde ben hatunum ikimiz cem'ân zıkr olunan İrtimnik nâm karyede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olan çiftliğimiz ve bağ ve bağçemizi dört ây vâ'de ile merkum Mustafa Beşe'ye bey'-i bāt-ı sahîh ile bey' eylemişdik vâ'de tamamında meblağ-ı mezkûr olan deynimin edâsına kadîr olmayub halen bey'-i cedîd üzere iskât-ı şüf'a ile sâlifü'z-zıkr çiftlik ve bağ ve bağçe yine merkum Mustafa Beşe'nin mülk-i sahîhidir bir-vechle 'alâkam nizâ'im yokdur keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun deyü mukırr û mu'terif olmağın mâ-hüve'l-vâka' müşârun-ileyh Mustafa Beşe talebiyle işbu hurûf ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Monla Ahmed el-İmam

Şeyh Ali bin el-Hâc Rıdvân

Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı

Hamza Beşe er-Râcil

Bekir Beşe er-Râcil

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.25/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Halil Bik bin Büyük el-Hâc Bik mahfel-i kazâda Sarını nâm karyede sâkin Derik ve Herük ve Keboş nâm zimmîler mahzarlarında tav'ân ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mezbûran zimmîler murâba'alık akçesinden her birine yirmi ikişer gurus virmişdir hâlâ meblağ-ı mezkûru bi't-tamâm alub kabz idüb zimmetleri ibrâ-yı iskât eyledim bir akçe ve bir habbe 'alâka ve mutâlebem kalmadı ve mezkûr Derik zimmî zimmetinde bir mikdar icârem var idi bi't-tamâm alub kabz idüb zimmeti ibrâ' eyledim didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb olundu. Fi evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi

es-Seyyid Mustafa bin Es-Seyyid Abdurrezzak

Monla İsmail bin Ahmed

İbrahim bin İshak

Vanlı Monla Hıdır

Ali Bey bin Musli Çelebi

Diğer Ali Bey bin Büyük el-Hâc Bekir

Ömer Bik Biraderi

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.26/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Sarılı nâm karye sâkinelerinden Ağa Sultan bint-i Ahmed Bey nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyâna nehc-i şer'î üzere vekîl olan Hasan Çelebi ibn-i Abdüllatif nâm kimesne mahfel-i kazâda mezkûre hatunun karındaşı olan bâ'isü'l-kitâb Ali Çelebi mahzârında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem merkûme hatunun babası müteveffâ Ahmed Bey'in emvâl ve erzâk ve emlâkından 'âid olan hisse-i şer'iyyesin vekâletim hasebiyle karındaşı merkûm Ali Çelebi'den da'vâ ve taleb eylediğimde merkûm Ali Çelebi babam Ahmed Bey cümle emvâl ve erzâk ve emlâkın hâl-i hayatında oğlum Mehmed'e hibe ve temlîk ve teslîm eylemişdir deyü cevâb virdiğimde şer'en ityân-ı beyyineden (silik) aciz olub müvekkilem merkûme hatuna beyyine teklîf eyledikde beyyineden nükûl idüb hibe-i mezkûreye 'ilm-i hâsıldır makbûlümdür deyü hibe-i mezkûre-yi kabûl idüb lâkin bundan mâ'adâ Ali Çelebi müvekkilem merkûmenin bir merâbî'in bozub otuz guruşa ve iki müd buğday ve bir camuz ve bir külçek gümüşün hakkı olmağın merkûm Ali Çelebi'den taleb eyledikde merkûm Ali Çelebi dahi mukırr olub mukâbelesinde altmış guruşa sulh olub sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan altmış guruşu bi't-tamâm vekâletim hasebiyle merkûm Ali Çelebi yedinden alub kabûl ve kabz idüb muhızır-ı müslîmde müvekkilem merkûme hatuna edâ ve teslîm eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan hibe husûsuna müte'allik bir-vechle da'vâ ve nizâ' ve sâlifüz'z-zikr otuz guruş ve iki müd buğday ve bir camuz ve bir külçek gümüşünden bir akçe ve bir habbe' alâkam ve mutâlebem kalmadı kat'î nizâ' ve fasl-ı husûmet idüb birbirinin zimmetini ibrâ' ve iskât eylediler şöyle ki tarafeynlerden bir tarîk ile da'vâ ve nizâ' sâdr olursa 'inde'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmaya didikde vekâleten takrîrine

muvâfık mâru'z-zikr olan altmış guruş bi't-tamâm mezkûre hatuna vekîl-i merkûm Hasan Çelebi yedinden edâ ve teslîm olunduğuna Ömer Çelebi bin Mehmed Bey ve diğere Ömer bin Halil Çelebi ve Seyyidi bin İsa nâm kimesneler dahi şehâdet etmeğın sıhhat-ı ibrâya hüküm birle mâ-hüve'l-vâka' ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Bik bin Musli Çelebi

Ahmed Beşe bin Mehmed Çelebi

Ömer Çelebi bin Mehmed Bey

Ali Bik bin Büyük el-Hâc Bik

Mehmed bin Abdurrahman

Feyzullah Çelebi bin Mehmed Efendi

Bekir Çelebi bin Kara Davud

Arslan Çelebi bin Abdullah

Begzâde Receb

Abdülkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.26/b.2

Oldur ki medîne-i Harput mahâllâtından Sare Hatun Mahallesi sâkinelerinden Vanlı Monlâ nâm kimesne mahfel-i kazâda mahalle-i mezbûre ahâlileri mahzarında takrîr-i kelâm idüb evime haramzade girüb ba'zı esbâbım sirkat ve ba'zı esbâbım ihrâk olunmuşdur ahâli-i mahalleden su'âl olunsun didikde ahâli-i mahalle cevâblarında merkûm monlanın kaynı Kara Mehmed evine birkaç adam alub getürdüğün istimâ' eyledik ihzâr-ı şer' olunub teftîş ve tefahhus ve takrîrleri tahrîr olunmasın taleb iderüz didiklerinde ahâli-i mahalle talebiyle mezkûr Kara Mehmed ihzar olunub su'âl olundukda Sağmânlı Osman Çelebi'nin oğlu Mahmud ve Karacaoğlu Ömer ve İbrahim oğlu Halil nâm kimesneler benim ile yarân ve hemnişin olmalarıyla gel girelim monlanın uşakları hamama gitmişdir evi tenhadır deyü mezbûrlara haber idüb ma'an varduğumuzda kapunun kilidi ifrâk idüb açılmadı ba'de gerü dönüb yine tekrar geldik kapuyu açub içerüye girdük tütün eseri zâhir oldu bir mikdâr esbâbımız ihrâk (s.27) olub merkûm monlayı dahi haber oldıkda ol dahi haber alub ateşi def' eyledik deyü cevab verib mezkûran Mahmud ve Ömer dahi ihzar olunub su'âl olundukda fî'l-hâkika

bizler dahi dükkânımızda idik mezkûr Kara Mehmed gel gidelim monlanın uşakları hamama gitmişdir evi tenhâdır didikde biz dahi ma ‘an kalkub vardıgımızda mezkûr Mehmed kapunun kilidine ikdâm eyledi açılmadı ba‘dehû gerü dönüb yine tekrar geldik kapuyu açub içeriye girdik tütün eseri zâhir oldu bir mikdar esbabı ihrâk olub merkûm monlaya derhâl haber oldukda ol dahi hazır olub ateşi def‘ eyledük deyü her biri takrîr idüb ve Halil bin İbrahim nâm kimesne dahi hazır olub ibdidâhen dahi mezbûrlarıyla Monlanın kapusuna vardık mezkûr Mehmed kapusunu ikdâm idüb açılmadı ben dahi dönüb eve gittim deyü cevâb virdikde mâ-vâk‘a takrîrleri zabtten lî‘l-makâl ketb olundu. Fî evâsıt-ı Cemâziye‘l-evvel lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl

Monla Osman bin el-İmam

Monla Ahmed el-İmam

Monla Hüseyin el-Müezzin

Yusuf bin Cundi

Hüseyin Beşe er-Râcil

Mahmud Beşe er-Râcil

Ve gayruhum mine‘l-huzzâr.

s.27/b.1

Oldur ki Harput‘da sâdatü‘l-kirâm üzerine kâim-makâm olan es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i İsrail nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi‘ü‘l-kitâb Bekir Beşe bin Mahmud Beşe nâm râcil muvâcehesinde da‘vâ idüb mukaddemâ attan düşüb fevt olan sabinin ahvâli için mubâşir geldikde ba‘zı yerlere harc ve sarf itdüğü akçeden on beş guruş dahi merkûm Bekir Beşe‘nin kâynı es-Seyyid Hüseyin oğlu Bekir‘den taleb iderim didikde gıbbe‘-s-su‘âl merkûm Bekir Beşe cevâbında mezkûr es-Seyyid Hasan zikr olunan husûs için kendi yedimde kırk iki guruşu teslîm eylemişim mâ‘adâ harca sarf eylediğine rızâ vermişim ve bir akçe dahi şer‘en vireceğim yokdur didikde merkûm es-Seyyid Hasan taleb eylediğim on beş guruşa rızâ vermediğine ve ilmi hâsıl olmadığına yemîn eylesin didikde merkûm Bekir Beşe yemîn billâhi‘l-aliyyi‘l-‘âzîm idüb mezkûr es-Seyyid Hasan‘ı fuzûlen harc ve sarf idüb taleb eylediği on beş guruşu şer‘en merkûm Bekir Beşe‘den ve âherden lâzım gelmediğine binâen mezkûr es-Seyyid Hasan davâsından men‘ olunub mâ-vak‘a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Cemâziye‘l-evvel lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Beşe er-Râcil
 Ali Çelebi bin Abdulhalim
 Monla İsmail (bin) Ahmed
 İbrahim el-Muhzır
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.27/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Mornik nâm karye sâkinlerinden İsrailik nâm zımmî mahfel-i kazâda karye-i mezbûrdan Avanis Keşiş nâm zımmî muvâcehesinde da‘vâ idüb târih-i kitâbdan dört ay ile mukaddem mezbûrlar Avanis Keşiş gece ile hapenegden? evime girüb ‘avretim haberdar oldukda çukasın bırakıb firâr eylemişdir su‘âl olunsun didikde gibbe's su'âl merkûm Evrenos Keşiş inkârıyla ile cevâb vermeğin müdde‘i-i merkûmdan beyyine taleb olundukda Mehmed bin Abdullah ve Palulu Zakik hâzırân olub mezkûr Evrenos Keşiş bizim huzurumuzda ikrâr eyledik (s.28) sarhoş idim giderken ayağım hapenege? Geçüb merkûm İsrail'in içeri harem havlusuna düştüm çukamı arkamdan aldılar deyü ikrârına şahidiz şehâdet dahi iderüz didiklerinde mâ-hüve'l-vâka‘ zabten lî'l-makal işbu hurûf ve ketb olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi Yeşimzade
 Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı
 Allahkulu ‘İnci
 Ali Çelebi Abdulhalim
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.28/b.1

Oldur ki Harput kal’âsı sâkinlerinden Reis Muhammed nâm şahıs mahfel-i kazâda Hozekdek nâm karyede sâkin Bekir ve Yekriverdi¹¹⁵ nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb merkûm Tanrıverdi kal’â neferâtından olmağla yerine mukaddemâ fermân olunan sefere top hizmetine beni bedel göndermişdir hâlâ ücretimi taleb iderim su‘âl olunsun didikde gibbe's-su'âl merkûm Tanrıverdi cevabında mezkûr reis Muhammed’i ben yerime göndermedim ve bir vechle haberim yokdur kendi fuzûlen

¹¹⁵ Tanrıverdi (hatalı olarak “Yekriverdi” yazılmıştır)

gitmiştir deyü cevâb verüb merkûm Muhammed'den beyyine taleb olundukda beyyineden 'âciz olub kâl'a kethüdası Ali Çelebi meclis-i şer'e hâzırân olub ben ta'yîn olunan kal'â neferatı yoldaşı ile top hizmetinde idim mezkûr Reis Muhammed asla top hizmetinde gelmedi ve edâ-yı hizmet itmedi kendi hevâ-yı hevesinde gezmiştir deyü haber verüb bâ'dehu mezkûr Muhammed tenâkkuz idüb beni Kösezade Ömer Beyin ücreti ile merkûm Tanrıverdi'ye bedel tutmuştur ve ücretime kefil olmuştur deyü da'vâ idüb merkûm Ömer Bik dahi hazır olub yine isbatı kadîr olmayub merkûm Ömer Bik yemîn teklif eyledikde yemîn billâh idüb mezkûr Mehmed'in da'vâsı tenakkuz ve lağv-ı muhızır olmayın mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel lî-sene ve tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin Ağa Dizdar

Hasan Çelebi ibn-i Mehmed Ağa

Abdulkerim el-Muhzır

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.28/b.2

Oldur ki Harput sâkinelerinden Boyacı Sefer nâm kimesne mahfel-i kazâda damâdı olan Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Mustafa bilâ-sebeb beni darb-ı şedîd ile darb ve başıma hançer kabzasıyla urub mecrûh idüb ve arkama dahi şetm-i galîz ile şetm eyledikinden mâ'adâ kise ile on beş gurus mikdarı akçemi dahi alub bana küllî hayf eylemiştir su'âl olunub icra-yı şer' olunmasın tâleb iderim didikde gıbbe's-su'âl merkûm Mustafa cevâbında mezbûr Sefer satın almış idim ben dahi mukaddemi alub ve başına urub mecrûh eyledim deyü mukırr û mu'terif olunmağın 'âlâ mâ-hüvelü'l-vâka' işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ömer Bik bin Büyük el-Hâc Bik

Allahkulu 'İnci

Monla Veli bin Osman

Ali Beşe er-Râcil

Alaaddin Çelebi

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.28/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Müslüme bint-i Muhibullah nâm hâturn tarafından husûs-ı âti'l beyân el-Hâc Osman Efendi bin Bayram Hasan Çelebi bin Yakub nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sabit olan Çelebi bin Selim nâm kimesne mahfel-i kazâda mezkûre Müslüme'nin damadı olan râfi'ü'l-kitâb Mahmud Beşe bin Abdullah mahzarında bi'l-vekâle ve tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem merkûmenin Meydan Mahallesinde vâki' bir tarafı Abil Beşe mülküne ve bir tarafı Hoçikoğlu Ahmed Çelebi mülküne ve bir tarafı Keçeci oğlu mülküne ve bir tarafı dükkânlarına müntehî olan bir bâb sofa ve bir bâb kilar ve bir bâb kış damı avlusu ve örtmesiyle ve oda yeriyle ve bir bâb odunluk ve bundan mâ'adâ ve bir teş ve iki sahn ve bir tencere ve bir halı ve bir kat köhne (s.29) yorğan döşek ve yerinde ve sâ'ir tecemmülathâne her nesi var ise bi'l-cümle nakîr ve kıtmîr merkûm damadı Mahmud Beşe'ye hibe ve temlîk ve teslîm eyledi bâde't-tâhliyetü's-şer'î meclis-i hîbede ol dahi ittihad kabûl ve kabz idüb mukâbelesinde müvekkilem merkûmeye bir yeşil habtas? Kuşak 'ivaz virüb müvekkilem merkum (d)ahi kabûl ve kabz idüb merkûm Mahmud Beşe müvekkilem mezbûreyi ölünceye dek beslemek üzere eyledüğü ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr olan evleri ve tecemmülathâne bi'l-cümle merkûm Mahmud Beşe'nin mülk-i mevhubesidir keyfe-mâ-yeşa yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Ömer Ağa

Hasan Çelebi bin Yakub

Hüseyin Ağa Dizdar

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Bekir Beşe er-Râcil

Ali Çelebi bin İlyas

Halil Çelebi bin Uslu

Monla Hasan bin Çekçek

Diğer Monla Hasan (bin) Musli

Ve gayruhum.

s.29/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Tepecik nâm karye reâyalarından Bekir ve Mustafa ve sâ’ir ahâli-yi karye mahfel-i kazâda İbrahim bin Osman nâm kimesne muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm idüb mezbûr İbrahim karyemizde vâki‘ ma‘lûmetü’l-hudûd olan toprakların haricden Osman Çelebi’ye bey‘ eyleyüb ve lâkin bizden ahâli-yi karyeden olub ve nâm zülyet olduğumuz ecilden zülyed var iken haricden olanlar almaya kadir olmadıklarına yedimizde fetvâ-yı şerîfe vardır nazar olunub lâzımı icra olunmasın taleb iderüz deyü ibrâz idüb nefiy olundıkda mazmûnunda bir mikdâr toprak bey‘ olundukda zülyed olan Amr iken haricden olanlar olmaya kâdir olurlar mı beyân olunub müs‘ab oluna el-cevab Allah-u âlem Amr zülyed olmakla almağa alıvere ve evli olub gayrılar hilâf-ı şer‘ almaya kâdir olmazlar deyü mestûr buyurmağın vârid olan fetvâ-yı şerîfe mucibince ahâli i karye zülyed olmakla bey‘ olan toprak ahâli-i karyede hüküm olunub haricden olanlar müdâhale itmemeğe tenbîh birle mâ-hüve'l-vâka‘ bi’t-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye’l-ulâ lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Mehmed Merdüm-i Osman Çavuş

Diğer Mehmed bin Abdullah

Timur Kethüda

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.29/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub bunden akdem vefât iden Tütüncü Hüseyin bin Hasan nâm müteveffânın sagîr oğlu İbrahim ve sagîre kızı Hadice nâm sagîr ve sagîrenin ahvalini hıfz ve ahvallerin zabta bir vasî lâzım ve mühim olmağla kibel-i şer‘de vâlideleri olan Raziye bint-i Abdullah nâm hâtun vasî nasb olunub vesâyeti kabûl eyledikten sonra mezkûre Raziye hatun tarafından husûs-ı âti’l-beyâna kâmet-i simâsın ma‘rifet-i şer‘ ile ‘arifan olan Osman Çelebi bin Mustafa ve Mehmed bin Ahmed ve Halil bin Hamza ve Hasan Beşe bin Hasan nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sabit olan Kasım Beşe bin Ali Bali nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi‘ü’l-kitâb Bekir bin Peynir Yemez Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde tav‘ân bi’l-vekâle ikrâr ve i‘tirâf (üzeri çizili) ve tahrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezkûr Hüseyin hâl-i hayatında Arslaniye Mahallesiinde vâki‘ bir tarafı el-Hâc Nazif evlerini ve bir tarafı Taşçı oğlu evlerine ve bir tarafı es-Seyyid Ömer mülküne ve bir tarafı tarîk-i ‘âmm bu

hudûd ile mahdûd olan bir bâb kış damını ve bir bâb sofasını altında mezğaniyla ve bir bâb tahtânî oda ve bir ahur ve bir samanlığını ve ö(r)tme havlusuyla ve eyvanını ve kapu ahurunu bir bâb küçük odasıyla ve kuyu karlığıyla ve bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla merkûm Bekir Bik'e yine mahalle-yi mezbûrda vâki' bir tarafı Hasan mülküne ve iki tarafı Yusuf Beşe mülküne ve bir tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan evleri ile istibdâl (silik) idi merkûm Bekir'in evlerine (üzeri çizili) (s.30) müteveffâ-yı mezkûrun zikr olunan evlerini alub kabz idüb ve müteveffâ-yı mezkûr dahi merkûm Bekir'in evleri ile kabz idüb ve bundan mâ'adâ yetmiş beş riyali guruş dahi merkûm Bekir'in müteveffâ-yı mezkûr zikr olunan evlerin ve üzerine deyn olmuş idi meblağ-ı mezkûrdan yirmi beş guruşun müteveffâ-yı mezkûr hâl-i hayatında alub kabz idüb el-hâletü hâzihi bâki kalan elli guruşun dahi bi't-tamâm ve'l-kemâl vasî-i mezkûreye teslîm idüb vesâyeti hasebiyle alub kabz eyledi meblağ-ı mezkûr olan yetmiş beş riyali guruşdan merkûm Bekir'in zimmetinde bir akçe ve bir habbe alâkam ve mutalebem kalmadı merkûm Bekir'in yedinde olan evler mülk-i mahzı ve hakk-ı sırfıdır keyfe-mâ yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde vekâleten ikrârı gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi

es-Seyyid Ahmed Çelebi

Mustafa Çelebi bin Bekir Beşe

Bekir Çelebi bin Hızır

Ali Çelebi bin Abdulmesih

Alaaddin Çelebi

Veli bin Bekir

İsmail bin İbrahim

Abdullatif Gökçezâde

Mehmed Çelebi Gökçezâde

İbrahim bin Hasan Çelebi

Osman bin Abil Beşe

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.30/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Sârlı nâm karye sâkinlerinden Derik veled-i Kaçuk ve karındaşları Herek nâm zimmîler mahfel-i kazâda râfi‘ü’l-kitâb Mustafa Çelebi mahzarında her biri tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb merkûm Mustafa Çelebi’ye vâcibü’l-edâ olan yüz riyalı guruşu nısfı hurda ve nısfı yüzlü zimmetimde nakdiyen öküz ve bahâsından virecek deynimiz olub ~~deynim~~ (üstü çizili) murâbi‘ hazer olmuşuzdur ki tohum mezbûr Hamza’dan ve emek bizden her ne zira‘ât ve hiraset iderse ve bir yeşil yaprağa varınca münâsafa üzere taksîm oluna ve meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde tapu olunan maktû‘ topraklardan biz kendi hisselerimizi de öküz ve inek ve koyun ve keçi ve at kısarak ve sâ’ir emvâl ve erzâkın bi’l-cümle yanında rehin vaz‘ eyledik ve hem birbirimize kefil-i bi’l-mâl olduk didiklerinde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâhir-i Cemâziye’l-evvel lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şühûdü’l-hâl

Monla Ömer bin el-Hâc Bayezid

es-Seyyid Hüseyin bin Hasan

Monla Bekir bin Köse

Veli bin el-Hâc Hızır

Monla İsmail Ahmed

Ali Bey ibn-i Fazlı Çelebi

Monla İsmail ibn-i Ahmed

el-Hâc Hızır

Mahmud ibn-i Ahmed sâkin-i Ankuzı

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.30/b.2

Harput kazâsına tâbi‘ Gidefik nâm karye reâyalarından Mahmud ve Halil ve Tatar Süleyman ve Arslan ve Osman ve sâ’ir ahali-i karye bâ-cem‘ihim mahfel-i kazâda râfi‘ü’l-kitâb Mustafa Ağa bin Davud Beşe nâm râcil mahzarında her biri tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb merkûm Mustafa Ağa’yı her birimiz zimmetinde olan at deynimizden yüz guruş icâre ve deynimizden mâ’adâsı iki seneden beri vâki‘ olunan ‘avârız ve nüzül ve sürsad menzil akçesiyle ve koyun akçesiyle ve sâ’ir tekâlifleri için müşârün-ileyh Mustafa Ağa’ya vâcib olan iki yüz altmış üç riyalı guruş köycek vericek deynim olub meblağ-ı mezkûran edâsına der‘ûhde olduk deyü ikrâr itmeğîn ‘alâ mâ-hüve’l-vâka‘

müşârün-ileyh Mustafa Ağa talebiyle işbu hurûf ketb ve terkîm olundu. Hurreire fi evâhir-i Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Ömer bin Banizade

Es-Seyyid Hüseyin bin Hasan

Monla Bekir bin Kul Ahmed

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Mehmed bin Han Ahmed

Ali Bik bin Musli Çelebi

Monla İsmail bin Ahmed

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.31/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Bekir bin Peynir Yemez Ahmed nâm kimesne mahfel-i şer'î hatîrû'l-lâzîmü't-tevkîrde medîne-i mezbûre sükkânından işbu sâhib-i haze'l-kitâb es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne mahzarında bi't-tav' ve'r-rıza ikrâr ve i'tirâf idüb silk-i mülk-i sahîhîme dahil Cemşid Hamâmı kurbunda vâkî' iki tarafı hamâm ve bir tarafı Mehmed Yazıcı'nın vakf dükkânı ve bir tarafı tarîk-i 'amm bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb etmekçi dükkânımı cevânib-i erba'sından birer zirâ' yerden mâ'adâsını merkûm Seyyid Mustafa'ya yüz riyâli gurûşa bey'-i bât-ı sâhîh-i şer' üzere bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb olundu. Fi evâhir-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Monla Hâcî

Osman Çelebi bin Tenef

Abdurrahman Çelebi bin Palaz

Ali Çelebi bin Monla Abdülhalim

el-Hâc Veli bin Abdülgani

Monla Mevlüd bin Aşur

el-Hâc Ömer bin Seyyid Osman

Seyyid Osman bin Abdülkadir

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.31/b.2

Oldur ki Harput kâzasına tâbi‘ Huh nâm karye sâkinlerinden Fatma bint-i Şeyh Emir nâm hâtun tarafından husûs-ı âti‘l-bey‘e nehc-i şer‘i üzere vekîl olub zevci olan Bekir bin Demür nâm kimesne mahfel-i kazâda Abdi Bölükbaşî tarafından Ali Bey mahzarında bi‘l-vekâle tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb müvekkilem mezbûrenin Alıncık nâm karye toprağında vâki‘ ma‘lûmetü‘l-hudûd evleri babasından irs-i şer‘le intikâl iden bağ ve bahçesini ve sulu ve susuz tarlalarını ve sâ‘ir karye-i mezbûrede olan babası malı her ne ‘alacası var ise bi‘l-cümle merkûm Abdi Bölükbaşî‘ya yirmi sekiz riyâli gurûşa bey‘-i bât-ı sâhîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de‘l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe‘t-tasdîkü‘ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb olundu. Fi evâhir-i Cemâziye‘l-evvel li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl

Sefer bin Musa

Kasım bin Hasan Balıcalı

Ahmed sâkin-i Uslu

Ali Bey sâkin-i Hoh

Ve gayruhum.

s.31/b.3

Oldur ki Harput kâzasına tâbi‘ Mornik nâm karye sâkinlerinden Mirek ve karındaşı Murad ve Sehâk veled-i Mosik nâm zimmîler mahfel-i kazâda râfi‘ü‘l-kitâb Seyyid Bekir bin Seyyid Hüseyin tarafından tasdîk-e vekîl olan Bekir Beşe bin Mahmud Beşe nâm râcil mahzarlarında her biri tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb mukaddemâ zimmetimizde muraba‘alık akçesinden hüccet-i şer‘iyye mücebince altmış beş guruş deynimiz olub ve hâlâ merkûm es-Seyyid Bekir‘den kırk dokuz riyâli guruşu dahi ki cem‘ân yüz on dört riyâli gurûş deynimiz olub yine uslûb-ı sâbık üzere merkûm Seyyid Bekir‘e murâba‘ayüz murâba‘a oldukça meblağ-ı mezkûr zimmetimizde olub toprakları zira‘ât ve hirâset eyleyüb iki hisse tohum merkûm Seyyid Bekir‘den bir hisse tohum bizden bir yeşil yaprağa varıncaya değin nısfı bizim ve nısfı merkum Seyyid Bekir‘in olub ve tekâlîf-i ‘örfiyyeden bir akçe ve bir habbe taleb etmeyecek olduk her ne tekâlîf vâki‘ olur ise bizler edâ edelim ve meblağ-ı mezkûr olan deynimizin (silik) otuz guruşu yüzlü mâ‘adâsı hurda olub yine birbirimize kefil-i bi‘l-mâl ve her sene merkûm Bekir güzelinden (silik) hakkı mukâbelesinde (silik) olmuşdur didiklerinde gibbe‘t-tasdîkü‘ş-

şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Cemâziye’l-evvel li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

el-Hâc Bayram bin Habil

el-Hâc Ömer bin Kabakulak

el-Hâc İsmail

el-Hâc Ömer bin Seyyid Osman

Ömer Çelebi bin Türkmân

Mustafa bin Kabız Haşimoğlu,

Ali Çelebi Delizâde

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.32/b.1

Oldur ki kasaba-i Harput’da vâki‘ Semerci esnâfi meclis-i şer‘e gelüb kethüdâları olan Ali bin Abdülhalim müvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm idüb esnâfımızda üç dört nefer harc çeker evimiz olub halimiz ziyâde za‘îf iken merkûm Ali Kethüdâ esnafınızdan yüz gurûşda iki gurûş bir rub‘ taleb ider lâkin edâsına iktidârımız yokdur bi-garez müslümânlardan su’âl olunub halimize göre tahmîn olunmasın taleb ideriz didiklerinde hâzırûn-ı bi’l-meclis olan bi-garez müslümânlardan el-Hâc Osman Efendi el-Hatib ve Ömer Efendi el-Hatib ve sâ’irleri fî’l-hakîka zikr olunan semerci esnafının halleri ziyâde za‘îf ve fakîr olub ancak yüz gurûşda bir buçuk gurûş virmege iktidârları olur ziyadeye tahammülleri yokdur deyü her biri haber virdiklerinden sonra ba‘de’l-yevm vâki‘ olan tekâlîf yüz gurûşda bir buçuk gurûş virmek tenbih olunub mâ-vak‘a ketb olundu. Hurrîre fî evâhir-i Cemâziye’l-evvel li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Abdurrahman bin Himmet

Kalaycı Bekir

Mahmud bin Ahi

Abdülkerim el-Muhzır

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum.

s.32/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Râbi‘a bint-i Mehmed Ağa nâm hâturn tarafından husûs-ı âti’l-beyâna Monla Hüseyin el-müezzîn ve Mehmed bin Müezzîn

Ahmed ve Mustafa Beşe bin Abdullah nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olub zevci olan es-Seyyid Mehmed bin Cümdi nâm kimesne mahfel-i kazâda râfiat'ü'l-kitâb Kerime bint-i Veli Bik nâm hatun tarafından zevci olan Ahmed Bey mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûrenin Cemşid Hamâmı'nda haftada bazar günü taşrada olan yerini ki bir tarafı Debbâğ Halim oğlu Mevlüd'ün evi ve bir tarafı Seyyid Hüseyin'in evi ve içerüde Veli Beşe kurnasında olan yerini ki bir tarafı Latif Bey'in evi ve bir tarafı Halim oğlu Mevlüd'ün evi ve Tırâşhâne nâm mevzi'de olan iki legen yerini ki bir tarafı Abdülaziz Çelebi'nin evi ve bir tarafı Veli Çavuş'un evi bu zikr olunan hamâm yerlerini mezkûre Kerime hatuna mikdâr-ı kadîm üzere yedi gurûşa bey' idüb akçesi bi't-tamâm alub kabûl ve kabz eyledi ba'de'l-yevm 'alâkası kalmadı mezkûre Kerime Hatun haftada bazar günü hamâm-ı merkûmda zikr olunan yerlerde sâkin olsun didikde vekâleten ikrârı ketb olundu mine't-târîhi'l-mezkûr.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Monla Hacı

Mahmud Bey bin Bekir Bey

Monla Ahmed el-İmâm

Mevlüd Çelebi

Çakırcızade Arslan bin Abdullah

Ahmed bin Monla Semerci

Seyyid Osman Anuk.

s.32/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Hüseyin bin Mat Hasan nâm kimesne mahfel-i kazâda Korukoğlu Ömer nâm şakî muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Ömer mukaddemâ benim ile çeküşüb beni darb-ı şedîd ile darb eylediğinden gayrı senin kapunu kırarım ve 'avratını tasarruf iderim deyü hilâf-ı şer' cevâblar itmekle bu gece evim üzerine gelüb ve kapumu kırub götürüb kapumu meydânda asmışdır deyü bundan mâ'adâ dâimü'd-dehr eşkıyalık idüb nice ehl-i 'ırz müslümânların malına ve 'ırzına kasd ider su'âl olunub icrâ-yı şer' olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mezkûr Ömer müdde'i-i merkûm Hüseyin ile mücâdele ve darbına mukırr ve gayrı evzâ'ına münkîr olmağın keyfiyet-i ahvâli hâzurûn-ı bi'l-meclis olan müslümânlardan su'âl olundukda Serdâr Ömer Ağa mezkûr Ömer'in bana birkaç def'a şekvâ haberi geldi çavuşlarımı gönderdüm ele geçirmeyüb firâr eyledi ve sadât-ı kirâmdan es-Seyyid Hasan nâm kimesne dahi hazır olub mezkûr Ömer mukaddemâ bayram gicesi bir

adamın başından mukaddemin çalub Körpe nâm karyede fûrûht eyledi ve İbrahim Beşe ve mezkûr Ömer'in mahallesi ahâlisinden el-Hâc Arslan ve emrAhmed ve sâ'irleri fi'l-hakîka mezkûr Korukoğlu Ömer şakî ve haramzâde ve ehl-i fesad olub hilâf-ı şer' evzâ'ının ve sirkat-ı sabıkasının nihâyeti yokdur hakkından gelinmesi lâzımdır deyü her biri şehâdet etmeğın mâ-vak'a ketb olundu. Fi evâhir-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Beşe er-Râcil

Veli Beşe er-Râcil

Ahmed Beşe er-Râcil

Bekir Beşe er-Râcil

Ömer bin Sino

Osman Çelebi el-Hâc Hüseyin Ağa

Ali Çelebi bin Mahmud Beşe

Timur bin Mehmed

Hasan Çelebi Çavuş

Ve gayruhum.

s.33/b.1

Oldur ki kasaba-i Harput'da sâkin Yeniçeri tâifesi 'umûmen meclis-i şer'e gelüb serdarları olan fahrü'l-akrân Ömer Ağa muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm idüb ve âdetimizde her kim eşkiyalık iderse eğer kul tâifesinden ve eğer hizmetkârlarından ve sâ'ir tevâbi' ve levâhıktan hilaf-ı şer' bir vazife sadr olursa serdarımız müşârün-ileyh Ömer Ağa gönderüb şer'en ve kanûnen hakkından gelen birimiz şekâvet ve hilâf-ı şer' evzâ' iden adama sahib çıkmazız ve nizâ'mız yokdur her kim şekâvet ve cürümzâdelik iderse âdeme bir vechle tevâbimdir ve adamımdır deyü mani' olursa o makûle kimesneye cümlemiz ittifâk üzere davacıyız didiklerinde mâ-vak'a ketb olundu. Hurrire fi evâhir-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-sâbikûn

s.33/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mehmed Çelebi bin Hasan nâm kimesne mahfel-i kazâda karındaşı olan râfi'ü'l-kitâb Ali Çelebi nâm kimesne mahzarında tav'ân

ikrâr ve i'tirâf idüb müteveffâ karındaşı Mustafa Bey'in muhallefâtından bî-hâsebi'l-irs 'âid olan hisse-i şer'iyemi nakîr ve kıtmîr bi't-tamâm ve'l-kemâl karındaşım merkûm Ali Çelebi yedinden alub kabûl ve kabz idüb zimmetimizde husûsa müte'allik deâviden ibrâ-i 'âmm ile ibrâ ve iskât-ı tâm ile iskât eyledim şöyle ki bir tarîkle benden da'vâ ve nizâ' sadr olursa 'inde'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmaya didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb olundu. Hurrîre fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bulgar Çelebi Kal'ada

el-Hâc Ahmed Bazarbaşı

Haydar bin Bekir

Timur Kethüda

es-Seyyid Hüseyin bin Turali.

s.33/b.3

Oldur ki Harput kazâsına tabi Görgüşan nâm karye sâkinlerinden Kamer bin Bekir Ali ve Koçer bin İbrahim ve Ali Bik bin Hızır nâm kimesneler meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm ve bast-i merâm idüb babam Bekir Ali bir kaç gün evinden çıkub nâ-bedid olub hâlâ kazâ-yı mezbûra tâbi' Nekerek karye toprağında mevti bulunmuşdur kıbel-i şer'den üzerine varulub keşf ve tahrîr olunmasın taleb iderim didikden kıbel-i şer'den Mevlana Abdullatif Çelebi ve mirlîva tarafından İsmail Çelebi ve zeyl-i kitâbdan mestûrül-esâmî olan bî-garez Müslümanlar ile üzerine varılıb mezkûr Bekir Ali kazâ-i mezbûre tabi Nekerek nâm karye toprağında meyyit müşâhade olunub üzerinden eser-i cerâhatı olmayub vâki' hali nâ'îbi merkûm mahallinde tahrîr ile gelüb meclis-i şer'de minvâl-i meşrûh üzere haber virmegin mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Çelebi er-Râcil

Rıdvan Kethüda

Mahmud Bey el-İmam

Ramazan Beşe

Bekir Ağa Ahmed Ağa

İsmail bin Allahvirdi

Bekir Çelebi

Abdurrahman Çelebi

Karındaşı Ali Dost

s.33/b.4

Oldur ki kazâ-yı Harput sâkinlerinden ilvekîli Osman Çavuş mahfel-i kazâda râfî'ü'l-kitâb Odabaşı Halil Beşe nâm râcil mahzarında tav'ân ikrâr ile takrîr-i kelâm idüb müşârün-ileyh Odabaşı Halil Beşe zimmetimde karz-ı hasen vâcibü'l-edâ iki yüz elli beş riyali guruş verilecek deynim olub elli beş guruşun hurda iki yüz guruşu yüzlü yüz guruş Cemâziye'l-âhir gurresinde edâ eyledi ve yüz elli beş guruşunu Ramazan-ı şerîfin aheri ki mâh-ı Şevvâlin gurresinde edâ ve teslîm etmeğe der'ûhde oldum didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhan mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla İsmail bin Ahmed

Mehmed Bey el-Cüнди

Ali Çelebi Abdulhalim

Himmat Beşe er-Râcil

Bekir Beşe er-Râcil

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.34/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Cafer Beşe bin Ahmed nâm kimesne mahfel-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde damadı olan râfî'ü'l-kitâb Süleyman Beşe bin Abdullah mahzarında bî't-tav' ver-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb silk-i mülk-i sahîhîmde dahil Hacılı Mahallesinde vâki' bir tarafı bayi' mülküne ve bir tarafı Nalçacı Mevlüd mülküne ve bir tarafı Debbağ Mustafa mülküne ve bir tarafı harabe Bekir bu hudûd ile mahdûd olunan bir bâb sofa evimi merkûm Süleyman Beşe altmış riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-âhir li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi ibn-i Monla Hacı

Bekir Efendi bin Ali

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Hamza Beşe er-Râcil
 İbrahim Beşe Cebeci
 Ali bin Kulu
 el-Hâc Bayram bin Hâbil Beşe
 Ve gayruhum.

s.34/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Sarılı nâm karye sâkinlerinden Hacı Bayram bin Sarı Hân nâm kimesne mahfel-i kazâda kazâ-yı mezbûrede sâkin müteveffâ Seyyid Hüseyin’in yetimleri tarafından el-Hâc Haşim Beşe mahzarında tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb müteveffâ-yı mezkûrun yetimlerine zimmetinde vâcibü’l-edâ yüz riyalî gurus virecek deynim olub ve hem murâba‘a oldum ki tohum yetimlerden ve emek ve toprak benden iki müd buğday ve yarım müd arpa ve bundan mâ’adâ eğer pirinç ve daru ve gılgıl ve penbe ve mercimek ve sâ’ir hububat her ne zira‘ât ve hirâset idersem bir yeşil yaprağa varınca beynimizde münâsafa üzere taksîm oluna meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde taht-ı tasarrufumda olan ma‘lûmetü’l-hudûd evleri ve bağ ve bahçe ve toprakları bi’l-cümle rehn vaz‘ eyledim ve amucazâdelerim Ali Çelebi ve biraderi Mehmed Beşe üçümüz birbirimize kefil-i bi’l-mâl olduk ve her sene birer kile buğday ve arpa toprak icâresi bana virecek oldular didikde gıbbe’t-tasdikü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vâk‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye’l-âhir lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

el-Hâc Ömer Bik sâkin-i Sarılı
 İbrahim Bey Kara Sazlı
 Mehmed Çelebi bin Abdurrahman Çelebi
 Zinnureyn Beşe Biraderi
 Bekir bin Abdurrahman Çelebi
 Receb bin Himmet
 Küçük Ali bin Çalabvirdi
 Seyyid Hüseyin Babuci
 Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.34/b.3

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Sarılı nâm karye sâkinlerinden Ali Çelebi ve birâderi Mehmed Beşe bin İshak nâm kimesneler mahfel-i kazâda kazâ-yı mezbûrede sâkin

müteveffâya es-Seyyid Hüseyin'in yetimleri tarafından el-Hâc Haşim Beşe mahzarında her biri bi't-tav-ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb müteveffâ-yı mezkûrun yetimlerine zimmetimizde vâcibü'l-edâ yüz riyalı gurus virecek deynimiz olub birbirimize kefil-i bi'l-mâl olduk ve hem murâba'a olduk ki tohum yetimlerden ve emek ve toprak bizden sekiz kile buğday ve bir müd buğday ve bir müd arpa ve bundan mâ'adâ eğer pirinç daru ve gılgıl ve penbe ve mercimek ve sâ'ir hubûbât her ne zira'ât ve hirâset iderseviz bir yeşil yaprağa varınca beynimizde münâsafâ üzere taksîm oluna meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde taht-ı tasarrufumuzda olan ma'lûmetü'l-hudûd evleri ve bağı ve bahçe toprakları rehin vâz eyledim Ali Çelebi ve Mehmed Beşe üçümüz birbirimize kefil-i bi'l-mâl olduk ve her sene birer kile buğday ve arpa toprak icâresi bana virecek oldular didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Sâbıkûn

s.34/b.4

Oldur ki Harput sâkinlerinden Uncu Tanrıverdi nâm kimesne mahfel-i kazâda Cüce Bekir nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüb merkûm Cüce Bek'in karındaşı Halil nâm kimesne bilâ sebep beni darb-ı şedîd ile darb idüb ve başıma ve gözümeye urub mecrûh eyledi su'âl olunub icrâ-yı şer' olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's- su'âl ve âkibü'l-inkâr 'udûl-i müsliminden Kayış Mehmed ve Seyyid Resul bin Seyyid Mahmud nâm kimesne mahzarında mezkûr Tanrıverdi merkûm Halil ile kar dökersin deyü mücâdele ve birbirine şütüm eyledikde mezkûr Halil merkûm Tanrıverdi'nin başına urub gözünü mecrûh eyledi ol dahi Halil'i darb eyledi deyü şehâdetleri tahrîr olundu Fî evâil-i Cemâziye'l-ahir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Resul Beşe Uncu

Ali Çelebi Abdulhakim

Timur Kethüda

Bulgar Çelebi Kal'ada

Ali bin Cuma

Hacı Bayram bin Habil

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.a

s.35/b.1

Oldur ki Sefer Bey nâm kimesne mahfel-i kazâda Harput sâkinlerinden İsmail Beşe ibn-i Yusuf Bey nâm râcil muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb Ahmed nâm emred benim hizmetimde iken bağdan firâr idüb hâlâ merkûm İsmail Beşenin yanında buldum bana teslîm olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-su'âl merkûm İsmail Beşe cevâbında mezkûr Ahmed nâm emredde alâkam yokdur didikde mezkûr Ahmed nâm emred ihzâr-ı şer' olunub su'âl olundukda Batum kazâsında olub Hikmet-i Hudâ Sivas tarafına geldiğimde mezkûr Sefer Bik bana rast gelüb gel seni vilâyetine götüreyim deyü beni yanına alub ve yoldaşları Mahmud Ağa ve Mehmed Ağa ve Mehmed Çavuş nâm kimesneler ile gece ve gündüz şurb-ı hamr idüb beni kâh birine ve kâh birine bî-fesâd bana hilâf-ı şer' evzâ' idüb cefâ ve beni rencide iderek ba'de'l-yevm mezkûr Sefer Bik'e hizmet itmeme ve bir vechle rızâm yokdur beni halâs itmek sevâb-ı azîmdir deyü cevâb virmele şer'en ahrâr-ı müsliminden olmağla rızâsı kendi yedinde olmağın üzerinde olan bir yeşil kaftan köhe ve bir köhe tüfenk ve bir köhe kuşak ve bir beyaz boynuz saplı gümüşlü bıçak ve bir mendi teneke hançer merkûm Sefer Bik benim mâlimdir bunlardan gayrı şeyim yokdur deyü taleb itmele mezkûr Ahmed dahi mukırr olmağla zikr olunan eşyâları merkûm Sefer Bik'e teslîm olunub mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhîr-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bekir Beşe er-Râcil

Veli Çavuş er-Râcil

Hüseyin Beşe bin Abdi Beşe

Mustafa Beşe bin Cuma Çavuş

Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı

Seyyid Abdurrezzak bin Mustafa

Mustafa bin Abdülkerim

Ve gayruhum mine'l-huzzâr

s.35/b.2

Oldur ki Harput kal'âsının dizdârı Hüseyin Ağa ve Ali kethüdâ ve kal'a-i mezbûrenin sâir neferâtı ve bölük başıları umûmen meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde işbu râfi'ü'l-kitâb İsmail Bik ve Yusuf Bik bin Munzır Bik ve Reis Mehmed Ağa mahzarlarında her biri tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb karyemiz olan Yefenk nâm karyenin sene-i âtiyye mahsûlünü ve ispenç ve resm-i 'arûs ve bâd-ı heva ve cürm-i

cinâyet ve sâ'ir 'âyid ve râci' olan hukûk ve rûsûmunu bi'l-cümle merkûman İsmail Bik ve Yusuf Bik ve Reis Mehmed'e ber vech-i iştirâk üç yüz yirmi beş riyali guruşa bey' idüb meblâğ-ı mezkûru bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabûl ve kabz eyledik ba'de'l-yevm sene-i âtiyyenin mahsulünden ve işpençe ve resm-i 'arûs ve bâd-ı hevâ ve cürm-ü cinayet ve sâ'ir 'âyid ve râci' olan hukûk ve rûsumunda alâkamız kalmadı didiklerinde gibbe't-tasdîkû'sş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Munzır Bik el-Cüdi

Hüseyin Çelebi Birâderi

Hasan Ağa Çaşnigirbaşı

Ahmed Çelebi bin Piyale Ağa

Mahmud Bik bin Bekir Bik

Hasan birâderi

Bekir Çelebi

Ali Çelebi

s.35/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Raziye bint-i Mehmed Çavuş nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyâna kâmet-i simâsını ma'rifet-i şer'le ârifân olan Abdurrahman ibn-i Himmet ve Allahverdi ibn-i Menteşe ve Hasan Beşe ibn-i Monla Bekir nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan İbrahim bin Köse Ahmed nâm kimesne mahfel-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde mezkûre hatunun lî-ebeveyn karındaşı olan râfi'ü'l-kitâb İbrahim mahzarında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem mezbûrenin babası müteveffâ Mehmed'in ve karındaşı müteveffâ Fazlı'nın evinden ve tecemülâthanesinden ve bağ ve bağçesinden ve debbağhâne dükkânından ve sermayesinden ve nukûd ve zîmem ve ism-i mâl itlâk olunur emvâl ve erzâklarından bi hasebi'l-irs 'alâ-mâ farzullâh-i te'âlâ 'âyid ve râci' olan kırk beş riyali guruş ile bir casim hisse-i şer'iyyesini vekâletim hasebiyle bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabûl ve kabz idüb müvekkilem mezbûreye teslim eyledim ba'de'l-yevm irs husûsuna müte'allik vicâhen mine'l-vicûh (s.36) da'vâ ve nizâ' ve alâka ve mütâlebesikalma (üstü çizili) kalmayub karındaşı merkûm İbrahim (üstü çizili) İbrahim'in zimmetin ibrâ-yı 'âmm ile ibrâ ve iskât-ı tâm ile iskât eyledi şöyle ki bir tarikle bi'z-zât bi'l-vekâle da'vâ ve nizâ' sâdir olur ise 'inde'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmaya didikde

vekâleten ikrârı gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrire fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahru's-sülehâ Abdullatif Efendi el-Hatib

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Ali Bik bin Berber Beşe

Bekir Beşe bin Veli

Nasuh Beşe er-Râcil

es-Seyyid Bekir bin Deve Hızır

Murtaza bin Bali

Mahmud Çelebi bin Ahi

Bekir Beşe Muhtesib

Abdurrahman bin Himmet

Kalaycı Bekir

Es-Seyyid Osman bin Halil

Ve gayrum mine'l-huzzâr.

s.36/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Şehribân bint-i Mehmed Coş nâm hâtun tarafından husûs-ı âtü'l-beyana kâmet-i simâsını ma'rifet-i şer'le âfirân¹¹⁶ olanlardan Allahvirdi ibn-i Menteşe ve Hasan Beşe ibn-i monla Bekir nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan İbrahim bin Köse Ahmed nâm kimesne mahfel-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde mezkûre hatunun lî-ebeveyn karındaşı râfi'ü'l-kitâb İbrahim mahzarında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem mezbûrenin babası müteveffâ Mehmed'in ve karındaşları müteveffâ Fazlı'nın evlerinden ve tecemülâthânesinden ve bağ ve bağçesinden ve debbağihâne dükkânından ve sermâyesinden ve nukûd ve zimem ve ism-i mâl itlâk olunur emvâl ve erzâklarında bi-haseb-i irs' alâ-ma farzullâh-i te'âlâ 'âyid ve râci' olan kırk beş riyali gurus ile bir câsim hisse-i şer'iyyesini vekâleti hasebiyle bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabûl ve kabz idüb müvekkilem mezbûreye teslîm eyledim ba'de'l-yevm irs husûsuna müte'allik vechen mine'l-vücuha da'vâ ve nizâ' ve alâka ve mütâlebesi-kalması (üstü çizili) kalmayub karındaşı merkûm İbrahim (üstü çizili) İbrahim'in zimmetin ibrâ-i 'âmm ile ibrâ' ve

¹¹⁶ Doğru yazılımı "ârîfân"dır.

iskât-ı tâm ile iskât eyledi şöyle ki bir tarîkle bi'z-zât bi'l-vekâle da'vâ ve nizâ'ı sâdır olur ise inde'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmaya didikde vekâleten ikrârı gibbe't-tasdîkû's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Sâbıkûn

s.36/b.2

Oldur ki Cihanbeyli tâifesinden Monla Rıdvan nâm kimesne mahfel-i kazâda Malatya kazâsına tâbi' Pıhtı nâm karye sâkinlerinden Halil bin Hacı Hasan ve Ömer ve Yusuf muvâcehelerinde takrîr-i kelâm ve da'vâ idüb müteveffâ-yı mezbûrelere ve ahâli-i karyeye birbirinin kefâletiyle yüz kile buğday ve seksen beş kile arpa fûrûht idüb üçyüz altı guruş alacak hakkım vardır tahsîl olunmasın için bi'l-fi'il Diyarbekir kâim-makâmı tarafından buyruldu ile mübâşir olmuşum su'âl olunub şer'le tahsîl olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-su'âl merkûmun Halil ve Ömer Yusuf cevaplarında fî'l hâkika buğday ve arpa bahasından üç yüz altı guruş deynimiz var idi lâkin bi't-tamâm ve'l-kemâl merkûm Rıdvan'a edâ ve teslîm eylemişiz merkûm Rıdvan münkîr olub beyyine taleb olundukda udûl-i Müsliminden Yusuf bin Nebi ve el-Hâc Mehmed bin Halil nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'de hâzıran olub ve'l-hâkika sâlifü'z-zikr (s.37) olan buğday ve arpa bahâsından mezkûran Halil ve Ömer ve Yusuf ve ahâli-i karyenin deynleri olan üç yüz altı guruş bi't-tamâm ve'l-kemâl bizim huzûrumuzda müdde'i-i merkûm Rıdvan'a edâ ve teslîm olduğuna şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde bâde riâyete şerâit-i kabûl-i şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub merkum Rıdvan tasarrufunda men' birle mâ-hüve'l-vâka' ketb ve terkîm olundu. Tahrîren fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Çavuş İlvekîli

Monla İsmail bin Ahmed

Ali Çelebi bin Abdulhâlim

Seyyid Mahmud Serrac

Bekir Beşe er-Râcil

Abdurrahman bin Himmet

İbrahim el-Mûhzır

Koca el-Mûhzır

Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.37/b.1

Oldur ki kazâ-yı Harput'un ilvekîli Osman Çavuş mahfel-i kazâda Cihanbeyli Monla Rıdvan nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Rıdvan dâim'd-dehr şirret-i da'vâya sülûk idüb nice fukarânın üzerine bilâ sebep mübâşir getürüp malların hilâf-ı şer' celb ve âhz itdürdüğinden gayrı hâlâ Pıhtı nâm karye Malatya kazâsına bağılu iken yine hilâf-ı inhâ ile Harput kazâsına tâbidir deyü ahâlisin üzerine mübâşir getürüp fukarâyı ahz ve kabz itdürüb bundan esbak bir kaç karyeyi nehb-ü garet itmişdür didikde gibbe's-su'âl ve âkibü'l-inkâr hâzırın-i bi'l-meclis olan ahali-i vilâyetden nice bî-garez kimesneler mezkûr Rıdvan'ın minvâl-i meşrûh üzere şirret ve tezvîr olduğuna her vechle ilmimiz hâsıldır dâimü'd-dehr fukarâyı nedâmetten hâli değıldir deyü her biri bi'l-muvâcehe şehâdet itmeğın 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla İsmail(bin) Ahmed

Ali Çelebi (bin) Abdulhâlim

es-Seyyid Mahmud Sarrac

Bekir Beşe (bin) Mahmud Çelebi

Abdurrahman (bin) Himmet

Timur bin Ahmed

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.37/b.2

Oldur ki kazâ-yı Harput mahallâtından Alaca Mahâllesi sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Ali nâm müteveffânın sagîr oğılu Mehmed ve sagîre kızı Fatıma ve Beythan nâm sagîr ve sagîrelerin ahvallerin hıfz ve emvâllerin zabta bir vâsi lâzım ve mühim olmağıla kibel-i şer'den vâlideleri olan Ayşe bint-i Yusuf nâm hâtun vasî nasb ve ta'yîn olunub vesâyet-i mezbûreyi kabûl ve hizmet-i lâzımesin edâya ta'ahhüd eyledikten sonra mezbûr Asiye nâm hâtun vesâyeten mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Bekir Beşe bin Mahmud Beşe nâm râcil mahzarında bi'l-vesâyeti tâv'an ikrâr ve i'tirâf idüb zikr olan sagîr ve sagîrelerin mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı tarîk-i 'âmm ve bir tarafı Kalkancı oğılu Dilaver mülküne ve bir tarafı yine merkûm Bekir Beşe mülküne bu hudûd ile mahdûd olub babalarından irs-i şer'le intikâl iden bir bâb evlerini zarûret-i

nafaka icrâsı için vesâyetim hasebiyle dellala virüb sük-ı sultânide nîda ve bey'-i men' yezid olunub rağbâtün-nâs bi'l-külliyeye münkât' olub âhirü'l emr merkûm Bekir Beşe üzerinde yirmi dört riyali guruşa karar idüb ziyâde ile âher tâlibi olmamakla vesâyeti mahkemeyetim hasebiyle sâlifü'z-zikr olan bir bâb evin cevânib-i erba'asından birer zirâ yerden mâ'adâsını merkûm Bekir Beşe'ye zaruret-i deyn için meblağ-ı mezkûr yirmi dört riyali guruş ile bir mikdâr vezni nâ-mâlum penbeye bey'-i bât-ı sahih ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun (s.38) didikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-evvel lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Bik bin Piri Beşe

Mustafa Çelebi bin Mahmud BEŞE

el-Hac Mehmed bin Azük

Timur bin Mehmed

Mustafa bin Handan

Osman bin Cuma

Diğer Ali bin Cuma

Nebi bin Allahvirdi

Usta Cuma Neccar

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.38/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Holpenk nâm karye sâkinlerinden Monla Rıdvan ve karındaşı İbrahim ibn-i İlyas nâm kimesneler mahfel-i kazâda bî'l-fi'il kazâ-yı mezbûrede kethüdâ yeri olan fâhru'l-emâsil ve'l akrân Cercis Ağa tarafından tasdîke vekîl olan Mehmed bin Abdurrahman nâm kimesne mahzarında her biri tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müşârün-ileyh Cerciş Ağa'dan karz-ı hasen seksen iki riyali guruş alub birbirimize kefil-i bi'l-mal ve hem murâba'a olduk ki meblağ-ı mezkûr olan seksen iki riyali guruşun on guruşun yirmi iki kile buğday ve on altı kile arpa bu sene zira'ât eylediğimiz tohum bahâsına mahsûb olunub bundan mâ'adâ her ne zira'ât idersek beynimizde münâsafâ üzere taksîm oluna yetmiş iki guruşu dahi kırk iki guruşu târih-i kitâbdan yirmi güne varınca edâ idecek olduk zimmetimizde otuz guruş murâba'alık deyni kalub harman zamanında zira'ât olunan terekem taksîm olundukda yine tohum zira'ât iderseviz her ne mikdâr olursa tohumun nısfını bize virüb ve nıfsını müşârün-

ileyh Cercis Ağa virüb yine zira'ât eylediğimizde beynimizde münâsafa üzere taksîm eylemek kavlimiz olmuşdur didiklerinde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yeğen Hacı sâkin-i Çöteli

Veli Bey el-Cüнди

Osman bin Cafer Bik

Diğêr Osman bin Musa Ağa

Yunus bin Numan

Ömer Çelebi Yavîrzade

Mehmed Çelebi Yazıcızade

Mehmed bin Kôr Halil

Mustafa Bekzade

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.38/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden müteveffâ Yazıcıoğlu Osman'ın kebîr oğlu İbrahim asâleten ve sagîr oğlu Ömer tarafından ve vâlidesi Döne nâm hâtun vesâyeten mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Yeter bint-i Mahzar her biri tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Kara Sofi Mahallesinde vâki' bir tarafı Kız Nebi evlerine ve bir tarafı Kababıyık bezirhânesine ve bir tarafı Süleyman mülküne ve bir tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olub babamızdan irz-i şer' ile intikâl iden harâbe pek yerimizin mezkûre Yeter Hâtun'a on riyâli guraşa asâleten ve vesâyeten bey'-i bât'-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla İbrahim Efendi el-İmam

Ali Bik bin Büyük el-Hâc Bik

İbrahim el-Muhzır

Abdulkerim el-Muhzır

Monla Ali bin el-Hâc Rıdvan

Diğêr Ali Bey Bik bin Müsli Bik

Halil Bik bin Büyük el-Hâc Bik

Ve gayrum.

s.39/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Kesrik nâm karye sâkinlerinden Semik ve karındaşı Tavtil veled-i Menas nâm zimmîler mahfel-i kazâda râfi‘ü’l-kitâb fahrü’l-akrân Mustafa Çelebi bin Davud Beşe nâm râcil mahzarında her biri tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb karye-i mezbûre toprağında vâki‘ beş kıt‘a sulu tarlamızın iki kıt‘a tarlasın mukaddemâ Receb Beşe’ye bey‘ eylemişdik lâkin aldığımız akçesin rızâsıyla girü virüb ihâle idüb sâlifü’z-zikr olunan beş kıt‘a sulu tarlasın iki kıt‘asın Hırhik sınırında Hasen hoh tarlası bir kıt‘anın bir tarafı yol ve bir tarafı Hırhik tarlası ve bir tarafı hark ve bir tarafı Keşiş tarlası ve bir kıt‘anın bir tarafı Şeyhoğlu tarlasına ve bir tarafı Murad Bey tarlasına ve bir tarafı Keşiş tarlasına ve bir tarafı Mosih tarlasına ve bir tarafı dere ve bir kıt‘a Menteş tarlasının bir tarafı dağlar bağçesine ve bir tarafı hark ve bir tarafı çay ve bir tarafı Keşiş tarlasına ve bir kıt‘a dahi Hırhik sınırında iki tarafı müşterî-i mezbûr tarlasına ve bir tarafı hark ve bir (tarafı)¹¹⁷ Keşiş tarlasına ve bir kıt‘anın dahi bir tarafı değirmen yolu ve bir tarafı hark ve bir tarafı Dağlar ve bir tarafı Mosih tarlasına bu hudûd ile mahdûd olan beş kıt‘a sulu tarlamızın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i ârz ma‘rifetiyle müşârun-ileyh Mustafa Çelebi’ye doksan beş riyâli guruşa tefvîz idüb mukâbele-i tefvîzde meblağ-ı mezkûru bi’t-tamâm ahz ve kabz ve mâru’z-zikr tarlaları kendüye teslîm eyledik ol dahi tefevvüz ve kabûl eyledi ba‘de’l-yevm sâlifü’z-zikr olan beş kıt‘a tarla müşârun-ileyh Mustafa Çelebi’nin hakk-ı müfevvizidir keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didiklerinde gibbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâil-i Cemâziye’l-âhir li-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Ali Bik bin Büyük el-Hâc Bik

Monla Musli Efendi el-İmam

Abdi Bik el-Cüнди

Es-Seyyid Mehmed bin Abdurrahman

Bekir Çelebi Gençzâde

Mahmud Beşe bin el-Hâc Hüseyin

Diğer Mahmud Beşe bin Mehmed

Mahmud Beşe bin Monla Mustafa

¹¹⁷ Eksik yazılmıştır.

Serkis Zımmî

Ovik Zımmî

Serkis Zımmî

Serkis Dağlar

Merkiri Zımmî

Keno Zımmî

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.39/b.2

Oldur ki Harput sâkinlerinden Bagdasar veled-i Yagob nâm zımmî mahfel-i kazâda râfî'ü'l-kitâb Seyyid Bekir bin Seyyid Hüseyin tarafından vekîli olan Bekir Beşe muvâcehesinde tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb mezkûr Seyyid Bekir'e benim ve karındaşım Yadik zımmî ikimizin ma'an vâcibü'l-edâ yüz riyâli guruş virecek deynimiz olub iki karındaş birbirimize kefil-i bi'l-mal olmuşuz târih-i kitâbdan mâh-ı şevvâlin guresinden edâ idecek olduk didiklerinde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâil-i Cemâziye'l-âhir li-sene tis 'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mahmud Beşe bin el-Hâc Hüseyin

Ali Çelebi bin Abdülhakim

Hasan Çelebi bin Durmuş

Kara Bekir bin İbrahim

Bekir bin Benli Pano

Monla Süleyman bin Dede Mehmed

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.39/b.3

Oldur ki bi'l-fi'il Diyarbekir eyaletine mutasarrıf olan vezîr-i 'âli kadr-i sâ'adetli ve kıdvetli Murtaza Paşa yesserâllahu bi'l-hayr mâ-yeşâ hazretlerinin Malatya'da kalan atları üzerinde olan fahrü'l-akrân Hasan Ağa mahfel-i kazâda Malatya mütesellimi tarafından ta'yîn olunan kapucular bölük başısı Mehmed Bik ve Halil Bik mahzarlarında takrîr-i kelâm idüb vezîr-i azam hazretlerinin Malatya'da olan yirmi beş atları bi'l-cümle mahkemede ve beş aded deve merkum (s.40) Mehmed Bik ve Halil Bik ve sâ'ir yoldaşlarının yedlerinde Harput'a gelince sâlimîn ve ğalimin gelüb vâsıl olub ve ben dahi yedlerinden alub kabz eyledim inşâllahu te'alâ Harput'dan dahi kaldurub

Diyarbakir'e teveccüh itmek tasmîm olunmuşdur didiklerinde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis 'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-âkrân Cercis Ağa Kethüdâ Yeri

Osman Çavuş İl Vekili

Ömer Çelebi Yazıcızâde

Ali Çelebi ibn-i Abdulkhakim

Veli Bey el-Cündi

Ali Çavuş Vânî

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.40/b.1

Oldur ki Harput sâkinelerinden Cennet bint-i Halil nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olub vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbit olan Mehmed Çelebi bin Bazarbaşî nâm kimesne mahfel-i kazâda Süleyman ibn-i Berber Yusuf nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûrenin babası Halil mukaddemâ vefât eyledikde merkûm Süleyman Beşe müvekkilem mezbûrenin vâlidesin tezevvüc idüb evine girüb vâlidesi mezkûre dahi hüccet-i şer'îyye ile müvekkilem mezbûrenin vasîsi olmağla babası müteveffâ-yı mezkûrun emvâl ve erzâkların kabz idüb ve ba'dehû vâlidesi dahi müteveffîye oldukda vâlidesinin emvâl ve erzâkın bi'l-cümle merkûm Süleyman Beşe kabz idüb ve'l-hâsıl müvekkilem mezbûrenin babası mâlî ve eğer vâlidesi mâlî yedimde olan defter mücebince on dört sahn ve dokuz na'lbeki ve dört tas ve bir halı ve üç velensi? ve dört kilim ve bir çengâri kaftân ve bir saru zebun gümüş dökmeli ve bir yük perdesi ve bir kılıç ve bir raht ve bir hâre kaftân ve bir gümüşlü bıçak ve bir âl ve yeşil zebun ve bir çerpeş kâri gömlek ve dört kât yorgan döşek ve bir kemer ve on beş gurusu ve üç altûn ve üç levh ve bir gümüş arakçîn ve bir İstanbul gömleği ve bir sermeni kasaba ve bir çift altun bilezik ve bir dîbâ kaftân ve bir arakçîn ve bir tas ve bir ebzar ve eski kumaş bokca ve iki piştemâl ve bir âl kaftân ve bir gümüş düğmeli peçe ve sâ'ir eşyâyı merkûm Süleyman Beşe fuzûlen zabt ve taht-ı yedinde kalmışdır su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl ve 'akibü'l-inkâr beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden Mehmed Beşe bin Ahmed ve karındaşı Halil Bik nâm kimesneler li-ecli's-şehâde mahfel-i kazâyâ hâzırân olub fi'l-vâki' müdde'îye-yi

mezbûre Cennet Hatun'un babası müteveffâ Halil'in ve vâlidresi müteveffiye Zahide nâm hatunun ve sâlifü'z-zikr olan emvâl ve erzâkları defter mücebince merkûm Süleyman Beşe'nin taht-ı yedinde ve kabz ve tasarrufunda kalduğuna şâhidüz ve şehâdet dahi iderüz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkîyye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi Monla Hacı

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Mahmud Beşe bin el-Hâc Hüseyin

Ömer Beşe bin Sultan

Ahmed Çelebi bin Mehmed Beşe

Abdulkasım el-Muhzır

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.41/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden es-Seyyid Hüseyin bin es-Seyyid Mehmed Dikmen nâm kimesne mahfel-i şer'-i hâtir-i lâzîmü't-tevkîrde menkuhesi olan râfi'ü'l-kitâb Saliha bint-i Monla Mehmed Efendi nâm hâtun tarafından tasdîke vekîl olan Mahmud Beşe ibn-i el-Hâc Hüseyin nâm râcil mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb silk-i mülk-i sahîhinde dahi Câmî'-i Kebîr Mahallesi'nde vâki' bir tarafı karındaşı Seyyid Mustafa mülküne ve bir tarafı Monla Mehmed mülküne ve iki tarafı târik-i âmm bu hudûd ile mahdûd olan evlerimi bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla mezbûre Saliha'ya mihr-i mu'acceline ve otuz gurus kıymetli bir çift bileziğe bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb mehr-i mu'accele deynime mahsûb ve bileziği dahi alub kabz idüb teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr olan evlerde alâkam yokdur menkûhem mezbûrenin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi Monla Hacı

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Süleyman Beşe Berber Yusuf
 Ömer Beşe bin Seltan
 Mehmed Beşe Gezerzade
 Halil Bik Biraderi
 Mehmed Çelebi Bazarbaşı
 Ahmed Çelebi bin Mehmed Beşe
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.41/b.2

Oldur ki Harput mahâllatından Şehroz mahâllesi sâkinlerinden Nurican veled-i Malican nâm zimmî asâleten ve hemşiresi Bekes tarafından zevci David ve diğer hemşiresi Haçik tarafından zevci Asib nâm zimmîler vekâleten mahfel-i kazâda râfî'ü'l-kitâb Mustafa ibn-i el-Hâc Kaya nâm kimesne mahzarında her biri asâleten ve vekâleten tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı kapu önü ve bir tarafı Nurican mülküne ve bir tarafı Sarını Mustafa Çelebi mülküne ve bir tarafı Veli Beşe mülküne ve bir tarafı târik-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb sofa ve bir bâb kış damı ve bir örtme ve bir havlu ve bir çardak mülk-i mevrûsumuzu merkûm Mustafa'ya kırk sekiz riyâli guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb yirmi dört gurusunu alub kabz idüb ve yirmi dört gurusunu mezkûretan nâm Bekes ve Haçik hisselerini alub kabz idüb teslim-i mebî' eylediler ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Şaban bin Süleyman
 Bekir bin Şaban
 Veli Beşe er-Râcil
 Osman bin Ömer
 Zülfikar bin Bekir Beşe
 Abdulkerim el Muhzır
 Ve gayruhum mine'l-hüzzâr.

s.41/b.3

Oldur ki Harput sâkinelerinden Safiye bint-i Kürd Ali nâm hâtun mahfel-i kazâda râfî'ü'l-kitâb Halil nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Halil dâimü'd-dehr yoluma geçüb bana hilâf-ı şer' üzere evzâ' ider evim üzerine gelüb

bana şütûm ider su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl ve 'akibü'l-inkâr beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyineden 'âciz olub merkûm Halil'e yemîn teklîf eyledikde merkûm Halil benden mezbûre hâtuna hilâf -ı şer' evzâ' sâdır olmamışdır ve bir-vechle evi üzerine varub kendiye şütûm itmedim deyü yemîn billahi'l-aliyyü'l-'azîm itmeğin 'âlâ-mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gıbbe't tâleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi ez-Zaim

Abdulkerim el-Muhzır

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-hüzzar.

s.42/b.1

Oldur ki Kayseriyye kazâsı sâkinelerinden Atiye nâm hâtun ve Deve Yunus bin Ali meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm eylediler ki zevcem Mehmed Beşe nâm kimesne Diyarbekir'den Kayseriye'ye kerban ile gelüb giderken Hersini nâm mevzi'de bir iki çay mâbeyninde gâib oldu ben dahi devecim ile ve sâ'ir kerban halkı ile hâlâ ve etrafıma? giderim ve lâkin bir kimesnede da'vâm yokdur didikde gıbbe't-taleb mezbûran hâtunun takriri mâ-vak'a ketb olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdül hâl

Mustafa Çelebi er-Râcil

Halil Beşe er-Râcil

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.42/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Müri nâm karyeden Sefer nâm zımmî mahfel-i kazâda karye-i mezbûreden râfi'ü'l-kitâb Bedros veled-i Keşiş nâm zımmî muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Bedrosun karındaşı olub zevcim olan Ağışa nâm zımmîye mukaddemâ mürd oldukda muhalledfâtı beyne'l-verese taksîm olundukda bana 'âid olan hissemi alub kabz eyledim ve lâkin mezbûr Bedros'un ögey karındaşları Elkisan ve Mercan nâm zımmîler dahi mürd olmuşdur anların muhalledfâtından dahi irs taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Bedros zımmî cevâbında ögey karındaşlarımla alâkam yokdur ve mezbûr Sefer zımmî dahi vâris

değildir didikde mezbûr Sefer'e şer'en vâris olmadıkça bir nesne 'âid olmadığını mübeyyin olmağın mu'ârazadan men' birle mâ-vak'a ketb ve terkim olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Veli Bik bin Kaymaz

Ali Bey bin Musli Çelebi

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Abdulkerim el-Muhzır

Markos veled-i Malik

Ve gayruhum.

s.42/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Esmâ bint-i es-Seyyid Mahmud nâm hâtun tarafından husûs-ı âti'l-beyâna kâmet-i simâsın ma'rifet-i şer'le ârifan olan es-Seyyid Hüseyin bin Yusuf ve Kôr Ali nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb (üstü çizili) lerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan zevci Osman bin Halil nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb diğêr Osman Çelebi bin Kanber nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkîlem mezbûrenin (boş) mâlından ve evlerinden ve tecemmülâtından bi'l-cümle bir siniden mâ'adâsı mal itlâk olunur eşyasından 'alâ-mâ farzullâh-i te'âlâ 'âyid ve râci' olan hisse-i şer'isini yine bi't-tamâm alub kabûl ve kabz idüb irs husûsuna müte'allik cemî' da'vâ ve muhâsemeden zımmetini ibrâ' ve iskât eyledi bir vechle da'vâ ve niza' ve alâkası ve mutâlebesi kalmadı şöyle ki bir tarikle müvekkîlem mezbûreden da'vâ ve niza' sâdır olursa 'inde'l-hükkâm mesmû'a ve makbûle olunmaya didikde vekâleten ikrârı gıbbe't-tasdîkü's-şer' mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Davud Beşe bin Yusuf Beşe

İbrahim Çelebi Halamzade

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Abdulkerim el-Muhzır

Kasım el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.43/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Bekir bin Musli nâm kimesne mahfel-i kazâda Ali Çelebi ibn-i Mehmed Beşe muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Ali Çelebi oğlu Musli nâm emredi bilâ-sebeb câmi' önünde darb-ı şedîd ile darb idüb ve bâ'de karındaşı Bekir dahi iki def'a oğlum mezbûr Musli'yi darb-ı şedîd ile darb eylemişdir su'âl olunub icra-yı şer' olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-su'âl merkûm Ali Çelebi müdde'i-i merkûm Bekir'in hilâfına mutâbık mukırr û mu'terif olub ve karındaşı merkûm Bekir dahi ihzâr-ı şer' olunub su'âl olundukda ol dahi darb eylediğine mukırr û mu'terif olmağın 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Fî evâil-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Resul bin Seyyid Mahmud

Kel Himmet Beşe

Abdulkerim el Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.43/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Kesrik nâm karye sâkinlerinden Serkis veled-i Davud nâm zımmî mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb fâhrü'l-akrân Mustafa Ağa ibn-i Davud Beşe nâm râcil mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûrede vâki' Hasen hoş tarlası dimekle ma'rûf bir kıt'a sulu tarlayı ki bir tarafı hark ve bir tarafı keşiş tarlasına ve bir tarafı Musli tarlasına ve bir tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan bir kıt'a sulu tarlamin hakk-ı tasarrufun sâhib-i arz ma'rifetiyle müşarün-ileyh Mustafa Ağa'ya yirmi altı riyalı guruşa tefvîz idüb mukâbele-i tefvîzde meblağ-ı mezkûru bi't-tamâm ahz ve kabz ve mâruz-zikr olan tarlayı kendine teslîm eyledim oldahi tefevvüz ve kabûl eyledi ba'de'l-yevm hakk-ı mefrûsesidir keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir li sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

es-Seyyid Abdurrahman ibn-i Bedreddin

İshak Efendi el-İmam

Veli Bik sâkin-i Hersenk

Mehmed Beşe bin el-Hac Hüseyin

Mahmud Beşe bin Mustafa

Mustafa Beşe bin el-Hâc Nimet

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.43/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Osman bin Ali nâm kimesne mahfel-i kazâda lî-bevyn karındaşı Hüseyin mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Hacılı Mahallesinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub babamızdan irs-i şer' ile intikâl iden evleri vâlidemiz Fatıma nâm hatuna mehr-i mü'eccele ve semen hissesi mukâbelesinde virülüb ol dahi alub kabûl ve kabz idüb ve sâ'ir yine babamızdan intikâl iden emvâl ve erzâk ve emlâk ve tecemmülâthâne her nemiz var ise beynimizde taksîm olunub herkes hisse-i şer'iyemizi alub kabûl ve kabz eyledik eğer sermâyemizde ve eğer baba malında alâka kalmadı birbirimizin zimmetin ibrâ ve iskât eyledik didikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir li sene tis'a ve tis'in ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bekir beşe er-Râcil

Davud Beşe er-Râcil

Mahmud Bik bin el-Hâc Mirza

Ali bin Süleyman

Güdük Davud Timurhan

Eyyüp Çelebi bin Monla Fazlı

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.44/b.1

Oldur ki Harput sâkinlerinden müteveffâ Seyyid Bali'nin kebîr oğlu Hasan nâm şâb-ı emred asâleten ve sagîre kızları Raziye ve Kezban nâm sagîrelerin kıbel-i şer'de mensûb vasî-i şer'ileri olub vâlideleri olan Hatice bint-i Seyyid Taci nâm (ha)tun tarafından husûs-ı âti'l-beyâna 'ârifân olan es-Seyyid Ali ibn-i İshak ve Mustafa bin Abdurrahman nâm kimesnelerin şehâdetleriyle yine mezkûr Hasan vekâleten mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb İbrahim bin Baba nâm kimesne mahzarında asâleten ve vekâleten bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb İplikhâne bazarında vâki' bir tarafı Kürd Ömer mülküne ve bir tarafı babuşçu dükkânı ve iki tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan iki hisse harâbe dükkânımızı zaruret-i nafaka icrâsı için merkûm İbrahim'in Kızıyuk nâm

mevzi'de Hammal Murad bağı demekle ma'rûf teğek bağıyla istibdâl idüb ve üzerine üç guruş dahi alub kabul ve kabz eyledik zikr olunan iki hisse dükkânımızda alâkamız kalmadı merkûm İbrahim'in mülk-i mahsı ve hakk-ı sırfıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didiklerinde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrire fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Monla İshak el-İmam

Bekir bin Kubi

Babuci Ramazan

Mehmed bin Bîr baba

Seyyid Ahmed Na'çeci

Mustafa bin Abdurrahman

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-hüzzar.

s.44/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden es-Seyyid Hasan bin İsrail mahfel-i kazâda Hüseyin Beşe ibn-i Ebil Beşe mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Müridi Nahiyesinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub babamızdan intikâl iden bağ hissemi ve Obuz bağından ve serraç bağından hissemi bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla merkûm Hüseyin Beşeye otuz sekiz riyalî guruşa târih-i kitâbdan bir buçuk sene mukaddem bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Süleyman Efendi bin Bayram

Ömer Ağa Serdar

Monla Hüseyin el-Müezzin

Mehmed Efendi

Monla İsmail

Ali Beşe bin Kulu

Seyyid İbrahim Obuzlu

Veli bin Taştımur

Seyyid Allahvirdi Babuci
 Seyyid Ali bin Seyyid Mahmud
 Seyyid Ömer bin Rıza?
 Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.44/b.3

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' İğiki nâm karye sâkinlerinden Körtük veled-i Gazar nâm zımmî mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Elkisan nâm zımmî muvâcehesinde da'vâ idüb merkûm Elkisan bilâ sebep yumruk ile ağzımı darb idüb iki dişimi çıkarmışdır su'âl olunub icrâ-yı şer' olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-su'âl ve 'âkübü'l-inkâr ve beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyineden âciz ve kasîr olub yemîn teklif eyledikde mezkûr Elkisan billâhi'l-aliyyi'l-'azîm itmeğin ve mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kasım Efendi bin el Hatib
 Monla İsmail bin Ahmed
 es-Seyyid Bekir bin Deve Hızır
 Ali Çelebi bin Abdulhakim
 Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.45/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Kirakos veled-i Topal nâm zımmî mahfel-i kazâda Şehristan bint-i Hafik nâm zımmîye tarafından zevci Menas ve Gülbegi nâm zımmîler tarafından zevci mülkünü ve Torunde nâm zımmîye tarafından Kesbir veled-i Simar nâm zımmîler mahzarında tav'ân ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb Şehroz Mahallesinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub mukaddemâ Agop nâm zımmîden iştirak eylediğim on hissesin ve Pancarlık Nahiyesinde vâki' yine ma'lûmetü'l-hudûd olan bağın mezkûr zımmîlere otuz iki riyalî guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarraf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen ketb olundu. Hurrire fî evâhîr-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf .

Şuhûdü'l-hâl

Fertek veled-i Avit

Tulican veled-i Avli Bik

Hasan bin Mevlüd

İbrahim el Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.45/b.2

Oldur ki Harput kazâsında sâkin Kirakos veled-i Topal nâm zımmî mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Kesbir veled-i Simor nâm zımmî mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Hüseyinik nâm karyede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub Yoğop nâm zımmîden iştirâk eylediğim teğek bağı hissesin merkûm Kesbir'a on üç riyali guraşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurre fi evâhîr-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin Abdulhâlim

Seyyid Hasan bin Abdurrahman

Serkis zımmî

Tomacan veled-i Dink

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.45/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Cennet bint-i Halil nâm hâtun tarafından husûs-ı âtî'l-beyâna es-Seyyid Bekir bin Zeynel ve Ahmed bin Mehmed nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olub zevcisi olan Murad bin Hasan nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Mehmed bin Bazarbaşı nâm râcil mahzarında tav'ân bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm Mehmed Çelebi bundan akdem müvekkilem mezbûreye vekîl olub vekâleti hasebiyle müvekkilem mezbûrenin ögey babası Süleyman Beşeden da'vâ idüb karındaşı müteveffâ Memiş'den validesi Zahide Hatundan intikâl İden irs hissesinden musâlaha olduklarında kabz eylediği bedel-i sülhumu bi't-tamâm ve'l-kemâl mezkûre müvekkilem Cennet Hâtun edâ ve teslîm idüb müvekkilem merkûm dahî alub kabûl ve kabz eyledi merkûm Mehmed Çelebi'de bir akçe ve hisse alâka ve mutâlebem kalmadı zimmetin ibrâ' ve iskât eyledim didikde

gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhîr-i Cemâziye'l evvel lî sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Arslan Beşe er-Râcil

Bekir Beşe bin Monla

Hacı bin Ali

Ömer bin Kizir

Bekir bin Zeynel

Ahmed bin Mehmed

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.45/b.4

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mehmed Beşe ibn-i Abdullah nâm râcil mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb İbrahim Beşe ibn-i Abdullah nâm râcil mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb mukaddemâ merkûm İbrahim Beşe'ye otuz riyalî gurus deyn virüb evleri ve bağı yanımda rehn vaz' olunmuşdur meblağ-ı mezkûr olan otuz riyalî gurus hakkımı mezbûr İbrahim Beşe'den bi't-tamâm alub kabûl ve kabz idüb zimmetin ibrâ ve iskât eyledim ve rehinimde olan evleri ve bağı fekk-i rehn eyledim bir vechle alâkam kalmadı didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhîr-i Cemâziye'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Uncu

Hasan Uncu

Ali Bin Berber Yusuf

Ali Bik Sarraç

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.46/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden es-Seyyid Hasan bin İsrail nâm kimesne mahfel-i kazâda İrtimnik nâm karyeden râfi'ü'l-kitâb Menas veled-i Bokik nâm zimmî mahzarında tav'ân ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb İrtimnik nam karyede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub kendi mülk evim önünde bir kıt'a tarlamı mezbûr Menas bezirhâne binâ idüb ikimizin mabeynimizde münâsafâ üzere olan tarla benim ve binâ senden ne mikdar eşcâr giderse ben virecek oldum ve bezirhânem üç taşın ve sâ'ir harc ve masrafların merkûm Menas görüp tamâm ma'mûr oldukdan sonra bezirhâneye münâsafâ üzere

mutasarrıf olacak olduk didikde gıbbe't-tasdıkü's şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Fî evâil-i Recebü'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Bey bin el-Hâc İbrahim Ağa

Mahmud Bik bin el-Hâc Ramazan Ağa

Seyyid Mustafa

Seyyid Mehmed

Hanu Kürd

Ali nâm

İsmail bin nâm

Ve gayruhum.

s.46/b.2

Oldur ki medfne-i Harput sâkinlerinden İbrahim Beşe bin Abdullah nâm râcil mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb İsmail bin Alican mahzarında takrir-i da'vâ idüb Pekinik nâm karyede vâki' bir tarafı yol ve bir tarafı Haro mişesi ve bir tarafı dağ ve bir tarafı merkûm İsmail bu hudûd ile mahdûd olub babamdan intikâl iden bağı merkûm İsmail zabt ider su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl merkûm İsmail cevâbında târih-i kitâbdan yirmi yedi sene mukâddem merkûm İbrahim Beşe'nin vâlideleri Seltan ve karındaşları Körtik ve Mikailik babalarının deyn-i müsbeti için zaruret-i nafaka ve kisve-i eceli için zikr olunan bağı Ali bin Abdullah nâm kimesneye altı guruşa bey' eylediler ve merkûm İbrahim Beşe'nin zımmi âdi Babik Abid i hîn-i bey'de ma'an bey' eylemişdir mezkûr Ali'den şüf'a ile ben iştirâ eyledim târih-i mezkûrdan bu âna gelince mülkiyet üzere tasarruf eyledim didikde kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udül-i müsliminden Yusuf bin Murad ve Cafer bin Yakub nâm kimesneler lî-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub fi'l-vâki tarih-i mezkûrda merkûm İbrahim Beşe'nin vâlidesi Seltan ve karındaşları Körtik ve Mikailik babalarının deyn-i müsbeti ve zaruret-i nafaka ve kisve-i eceli için zikr olunan bağı Ali bin Abdullah nâm kimesneye altı guruşa bey' eylediler ve merkûm İbrahim Beşenin zımmi Babik Abdi hîn-i bey'de ma'an bey' eylemişdir mezkûr Ali dahi şüf'a tarîk üzere merkûm İsmail'e bey' eyledi yirmi yedi seneden beri mülkiyet üzere merkûm İsmail'in tâht-ı tasarrufumdadır bu husûsa şahidüz ve şehâdet dâhî ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eyledikten şehâdetleri hayyiz-i kabulde vâki' olub mezkûr İbrahim Beşe mu'ârrazadan men' birle mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Efendi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Seyyid Yahya bin Yusuf

Hacı bin Hamza

İsmail bin Ahmed

Mustafa bin el-Hâc Mehmed

İsmail Efendi

Ömer bin Osman

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.47/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Monlakendi nâm karye sâkinelerinden işbu bâ'isü'l-
kitâb Raziye bint-i Kasım nâm hâtun tarafından husûs-ı âtiyü'z-zikre Çolak Mustafa ve
Ali bin İsmail nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan Demürtaş bin
Kasım nâm kimesne mahfel-i şer'-i hatirü'l-lâzimu't-tevkîrde takrîr-i kelâm idüb
müvekkilem mezbûre Raziye Hâtun imam-ı şâfi'î aleyhü'r rahmetü'l-bâri mezheb-i
şerîflerine nakîl olub zevci olan Osman bin Süleyman târih-i kitâbdan on iki sene
mukâddem celâ-yı vatan idüb zaruri nafaka ve kisveye gâyetle ihtiyacı olmakla fesh-i
nikâh itmek matlûbumdır didikde sâdrü'ş-şerîâtü'ş şerîfede mukayyed ve mestûr olan
ve üstühvân-ı bî-nesebi'l-kâdı nâiben şâfi'iyü'l-mezheb yefrikû bî-yenhûma fetvâsınca
cânibimizden Mollakendi medresesinin müderrisi olan Mevlânâ Yusuf Efendi
şâfi'iyü'l-mezheb olmağla husus-ı mezbûrun mevlana-yı merkûm tefrîk itmeğın hâze'l-
vesîka 'alâ mâ-hüve'l-hakîka gıbbe't-taleb ketb ve terkîm ve bir talebe def' ve teslîm
olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Zülfikar bin Abdullah

Çolak Mustafa

Hasan bin Emo

Ali bin İsa

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.47/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Arkiz veled-i (boş) nâm zımmî mahfel-i
şer'e hatirü'l-lâzimu't-tevkîrde râfi'ü'l-kitâb fahrü'l-a'yân el-Hâc Hasan Ağa bin
Hüseyn Can Ağa nâm cümdi tarafından tasdike vekîl olan el-Hâc Arslan mahzarında

tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb mutaflar kerhânesinde vâki‘ tâht-ı tasarrufumda mülküm olan bir kıt‘a mûtaf cerhi yerimi müşârün-ileyh Hasan Ağa‘ya yedi riyalı guruşa bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi‘ eyledim ba‘de‘l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gibbe‘t-tasdîkü‘ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü‘l-ferd lî-sene tis‘a ve sittîn elf.

Şuhûdü‘l-hâl

Osman Efendi el-Hatib

Hüseyin Çelebi bin Haydar Çelebi

Abdurrahman bin Himmet

Mahmud bin Ahi

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum mine‘l-huzzâr.

s.47/b.3

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ İğiki nâm karye sâkinlerinden Elkisan nâm zımmî mahfel-i kazâda râfi‘ü‘l-kitâb Gazar nâm zımmî mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Azor zımmîde esbâb-ı bahâsından dört yüz riyalı guruş alacak hakkım vardır su‘âl olunsun şer‘en alıverilmesin taleb iderim didikde gibbe‘t-s-su‘âl merkûm Gazar cevâbında meblağ-ı mezkûr olan dört yüz riyalı guruşunu bi‘t-tamâm edâ ve teslîm itmişim didikde merkûm Elkisan münkîr olmağın mezkûr Gazar‘dan kelâmına mütâbık beyyine taleb olundukda sikât-ı müslüminden Hasan Ağa bin Hüseyin Can Ağa ve Mahmud Bik bin Mustafa Ağa ve Yusuf Bik lî-ecli‘ş-şehade meclis-i şer‘de hazıran olub fî‘l-vâki‘ mezbûr Gazar sâlifü‘z-zikr yüz guruş deyni bizim huzûrumuzda merkûm Elkisan‘a bi‘t-tamâm edâ ve teslîm eyledi bu husûsa şâhidiz ve şehâdet dahi ideriz deyü her birine edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabulde vâki‘ olub merkûm Elkisan dahi mukırr olmağın (s.48) ‘alâ mâ-hüve‘l-vâka‘ işbu hurûf gibbe‘t-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evail-i Recebü‘l-ferd li-sene tis‘a ve sittîn elf.

Şuhûdü‘l-hâl

Hasan Beşe er-Râcil

Şaban bin Bali

Hasan Bin Handan

İbrahim bin İsa

Hacı İsa bin Allahverdi

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.48/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mahmud Bey ibn-i Mustafa Ağa nâm râcil mahfel-i kazâda Elkisan nâm zımmî muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb mukaddemâ benden devr-i şer'î olunan yüz guruşu merkum Elkisan'a teslîm etmişim su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl merkûm zımmî cevâbında otuz guruşuna mukırr ve yetmiş guruşum münkîr olub beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyine sadedindi tekrar merkûm zımmî yetmiş guruş dahi bi't-tamâm merkûm Mahmud Bey'den aldım bi't-tamâm zimmetine ibrâ eyledim yüz guruşundan alâkam kalmadı deyü mukırr-ı mu'terif olmağın mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve tis'in ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Sâbikun

s.48/b.2

Oldur ki Harput mahallâtından Şehroz Mahallesi sâkinelerinden Eranik bint-i Avik nâm zımmî tarafından husûs-ı âti'l beyâna İsmail bin Davud ve Ali bin İbrahim nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan Taştımur nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Hasan bin Ahmed nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem mezbûrenin Şehroz Mahallesi tâbi' Kayabaşı nâm mevzi'de vâki' bir tarafı Kesbır mülküne ve bir tarafı Yagob mülküne ve bir tarafı Bureses mülküne ve bir tarafı İsa mülküne ve ba'zen Karaman mülküne bu hudûd ile mahdûd olan dört bâb mülk evini iki örtmesiyle ve havlusuyla tevâbi' ve levâhıkıyla vekâletim hasebiyle merkûm Hasan'a elli üç riyali guruş ile bir kıt'a gümüş önlüğe bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin Kasım

Taştımur bin Nurhak

İbrahim bin Taştımur

Ömer birâderi

Benli Osman Nurhak
 Hüseyin Beşe bin Ahmed
 Ahmed Bin Hazır
 Osman Beşe Cübbelizade
 Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.48/b.3

Oldur ki kasaba-i Harput'da sâkin zu'emâdan İbrahim Ağa ve Murtaza Ağa nefsi-i şehri re'ayâlarından Abdurrahman bin Himmet ve Kalaycı Bekir ve Serrac Bekir ve Türkman oğlu Ömer ve Ali Kethüda ve sâ'irleri ve nefsi-i şehri zimmîlerinden Kulucan ve Tavid ve sâ'irleri ve havâss-ı hümayûn re'ayâlarından İğiki nâm karyeden İğob ve Kesrik nâm karyeden Murad ve Holvenk nâm karyeden Bıyıklı ve Körpe nâm karyeden Avik veled-i Karakorik ve Süsrü nâm karyeden Menzik ve Müri nâm karyeden Manuk ve İrtimnik nâm karyeden Adrik veled-i Serkis ve Hoğu nâm karyeden Merad ve Mornik nâm karyeden Manuk ve Bizmişen nâm karyeden Aznavar ve sâ'irleri umûmen mahfel-i kazâda ilvekili Osman Çavuş'un karındaşı (s.49) Mustafa Çelebi mahzarında her bire takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezkûr Osman Çavuş mukaddemâ altı yüz guruş ücret ile bir seneye değin ilvekili nasb itdirmişdirler dokuz ay hizmet idüb bâ-emrillahi te'âla vefât itmekle bâki kalan üç aylığına merkûm Mustafa Çelebi'yi ilvekili nasb eylediler ki bâki kalan aylık hizmetini senesi tamâmına dek edâ idüb her ne harc ve masraf iderse üç aya dek makbûlümüzdür ve altı yüz guruş ücretini dahi salyâne itdirmeğe rızâ virdik didiklerinde mâ-vak'a bi't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrire fi evâil-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yunus Ağa el-Mütesellim
 Cercis Bik Kethüdayeri
 Ömer Ağa Serdar
 Osman Bik el-Cüdi
 Monla Ahmed
 Hasan bin Abdullatif
 Mehmed Çelebi karındaşı
 Ve gayruhum mine'l-hüzzar.

s.49/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sükkânından Osman Bik bin el-Hâc İbrahim Ağa nâm râcil mahfel-i kazâda Harput mukâtasının zâbiti Osman Bik tarafından vekîl olan Yunus Ağa mahzarında takrîr-i kelâm idüb Harput mukâta‘asının tâbi‘ tamga-yı siyâh ve bâc-ı ‘ubûru tevâbi‘ ve levâhıklarıyla bu sene-i mübârekede dokuz yüz altı riyalı guruşa ber-vech-i peşin müşârün-ileyh Osman Bey memhûr tezkeresiyle bana Hasan Ağa’ya iştirâk üzere iltizâm vermiş iken biz dahi olugeldiği üzere birkaç gün zabt eylediklerimizde tekrâr âhere dahi iltizâm verüb iltizâm iden ademde bizden hilâf-ı kânun muhâsebe tâleb iderler lâkin kadîmü'l-eyyâmdan bu ana gelince mukata‘a zabt iden ademler rûz-ı merreden her ne olursa muhâsebelerin göre gelmişdir merkûm Yunus Ağa râzı olmayub bizim ile muhâsabeleri görmez su’âl olunsun didikde gıbbe's-su’âl merkûm Yunus Ağa müvekkili Osman Bey’in memhûr tezkiresinden mukırr û mu‘terif olub müdde-i merkûm Osman Bik yedinde olan iltizâm tezkiresi mücebince kaç gün zabt itmişse gün hesâbı üzere yevmü’l-kıstîn mir-i müşârün-ileyh Osman Bik edâ itmeğe tenbîh olunub mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü’l-ferd lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Cercis Bik Kethüdayeri

Ömer Ağa Serdar

Hasan Çelebi bin Abdullatif

Murtaza Ağa bin Hüseyin Can Ağa

Mustafa Çelebi bin Davud Beşe

Veli Beşe bin el Hâc Hızır

Ali Çelebi bin Abdulmesih

Abdurrahman bin Himmet

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.49/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Veli bin Bekir Çelebi nâm müteveffânın vâlidesi Asiye bint-i Hüseyin Beşe nâm hâtun tarafından husûs-ı âti’l-beyâna kâmet-i sîmâsıyla ‘ârifân olanlardan Hasan Beşe ibn-i Boşnak ve Mehmed Çelebi ibn-i Hüseyin Beşe nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan fâhrü’s-sâdat es-Seyyid Osman Efendî ve müteveffa-yı merkûm amucası oğlu Mahmud Çelebi ibn-i Mustafa Çelebi mahfel-i şer‘-i hatîr-i lâzimü’t- tevkîrde râfi‘ü’l-

kitâb Bekir Çelebi ibn-i Halil Ağa nâm râcil mahzarında her biri vekâleten ve asâleten bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb Câmî'-i Kebîr Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Cankal oğlu Mevlüd mülküne ve bir tarafı Abdulkadir oğlu (s.50) Seyyid Hüseyin mülküne ve iki tarafı tarîk-i 'amm bu hudûd ile mahdûd olan mülk-i mevrûsumuz olub bir bâb sofa tahtaniyesiyle ve bir bâb kış damı ve bir bâb kiler ve taşrada bir oda ve altı ahuruyla eyvanıyla havlusuyla ve ötmesiyle ve kenefiyle ve kadîmi karlığıyla ve bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla verâsetim hasebiyle müşârü'n-ileyh Bekir Çelebi'ye iki yüz elli riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l- yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü'l-ferd lî sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Monla Hacı

Monla Ahmed el-İmam

Diğer Monla Ahmed Cübbelizade

Seyyid Ahmed bin Celali

Bekir Çelebi bin Haşim

Ali Bey bin Müsli Çelebi

Ahmed bin Kasım

Hasan Beşe bin Hüseyin

Seyyid Mustafa bin el-Hâc Mehmed

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.50/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Ahmed bin İsa nâm kimesne mahfel-i kazâda Cüce Ahmed ve Abdurrahman ibn-i Ömer nâm kimesnelerin muvâcehelerinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb babam müteveffâ İsa'nın merkûmların babaları Ömer'de otuz riyali gurusu alacak hakkı vardır su'âl olunub şer'le alıverilsin taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl merkûm cevâblarında zikr olunan bi't-tamâm babamız merkûm Ahmed'in babası İsa'nın hâl-i hayâtında edâ ve teslîm idüb ve yirmi sene dahi mürûr eylemişdir ve babası hayâtta iken da'vâ ve taleb eylemedi ve bir akçe ve bir habbe deynimiz yokdur didikde fi'l-hakîka mezkûr Ahmed babası hayatta iken da'vâ ve taleb itmeyüb yirmi sene mürûr eylediğin mukırr û mu'terif olmağın şer'en zaman mürûr iden da'vânın istimâ' memnu' olduğundan mâ'adâ da'vâ vereseye intikâl eylediği intikâl eylemedi

mübeyyin olmağın merkûm Ahmed mu'ârrazadan men' birle ketb ve terkîm olundu.
Hurrîre fî evâil-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittin ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Efendi el-Hatib
Monla Hüseyin el-Müezzin
Monla İsmail bin Ahmed
Ömer Çelebi bin Mehmed Bik
Hacı Bayram bin Habib
Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.50/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Raziye ve Şehriban bint-i Mehmed Cura nâm hâtunlar taraflarından bimâ-hüve nehc-i şer'i sâbitü'l-vekâle olan Monla Süleyman nâm kimesne mahfel-i kazâda mezkûretân Raziye ve Şehriban'ın li-ebeveyn karındaşları olan Mustafa mahzarında bi'l-vekâle tahrîr-i da'vâ idüb müvekkillerim mezbûrelere babalarının ve müteveffâ karındaşlarının emvâl ve erzâklarından 'âid olan hisse-i şer'iyyeleri 'alâ-mâ farzullâh-i te'âlâ tevzi' ve taksîm olunmayub noksan üzere her birimize kırk beşer guruş ile birer kilim verilüb lâkin mezbûreler tamâm virildi kıyâs idüb tamâm aldım deyüb ba'dehû gayrı mâlî zuhûr itmekle zuhûr iden maldan şer'en hisseleri da'vâya kadar olduklarına yedlerinde fetvâ-yı şerîfe vardır nazar olunub mûcebince icrâ-yı şer' olunmasın taleb iderim deyü ibrâz idüb nazar olundukda fetvâ-yı şerîf takrîrlerine muvâfik müşâhid olunub mezkûr Mustafa'dan su'âl (s.51) olundukda her bir hemşireme kırk beşer guruş ile birer kilim vermişim deyü cevâb verüb bermûceb-i fetvâ-yı şerîf mezkûretân hatunların hisse-i şer'iyyeleri zuhûr iden mâldan ve sâ'ire mevrukâtından 'alâ-mâ farzullâh-i te'âlâ edâya tenbîh birle mâ-vak'a ketb olundu.
Hurrîre fî evâil-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve tis'in ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdurrahman bin Himmet
Allahverdi bin Menteşe
İbrahim el-Muhzır
Abdulkerim el-Muhzır
Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.51/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ İrtimnik nâm karye sâkinelerinden Fatıma bint-i Ali Beşe nâm hâtun tarafından husûsu âti‘l beyâna kâmet-i simâsın ma‘rifet-i şer‘le ‘ârifân olan Seyyid Süleyman Çelebi es-Seyyid Hüseyin Çelebi nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbitü‘l-vekâle olub zevci olan es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i İsrail nâm kimesne mahfel-i kazâda işbu râfiâtü‘l-kitâb Mehmed Bik ve Mahmud Bik ibn-i el-Hâc Ramazan Ağa mahzarlarında bi‘l-vekâle tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb (üstü çizili) ve takrir-i kelâm idüb müvekkilem mezbûrenin İrtimnik nâm karye toprağında vâki‘ Büyük Çayır dimekle ma‘rûf tarlasın ki bir tarafı Perçenç sınuru ve bir tarafı Kuyulu yolu ve bir tarafı Osman Bik tarlasına ve bir tarafı Halil Bey oğlu tarlasına müntehidir ve Çukur Tarlası dimekle ma‘rûf bir kıt’a tarlasın ki bir tarafı Halil Bey oğlu tarlasına ve bir tarafı kuyulu yolu ve bir tarafı hark ve bir tarafı müşteriyân-ı mezbûran ve Eğri Nükde dimekle ma‘rûf bir kıt’a tarlasın ki bir tarafı müşteriyân-ı mezbûran ve bir tarafı Halil Bik oğlu tarlasına ve bir tarafı Serkis tarlası ve bir tarafı Kuyulu’ya giden yol ve bir tarafı hark bu hudûd ile mahdûd olan üç kıt’a tarlasının hakk-ı tasarrufu sâhib-i ârz ma‘rifetiyle vekâletim hasebiyle mezbûran Mehmed Bik’e ve Mahmud Bik’e kırk iki riyalı guraşa tefvîz idüb mukâbele-i tefvîzde meblağ-ı mezkûru bi’t-tamâm ihdâs-ı ahz ve kabz ve maruz’z-zikr tarlaları kendilerine teslim eyledim anlar dahi tefavvüz ve kabûl eylediler ba‘de‘l-yevm hakkı-ı müfevvizleridir keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsunlar didikde vekâleten ikrârı gibbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak’a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü‘l-ferd lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl

Mustafa Çelebi ibn-i Davud Beşe

Osman Bik bin el-Hâc İbrahim Ağa

Mahmud Beşe ibn-i el-Hâc Hüseyin

Monla Süleyman ibn-i Bayram

Monla İsmail bin Ahmed

Veli bin Üstad Ahmed

Mehmed bin Aşçı

Hüseyin Bakkal

Bekir Beşe bin Davud Beşe

Hasan bin Mehmed

Sarı Ömer bin Osman

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.51/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ İrtimnik nâm karye sâkinelerinden Fatma bint-i Ali Beşe nâm hâtun tarafından husûs-âti’l beyana kâmet-i simâsın ma‘rifet-i şer‘le ârifân olanlardan es-Seyyid Süleyman Çelebi ve es-Seyyid Hüseyin Çelebi nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbitü’l-vekâle olub zevci olan es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i İsrail nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi‘ü’l-kitâb Mahmud Bey ibn-i el-Hâc Ramazan Ağa ve Osman Bey bin el-Hâc İbrahim Ağa nâm râciller mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem merkûme hatun merkûm Mahmud Bey’den üç guruş ve mezbûr Osman Bey’den elli guruş her birinden deyn alub mukâbelesine (üstü çizili) yirmi beşer guruşu yüzlü yirmi beşer guruş hurde vâcib’ül-edâ deyni olub mukâlebesinde müvekkilem mezbûre karye-i İrtimnik’de vâki‘ ma‘lûmetü’l-hudûd olan bir çiftlik toprağının nısfı ve nısfı-i aheri suyunu ki (s.52) rûb’in-i merkûm Mahmud Bik rûb’in-i mezbûr Osman Bik yanlarında bağçesinden ve bağından ve kapu önü Ahyar tarlasından mâ’adâ vekâletim hasebiyle rehn vaz’ idüb tarih-i kitâbdan on seneye varınca va‘de eyledim ve her sene merkûm Mahmud Bik’in bir nugi penbe ve bir kile buğday ve mezbûr Osman Bey’in dahi bir nugi penbe bir kile buğday icâre verilecek oldukda ben dahi icâreyi kabûl eyledim va‘de tamamında ve yahut va‘de tamam olmadı meblağ-ı mezkûre olan hakları edâ ve teslîm iderse ve zikr olunan nısf toprağı ve nısf suyu yine müvekkilem mezbûreye ‘avded oluna didikde vekâleten ikrârı gibbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü’l-ferd lî-sene tis’a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Mustafa Çelebi ibn-i Davud Beşe

Monla İsmail Ahmed

Mahmud Beşe bin el-Hâc Hüseyin

Monla Süleyman ibn-i Bayram

Veli bin Ahmed

Mehmed bin Aşçı

Bekir Beşe bin Nazır

Hasan bin Mehmed

Sarı Ömer bin Osman

Hüseyin Bakkal

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.52/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub bundan akdem vâki' olan sefer-î hümayunda mefkûd olan Derviş Beşe nâm râcilin zimem-i nasta olan hakkının kabzına ve mâlından fesâd ve ziyâ' ihtimâli olur eşyâsını fûrûht ve akçesin kabzına ve evlad-ı siğâr-ı Ahmed ve Mahmud ve sagîre kızları Kerime ve Ayşe nâm sagîr ve sagîreleri zevcesi Hadice nâm hâtunu infâka ve bi'l-cümle 'umûr-ı şer'iyeleri taraf-ı şer' den nasb olunmak lâzım ve mühîm olmağla taraf-ı şer' den ve zikr olunan sagîr ve sagîrelerin hibreleri olan râfi'ü'l-kitâb Fatma bint-i Mehmed Ağa nâm hâtun nasb ve ta'yîn olunub ol dahi hizmet-i lâzimesin edâya tâ'addüd ve iltizâm itmeğın 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü's sülehâ Abdullatif Efendi bin Abdulaziz Efendi

el-Hatib Osman Halife birader-i o

Monla Hasan bin Musli

Diğer Osman Efendi Ağavatlı

Monla bin Bekir

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.52/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' İğiki nâm karyeden Gazar veled-i Korkik nâm zımmî mahfel-i kazâda Elkisan veled-i Fernikol nâm zımmî muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb merkûm Elkisan karz-ı aydden iki yüz beş riyali gurus alacak hakkım vardır su'âl olunub aliverilmesin taleb iderim didikde gibbe's-su'âl merkûm Elkisan dahi mukırr u mu'terif olub lâkin yirmi kırmızı bez vermişim didikde mezkûr Gazar münkîr olub beyyine taleb olundukda merkûm Elkisan ikâmet-i beyyineden 'aciz ve kâhir olub şer'en mezkûr Gazar'a yemîn teveccüh eyledikde merkûm Elkisan yemînden iskât idüb meblağ-ı mezkûr edâsına tenbîh birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâil-i Recebü'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kirakos veled-i Topal

Barik Arhem oğlu

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.53/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Sarılı nâm karye sâkinlerinden el-Hâc Ömer Bik bin Rıdvan Ağa nâm kimesne mahfel-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde işbu râfi'ü'l-kitâb İbrahim ve Halil bin el-Hâc Haşim Beşe mahzarında bi't-tâv ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mezkûr İbrahim vâcibü'l-edâ iki yüz yirmi beş guruş ve Halil'e dahi iki yüz yirmi beş guruş ki cem'ân dört yüz elli riyalî guruş nısfî yüzlü ve nısfî hurde virecek deynim olub mukâbelesinde karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olan taht-ı tasarrufumda olan bi'l-cümle çiftlik topraklarımın nısfını ve müteveffâ Hüseyin Bik'den aldığım bir çiftlik yerimi toprağımın dahi nısfını kadîmden süvarıla gelen sularıyla sâhib-ı ârz ma'rifetiyle mezkûran İbrahim bin Halil'e bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr olan dört yüz elli riyalî guruş deynime takâs eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müfevvizleridir keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurre fi evâil-i Recebü'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderresun Abdullah Efendi bin Monla Murad

Ali bin İshak

Bekir Beşe bin Mahmud Beşe

Hasan Çelebi bin Hacı

Monla İsmail bin Ahmed

Mehmed bin İshak

Osman bin Kızılbaş

İbrahim Bik ibn-i Hüseyin

Bekir Çelebi bin Abdurrahman Çelebi

Ve gayruhum mine'l-hüzzar.

s.53/b.2

Oldur ki husûs-ı âti'l beyana vâli-i vilâyet sâhib-i sa'âdat ve vezir-i âsaf nazar hazretlerinin taraf-ı refi'lerinden buyruldu-ı şerîfe ile mübâşir ta'yîn buyrulan fahrü'l-akrân Mehmed Ağa Harput kazâsına tâbi' Görgüşan nâm karyeden Ali Dost bin Cafer ve Kucur bin İbrahim ve Ali bin Hızır nâm kimesneleri ve Çorkiğ nâm karye re'âyâları meclis-i şer'e ihzâr ve mevâcibelerinde takrîr-i kelâm idüb bundan akdem meyyiti keşf olan Bekür Ali nâm kimesnenin husûs-ı şer'le teftîşi ve tefahhuz olunmak fermân

olunub mübâşeretim hasebiyle mezkûrdan Ali Dost ve Kucur Ali'den su'âl olunsun katili ve gazezlüsü var mıdır zikr olunan Çorkığ re'âyâlarından bir mazinneleri ve da'vâları var mıdır mâ-vak'a tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mezkûrun Ali Dost ve Kucur Ali cevâblarında bizim Çorkığ nâm karye re'âyâlarında vechen mine'l-vücuha da'vâ ve nizâ' ve mazinnemiz yokdur deyü herbiri cevâb virdiklerinde mâ- hüve'l vâka' işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Çavuş ez-zâim

Mahmud Bey ibn-i el-Hac Ramazan Beşe

Cafer Bey bin Abdullah

Abdulkerim el-Muhzır

İbrahim er-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.53/b.3

Oldur ki Harput kâzasına tâbi' Hefthisar nâm karye sâkinlerinden Kaya bin Dündar nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Bekir Ağa tarafından tasdîke vekîl olan Dilaver bin Abdullah mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûrede vâki' üç tarafı hark ve bir tarafı tarîk bu hudûd ile mahdûd olan (s.54) bir kıt'a degirmenimin nisfini müşârün-ileyh Bekir Ağa'ya kırk beş riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey ' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Şaban bin Hakverdi

Mehmed Çelebi bin Piri Bik

Derviş Mustafa Hefthisarlı

Veli Hefthisarlı

KanberAli sâkin-i Hefthisar

s.54/b.1

Oldur ki Harput kâl'âsı sâkinlerinden olub ebnâ-yı sipahiden Munzır Bey nâm cündî tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olub sulbi oğlu olan Yusuf Çelebi mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Necrik nâm zimmî mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb

mukaddemâ merkûm Nicrik'de kıçlı yirmi yedi riyali guruşum bir rub' murâba'alık akçesi babam merkûm Munzur Bik'in alacak hakkı bi't-tamâm alub meblağ-ı mezkûr olan yirmi yedi guruş bir rub hakkı bi't tamâm alub kabûl ve kabz idüb zimmetini edâ ve iskât eyledim meblağ-ı mezkûre müte'allik bir akçe ve bir habbe alâkam ve mutalebem kalmadı didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Recebû'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Mustafa Beşe Arnavutzade

Monla İsmail bin Ahmed

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.54/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mehmed Beşe bin Hüseyin Beşe nâm râcil mahfel-i kazâda Mehmed bin Sino oğlu Ömer muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Sino oğlu Mehmed kapum önünde beni darb-ı-şedid ile darb idüb bir dişimi çıkarmışdır su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl ve 'âkibü'l-inkâr ve beyyine taleb olundukda 'udûl-i müsliminden Halil Beşe ibn-i Osman ve Mehmed bin el-Hâc Seydi nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâziran olub fî'l-vâki' mezkûr Sino oğlu Mehmed ve merkûm Mehmed Beşe kapuları önünde birbirinin yakasına yapışub ve birbirine hançer çıkarub itâle-i lisân eylediklerine şâhidiz ve şehâdet dahi iderüz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Monla Hacı

İbrahim Beşe Alacalı

Hüseyin Beşe

İbrahim el Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.54/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Bekir Çelebi ibn-i Halil Ağa nâm râcil mahfel-i kazâda râfîü'l-kitâb Osman Beşe ibn-i Ahmed nâm kimesne mahzarında tav'ân

ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb Cami‘-i Kebir Mahallesi'nde vâki‘ bir tarafı Kadir oğlu Seyyid Hüseyin mülküne ve bir tarafı Cankal oğlu Mevlüd mülküne ve iki tarafı târik-i ‘âmm (s.55) bu hudûd ile mahdûd olub müteveffâ Katırcızâde Bekir Çelebi'nin vârislerinden iştirâ eylediğim evleri ki bir bâb sofa tahtânisiyle ve bir bâb kış damı ve bir bâb kiler ve taşrada bir oda altı ahuruyla ve eyvânıyla ve suyuyla ve örtmesiyle ve kenefi ile ve kadimî karlılığıyla bi'l-cümle tevâbi‘ ve levâhıkıyla müşarün-ileyh Osman Beşe'ye iki yüz otuz riyali ile bir sim kemer kılıca bey‘-i bat-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mustafa Beşe ibn-i el-Hâc Nimetullah

Monla Osman ibn-i el-Hâc Hızır

Hasan Beşe bin Hüseyin

Ahmed bin Kasım

Bekir Beşe ibn-i Monla

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.55/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mustafa Beşe ibn-i Abdullah nâm râcil mahfel-ikazâda(üstü çizili) (meclis)-i şer‘-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve bast-i merâm idüb Hamidi nâm karyede İnce (De)resi başında Taşlık Yatak dimekle ma‘rûf tarla ki bir tarafı dere ve bir tarafı beylan ve bir tarafı bağlar ve bir tarafı bağlara giden yol bu hudûd ile mahdûd içinde olan tarlayı karye ahâlîlerinin ma‘rifetleri ile bin altmış beş senesinde sâhib-i ârz olan Osman Bik bana tapuya virüb resm-i tapusun alub yedime mûmzâ ve mahtûm temessük virmekle ben dahi gars idüb hâlâ taht-ı tasarrufumda mülkümdür yedimde olan sâhib-i arzın temessüküne nazar olunub mûcebince kıbel-i şer‘den hüccet-i şer‘iyye taleb iderim deyü ibrâz idüb mazmûn-ı temessük-i müşârü'n-ileyh Mustafa Beşe'nin kelâmına mutâbık müşâhede olunduktan sonra sicil-i mahfûza kayd olunub mûcebince işbu vesîka ‘alâ mâ-hüve'l-hakîka ketb ve terkîm olundu ki talebe vaz‘ olundu ki ‘inde'l-hâce müzekkerü'l-hal ola.Tahrîren fî evâsıt-ı Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla İsmail bin Ahmed

Monla Osman Efendi el-İmam

Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı

Bekir bin Hasan

Monla Hüseyin el Müezzin

Monla Süleyman bin Velican

Ve gayruhum mine'l-hüzzar.

s.55/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Berber Hasan Çelebi ibn-i Üstad Hüseyin nâm kimesne mahfel-i kazâda mürd olan Kazgancı Haçadur nâm zimmînin hizmetkârı Sefer nâm zimmî mahzarında takrîr-i kelâm idüb mürd-i mezkûr Haçadur zimmetinde on guruş nakd ve iki 'aded bez ve iki guruş dahi bir def'a vâcibü'l-edâ deyn verüb cem'ân on dört guruş hakkım olmuşdur mürd olmakla zimmetinde kalub meblağ-ı mezkûrun mâlından iderim didikde gıbbe's-su'âl merkûm Sefer zimmî on iki guruş mezkûr Haçadur zimmînin zimmetinde hakkı olduğu ma'lûmumdur mukırr û mu'terif olub ve ikrârı üzere Müyesser nâm zimmî dahi şehâdet idüb iki guruşuna dahi münkîr olmağın merkûm Hasan Çelebi'ye meblağ-ı mezkûr on dört guruş hakkı olub bir tarîkiyle mürd-i mezkûrun hayâtında zimmetin ibrâ' eylediğine yemîn teklif olundukda (s.56) merkûm Hasan Çelebi meblağ-ı mezkûr on dört guruş vâcibü'l-edâ alacak hakkıdır bir akçe hilâfım yokdur deyü yemîn itmeğın merkûm Hasan Çelebi'ye on dört guruş hakkı ve iki buçuk guruşu dahi cümle dâniler mâbeyninde harc için verdiği deyni ki cem'ân on altı buçuk guruş mukâbelesinde mürd-i mezkûrun mâlından otuz üç nügi bâki edâ ve teslîm olunub ol dahi olub kabûl ve kabz itmeğın mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu Hurrîre fî evâsıt-ı Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Çavuş ez-Zaim

Monla Mahmud bin Semerci

es-Seyyid Mehmed bin Monla Mevlüd

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Mehmed Merd-i Osman Çelebi

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.56/b.1

Oldur ki Sağmanlı Asadur nâm zımmî meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm ve bast-i merâm idüb 'ammetem olan Ayişe nâm hâtun mesned? ve âme'l-mânde olub hâlâ bağda sâkin olmakla kîbel-i şer'den nafaka ve kisve takrîr olmasın taleb iderim didikde mezkûre hâtun beher yevm dörder akçe kîbel-i şer'den nafaka ve kisve tahrîr olunub istidâneye ve vakt-i zaferde rucû'a izin virilmeğin 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-tâleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Recebû'l ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Hüseyin el -Müezzin

Ali Çelebi bin Abdulhakim

Ömer bin Veli

Bekir Beşe Dayı

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.56/b.2

Oldur ki ilvekîli müteveffâ Osman Çavuş'un karındaşı Mustafa Çelebi ve nefsi şehir kethüdası Ali Çelebi bin Abdülhâlîm nâm kimesneler mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Mustafa Beşe bin Abdullah nâm râcil muvâcehesinde her biri tav'ân ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb sâhib-i devlet hazretlerinin ağalarından Kapukıran Ahmed Ağa'nın hizmeti için merkûm Mustafa Beşe'den ve vâcibü'l-edâ iki yüz seksen iki guruş hurde hesâbı üzere vilâyet için deyn alacak ve yüz otuz beş guruş dahi mukaddemâ atlar husûsu için yine müşârün-ileyh Mustafa Beşe'den Osman Çavuş yediyle alunub ki cem'ân dört yüz on yedi riyali guruş deyni edâ ve teslîm itmeğe der'ûhde olduk didikde gibbe't-tasdîküş şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Hüseyin el Müezzin

Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı

Seyyid Hüseyin bin Abdurrahman

Himmat Beşe

Dayı Bekir

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.56/b.3

Oldur ki Harput sâkinlerinden Bekir Beşe bin Mahmud Beşe nâm râcil mahfel-i kazâda Parik ve Gazar nâm zimmîler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb merkûman zimmîler bâ‘de küll-i hesâb otuz dört riyali guruş alacak hakkım kalmışdır su‘âl olunub takrîrleri tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-su'âl merkûman zimmîler dahi meblağ-ı mezkûra her biri mukırr û mu‘terif olub mâ-vak’a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Recebû’l-ferd lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Mustafa Çelebi er-Râcil

Mahmud Beşe er-Râcil

Abdulkerim el Muhzır

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.56/b.4

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Osman bin Keçeci Ahmed Çelebi nâm kimesne mahfel-i kazâda ve lâzımü’r-rızâda râfi‘ü’l-kitâb Mehmed Beşe bin Abdullah nâm râcil mahzarında tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb Adedi nâm mevzi‘de vâki‘ bir tarafı Çöplük oğlu bağına ve bir tarafı Osman Bey bağına ve bir tarafı Monla oğlu Bekir Beşe bağına ve bir tarafı çay bu hudûd ile mahdûd olub babamdan ve karındaşımdan irs-i şer‘ ile intikâl iden bağımı bi’l-cümle tevâbi‘ ve levâhıkıyla (s.57) merkûm Mehmed Beşe’ye cevânib-i erbâ‘asından birer zirâ‘ yerden mâ‘adâsını yirmi iki riyâli guruş ile bir kılıca bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de’l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak’a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû’l-ferd li-sene tis‘a ve sittîn ve elf

Şuhûdü’l-hâl

Mustafa Beşe bin Abdullah

Monla Hasan bin Abdullah el-Müezzin

Es-Seyyid Hamza bin Monla Mehmed

Es-Seyyid Ömer bin Farzullah

Es-Seyyid Eyüp

es-Seyyid Mahmud

Hasan Çelebi bin Salim

Mehmed Çelebi bin Ömer Ağa

Neccâr Osman bin Himmet
 Ali Çelebi bin Abdülhaşim
 Mustafa Çelebi birader-i ilvekîli
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.57/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Halil Beşe ve İsmail Beşe ibn-i Yusuf Bey nâm râciller mahfel-i kazâda Harput mukâta'asının sâbık emini olan Osman Bey mahzarında her biri takrîr-i kelâm idüb müteveffâ karındaşımız Nalbandbâşı Osman Ağa ile cemî' emvâl ve erzâkda ve kâr u kisbde ve Könk nâm karye çiftliğinde ve tarlalarında üç karındaş müşâ' ve müşterek olub karındaşımızdan müşârun-ileyh Osman Ağa vefât edinceye değin sâlifü'z-zikr olan çiftliği ve tarlaları iştirâk üzere zabt ve tasarruf ider iken karındaşımız merkûm vefât eyledikde zikr olunan çiftlikden ve tarlalarından hisse-i şâyi'asın emîn-i mezbûr Osman Bey size tapu iderim deyü hilâf-ı şer' dört yüz elli guruşumuz almışdır yedimizde fetvâ-yı şerîfe vardır nazar olunub icrâ-yı şer' olunmasın taleb iderüz deyü ibrâz idüb nazar olundukda mazmununda Zeyd ve Amr ve Bekir karındaşlar olub bir nice kıt'a tarlaları müşâ' ve müşterek tasarruf iderler iken Zeyd kıbel-i kademde fevt oldukda sipâhi Zeyd'in hisse-i şâyi'asın size tapu iderim dimeğe kâdir olur mu el-cevâb olmaz ve suret-i mezbûrede sipâhi-i mezkûr Amr ve Bekir'in bi-gayrı hakk bir mikdâr akçelerini alsa şer'en gerü almağa kâdir olur mu beyân buyurula el-cevâb olur deyü mestûr buyurulmağın emîn-i mezkûre su'âl olundukda akçe alduğuna mukırr ve iştirâklarına münkîr olmağın beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden ve sikât-i muvâhhidînden fahrü's-sâdât es-Seyyid Osman Efendi bin es-Seyyid Ahmed ve Ali Beşe ibn-i Mahmud nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'de hâzırân olub mezkûrân Halil Beşe ve İsmail Beşe fi'l-hakîka karındaşları müteveffâ Osman Ağa ile cemî' emvâl ve erzâk ve kâr-u kisbde ve Könk nâm karye çiftliğinde ve tarlalarında üç karındaş müşâ' ve müşterek olub müşârun-ileyh Osman Ağa vefât idinceye değin sâlifü'z-zikr olan çiftliği ve tarlaları iştirâk üzere zabt ve tasarruf eylediklerine şahidiz ve şehâdet dahi iderüz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm hurrîre fi evâhir-i Recebû'l-ferd li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ömer Ağa Serdâr

Arslan Beşe bin Abdullah

Abdi Bey el-Cüнди

Osman Bey ibn-i el-Hâc İbrahim Ağa

Mustafa Efendi Ağboğaz

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.58/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mustafa Çelebi bin Davud Beşe nâm râcil mahfel-i kazâda sâbika Harput mukata'asının zâbiti olan fahrü'l-eşbâh Osman Bik mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem müteveffâ Nalbandbaşı Osman Ağa'nın tapu ahvâli için Osman Bik'e kendi yediyle dört yüz elli riyali gurusu teslîm eylemişim su'âl olunub takrîri tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-su'âl merkûm Osman Bik cevâbında meblağ-ı mezkûr olan dört yüz elli riyali gurusu makbulümdür almışım deyü mukırr û mu'terif olmağın 'ala mâ-huve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Efendi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Mehmed Çelebi bin Bazarbaşı

Mahmud Beşe bin el-Hâc Hüseyin

Veli Beşe el-Hâc Hızır

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-hüzzâr.

s.58/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Hüseyinik nâm karye sâkinlerinden Nurican veled-i Çarek karındaşı Davit nâm zimmîler mahfel-i kazâda İğob veled-i Mikailik nâm zimmî mahzarında her biri tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûrda vâki' bir kıt'a teğek bağımızı ki bir tarafı Altuncu Molican bağına ve iki tarafı Nençik bağına ve iki tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan bir kıt'a teğek bağımızı mezkûr Mikailik'e yirmi bir riyali gurusu ile iki batmân penbe ve beş kile buğdaya bey'-i bât-ı sahîh ile bey' eyledim kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledik ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ yeşâ

yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-ferd lîsene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Allahkulu Ata

Abdulkerim el Muhzır

İbrahim el-Muhzır

Kesbır veled-i Araki

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.58/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Mustafa Çelebi (bin) Arnavud Mehmed Beşe ve Osman Bik bin Ali Bey nâm kimesneler mahfel-i kazâda Tilenzid nâm karye sükkânından Çavuş karındaşı İsmail nâm kimesne muvâcehesinde her biri da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb hâliyâ taht-ı tasarrufumuzda olub ma'lûmetü'l-hudûd olan Bahçe Çiftliği dimekle ma'rûf toprağımızın dahilinde tahmînen dört kile tohum îstî'âb ider yerimize merkûm İsmail fuzûlen müdahale ider su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl merkûm İsmail cevâbında zikr olunan yer benim kendi mülkümdür merkûmların alâkaları yokdur deyü münkîr olmağın merkûm Mustafa Çelebi ve Osman Bey'den tasarruflarına beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyine sadedinde iken merkûm İsmail mahkeme-i şer'den kalkub Diyarbekir'e giderim deyü şirrete sülûk idüb şer'-i şerîfe rızâ olmadığı ecilden 'alâ mâ-hüve'l-vâka' bi't-tâleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Ağa Mütesellim-i Divriği sâbıkâ

Cuma bin Cebrail

Ömer Çelebi Yazıcızade

Ali bin Cuma

Abdulkerim el Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.59/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub ebnâ-yı sipâhiden Osman Bey ibn-i Haydar Ağa nâm cündi mahfel-i kazâda Hüseyinik nâm karyede sâkin İbrahim ibn-i Ahmed nâm kimesne mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Şefri Nahiyesinde vâki' bir tarafı Eskicioğlu Halil bağına bir tarafı çay ve iki taraf târik-i 'âmm bu hudûd ile

mahdûd olub Kürd Ahmed V-Bağı dimekle ma'rûf deynim mukâbelesinde aldığım bağımlı eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresiyle ve hezânıyla ve iki tarlasıyla ve kavağıyla ve suyuyla merkûm İbrahim'in Karacaoğlu Mevlüd ile müsterek olan nıfs hisse bağıyla ve nısf hezânıyla ve su nöbetiyle (ve) tevâbi' ve levâhıkıyla istibdâl idüb zikr olunan bağımlı kendisine teslîm eyledim ve gümüşlü bıçak yedi guruşa ve beşer guruşa dahi nakdi ki cem'ân on iki guruş üzerine alub kabûl ve kabz eyledim ve her birimize mübeddel-mende olan bağı kabûl ve kabz eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr olan Kürd Ahmed bağımdan min-ba'd alâkam kalmadı merkûm İbrahim'in mülk-i mahzı ve hakk-ı sırfıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa Çelebi ibn-i Mehmed Beşe

Kenan bin Abdullah

Monla İsmail bin Ahmed

İbrahim bin el-Hac Bostan

Ali Çelebi bin Abdulhâlîm

Mustafa Çelebi birader-i İlvekili

Mansur bin Budak

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.59/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Fatıma bint-i Ali Bey nâm hâatun mahfel-i kazâda sulbi oğlu olan Mehmed bin Habil mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Danişmend Nahiyesinde vâki' bir tarafı el-Hâc Ahmed bağına ve bir tarafı çay ve bir tarafı Ağca Kara Bağına ve ba'zen Kurbağalık Bağına ve bir tarafı târik-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan mülk bağımlı eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle ve hezânıyla vakıf gölden bir gün suyuyla ve Orta Gölden iki gün suyuyla el-Hâc Ahmed Gölü'nden bir gün suyulla ve sâ'ir tevâbi' ve levâhıkıyla merkûm Mehmed'e bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ömer Efendi el-Hatib
 Monla İshak el-İmam
 Mustafa Beşe bin Abdullah
 el-Hâc Ahmed Taviil
 Bekir Beşe bin Mahmud Beşe
 Himmet Beşe bin Kalender
 Mehmed Beşe bin Abdullah
 Ali Çelebi bin Abdulhâlim
 Abdurrahman bin Himmet
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.59/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub bundan akdem ve vefât iden Şeyh Ebu'l-kasım Efendi nâm müteveffânın zevce-i metrûkesi Emine ve müteveffâ-yı mezkûrun sadri kızları Asiye ve Fatıma ve Safiye nâm hâtunlar ve Zahide bint-i Beşir Bik nâm hâtun Çemişgezek kazâsında (s.60) vâki' ma'lûmatü'l-hudûd olub mülk-i mevrûsları olan bağlarının bey'ine ve semeninden hisse-i şer'iyelerin ahz ve kabz ve îsal ve teslîm bi'l-cümle emirlerine (üstü çizili) umûrlarına taraflarından râfî'ü'l-kitâb Ahmed Beşe nâm râcil vekil ve nâib-i nîsab nasb ve ta'yîn eylediklerine 'udûl-i müslüminden Mehmed Çelebi bin Ali ve Monla Mehmed bin Monla Abdurrahman ve Hüseyin bin Ali ve es-Seyyid Ömer nâm kimesneler hâzırân olub her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinden şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra merkûm Ahmed Beşe dahi vekâlet-i mezbûreyi kâbul ve hizmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğin 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Bekir bin es-Seyyid Osman
 Seyyid Abdurrahman bin Mustafa Çelebi
 İbrahim el-Muhzır
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.60/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Şeyh Ebu'l-kasım Efendi nâm müteveffânın sulbi oğlu Ahmed Beşe nâm râcil asâleten ve

müteveffâ-yı mezkûrun zevce-i metrûkesi Emine ve sadri kızları Asiye ve Fatıma ve Safiye nâm hâtunlar ve Zahide bint-i Beşir Bik nâm hâtun taraflarından husûs-ı âti'l-bey'e merkûm Ahmed Beşe nehc-i şer'î üzere vekâleten mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Osman bin Ahmed Bik ve Falcızade tarafından tasdîke vekîl olan Hamamcı İbadullah bin Nurullah nâm kimesne mahzarında asâleten vekâleten bi't-tav' ve'r- rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb Çemişgezek kazâsında Gözler Kurbu nâm mevzi'de vâki' bir tarafı Borazan Mehmed Ağa bağına ve bir tarafı Budak Koca bağına ve iki (tarafı) târik-i âmm bu hudûd ile mahdûd olub mülk-i mevrûsumuz olan bağımızı eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmiresiyle ve câri olageldiği suyuyla ve harâbe ahuruyla ve sâ'ir tevâbi' ve levâhıkıyla cevânib-i erbâ'asından birer şibrir yerden mâ'adâsın mezkûr Osman Bik'e asâleten vekâleten iki yüz elli riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşa yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Mehmed bin Monla Abdurrahman

Muhammed Çelebi bin Sarı Ali

Seyyid Bekir bin Seyyid Osman

es-Seyyid Abdurrahman bin Mustafa Çelebi

Seyyid Ömer Palulu

Hüseyin bin Çamur Budak oğlu

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.60/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tabi Avculu nâm karyede sâkin Mehmed Koca bin Davud ve oğulları Halil ve Şeyh Hasan nâm kimesneler mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Cafer Bik bin Mahmud nâm cümdi mahzarında tav'ân her biri ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm Cafer Bik vâcibü'l-edâ otuz altı guruş verecek deynim olub üçümüz birbirimize (s.61) keffîl-i bi'l-mâl olduk ve hem mürâbi' dahi olduk ki her ne zira'ât ve hirâset iderseviz bir yeşil yaprağa varınca münâsafâ üzere taksîm oluna her ne zaman murâba'alığından çıkarsavüz meblağ-ı mezkûru edâ ve teslîm idüb murâba'alığından çıkarız didikde gibbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mahmud Bik ibn-i Mustafa Ağa

Ömer Bey biraderi

Mustafa Ağa biraderi

Monla Veli el-İmam

Yusuf Bey el-Cüнди

Ahmed Beşe Paşamzâde

Ali Çelebi Abdulkasım

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.61/b.1

Oldur ki Harput sâkinlerinden Mehmed bin Tanrıverdi nâm kimesne mahfel-i kazâda Uçağaç nâm karyeden Hızır nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem bir re's kısrağım zâyi' olmuşdur mezkûr Hızır'ın yedinde buldum su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl merkurum Hızır cevâbında bir re's kısrağım bağda idi lâkin elimden Zülfikar Bik çekib aldı deyü cevâb virmegin mâ-vak'a ketb olundu fî evâhir-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ahmed bin Çekü

İbrahim Beşe İnce Veli

Ahmed Çelebi bin Kızılbaş

Ve gayruhum.

s.61/b.2

Oldur ki bî'l-fi'il İlvekîli olan Mustafa Çelebi ve nefsi şehir kethüdası Ali Çelebi bin Abdulhâlim nâm kimesneler mahfel-i kazâda fâhrü'l-akrân ~~Mustafa Ağa bin Davud Beşe nâm râci~~ (üstü çizili) Mahmud Çelebi bin Ahmed Bik mahzarında her biri tav'ân ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb müşârün-ileyh ~~Mustafa Ağa~~ (üstü çizili) Mahmud Çelebi'ye Diyarbekir'e gidecek cisir ve tahta kirâsı için ve âsitâne-i saâdete giden develerin mühimmâtı için yüz elli riyali gurus nakd ve iki müd arpa dahi yirmi beş riyali gurus alub ve otuz yedi buçuk gurus dahi ribh ki cem'ân iki yüz on iki buçuk gurus vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ deynimiz olub inşallâh-u te'âlâ salyâne idüb kendiye edâ ve teslîm idecek olduk didikde gibbe't-tasdîkû's-şer'i vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İsmail Çelebi el-Kâtib

Veli Beşe el-Hâc Hızır

Mahmud Beşe er-Râcil

Veli Bik Hersenkli

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.61/b.3

Oldur ki bî'l-fi'il İlvekîli olan Mustafa Çelebi mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Mahmud Bik mahzarında takrîr-i kelâm idüb mukaddemâ sâhib-i devletin atlarına arpa bahâsından yirmi guruş ve atların üç gecelik masraf on iki guruş ve hâlâ sâhib-i devlete giden dök yağının kirâsına masraf için altmış yedi riyalî guruş ki cem'ân doksan dokuz riyalî guruş müşarün-ileyh Mahmud Bik vilâyet için ve vâcibü'l-edâ virecek deynim olmuşdur didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin Abdilhâlim

Mehmed Çelebi ibn-i Ahmed Çelebi

Murad bin Abdullah

Ali bin Abdullah

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.62/b.1

Oldur ki sâbîka Harput mukâtasının zabîti olan izzetlü Osman Bik meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb mukaddemâ sâhib-i devlet hazretleri sefer-i hümâyuna teveccüh bulduklarında kapu masrafı için ve sâ'ir zahire mühümmâtı için levâzım için İlvekîli Osman Çavuş izn-i şer'le vilâyet için Hasisli Mustafa Ağa'dan beş yüz guruş ve Derviş Beşe'den iki yüz altmış guruş ve Halil Beşe'den altı yüz elli guruş Habib Beşe'den yüz yirmi beş guruş deyni alunub yedlerinde deyn tezkerelerim olub ve zikr olunan akçeler vilâyet için harc ve sarf olunmuşdur yedime hüccet-i şer'iiyesin verilmesin taleb iderim didikde müşarün-ileyh Osman Bik'in kelâmına muvâfik 'ilmimiz hâsıl olmağın yedine işbu hurûf ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Zekeriya Efendi el-Kâtib

Muhammed Efendi bin Monla Hacı

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Ömer Çelebi bin Sino

Ali Çelebi bin Abdulhâlim

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.62/b.2

Oldur ki Harput kal'âsı sâkinlerinden olub ebnâ-yı sipâhiden Osman Bik bin Haydar Ağa nâm cündi mahfel-i kazâda müteveffâ Kasap Kürd Ahmed'in zevce-i metrûkesi olan Raziye bint-i Kalaycı İbrahim nâm hâtun mahzarında tav'ân ikrar ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı merkûm Kürd Ahmed zimmetinde işbât eyleğim hakkı mukâbelesinde Salakhane Mahallesinde vâki' ma'lumet'ül-hudûd olan mülk evlerini ve Şefri Nahiyesinde vâki' bağını mukaddemâ devr-i vekîl yedinden hüccet-i şer'iyye ile iştirâk eylemişdim el-hâletihî hâzihi sâlifü'z-zikr evlerine bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla mezkûre Raziye hatuna elli riyali guraşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' eyledim kabz-ı semen ve teslîm-i meb'eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer'i vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhîr-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Beşe bin el-Hâc Hüseyin

İbrahim Bin el-Hâc Bostan

Hüseyin Ağa Dizdar

Solak Mustafa

Mustafa Çelebi İlvekîli

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.62/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Şeyh Ebu'l-Kasım Efendi nâm müteveffânın sulbi oğlu Ahmed Beşe nâm râcil asâleten ve müteveffâ-yı mezkûrun zevce-i metrûkesi Emine ve sadri kızları Asiye ve Fatma ve Safiye nâm hâtunlar ve Zahide bint-i Beşir Bey nâm hâtun taraflarından husûs-ı âti'l-bey'e yine merkum Ahmed Beşe nehc-i şer'î üzerine vekâleten mahfel-i kazâda râfiat'ü'l-kitâb Çemişgezek kazâsı sâkinlerinden erbâb-ı tımârdan Ali Bik ve birâderi

Yusuf Çelebi bin Mehmed ibn-i Mehmed Ağa mahzarında asâleten vekâleten bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tiraf idüb Çemişgezek kazâsında Gözler kurbu nâm mevzi'de (s.63) vâki' bir tarafı Mansur bağına ve bir tarafı Budak bağında ve iki tarafı târik-i 'amm bu hudûd ile mahdûd olub mülk-i mevrûsumuz olan bağımızı eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmiresiyle ve câri olageldiği suyuyla ve harâbe ak yeriyle ve sâ'ir tevâbi' ve levâhıkıyla mezkûran Ali Bik ve biraderi Yusuf Çelebi'ye ber vech-î iştirâk otuz riyali guruşa asâleten ve vekâleten bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarıf olsun ve her sene Şeyh Ahmed Efendi ocağına otuz batmân şıra zekât namına virmek üzere kabûl eylemişlerdir ve bundan mâ'adâ Zile'de olan hemşirem Ayşe gelüb zikr olan bağımdan hissesin talebi derse beni teselli idecek oldum didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi Kaîm-makâm

es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Mehmed

Seyyid Mehmed bin Seyyid Ali

Osman Çelebi bin Kaya Beşe

Seyyid Bekir bin Osman Efendi

Monla Mehmed bin Abdurrahman

İbadullah bin Nurullah

Monla İsmail bin Ahmed

Abdulkerim er-Râcil

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.63/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Bekir bin Monla Mehmed nâm kimesne asâleten hemşireleri ve Asiye ve Kerime nâm hârunlar tarafından husûs-ı âti'l-beyâna Monla Osman bin Monla Murad ve oğlu İbrahim nâm kimesnelerin şehâdetleri ile vekâleten mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Süleyman ve Halil bin Monla Mustafa mahzarlarında asâleten ve vekâleten tav'ân ikrâr ve i'tiraf idüb merkûman Süleyman ve Halil vâcibü'l-edâ altmış riyali guruş virecek deynim olub mukâbelesinde Margiri Nahiyesinde vâki' iki tarafı yol ve bir tarafı Gürcü Osman bağına ve bir tarafı Eskici Hamza bağına bu hudûd ile mahdûd olan bağımızı eşcâr-ı müsmire ve gayrı

müsmiresiyle ve suyuyla ve hezânıyla bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla mezkûran Süleyman ve Halil'e bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' ve deynimize takas eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasfîkû's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Osman el-Müezzin

Monla Alaaddin Çelebi

İbrahim bin Monla Osman

Ali Biraderi

Monla Hüseyin

Halil bin Monla Hüseyin

Vegayruhum mine'l-huzzâr.

s.63/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub bundan akdem vâki' olan sefer-i hümâyûnda mefkûd olan Derviş Beşe nâm râcilin zimem-i nâsda olan hakkının kabzına ve mâlından fesâd ve zayı' olur eşyâsını furûht ve akçesin kabzına evlad-ı siğarı Ahmed ve Mahmud ve sagîre kızları Kerime ve Ayşe nâm sagîr ve sagîreleri ve zevcesi Hadice nâm hâtunu infâka ve bi'l-cümle' umûr-ı şer'iiyelerine bir vekîl nasb olunmak lâzım ve mühîm olmağla mukaddemâ târafı şer'den zikr olunan sagîr ve sagîrelerin ceddeleri olan Fatma nâm hâtun nasb olunmuş idi lâkin (s.64) hizmetine kâdir olmayub 'aczi ızhâr itmekle ref' olunub yerine râfi'ü'l-kitâb Ali Bey ibn-i Piri Beşe nâm râcil müştakîm (ve) dindâr olmağla vekîl nasb olunub fahrû'l-akrân Serdar Ağa nâzır ta'yîn olunub her biri hizmet-i lâzımelerin edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın 'alâ ma-hüve'l-vâka' gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc İbrahim Ağa Mütesellim

Ömer Çelebi Parişzade

Mustafa Çelebi İlvekîli

Ali Çelebi Abdulhakîm

Mustafa Ağa ez-Zaim

Ahmed Çelebi bin Türkman

Ali Beşe bin Kulu
 Veli Beşe bin el-Hâc Hızır
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.64/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Sakazade Murtaza Çelebi nâm kimesne meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb müteveffîyye olan Raziye nâm köle Hüsrev kızı olub ve köle Hüsrev ve ceddîm Ahmed Çelebi'nin âbd-i muktezidîr varestesi bana münhasıradır didikde kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslüminden Abdurrahman bin Himmet ve el-Hâc Mahmud ve el-Hâc Hızır nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub müteveffîye mezkûre Raziye nâm hâtun köle Hüsrev kızı olub ve köle Hüsrev müdde'i-i mezbûr Murtaza Çelebi'nin ceddî Ahmed Çelebi'nin abdi muktezidîr verâset-i mezbûr Murtaza Çelebi'ye münhasırdır bu husûsa şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehadet-i şer'îyye eylediklerinden şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

Timur bin Mehmed
 Mehmed Beşe er-Râcîl
 Abdulkerim el-Muhzır
 Hasan Çelebi er-Râcîl
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.64/b.2

Oldur ki kazâ-yı Harput'un ilvekîli olan Mustafa Çelebi ve nesf-i şehîr kethüdâsı Ali Çelebi ibn-i Abdulhâlîm nâm kimesneler mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb fahrü'l-akrân kethüdâyeri Cercis Ağa mahzarında her biri tav'ân ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mukaddemâ atlar mühimmâtı için ve hâlâ tahta ve cisir kiraları için evvel ve âhir üçyüz doksan guruş nakid ve otuz direk dahi yirmi guruşa ve seksen kile arpa dahi yirmi guruşa ki cem'ân dört yüz otuz riyalî guruş vilâyet için müşârün-ileyh Cercis Ağa'ya vâcibü'l-edâ ve lâzîmü'l-kazâ virecek deynimiz olub inşallâh-i te'âlâ sâlyâne olunub edâ ve teslîm olunsun didikde gibbe't-tasdîkû'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İsmail Beşe bin Yusuf Bik

el-Hâc Hasan ibn-i Abdullatif

Bekir Çelebi bin Davud Çelebi

Cuma Bik el-Cüнди

Bekir Beşe bin Mahmud

Diğer Bekir Beşe bin Uncu

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.65/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden olub Sare Hâtun Câmi'î'nin imâm ve hatîbi olan fahrû's-sülehâ el-Hâc Osman Efendi mahfel-i kazâda mahalle-i mezbûrede sâkin Hüseyin Beşe ibn-i Ahmed nâm yeniçeri muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Hüseyin Beşe gece ile benim ehl-ü iyâlîme ihânet kasdı ile ve beni evimde katl itmek için alet-i harb ile evimi basub ve harem-i havluma girüb haberdâr olmadığım da mezkûr Hüseyin Beşe dam üzere çıkub iki büyük daş dahi havluma bırakub firâr eyledi görmüş müslümanlar vardır mezkûr Hüseyin Beşe hetk-i garaz idüb bana dâimâ bu makûle ihânetden hâli değıldir su'al olunub ihkâk-ı hak olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-su'âl ve 'âkibü'l inkâr taleb olundukta 'udûl-i müsliminden Monla Ali bin Bayram ve Ömer Bik bin Abdullah nâm kimesneler lî-ecli'ş-şehâde mahfel-i kazâda hâzîrân olub fi'l-hâkika mezkûr Hüseyin Beşe gice ile müdde'î-i merkûm el-Hac Osman Efendi evine girüb hareminde gördük iki daş atub firâr eyledi bu husûsa şahidleriz ve şehâdet dahi iderüz deyü şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullah Efendi el-Müezzin

Yusuf Efendi el-Hatîb

Abdulatif Efendi el-Hatib

Mustafa Efendi el-Kadı

Ömer Efendi el Hatib

Ömer Efendi el-İmam

Ahmed Efendi el-İmam

Seyyid Osman Efendi

Seyyid Ahmed Çelebi
 Monla İsmail el-Hatib
 Diğer Monla İsmail bin Monla Süleyman
 Monla Mehmed el-İmam
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.65/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Ali Bey ibn-i Mahmud nâm kimesne mahfel-i kazâda râfiat'ü'l-kitâb Rahime bint-i Mehmed nâm hâtun tarafından husûs-ı ati'l beyâna es-Seyyid Hüseyin ibn-i es-Seyyid Hasan (ve) Yusuf bin İbrahim nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan zevci İbrahim Beşe ibn-i Hasan nâm râcil mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Meydan Mahallesinde vâki' bir tarafı Kalkancızade Osman mülküne ve bir tarafı han ve bir tarafı çarşı ve bir tarafı târik-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb sofa ve bir kış damı ve bir oda damı havlusuyla kenefiyle ve sâ'ir tevâbi' ve levâhıkıyla mezkûre Rahim'e hâtuna on sekiz riyalı guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarraf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Efendi el-Hatib
 Osman Ağa er-Râcil
 Mehmed Efendi bin Monla Hacı
 Bekir Efendi bin Kucurzade
 Veli beşe bin el-Hâc Hızır
 İbrahim Ağa Kürd
 İsmail Beşe bin Yusuf Bey
 Mustafa Çelebi İlvekîli
 Monla İsmail bin Ahmed
 Mesih el-Hızır
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.66/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Safiye bint-i el-Hâc İbrahim nâm hâtun tarafından husûs-ı âti'l bey'e Nalband Hakvirdi ve Musli ibn-i İbrahim nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbite olub sulbi oğlu olan İbrahim ibn-i İsa nâm kimesne mahfel-i kazâda râfiat'ü'l-kitâb Veli Beşe ve Ahmed ibn-i Bayezid nâm kimesneler mahzarlarında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem mezbûrenin Ortak Nahiyesinde vâki' bir tarafı Eğik Bekir bağına ve bir tarafı Kara Mustafa bağına ve bir tarafı Banu oğlu bağına bu hudûd ile mahdûd olan bağın eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmiresiyle ve suyuyla ve hezânıyla ve tarlasıyla ve mişesiyle ve sâ'ir ve tevâbi' ve levâhıkıyla vekâletim hasebiyle merkûman Veli Beşe ve Ahmed'e ber vech-i iştirâk yüz riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebî' eyledim mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarraf olsun didikde vekâleten ikrârı gibbe't-taleb (üstü çizili) tasdikü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi bin es-Seyyid Ahmed Çelebi

Ömer Bey bin Büyük el-Hâc Bey

Abdurrahman bin Himmet

Bekir bin Musli

Ali Çelebi bin Abdulhâkim

El-Hâc Ahmed Tavi

Kız Hüseyin el-Müezzin

İbrahim bin Veli

Mehmed bin Küçük

Abdunnebi bin Bano

Ömer bin Hakverdi

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.66/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden el-Hâc Kaya bin Mahmud nâm kimesne mahfel-i kazâda zevcesi olan Rahime bint-i Mehmed Efendi nâm hâtun tarafından ârifân olan Osman bin Süleyman ve Hüseyin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olub fahrü'l-hutebâ Hasan Efendi bin Monla İbrahim mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Hacılı Mahallesinde vâki' bir tarafı Bayram mülküne ve iki tarafı tarîk-i 'amm ve bir tarafı

taşra hâli bu hudûd ile mahdûd olan evlerimi bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla ve tecemmülathânesiyle ve Süşnaz Nahiyesinde vâki' bir tarafı Memiş bağına ve bir tarafı İbrahim bağına ve bir tarafı Koncu oğlu bağına ve bir tarafı târik-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan bağımı eşcâr-i müsmire ve gayrı müsmiresiyle ve suyuyla ve hezânıyla ve Harbi nâm mevzi'de vâki' ma'lumet'ül-hudûd olan teğek bağımı ve debbağhânedeki vâki' olan nısf dükkânımı zevcem mezkûre Rahime'ye yüz on iki riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb elli guruşun mehrine mahsûb eyleyüb altmış iki guruşun dahi alub kabûl ve kabz ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm zevcem mezkûr hatunun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Efendi el-Hatib

Osman Ağa er-Râcil

Mehmed Efendi Monla Hacı

Bekir Edendi Maharzade

İsmail Efendi Ahmed

Monla Bayram bin Ahmed

Mustafa biraderi

Ahmed Çelebi bin Kan

es-Seyyid İbrahim ibn-i İsmail

el-Hâc Abdullatif

Hasan Çelebi bin Alican

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.67/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Osman Beşe ibn-i Ahmed nâm râcil mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Veli Bey ibn-i Mehmed nâm kimesneler mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb silk ü mülk-i sahîhimde dahil Hoca Mahallesinde vâki' bir tarafı Nalband İbrahim mülküne ve bir tarafı Osman Çavuş mülküne ve bir tarafı Timur mülküne ve bir tarafı târik-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb kış damı ve bir bâb sofa ve bir bâb ahur ve bir bâb odamı altında örtmesiyle ve merak damıyla ve eyvanıyla ve kenefiyle tevâbi' ve levâhıkıyla cevânib-i erbâ'asından birer zirâ yerden mâ'adâsını

ve bundan mâ'adâ bir kazak kölemi avretiyle merkûm Veli Bey'e yüz otuz altı riyalı guruş ile bir câriyeye bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdikü's-şer' vicahen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurreire fi evâhir-i Recebü'l-hayr lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Hasan Ağa bin el-Cüнди

Osman Çavuş bin Hasan Çavuş

Osman Çelebi bin Kaya Beşe

Hasan Beşe bin Berber GaİB

Yahya Çelebi bin Mehmed Ağa

el-Hâc Arslan bin Abdalbaki

Mehmed bin Hızır Beşe

Ahmed Çelebi bin Mehmed Beşe

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.67/b.2

Oldur ki Kohpinik aşiretinden Çoban Arduca nâm kimesne mahfel-i kazâda asâlaten ve karındaşı Osman vekâleten mahfel-i kazâda Harput sükkânından fahrü'l-a'yân el-Hâc Hasan Ağa nâm cüнди mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müşarün-ileyh el-Hâc Hasan Ağa'ya çoban oldum defter mücebince bana teslîm eylediği beşyüz davarın hesâbın görüb ba'dehû külli hesâb ben dahi kendiye teslîm eylediğim davarlardan ve kulaklardan mâ'adâ hâlâ zimmetinde müşarün-ileyh el-Hâc Hasan Ağa'nın yüz dokuz 'aded davar ve yirmi dört batmân taze peynir ve dokuz buçuk batmân yağ ve onbeş batmân kurd? ve bir kazgan ve bir merkeb hakkı kalmışdır vâcibü'l-edâ deynimizdir ve zikr olunan davarların yük hesabı dahi zimmetimdedir deyü ve mukırr û mu'terif olmağın mâ vak'a işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurreire evâhir-i Recebü'l-hayr lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Arslan ibn-i Abdalbaki

Mustafa bin Davud Beşe

Osman Çelebi ibn-i Kaya Beşe

Sarı Veli Bey

el-Hâc Hasan bin Abdullatif

Osman Beşe bin Ahmed
Ve gayruhum mine'l-(huzzâr).

s.67/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Bekir bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Yadigâr ibn-i Maksud nâm kimesne mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Ebu Tahir Mahallesinde vâki' bir tarafı Hasan mülküne ve bir tarafı Devran mülküne (üstü çizili) ve bir tarafı Devran Ahmed mülküne ve bir tarafı İnsâf mülküne ve bir tarafı yol bu hudûd ve ile mahdûd olan bir damımı ve harabe ak yerimi merkûm Yadigâr'a on iki riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-hayr lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Nâm
Diğer Hasan Dışidili
Harun bin Allahverdi
Satılmış Üngüzekli
Ömer Nâm
Abdulkerim el-Muhzır
İbrahim el-Muhzır
Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.68/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden İbrahim Beşe ibn-i Abdullah nâm râcil mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb İbrahim bin Alihan mahzarında takrîr-i kelâm eyleyüb Pekinik nâm karyede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olub babamdan intikâl iden bağıcı merkûm İsmail zabt ider su'âl olunmak matlûbumdır didikde gıbbe's-su'âl merkûm İsmail cevâbında tarih-i kitâbdan yirmi yedi sene mukaddem İbrahim Beşe'nin vâlidesi Sultan ve karındaşları Korkik ve Mikailik'in babalarının deyn-i müsbeti için ve zarûret-i nafaka ve kisve-i eceli için zikr olunan bağı Ali bin Abdullah nâm kimesneye altı guruşa bey' eylediler ve merkûm İbrahim Beşe'nin dahi zımmî Adi Babik idi Hüseyin bey'de ma'an bey' eylemişdir ve mezkûr Ali'den şüf'a ile ben iştirâ eyledim târih-i mezkûrdan bu anâ gelince mülkiyet üzere tasarruf iderim didikde kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden Yusuf bin Murad ve Cafer bin Yakub

nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hazırân olub fi'l-vâki' tarih-i mezkûrede merkûm İbrahim Beşe'nin vâlidesi Sultan ve karındaşları Korkik ve Mikail'in babalarının deyn-i müsbeti için ve zarûret-i nafaka ve kisve-i eceli için zikr olunan bağı Ali bin Abdullah nâm kimesneye altı guruşa bey' eylediler ve merkûm İbrahim Beşe'nin dahi zımmî-i Adi Babik idi Hüseyin Bey'de ma'an bey' eylemişdir ve mezkûr Ali'den şüf'a tarîkiyle merkûm İsmail'e bey' eyledi yirmi yedi seneden berü mülkiyet üzere merkûm İsmail'in taht-ı tasarrufundadır bu husûsa şâhidiz ve şehâdet dahi iderüz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olduktan sonra merkûm İbrahim Beşe cevâbında mütesaddî olub fi'l-hakîka minvâl-i meşrûh üzere fûrûht olunub lâkin zarûret-i nafaka ve kisve ve istidâneye ve vakt-i zaferde rücû'a kibel-i şer'den izin verilüb ve sagîr-i mezkûrelere vasî nasb ve ta'yîn olunub ve deyn-i sâbit olub fûrûht olmuş değildir ancak fuzûli vesâyet ve zarûret-i nafaka ve kisve nâmıyla bilâ-izn-i şer'i bi-vech fûrûht oldmuşdur didikde merkûm İsmail'den fi'l-hakîka yetim-i mezkûrların vasîsi olduğuna vesâyet hücceti ve nafaka ve kisveye zarûreti olduğuna istidâneye hüccet taleb olundukda ve deyni dahi müsbet olduğuna beyyine taleb olundukda vesâyet hücceti ve istidâne hücceti bulunub ve deyni dahi müsbet olduğun beyyineden 'âciz ve kâhir olacak merkûm İbrahim Beşe'ye deyn-i müsbeti olduğuna' ilmi olduğuna vasî nasb olunduğu bilmedüğüne ve istidâne dahi hüccet-i şer'iyesi olduğun bilmedüğüne yemîn teklif eyledikde merkûm İbrahim Beşe dahi yemîn-i billah itmeğin mâ-vak'a ketb olundu.Hurrîre fi evâhir-i Recebû'l-mürecceb li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Bazarbâşı,

Ali Çelebi bin Abdülhalim

İbrahim el-Muhzır

Kasım el-Muhzır

Abdülkerim Koca

Veli Beşe

el-Hâc Hızır

Halil Bik bin Büyük el-Hâc Bik

Ali Beşe bin Koca

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.68/b.2

Oldur ki âsîtâne-i sâ'adete giden develerin üzerinde ser-vân bâşı olan İbrahim Bey ve ser-bakar Ali Bik ve Diyarbekir sükkânından Çeribâşı Mustafa Bik meclis-i şer'e gelüb her biri takrîr-i kelâm ve bast-i merâm idüb zikr olunan develerden dört 'adedden Eğil Kazâsında helâk olub ve dört 'aded deve dahi Palu toprağı olan Başhân ile Ortahânın mâ-beyninde helâk olmuşdur nişânlar almışuzdur (s.69) vâki-i hal-hüccet olunmasın taleb ideriz didiklerinde merkûmdan servan başı İbrahim Bey ve Serbakar Ali Bey ve Çeribaşı Mustafa Bik minvâl-i meşrûh üzere vâki' olan kelâmları 'alâ mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Efendi bin es-Seyyid Ahmed Efendi

İbrahim Ağa ez-Zaim

Ali Çavuş bin Ahmed Çelebi

İbrahim bin Abdullah

Ali Çelebi Abdulhalim

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.69/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden debbağ Ömer bin (boşluk) nâm kimesne mahfel-i kazâda sulbi oğulları olan Osman ve Mevlüd muvâcehelerinde bi't-tav ve'r-rızâ ikrar ve takrîr-i kelâm idüb hâlâ ben kendü sâkin olduğum ma'lûmetü'l-hudûd evlerim ve debbağhânede olan nısf dükkanım ve bir taşt ve kazan ve bir sahn kendi malımdır bundan mâ'adâ oğullarım mezkûrunun yedlerine olan sermâyelerinde ve emvâl ve erzâklarına vechen mine'l-vücuah alâkam ve müdahalem yokdur kendi kar-u kisb ve arak-ı cebineleridir ba-emrillâhi te'âlâ vefâtımdan sonra oğullarım mezkûrunu husus-ı mezbûra müte'allık taciz eylemeyeler didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'î vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Ağa bin el-Hâc Mehmed

Bekir Bik bin Halil Ağa

Mehmed Bey biraderi

el-Hâc Ahmed Beşe Tavail

Mahmud bin Ahi
 Diğer Mahmud Bin
 Sarı Yusuf
 Bekir Beşe bin İsa
 Ve gayruhum.

s.69/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Bekir ibn-i Ataullah nâm kimesne mahfel-i kazâda nebîreleri olan İbrahim ve Halil mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm İbrahim kendi mülk evlerinden bir bâb sofa ve bir sahn bir kilim ve bir kazma ve bir büyük kazan dahi ve iki na(l)beki mezkûr Halil'e bir ahur damı ve bir örtme ve bir sahn ve bir selice ve bir kilim ve bir kazma ve bir büyük kazan dahi mezkûr Halil ile İbrahim'e ve Duşam Gölü'nden giden su harkı ile bağımı mezkûr Halil'e ve harkdan aşağı Esteme Gölü'ne vâlidesi hissesine varınca bağı merkûm İbrahim'e ve baba bağından bir dam dahi yine İbrahim'e hîbe ve temlîk ve teslîm eyledim her biri meclis-i hîbete ittihâb-ı kabûl ve kabz eylediler ba'de'l-yevm mülk-i mevhibeleridir keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîkü's-şer'î vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebü'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla İsmail el-Hatib
 Abdurrahman bin Himmet Tanrıverdi
 Mahmud bin Ahi
 Ömer Çelebi bin Sino
 Seyyid Yunus
 Osman Kalaycı
 Abdurrahman bin Ömer
 Monla Osman Basmacı
 Bekir Çelebi bin Dede Ömer
 Ömer bin Kaplan
 Monla Veli bin Ali
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.70/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Bekir bin Ataullah nâm kimesne mahfel-i kazâda nebîresi olan râfi'ü'l-kitâb Mehmed mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb kendi

mülk evlerimizden bir bâb kış damı ve bir ahur ve bir oda ve bir sahn ve bir ibrik ve bir kazma ve bir kilim ve bir esbâb kazganı ve bir taş Hamidi Deresi'nde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olan bir kıt'a teğek bağımı ve babam bağıyla mişeliği ve Hamza'dan aldığım hisseyi ve Cenge'de vâki' teğek bağımı ve bir kirpas bohçemi ve babam bağının damından bir bâb damımı merkûm Mehmed'e hîbe ve temlîk ve teslîm eyledim bâde't-tahliyetü'ş şer'î meclis-i hibede ol dahi alub kabz ve kabûl ve ittihâb eyledi ba'de'l-yevm mülk-i mevhibeleridir keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun ve bundan mâ'adâ kızıma bağımın bey' olunub yirmi beş guruş deyni oluna ki edâ olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-sâbikûn

s.70/b.2

Oldur ki Harput sâkinelerinden olub müteveffîye olan Raziye nâm müteveffîyenin şer'en vârisi olan Sakazade Murtaza Bey nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'anü'l-kitâb Yusuf bin Emir ve Ali bin Hasan nâmlar muvâcehelerinde tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müteveffâ Bünyad'in evleri mezkûre Raziyenin malıdır deyü verâsetim hasebiyle da'vâ ider idim mezkûran Yusuf ve Ali dahi müteveffâ-yı mezkûr Bünyad'in ibtidâ menhûkesi Münevver nâm hatunun mülküdür deyü mâbeynlerinde münâza'ât-ı kesîre vâki' olub ve ben dahi beyyineden 'acîz olduğum ecilden muslihûn tavassutuyla ferâgat eyledim bir-vechle da'vâ ve nizâ'im kalmadı mezkûrların dahi bende alâkaları kalmadı birbirimizin zimmetin ibrâ' ve iskât eyledim didiklerinde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'î vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-mürecceb lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mehmed Atravik

Ali Çelebi bin Abdulhâlîm

Hacı Tütüncü

Mehmed Çelebi bin Monla Mahmud

Diğer Mehmed bin Kürd Ali

Ömer bin Köse Mustafa

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.70/b.3

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Gölcük nâm karye re‘âyâlarından mahfel-i kazâda sâbika Harput beyi Osman Bey muvâcehesinde her biri da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem sefer-i hümâyûna revân olan toplar mühimmâtı için merkûm Osman Bey iki re’s katırımızı âlub bir katırımız helâk olub bir katırımız toplar ile gelüb zayî‘ olmuşdur helâk olan katırımız on guruş ve zayî‘ olan katırımıza Müslümanlar kırk guruş kıymet takdîr etmişdir bundan mâ‘adâ karyemizden yüz yirmi ırgat çıkarub ve iki batmân demirimüz ve sekiz kile arpamız ve elli ‘aded öküzümüz alub ve on davar dahi beher davar beş guruş kirâsıyla kendiye teslîm eyledik su‘âl olunub takrîri tahrîr olunmasın taleb ideriz didiklerinde gıbbe's-su'âl müşarün-ileyh Osman Bik bi'l-cümle mukırr û mu‘terif olub işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-mürecceb lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Çavuş ez-Zaim

Yusuf Bik el-Cüнді

İbrahim Çelebi ez-Zaim

Bekir Efendi bin Mecizade

Mahmud Bey bin Mustafa

Ali Çelebi bin Abdulhâlim

Ve gayruhum.

s.71/b.1

Oldur ki Harput kazâsına tâbi‘ Monlakendi nâm karye sâkinlerinden Zeyneb nâm hâtun tarafından husûs-ı âti'l-beyâna Osman bin Ali ve Ömer bin Recep nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan Musli Efendi mahfel-i kazâda zü‘emâdan râfî‘ü'l-kitâb fahrü'l-akrân Osman Çavuş mahzarında bi'l-vekâle tav‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb müvekkilem merkûm Zeyneb hâtunun Monlakendi nâm karyede vâki‘ bir tarafı tarîk-i ‘âmm ve bir tarafı Pir Kuluoğlu bağı ve bir tarafı yine mezbûre hâtunun tarlası ve bir tarafı Topal Mustafa'nın bağının yolu bu hudûd ile mahdûd olan bağı garras olunacak bir kıt‘a tarlasını vekâletim hasebiyle merkûm Osman Çavuş'a on guruşa bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olunsun didikde gıbbe't-tasdîkü’s-şer‘ mâ-vak‘a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Recebû'l-mürecceb lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Şahin Bey sâkin-i Monlakendi
 İbrahim Beşe ibn-i Zülfi Bik
 Monla Ali ibn-i Kürd Ömer
 Müsli bin Ömer Beşe
 Hüseyin Beşe ibn-i Bekir Bik
 Ahmed Beşe bin Mehmed Beşe
 Kara Mehmed Uncu
 Boyacı Hacı
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.71/b.2

Oldur ki Harput kazâsına tâbi' Hacı Seyli nâm karye sâkinlerinden Mosik veled-i Boğik nâm zimmî mahfel-i kazâda karındaşı oğlunun oğlu Dönik veled-i Murat nâm zimmî mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm Danik'i oğullarım Boğik ve Yasef ve Murad hissedar eylediği bî-emrillahi te'âlâ mürd olduğumdan sonra emvâl ve erzâk ve emlâkımı bi'l-cümle dört hisse üzere taksîm eyleyeler ve deynim dahi herkes hisselerine göre edâ eyleyeler didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâhir-i Şabanü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Bey bin Piri Beşe
 Osman Bik bin el-Hâc İbrahim Ağa
 Mehmed Beşe ibn-i Abdullah
 Ömer Çelebi Yarıcızade
 Davud Beşe bin Abdullah
 Mustafa Çelebi ilvekîli
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.71/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Hâbibe hâtun tarafından husûs-ı âti'l-bey'e Hasan bin es-Seyyid Ahmed ve Musli bin Mirac Bekir nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan Seyyid Mahmud bin Resul meclis-i şer' de râfi'ü'l-kitâb fahrü's-sülehâ Abdullatif Efendi tarafından tasdike vekîl olan Abdurrahman bin Himmet mahzarında bi'l-vekâle tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem mezbûrenin Müderris Mahallesinde vâki' bir tarafı zevc-i evli olan Sofi Ahmed'den intikâl iden bir bâb kilar

evini ki iki tarafı müşteri-i mezbûr mülküne ve bir tarafı bâyi'-i mezbûr mülküne ve bir tarafı Kalender oğlu Mehmed Beşe mülküne bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb kilerini cevânib-i erbâ'asından bir zirâ' yerden mâ'adâsını müşarün-ileyh Abdullatif Efendi'ye dokuz riyali guraşa bey'-i bât-ı sahih ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarraf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şabanü'ş-şerîf lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Monla Hüseyin

Davud Beşe bin Yusuf Beşe

Ali Çelebi bin Abdulhâlim

Mehmed bin Resul

İsmail bin Atçeker

Hasan bin Hamza

Mehmed bin Seyyid Ahmed

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

Mâfih mine't-tevekkül ve'l-kabûlü'i-şer'î mârû 'ale'n-nehcül-müstâkimü'l-mer'î nemâkâhû el-fâkirullâh-ü te'âlâ Mecdeddin bin Mehmed el-müvellâ hilâfe bi-Medînet-i Amid el- Mahmiyye 'ufîye 'anhûma

s.72/b.1

Medîne-i Amid'de Çobi Mahallesin dimekle ma'rûf mahalle ahâlisinden el-Hâc Ömer Beşe ibn-i Seyfeddin ve Ali bin Veli nâm kimesneler mahfel-i kazâda bâis'ül-kitâb es-Seyyid Mehmed Çelebi'nin zevcesi gaibe-i ani'l meclis Ayşe hâtun ibnetihi Osman Beşe zevç-i evli olub bundan akdem fevt olan kasaba-i Harput sükkânından Hüseyin bin Mustafa'nın zimmetinde olan mehr-i müecceli ve muhâllefatından kendisine isâbet iden hisse-i şâiyasını kasaba-i mezbûrede muhallefâtını ahz eyleyen Mustafa bin Osman'dan ahz ve kabzı mütevakkıf olan umûrun küllisine ve sulh ve ibrâya tarafından bizim huzurumuzda merkûm es-Seyyid Mahmud Çelebi'ye vekîl nasb ve ta'yîn eyleyib mezbûr es-Seyyid Mahmud Çelebi dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hizmeti lâzimesini edâya ta'ahhüd eyledi bizler bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olmağın 'âlâ ma-hüve'l-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî yevmü'l-hâdive'l-ışrîn-fi Recebü'l-ferd

Şuhûdü'l-hâl

Osman bin Hüseyin

Mehmed bin Ebubekir

Hamo bin Ahmed

Ve gayruhum.

s.72/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Seyyid Musli ibn-i Seydi nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Seyyid Yahya bin Yusuf nâm kimesne mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Pekinik Nahiyesinde vâki' bir tarafı Hamza oğlu Hacı gandeli bir tarafı çay ve bir tarafı dağ ve bir tarafı Hamza Beşe gandeli (ne) giden tarîk bu hudûd ile mahdûd olan mülk bağçemi ve teğek bağımı kadîmi iki harkı suyuyla eşcârı müsmire ve gayrı müsmiresiyle ve hezânıyla bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla merkûm Seyyid Yahya'ya altmış riyali guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer'î vicahen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şabânü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Çelebi bin Keçecizade

Hacı Bekir bin Musa

Yusuf bin Özer Ali

Seyyid Bekir bin Seydi

Arslan Beşe bin Abdullah

Mustafa Beşe bin Abdullah

Hacı bin Hamza

Hüseyin bin Emirzâ

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.72/b.3

Oldur ki kazâ-yı Harput ve kurâların reâyaları umûmen meclis-i şer'e gelüb sâbıka mütesellim olan Yunus Bik mahzarında her biri takrîr-i kelâm idüb merkum Yunus Bik mukâddemâ imâm efendi tahsîl eylediği Herdi nâm karyenin nüzül malın vilâyete salyâne idüb almışiken yine tekrâr Herdi subaşısı olan kimesneden meblağ-ı mezkûru bi't-tamâm alub kabz idüb ve elli guruş Abdullah Paşa tarafından gelen mübâşir hizmetin ve yüz guruş saray kirâsın ve dörtyüz guruş Diyarbekir masrafın ve üçyüz

guruş mukaddemâ vâli-i sabıka virdiğim cerîme akçesin bilâ-sebeb re'âyâ üzerine sâlyâne idüb cem' ve tahrîr eylemişdir su'al olunsun didikde gibbe's-su'âl merkûm Yunus Bik Herdi'nin nüzül mâlını ve saray kirâsını sâlyâne kabzına mukırr olub münkîr olmağın ahâli-i vilayetden nice bi-garez ve mûtemedün aleyh kimesneler zıkr olunan re'âyâ fukurâsın da'vâsına muvâfık her biri şehâdet itmeğın (s.73) Mâ-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şabânü'l-muazzam li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Efendi el-İmâm

Circis Bik Kethüdâyeri

Halil Çelebi bin el-Hâc Mehmed

Veli Bik el-Cüdi

Ali Bik Büyük el-Hâc Bik

Halil Beşe Odabâşı

el-Hâc Arslân bin Abdülbâki

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.73/b.1

Oldur ki Harput sükkânından olub bundan âkdem seferde vefât iden Ekellizâde Hasan Beşe'nin zevce-i metrûkesi tarafından vekîli olan İbrahim Beşe mahfel-i kazâda Ömer bin Mehmed mahzarında takrîr-i da'vâ idüb müteveffâ-yı merkûm Hasan Beşe'nin hüccet-i şer'iyyesi ile mülkü olan bir bâb kilâr damına fuzûlen müdâhele idüb bey' itmek ister hüccete nazar olunub kasr-ı yed etmesin taleb iderim didikde gibbe's-su'âl merkûm Ömer cevâbında müteveffâ-yı mezkûr Hasan Beşe'nin hüccet-i şer'iyyede hudûd-ı erba'sı mestûr olan mülkünde 'alâkam yokdur deyü cevab virmegin mâ-vâk'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Bey bin Piri Beşe

Mahmud Beşe er-Râcil

Ali Beşe er-Râcil

Ali Çelebi bin Abdülhalim

Abdülkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.73/b.2

Oldur ki Harput kazâsında menzilci nasb olunan Ali Bey bin Peri Beşe nâm râcil mahfel-i kazâda ~~Serdar Ömer Ağa ve Kethüdayeri Cercis Ağa ve mütesellim el Hâc İbrahim Ağa ve zü'emâdan Mustafa Çelebi ve Osman Çavuş~~ (üstü çizili) Mütesellim Ağa ve İlvekîli Mustafa Çelebi ve nefsi-i şehri kethüdâsı Ali Kethüdâ ve nefsi-i şehri zimmîyânından Kulican ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve nigâh-ı memleket ve re'âya ve berâya mahzarlarında takrîr-i kelâm idüb bin altmış sekiz mâh-ı şevvâlin guresinden on yedi aylık menzil-i padişâh hizmetin yedimde olan hüccet-i şer'îyye mücebince kabûl eylemişdim ve lâkin her tarafından ulaklar¹¹⁸ kesreti ile gelüb atlarım zebûn ve ekseri helâk olub tâkatim kalmayub medyûn-ı müstağrak oldum ve bundan mâ'adâ sekiz yüz gurus bakâyam vardır tahsiline kâdir değilim işbu mâh-ı şa'bâna gelince on ay hizmet eylemişim ba'de'l-yevm ferâgat iderim defterim mücebince hesâbım görülsün zimmetimde her ne çıkarsa edâ iderim deyü izhâr-ı 'aciz idüb gibbe's-su'âl zikr olunan a'yân-ı vilâyet ve re'âyâ cevâblarında merkûm Ali Bey'in hâline vukûfumuz vardur dört ayından hüsn-ı rızâmız ile ferâgat eyledik mâh-ı şa'banın guresinden mâh-ı şevvâlin âherine varınca bâki kalan üç ay hizmetinde dahi edâ eylesün makbûlümüzdür ve defterinde bâki kalan akçesin kendüye mu'âvenet idüb tahsîl itmeğe himâyemiz der'uhde olduk didiklerinde mâ-vâk'a ketb olundu. Hurrire fi evâil-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

s.74/b.1

Şuhûdü'l-hâl

Mahmud Bik bin Mustafa Ağa

Ahmed Çelebi bin Türkmân

Osman Bey bin el-Hâc İbrahim

Arslân Beşe bin Yusuf Beşe

Mehmed Beşe bin Çalık

Ali Beşe bin Kulu

Mahmud bin Piri

Abdülkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

Oldur ki medîne-i Diyarbekir sükkânından Ömer bin Osman Beşe nâm emred asâleten ve Ayşe nâm hatun tarafından nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbit olan es-seyyid Mahmud Çelebi bin el-merhûm Mehmed Efendi vekâleten mahfel-i kazâda ve lâzımü'r-

¹¹⁸ Metinde "Uklaklar" şeklinde yazılmıştır.

rızada medîne-i Harput sâkinlerinden Mustafa Beşe ibn-i el-Hâc Osman mahzarında her biri da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb vârisimiz olub bundan âkdem vefât iden Dayızâde Hüseyin'in Alaca Mahallesinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olan evleri ve Danişmendler nâhiyesinde vâki' bağı ve nısf bezistânı ve Igiki nâm karyede rub' değirmeni otuz seneden mütecâviz mülkiyet üzere zabt ve tasarruf olunmuşken mezkûr Hüseyin fevt oldukda merkûm Mustafa Beşe bir vakıfnâme ibrâz idüb evlâd-ı zükûr vakıfdır deyü zikr olunan evleri ve bağı ve nısf bezistânı ve değirmeni vakfiyet üzere zabt ider mülkiyet üzere zabt olduğuna beyyinemiz vardır yedimizde olan fetvâ-yı şerîf mücebince su'âl olunub icrâ-yı şer' olunmasın taleb iderüz didiklerinde gibbe's-su'âl merkûm Mustafa Beşe vakıfnâme ibrâz idüb ceddîm müteveffâ Dayızâde el-Hâc Mustafa zikr olunan evleri ve bağı ve nısf bezistânı ve rub' değirmeni dokuz yüz doksan üç târihinde evlâd-ı zükûr vakıf eylemişdir mezkûr Hüseyin 'amucam oğlu olub vefât itmekle ben evlâd-ı zükûrdan olduğum ecilden vakfiyet üzere zabt iderim didikde yedinde olan vakıfnâmeye nazar olundukda takrîrine muvâfık müşâhede olundukdan sonra müdde'iyân-ı merkûmânın yedlerinde olan fetvâ-yı şerîf mücebince mülkiyet üzere zabt ve tasarruf olduğuna beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyineden 'âciz ve kâhir olduklarından mezbûr Mustafa Beşe yedinde olan vakıfnâmenin mazmûnuna muvâfık ve mutâbık kastına beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimîn ve sikat-ı muvâhhidinden Tuna Hüseyin Beşe ibn-i Şeyh Mehmed ve Yusuf bin Ali nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâde meclis-i şer'e hazırân olub fi'l-hakîka vâkıf-ı mezkûr Dayızâde el-Hâc Mustafa'nın vakıfnâme mücebince mestûr olan evleri ve bağı ve nısf bezistânı ve Igiki nâm karyede vâki' rub' değirmeni evlâd-ı zükûra vakf olduğuna şâhidiz ve şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub vakfiyetin sıhhatine hükm-birle mâ-vâk'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fi evâil-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed Ağa Kapukıran

Ömer Ağa Serdâr

Mustafa Çelebi ez-Za'im

Halil Bik bin Küçük İbrahim Bik

Ahmed Çelebi bin Piyale Bik

Ali Bey bin Büyük el-Hâc Bik

Diğer Ali Bik bin Piri Beşe
 Osman Bey bin el-Cüнди
 Diğer Osman Bik bin el-Hâc İbrahim Ağa
 Arslân Beşe er-Râcil
 İbrahim Beşe er-Râcil
 Mehmed Beşe Karındaşı
 Ali Çelebi bin Abdülhalim
 Bekir bin Musli
 Veli Çavuş bin el-Hâc Hızır
 Mahmud Beşe er-Râcil
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.75/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Râbi'a bint-i el-Hâc Ömer Hatemi nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-bey'e nehc-i şer'î üzere vekîli olub oğlu olan es-Seyyid Halil nâm kimesne mahfel-i kazâda Mehmed Beşe nâm râcil ve zevcesi Raziye hatun tarafından vekîli olan Monla Mehmed muvâcehelerinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm idüb müvekkilem merkûmenin karındaşı olub bundan âkdem Mısır'da vefât iden es-Seyyid Hasan Çelebi'den ve kızından ve oğlundan irsen intikâl ider mezkûr Mehmed Beşe Mısır'a varub cümle muhallefâtların zabt eylemişdir su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl merkûm Mehmed Beşe cevâbında mezkûr Seyyid Hasan Çelebi'nin hatununu mukaddemâ Mısır'da oğlum Nuh Çelebi tezvîc idüb evlâdı olmağla ibtidâ mezkûr es-Seyyid Hasan Çeleb'nin kızı Ayşe fevt olub vâlidesi Emine Hatunu ve hemşiresi Hadice'yi ve li-ümmiyin karındaşı oğlum Nuh Çelebi'nin oğlu İbrahim terk idüb ceddî olduğum ecilden bana ve zevcem Raziye'ye verâseti münhâsıra olmağla mukaddemâ Mısır'a vardığımda mezkûr oğlum oğlu İbrahim'in muhallefâtıda verâsetim hasebiyle bi-garez müslümânlar şehâdet itmekle hüccet-i şer'iyeye ile kabz eyledim deyü hüccet-i şer'iyeye ibrâz idüb nazar olundukda merkûm Mehmed Beşe'nin kelâm-ı meşrûhuna muvâfık ve mutâbık müşâhede olunub mazmun-ı hüccete mezkûr es-Seyyid Halil münkîr olmağın beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden el-Hâc Bekir bin Monla Mahmud ve Ali Beşe bin el-Hâc Osman nâm kimesneler hâzırân olub fi'l-hakîka hüccet-i şer'iyeyede esâmileri mestûr olan Osman bin İbrahim ve es-Seyyid Mahmud ve el-Hâc Bali ve el-Hâc Abdi nâm kimesneler hüccet-i şer'iyeyede mestûr olduğu üzere müteveffâ Nuh Çelebi'nin oğlu İbrahim'e cümle-i mîrasa intikâl idüb ve İbrahim'in

dahi verâseti cediti merkûm Mehmed Beşe'ye ve ceddeleri mezbûre Raziye Hatun'a intikâl eylediğine meclis-i kazâda bizim huzurumuzda şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde mazmûn-ı hüccete bizler dahi şâhidiz ve şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-ikabûlde vâki' olub mezkûr Seyyid Halil ta'arruzdan men' birle mâ-vâk'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene tis'a ve sittîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl

Yusuf Efendi el-Müderriş

Bekir Beşe bin Mahmud Beşe

Monla Osman bin Dervîş Bik

Hasan Beşe Tütüncü

Es-Seyyid Mustafa bin Can Ahmed

İbrahim bin İnce Kara

Mehmed bin Şano

Ömer bin Resul

Abdülkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.75/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Rabi'a bint-i el-Hâc Ömer Hatemi nâm hatun yine Harput sükkânından Mehmed Beşe nâm râcil ile zevcesi Raziye Hatun ile olan da'vâsına 'inde'l-hükkâm mürafa'a ve muhâsemeye ve ıslâha ve bi'l-cümle umûr-ı şer'iyyesine tarafından sulbi oğlu olan es-Seyyid Halil nâm kimesneyi vekîl ve nâ'ib-menâb nasb ve ta'yîn eylediğine 'udûl-i müsliminden el-Hâc Osman bin Dervîş Bekir ve Seyyid Mustafa bin Mahmud nâm kimesneler hâzırân olub her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' (s.76) olduktan sonra merkûm es-Seyyid Halil dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hizmeti lâzimesin edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmegin 'alâ mâ-hüve'l-vâki' işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şabânü'l-mu'azzam li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Sabikûn

s.76/b.1

Oldur ki Harput sâkinlerinden mukaddemâ Ekellizade Hasan Beşe'nin eytâm-ı sıgârı üzerlerine vasî olan vâlideleri Hatice nâm hatun tarafından vekîli olub babası olan

Arabgirli İbrahim Beşe nâm kimesne mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Ömer bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde takrîr ve da'vâ idüb müteveffâ-yı merkûm Hasan Beşe'nin mukaddemâ hüccet-i şer'iyeye ile iştirâ eylediği evlerden bir bâb evini merkûm Ömer zabt ider su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl merkûm cevâbında müteveffâ-yı mezkûr Hasan Beşe'nin iştirâ eylediği evlerde benim alâkam yokdur yedimde olan hüccet-i şer'iyeye mücebince benim mülküm olan dört bâb evi zabt iderim didikde kibel-i şer'den Mevlanâ Hasan nâ'ib irsâl olunub zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmi olan müslümanlar ile zıkr olunan evlerin üzerine varılıb mezkûr Ömer'in yedinde olan hüccet-i şer'iyeye nazar olundukda zabt itdüğü dört bâb ev hudûd-ı erbâ'nın dâhilinde olub ve mezkûr Hasan Beşe'nin evleri hüccet-i şer'iyesi mücebince müşâhede olunub mülkde hâricin beyyinesi evlâ olmağla merkûm İbrahim Beşe'den beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyineden 'âciz olub mâ-beynlerine muslihun tavassüt eyledikde mezkûr Ömer eytâm tarafına dört gurusı virmek üzere beynleri ıslâh ve kat'-i nizâ' olunub mezkûr Ömer'in tasarrufunda olan evlerde vicâhen mine'l-vücûh 'alâkaları olmaduğuna nâ'ib-i merkûm mahallinde tahrîr ve gelüb meclis-i şer'de minvâl-i meşrûh üzere haber virmeğin mâ-vâk'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şabânü'l-mu'azzam li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ömer Ağa Serdâr

Mehmed Efendi bin Monla Hacı

Mahmud Beşe er-Râcil

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Süleyman Beşe er-Râcil

Monla İsmail Ahmed

Es-Seyyid Hamza Eskici

İbrahim Beşe Nalband

Abdülkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.76/b.2

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Döne bint-i Fethullah nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olub vekâleti nehc-i şer'î üzere ve tarîk-i mu'teber-i mer'î üzere sâbite olan Monla Süleyman ibn-i Bayram nâm kimesne mahfel-i kazâda hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde işbu sâhib-i haze'l-kitâb seyyid Yunus nâm kimesne

mahzarında bi'l-vekâle tav'an ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem merkûmenin Hoca Mahallesinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olan evlerde babasının ve karındaşının hisse-i şer'iyeleri olub babasından ve karındaşından intikâl iden evlerde olan hisse-i şer'iyelerine elli riyâli guruş mukâbelesine bir kıt'a kelâm-ı 'izzet (s.77) olub kabûl ve kabz idüb mezkûr es-Seyyid Yunus'a bey'-i bât-ı sahîh ile bey' ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr olan evleri ve babasının ve karındaşlarının hisselerinden evvel ve âhir vicâhen mine'l-vücuha da'vâ ve nizâ' ve mutâlebesi kalmadı cemî' deâviden merkûm es-Seyyid Yunus zimmetinde ibrâ' ve iskât eyledi mâ-vak'a zikr olunan evlerin merkûm Seyyid Yunus'un mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun didikde vekâleten ikrârı gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Şa'bânü'l-mu'azzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bekir Halife bin Abdullah

Monla Ömer bin Recep

Hacı bin Hamza

es-Seyyid Mustafa bin Karasencuzade

Köle Osman bin Kizir

Osman bin Ahmed

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.77/b.1

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Raziye bint-i Bali nâm hâtun tarafından husûs-ı âti'l beyâna Hüseyin Beşe ve Maksud nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sabit olan zevci olan Hüsrev Mehmed bin Abdullah nâm kimesne mahfel-i kazâda râfî'ü'l-kitâb Muaviye ve Bekir bin Kuzu Hasan nâm kimesneler mahzarında bi'l-vekâle tav'an ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem merkûmenin bey' eylediği evleri bahâsından kırk guruş malı alub meblağ-ı mezkûr kırk guruşunu mezkûran Muaviye'ye ve Bekir'e ölünceye dek beslemek üzere hîbe ve temlîk ve teslîm eyledim onlar dahi alub kabûl ve kabz idüb ölünceye dek müvekkilem mezbûreyi besleyüb müteveffiye oldukda tecnîs ve tekfîn göreler ba'de'l-yevm meblağ-ı mezkûr kırk guruş hakk-ı mevhibeleridir keyfe mâ-yeşâ yuhtâr ve mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şabânü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin Beşe Cebeci

İbrahim Ağa Kürd

Monla İsmail bin Ahmed

Ali Bey bin Musli Çelebi

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l huzzâr.

s.77/b.2

Oldur ki medfne-i Harput sâkinlerinden Hüseyin Beşe bin Bekir Bey nâm râcil asâleten ve karındaşları oğlu Kaya tarafından vekâleten ikrâr ve i'tirâf idüb (üstü çizili) mahfel-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Mehmed bin Suvar nâm kimesne mahzarında tav'ân ikrâr ve i'tirâf idüb Müridî Nahiyesinde vâki' bir tarafı Köse Piralî ve bir tarafı Bacıoğlu Mehmed bağına ve bir tarafı Zaferanlı toprağı ve bir tarafı Ali Bik bağına bu hudûd ile mahdûd babamızdan intikâl iden bağımın eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmiresiyle ve suyuyla ve hazânıyla ve bi'l-cümle tevâbi' ve levâhıkıyla bey'-i bât-ı sahîhile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't tasdikü'ş-şer' vicâhen mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre evâil-i Şabânü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bekir Bey bin Halil Ağa

Mahmud Beşe er-Râcil

Mustafa Çelebi ilvekîli

Ali Çelebi Şeyhzâde

Beyzâde Receb

Abdulkerim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.78/b.1

Oldur ki Harput sâkinlerinden İbrahim nâm kimesne mahfel-i kazâda husûs-ı âti'l-beyâna buyruldu-ı şerîf ile mübâşir ta'yîn buyrulan fahrü'l-akrân İbrahim Ağa mübâşeretiyle yine Harput sâkinelerinden Cennet nâm 'avreti ve oğlu Bekir nâm emredi ihzar muvâcehesinde takrir-i da'vâ idüb bundan akdem ben Bağdat seferinde iken evim açulub yetmiş dört zirâ' bezim ve üç guruş kıymetli bir izar? ve iki yüz dirhem gümüş ve on üç sırmalı meherme ve bir gümüşlü bıçak ve on sekiz 'aded gümüş düğme ve yüz

dâne mercan tesbih ve yemeni kaşlı bir yüzük ve bir sırmalı asbe ve bohça ile bir sepet zenne esbâbı ve gümüş levh ve gümüş soba ve bir kırmızı mukaddem ve bir kırmızı ‘aracın ve bir fes ve bir sırmalı kise ve bir gümüş yazmend ve dört çarşaf ve beş mercan çebrez ve bir makrâz bu zikr olunan emvâlim sîrka olunub numune-i mezkûre avretim evinde çıktı mazennem kendiye ve oğluna su’âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl ve ‘akibü'l inkar keyfiyet-i ahvâlleri mahalleleri ahâlisinden su’âl olundukda Ahmed Çelebi ve el-Hâc Ömer ve Ali Bik ve sâ'irleri mezkûre ‘avret töhmede sâbıka sâhibidir sâliha vev mestûre değıldir eyü deyü müzevvir deyü sû-i hâline haber virüb ve müdde'-i-i merkûm İbrahim mahallemizde Müslüman ve ehl-i salât her vechle zararın görmedik deyü hüsn-i hâline haber verdiklerinde mübâşir-i merkûm mahzarında vâki'-i hâl ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şabanü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Nasuh Beşe er-Râcil

Mahmud Beşe er-Râcil

el-Hâc Mahmud Ağa

Abdulkerim el-Muhzır

İbrahim bin Abdullah

Ömer Çelebi Yazıcızade

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.78/b.2

Oldur ki Pertek sancağının kurâ ve nefsi-i şehir re'âyaları ‘umûmen meclis-i şer‘e gelüb ilvekîlleri olan Mustafa Çelebi bin Tayyib nâm kimesne mahzarında her biri tav‘ân ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Mustafa Çelebi birkaç seneden beri ilvekîli olub sancağımıza emr-i şerîf ile ve vâli-i vilayet tarafından buyruldu ile vâki’ olan tekâliflerde hesâbımızı görüb bir-vechle kendide da‘vâ ve nizâ‘ ve alakamız kalmadı ve ba‘de'l-yevm üzerimize ilvekîli olmağa rızâmız yokdur müsalahâmıza karışmayub kasrı yed eylesin didiklerinde merkûm Mustafa Çelebi dahi tasdik ve kabûl eyledikde mâhüve'l-vâka‘ işbu hurûf gıbbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şabanü'l-muazzam li- sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İshak Efendi el-İmam

Ömer Ağa Serdar-ı Harput

Süleyman Çelebi bin Mehmed Ağa

Mustafa Çelebi bin Bekircik Ağa
 Mahmud Beşe sâkin-i Hacıseyli
 Veli Beşe bin el-Hâc Hızır
 Halil Beşe bin Yusuf Beşe
 Ali Beşe er-Râcil
 Ahmed Beşe Sâkin-i kal'â
 Abdulkerim el-Muhzır
 Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

s.78/b.3

Oldur ki Pertek sancağının ilvekîli olan Mustafa Çelebi bin Tayyib nâm kimesne mahfel-i kazâda Pertek sancağının kurâ ve nefsi şehir re'âyaları mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelim idüb birkaç sene dahi ilvekîli olmuşdum el-hâletü hâzihi re'âyâ ile hesâbımız görüb ilvekîli olduğum seneden bu âna gelince emr-i şerîf ile ve eğer vâli-i vilâyet (s.79) tarafından buyruldu ile vâki' olan tekâliflerden re'âyâ-yı mezkûrdan zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe alâkam ve mutâlebem kalmadı zimmetlerin ibrâ eyledi ba'de'l-yevm mezbûrlar beni ilvekîli olmağa kabûl itmeleri ile ben dahi kasr-ı yed eyledim mesâlihlerine karışmayub ve'l-hasıl eğer kurâların ve eğer kasabanın zimmî ve Müslüman re'âyâların ve ekrâtda vechen mine'l-vücut alâkam yokdur eskiden bir da'vâ ve nizâ' olursa ben cevâb viremem didikde mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Şabanü'l-muâzzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-sabikûn

s.79/b.1

Oldur ki Harput sâkinlerinden olub sefer-i hümayunda vefât iden Eşşek Ahmed Beşe nâm müteveffânın evlad-ı siğarı ve ve ve ve ve nâm sagîr ve sagîrelerin ahvallerin hıfz ve emvâllerin zabt bir vechle lâzım ve mühîm olmağın vâlideleri olan Fatma bint-i Osman nâm hâtun kibel-i şer' den vasî nasb ve ta'yîn olunub ve bâ'is'ül-kitâb Mustafa Beşe ibn-i el-Hâc Nimet nâm râcil-hasbî nâzır ve mezkûr hâtuna vekîl nasb ve ta'yîn olunub her biri hüccet-i lâzımelerin edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın 'alâ ma-hüve'l-vâka' işbu hurûf gibbe't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâil-i Recebü'l-ferd lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla İsmail bin Ahmed
 Monla Süleyman bin Bayram
 Veli Beşe bin el-Hâc Hızır
 İsmail Beşe er-Râcil
 Halil Beşe Odabaşı
 Mehmed Beşe er-Râcil
 Ve gayruhum.

s.79/b.2

Oldur ki Harput sâkinlerinden Kürd Mustafa nâm kimesnenin zevcesi Cennet ve kızı Rabiâ mahfel-i kazâda İbrahim nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr İbrahim buyruldı-ı şerîf ile benden sirkat-i da'vâ eyleyüb zevcim Mustafa'yı mübâşir hapsine virüb hapiste vefât eyledi mezbûrdan ve üç oğlundan da'vâm vardır gayrı bir ferdden da'vâ ve nizâ'ım yokdur mübâşirde dahi da'vâm yokdur didikde mâvak'a bi't-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Cercis Bey Kethüdayeri
 Yunus Bik Biraderi
 el-Hâc bin Abdullatif
 Hasan Çelebi Yakub
 Bekir Beşe er-Râcil
 Mustafa Çelebi ilvekîli
 Mehmed bin Yusuf
 Bekir Beşe Bunsuz
 Ve gayruhum mine'l-hüzzar.

s.79/b.3

Oldur ki medîne-i Harput sâkinlerinden Kürd İbrahim nâm kimesne meclis-i şer'e gelüb Cennet nâm avretten ve oğlundan sirkat-ı da'vâ idüb buyruldı-ı şerîf ile İbrahim Ağa mübâşiretiyle mezkûre Cennet oğlunu ve zevci Mustafa'yı ihzar-ı şer'i idüb koluna kolum ve başına başım mezkûre Cennet ve oğlu sarıkım derler ve Mustafa dahi avretin zevcidir da'vâm üçünerdir üçü dahi ahz ve kabz olunmasın taleb iderim didikde mezkûr Cennet'in oğlunu ve zevcesi Mustafa'yı mübâşir olan İbrahim mezkûr Kürd İbrahim

talebiyle habs idüb habsde fevt olmağın ‘alâ mâ-hüve’l-vâka‘ bi’t-taleb ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Şaban lî-sene tis‘a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Monla İsmail bin Ahmed

el-Hâc Ömer bin Şeyh

Hüseyin Beşe er-Râcil

Mustafa Çelebi İlvekîli

Abdulkerim el Muhzır

Ve gayruhum mine’l-huzzâr.

s.80/b.1

Oldur ki medîne-i Diyarbekır sükkânından Ömer Bey ibn-i Osman Beşe nâm emred asâleten ve Ayşe nâm hâtun tarafından nehc-i şer‘î üzere vekâleti sâbite olan Seyyid Mahmud Çelebi bin merkûm Mehmed Efendi vekâleten ve kasâba-i Harput sâkinlerinden Mustafa Beşe bin el-Hâc Osman nâm râcil dahi asâleten mahfel-i kazâ lâzımü’l-rızâda yine kasaba-i Harput sükkânından fahrü’l-a‘yân Halil Ağa ibn-i el-Hâc Mehmed nâm râcil mahzarında her biri tav‘ân ikrâr ve takrîr-i kelim idüb mukâddema vârisimiz olub vefât iden Vanizâde Hüseyin’in merkûm Halil Ağa zimmetinde iki yüz altı guruş hakkı olub meblağ-ı mezkûrdan yüz on guruşun mukâddemâ Mehmed Çelebi’ye edâ ve teslîm olunmağla ol dahi ben edâ ve teslîm idüb ve bâki kalan doksan altı riyalî guruş dahi bi’t-tamâm ve’l-kemâl asâleten ve vekâleten verâsetimiz hasebiyle müşârün-ileyh Halil Ağa yedinde olub kabul ve kabz eyledik meblağ-ı mezkûr olan iki yüz altı guruşdan ve bin elli guruş hesâbından ve ribhden evvel ve âhir merkûm Halil Ağa’da bir akçe ve bir habbe alâkam ve mutâlebem ve bir-vechle da’vâ ve nizâ‘ımız kalmadı zimmetine ibrâ‘ ve iskat eyledik şöyle ki bir târikiyle da’vâ ve nizâ‘ım zuhûr ider ise‘ inde’l-hükkam mesmû‘a ve makbûle olunmaya didikde gibbe’t-tasdîkü’ş-şer‘ vicâhen mâ-vak‘a ketb olundu. Fî evâsıt-ı (üstü çizili) Şabanü’l-muazzam lî-sene tis‘a ve sittîn.

Şuhûdü’l-hâl

Mahmud Bey bin Mustafa Ağa

Ömer Bik biraderi

Mehmed Çelebi bin Abdullah

Murad bin Abdullah

Della Hamza

İbrahim bin el Muhzır
Diğer Mehmed Beşe Halife
Ve gayruhum.

s.80/b.2

Ve zikr olunan vârisler asâleten ve vekâleten Ahmed Bey'den taleb eyledikleri sekiz guruşu dahi bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabûl ve kabz eylediklerine ikrâr itmeleriyle bâlâda mestûr olduğu üzere hüccet olunmuştur. Fî evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Sabikûn

s.80/b.3

Oldur ki husûs-ı âti'l beyâna mübaşir olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Ağa meclis-i şer'e gelüb İbrahim nâm kimesne Cennet nâm hâtundan ve oğlundan sirka da'vâ eyledikde buyruldı-ı şerîf ile mübâşiretim hasebiyle ihzar-ı şer eylediğimde mezkûr İbrahim sânkım mezkûre Cennet ve oğludur ve Cennet'in zevci Mustafa dahi ahz ve habs olunmasın taleb iderim didikde mezkûr Mustafa Beşeyi habs eylediğimde habsimde bî-emrillahgi te'âlâ vefât eyledi didikde kıbel-i şer'den Mevlânâ Abdullatif Çelebi nâib ta'yîn olunub zeyl-i kitâbtan mestûrül-esâmî müslimanlar ile üzerine varulub mezkûr Mustafa'da bir vechle eser-i darb ve eser-i cerâhat bulunmayub bî-emrillah vefât eylediği müşâhede olunmağın mâ-vak'a mezbûr ahbârıyla tahrîr olundu. Fî evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bekir Efendi Kucurzâde
Mahmut Beşe bin Mehmed
İbrahim bin İsmail
el-Hâc Arslan
Ahmed bin Veli
İbrahim el-Muhzır
Ali bin Rıdvân
Ve gayruhum.

s.80/b.4

Oldur ki Hüseyinik nâm karyede sâkin Ali bin Musa kazâda Sehak veled-i Kakik mahzarında ikrâr idüb Hüseyinik'de vâki' bir tarafı müşteri-i mezbûr ve üç tarafı yol bu

hudûd ile mahdûd olan bir kıt'a teğek bağı mezkûr zımmîye yedi guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ yuhtâr mutasarrıf olsun ve mezkûr Ali'nin hemşireleri Esmâ ve Mihriban nâm hatunlar dahi zikr olunan bağdan hisseleri olub da'vâ ve nizâ'ları kalmadığına Hasan ve Mustafa ve Derviş Çelebi şehâdetleri ile vekîl Ahmed ikrâr itmeğın bi't-taleb tahrîr olundu. Hurrîre fî evâsıt Şabanü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Bik bin Musli Çelebi

Ahmed Beşe er-Râcil

Hasan bin Budak

Diğêr Hasan bin Derviş Çelebi

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum.

s.80/b.5

Oldur ki medîne-i Harput sâkinelerinden Atiyye bint-i Mehmed nâm hâtun tarafından husûs-ı âti'l beyâna Mahmud bin Haydar ve İbrahim bin Timurhan (nâm) kimesneler şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan Monla Süleyman bin Bayram nâm kimesne mahfel-i kazâda müteveffâ Osman Çavuş'un sulbi oğulları olan Bekir Çelebi ve Mehmed Çelebi mahzarlarında bi'l-vekâle takrîr-i kelâm idüb müvekkîlem merkûm müteveffâ-yı merkûm Osman Çavuş'un zevcesi olub hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde Ahmed Bey Mahallesinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd (s.81) olan mülk evlerini müvekkîlem mezbûreye mehr-i mu'âccesi mukâbelesinde bey' eylemişdir su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl ve 'akübü'l-inkâr beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslüminden el-Hâc Osman Beşe bin Kara Veli ve Ahmed bin Velican nâm kimesneler (li-ecli's) şehâde hâzıran olub fî'l-hâkika müteveffâ-yı mezkûr Osman Çavuş hâl-i hayatında ve kemâl-i sıhhatinde zevcesi olan Atiyye nâm hâtuna mehr-i mu'âccese mukâbelesinde el-Hâc Osman'dan aldığı evleri bizim huzûrumuzda bey' idüb deynime takas eyledi bu husûsa şâhidiz ve şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olacak mâ-vak'a ketb ve terkîm olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam lî-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İsmail Efendi bin Ahmed

Osman Ağa bin Saruhan

Deli Osman bin Halil

Hakvirdi Nalband

Ahmed bin Mustafa

İbrahim el-Muhzır

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

SONUÇ

Harput, jeopolitik öneminden ötürü tarih boyunca önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Birçok beyliğe ve devlete ev sahipliği yapmış, birçok olaya, savaşa ve kültürel mirasa tanıklık etmiş, gelen her devlet kendinden bir iz ve eser bırakmıştır. Dolayısıyla Harput bir kültür mirası olarak tarihten günümüze ulaşmıştır.

1516 yılında Osmanlı hâkimiyetine giren Harput, Diyarbekir eyaletine bağlanmıştır. Osmanlı döneminde Harput, özellikle doğuya yapılan seferlerde ordunun toplanma ve konaklanma merkezlerinden biri olmuştur. Bu topraklarda müslim ve gayrimüslim halk güven ve huzur içinde beraber yaşamıştır.

İncelememize konu olan sicilin dönemi, Osmanlı Padişahı IV. Mehmed dönemidir. İç karışıklıkların olduğu bu dönemde, padişahın yaşının küçük olması ve devlet işlerinden çok, ava meraklı olması Anadolu'da bulunan eşkıyaların ve isyan eden devlet adamlarının elini güçlendirmiş, ayaklanmalar meydana gelmiştir. Bu dönemdeki en önemli ayaklanma ise Abaza Hasan isyanıdır. Abaza Hasan, önceleri bir devlet görevlisi olup daha sonra Anadolu'da kendi tarafına insanlar çekerek ayaklanmıştır. Bu ayaklanma giderek büyümüş, ise de neticede bastırılmıştır. İncelediğimiz defterde Abaza Hasan isyanıyla alakalı çok sayıda belge vardır. Yine bu dönemde Şam ve Mısır'da da önemli olaylar meydana gelmiştir.

Şer'iyye Sicilleri, dönemin siyasi, sosyal ve kültürel konularına ışık tutmaları açısından önemli kaynaklardır. İncelediğimiz sicilde de, hem bölge hem Osmanlı Devleti hakkında geniş bilgiler elde edebileceğimiz çok sayıda belge mevcuttur. Yine Harput'a ait hüccet, berat, ferman, buyruldu, tezkire gibi belge örnekleri de vardır.

Harput'da hem beledi hem adli işlerden sorumlu kişi olan kadı, davalara bakar, şer'i hukuku uygulardı. Ayrıca merkezden gelen emirleri de uygulardı. Bundan dolayı kadı, yardımcıları ile beraber, taşradaki vilayetlerin bel kemiğini oluştururdu. Tabii olarak, bu kadar önemli olan kadının kaleminden çıkan şer'iyye sicilleri de bir o kadar önem arz etmektedir. Mahkemede görüşülen her dava şeriye siciline kaydedilirdi. Kaydedilen bu belgeler her türlü konudan oluşabilirdi. Çok basit bir konu için bile kadıya başvurulabilirdi. Davalarda şahitler mutlaka bulunur, taraflar dinlenir, gerek görüldüğü yerde kadı davalı ve davacıdan yemin etmesini isterdi. Bazı olaylar için, yerinde incelemeler yapmak üzere mübaşir gönderilirdi.

İncelediğimiz defterde, Harput'da toplanan vergiler ve narhlar hakkında da bilgiler bulunmaktadır. Nitekim avarız, nüzül, sürsat, cizye, haraç, bâc, tamga ve bâd-ı heva vergisi defterde adı çokça geçen vergilerdir.

Yine sicilde, murâba'alık sözleşmesi, esnaf grupları, vasi tayini, alacak-verecek, borçlanma, hibe, şufa hakkı ve satış akdi konularında çok sayıda belge yer almaktadır. Askeri mühimmat sevkiyatı, savaşta esir olanlar ya da savaşta ölenlerin eşyaları ve aileleri ile ilgili belgeler olduğu gibi, nadiren de olsa, ölüm keşfi, mezhep değişikliği ve hamam yeri satışına dair belgeler de mevcuttur.

KAYNAKÇA

- AKGÜNDÜZ, Ahmet, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti’nde Tatbiki; Şer‘iyye Mahkemeleri ve Şer‘iyye Sicilleri” ,*Türkler Ansiklopedisi*, C.10, Ankara, 2012, s.34-72.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Şer‘iyye Sicilleri*, C.1, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1988.
- AKSIN, Ahmet, *19. Yüzyılda Harput*, Ceren Ofset ve Matbaacılık Reklamcılık, Elazığ, 1999.
- ANBARLI, Şeniz-DEMİR, Konur Alp, “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık, Kurumsal bir Değerlendirme”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.6, S.10, Haziran, 2014, s.71-89.
- ARIK, Feda Şamil Arık, *Osmanlı’da Kadılık Müessesesi*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1999.
- ATALAR, Münir, “Şer‘iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam İlimler Enstitüsü Dergisi*, S.4, Ankara, 1980, s. 309-330.
- ATAR, Fahrettin, “Kadı”, *DİA*, C.24, İstanbul, 2001, s.66-69.
- AYCİBİN, Zeynep, *Kâtib Çelebi Fezleke Tahlil ve Metin*, (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2007.
- AYDIN, M.Akif, “Mahkeme”, *DİA*, C.27, Ankara,2003, s.338-341.
- BATMAZ, Eftal Şükrü, “Osmanlı Devleti’nde Kale Teşkilatına Genel Bir Bakış”, *OTAM*, S.7, Ankara, 1996, s.1-10.
- BAYSUN, M. Cavit, “Mehmed IV”, *İA*, C.7. İstanbul, 1978,s.547-566
- CANATAR, Mehmed, “Kethüda”, *DİA*, C.25, Ankara, 2002, s.332-334.
- CL. Huart, “Abaza”, *İA*, C.1, İstanbul, 1978, s.5-8
- ÇAKAR, Enver, *Doğu Akdeniz Sahilinde Bir Osmanlı Sancağı: Trablus (1516-1579)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2012.
- ÇAKAR, Enver, *XVI. Yüzyılda Halep Sancağı (1516-1566)*, Fırat Üniversitesi Basım Evi, Elazığ, 2003.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara,1993.

- EFENDİ, Hazerfen Hüseyin, *Telhisü'l-Beyan*, Nşr. Sevim İlgürel, T.T.K Yayınları, Ankara, 1998.
- EFENDİ, Naima Mustafa, *Naima Tarihi*, Nşr. Zuhuri Danışman, Zuhuri Danışman Yayınevi, C.6, İstanbul, 1969.
- EKİNCİ, Ekrem Buğra, “Osmanlı Devleti’nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü”, *Türkiye Araştırmaları Litaretür Dergisi*, C.3, S.5, 2015,s.417-439
- EKİNCİ, Ekrem Buğra, *Osmanlı Hukuku*, Arı Sanat Yayınları, İstanbul, 2008.
- ERÇİN, Abdulkadir, “Osmanlı Devleti’nde Kadı ve Şer’i Mahkemeleri”, *Bartın Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, C.2, S.1, Bartın, 2015, s.15-23.
- ERDOĞDU, İbrahim, “Sancaktan Mukâta’aya Geçiş Sürecinde Harput Sancağında Ehl-i Örf Taifesi”, *OTAM*, S.20 Ankara, 2009, s.118-146.
- GEDİKLİ, Fatih, “Şer’iyye Sicilinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar”, *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları*, İSAM Yayınları, İstanbul, 2007, s. 73-95.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyip, *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1992.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı’larda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, T.T.K Yayınları, Ankara, 2003.
- HAMMER, Joseph Von, *Büyük Osmanlı Tarihi*, C.10,Üçdal Neşriyat, İstanbul, 1994.
- İLGÜREL Mücteba, “Abaza Hasan”, *DİA*, C.1, İstanbul, 1988, s.10-11.
- KILIÇ, Ümit, *İlmiye Teşkilatı*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2019.
- KOÇU, Reşat Ekrem, *Osmanlı Tarihinin Panaroması*, Doğan Kitap, İstanbul, 2015.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 1994.
- MÜDDERİSOĞLU, M. Fatih, “Menzil Kavramı ve Osmanlı Devleti’nde Menzil Yerleşimleri”, *Türkler Ansiklopedisi*, C.10, Ankara, 2012, s.1707-1719
- OĞUZOĞLU, Yusuf, “Dizdar”, *DİA*, C.9, İstanbul, 1994, s.480-481.
- ORTAY, İlber, “Osmanlı Kadı’sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine” *Amme Dergisi* IX/I, 1976 s. 95-107.
- ORTAYLI, İlber, “Kadı”, *DİA*, C.24, İstanbul, 2001, s.66-73.
- ORTAYLI, İlber, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti’nde Kadı*, Kronik Yayınevi, Ankara, 1994.

- ORTAYLI, İlber, *Osmanlı Toplumunda Aile*, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2000.
- ÖZBİLGİN, Erol, *Bütün Yönleriyle Osmanlı Âdâb-ı Osmâniyye*, İz yayınları, İstanbul, 2004.
- ÖZDEMİR, Rifat, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara 1785-1840*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.
- ÖZKAYA, Yücel, “Mütesellim”, *DİA*, C.32, İstanbul, 2006, s.203-204.
- ÖZKORKUT, Nevin Ünal, “Yargı Bağımsızlığı Açısından Osmanlı’da ve Günümüz Türkiye’sinde Yargıya Genel Bir Bakış”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S.1, Ankara, 2008, s.226-242.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. I-III, MEB Yayınevi, İstanbul,1983.
- RASİM, Ahmed, *Osmanlı Tarihi, Hikmet Yayınevi*, C.2, İstanbul, 2000.
- SERTOĞLU, Mithad, *Osmanlı Tarihi Lûgatı*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1986.
- ŞAHİN, İlhan, “Mezraa”, *DİA*, C. 29, Ankara, 2004, s.546-548.
- ŞAHİN, İlhan, “Nahiye”, *DİA*, C. 32, İstanbul, 2006, s.306-308.
- TAKVA, Havva Nur, “*Naima’ya Göre Osmanlı Devleti’nin Siyasi Yapısı (1574-1659)*”, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya, 2017.
- TAŞ, Kenan Ziya, “Arşiv Malzemesi Olarak Şer’iyye Sicilleri ve Taşra Üniversitesinde Arşiv Araştırmaları” *I. Milli Arşiv Şurası*, Ankara 1998, s.175-187.
- TAŞ, Kenan Ziya, “XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri” (Marmara Üniversitesi Türkiyat Araş. Ens. Basılamamış Doktora Tezi), İstanbul, 2009.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmalı Devleti’nin İlmiye Teşkilatı*, T.T.K Yayınları, Ankara, 1988.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, C.3,T.T.K Yayınları, Ankara, 1951.
- ÜNAL, Mehmet Ali, “Harput”, *DİA*, C.16, İstanbul, 1997, s. 232-235.
- ÜNAL, Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 1997.
- ÜNAL, Mehmet Ali, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1989.
- YILMAZÇELİK, İbrahim, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbekir (1790-1840)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1995.

EKLER

Ek 1. Orijinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLIK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Buket EĞİTMEN
Öğrenci Numarası	122211126
Enstitü Anabilim Dalı	Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı
Programı	Yeniçağ
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Enver ÇAKAR
Tez Başlığı (Türkçe)	H. 1069/M.1658-1659 Tarihli Harput Şer'iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme) (s. 1-80)

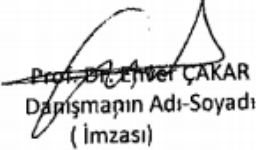
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

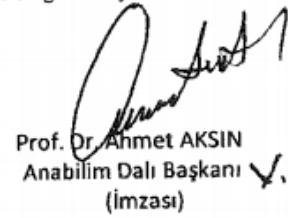
Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 219 sayfalık kısmına ilişkin, 17/07/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 21'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin yüksek lisans tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Enver ÇAKAR
Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)

Prof. Dr. Ahmet AKSIN
Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

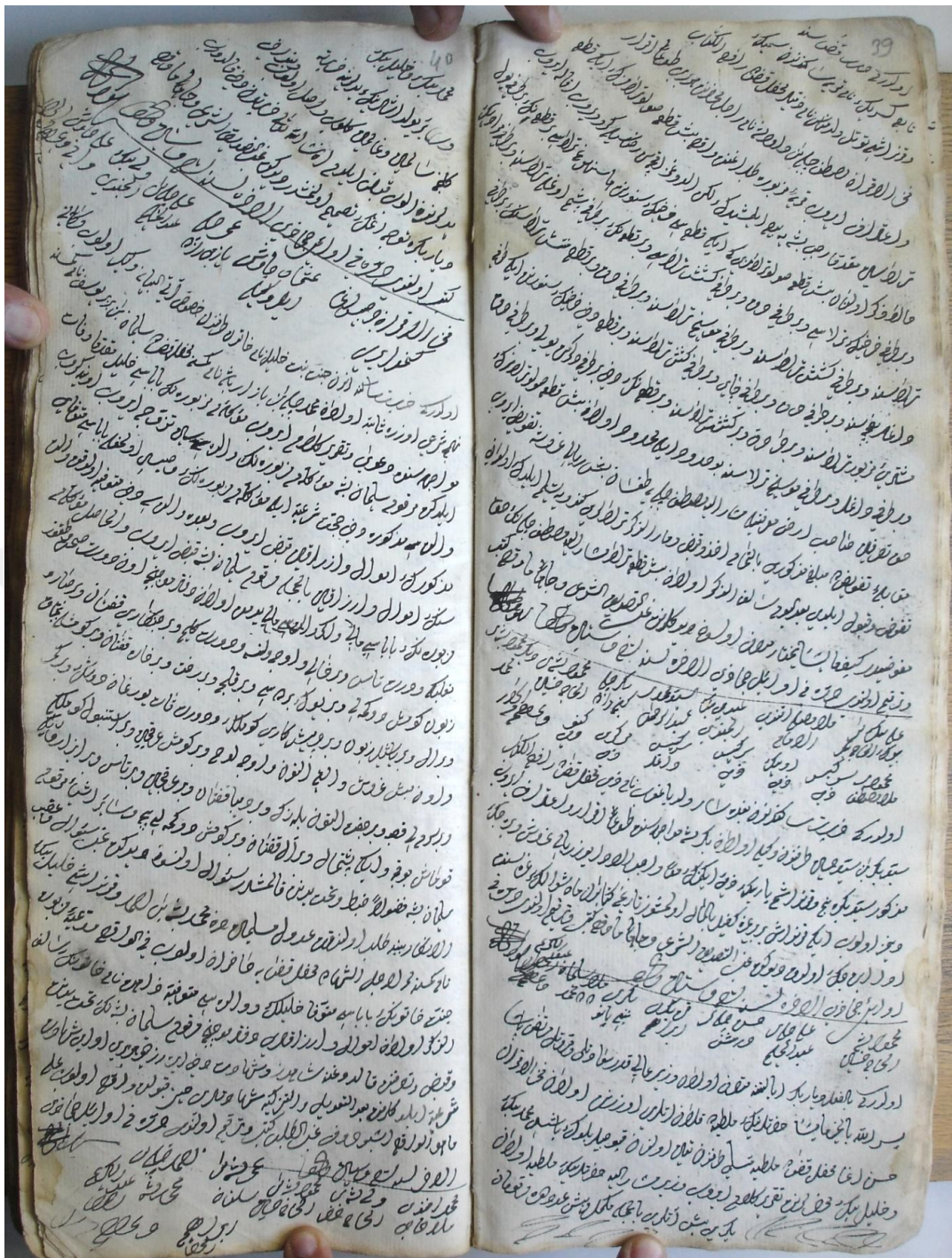
Lisansüstü tezler, savunma öncesinde intihal program raporu ile birlikte enstitüye teslim edilir.

İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

ÖZ GEÇMİŞ

06.08.1990 Yılı Elazığ doğumluyum. İlk, orta, lise öğrenimimi Elazığ'da tamamladım. 2008 yılında Fırat Üniversitesi Tarih bölümünü kazandım. 2012 yılında mezun oldum. Sonra Fırat Üniversitesi'nde Yüksek Lisans eğitimime başladım. Evli ve bir çocuk annesiyim.

